لەگەڵ پەیامبەر ﷺ

ئەدهەم شەرقاوی

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamonada.com

چاپی دووەم

وەرگێڕانی:
خالد تۆفیق پێنجوێنی
ئازاد عەبباس گڵێجاڵی

منتدى إقرأ الثقافي

تەفسیری نوور

ئەدهەم شەرقاوی

لەگەڵ پەیامبەر (ﷺ)

وەرگێڕانی

خالد تۆفیق پێنجوێنی

ئازاد عەبباس گڵێجاڵی

منتدى إقرأ الثقافي

ناوی کتێب: لەگەڵ پەیامبەر (ﷺ)
ناوی نووسەر: ئەدهەم شەرقاوی
وەرگێڕانی: خالد تۆفیق پێنجوێنی - ئازاد عەبباس گۆڵیجاڵی
دیزاینی بەرگ: ناوەندی ڕێنوێن
دیزاینی تێکست: دانا حەسەن
نۆبەتی چاپ: دووەم ٢٠٢٠
چاپ: ناوەندی ڕێنوێن
تیراژ: (١٠٠٠) دانە
ژمارەی سپاردن: لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە (١١٩٠)ـی ساڵی (٢٠١٨)ـی پێ دراوە.

مافی لەچاپدانەوەی پارێزراوە بۆ ناوەندی ڕێنوێن©

ناوەندی ڕێنوێن
07701932749 - 07501269689
hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com
سلێمانی - بازاڕی ئاوباریک - نهۆمی یەکەم
بەرامبەر کاسۆمۆڵ - دوکانی ژمارە (٦٦)

منتدى إقرأ الثقافي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

منتدى إقرأ الثقافي

مۆڵەتدانی نووسەر بە وەرگێڕانی ئەم کتێبە

أحفاد صلاح الدين:

لكم منّي كلّ الحبّ
والحبّ قد يأتي على هيئة كتاب
هديتي لكم عن طريق مركز ريتوين
كتابي "مع النبيّ"
وبين دفتي المصحف ما يكفي
أن يكون وطناً للجميع

أدهم

منتدى إقرأ الثقافي

پێڕست

پێشەکی وەرگێڕ ٩
خێر و چاکە ١٣
جورەیجی خوداپەرست ١٧
ئاسیای کچی موزاحیم ٢٣
قەرز و دانەوەی ٢٩
هەور ٣٤
موغیس و بورەیرە ٤٠
گۆزەی ئاڵتوون ٤٥
وەڕازێنی کچەی فیرعەون ٥١
بەڵەک و کەچەڵ و نابینا ٥٨
مەی ٦٨
دوو قاچی دارین ٧٤
سارە و فیرعەون ٨١
گفتوگۆی نێوان موسا و ئادەم (سەلامی خودایان لێ بێت) ٨٩
ئەو پیاوەی سەد کەسی کوشت ٩٦
چیرۆکی سێ هاوەڵی ناو ئەشکەوت ١٠٥
قەزاوەتی سولەیمان (سەلامی خودای لێ بێت) ١١٨
شانازیی کرد بە ڕەچەڵەکەوە ١٢٧

منتدى إقرأ الثقافي

منداڵی شیرەخۆر ١٣٣
خەون ١٤٠
ئەو پیاوەی وشترەکەی ون کرد ١٥٧
هاوەڵانی خەندەکلێدەر ١٦٦
ئەو ئافرەتەی ئامۆژگاریی زانایەکی کرد ١٨١
وشترەکەی ساڵحی پەیامبەر (سەلامی خودای لێ بێت) ١٩٢
هاجەرە و ئیسماعیل (سەلامی خودایان لێ بێت) ٢٠٢
موسا و خدر ٢٣٥
ئەو پیاوەی غەدری لە خۆی کرد ٢٥٣
یونس (سەلامی خودای لێ بێت) ٢٦٢
یوشەعی کوڕی نون (سەلامی خودای لێ بێت) ٢٧٤
زەینەبی کچی موحەمەد و ئەبی عاسی کوڕی ڕەبیع ٢٨٢
ئەوەی بە خودا سوێندی خوارد ٣٠٢
یەکەمین (قەسامە) لە جاهلیەتدا ٣١٣

منتدى إقرأ الثقافي

پێشەکی وەرگێڕ

بسمه تعالى

قسەکردن لە بارەی پەیامبەرەوە، قسەکردنە لەسەر دانسقەترین و ناوازەترین مرۆڤی مێژوو بە ڕەهایی، زیادمان نەگوتووە گەر بڵێین، قسەکردنە لەسەر نهێنیی بوون (سر الوجود)، بەو واتایەی تەواوی جوانییەکانی بوون لە ئەزەلەوە تا ئەبەد لە نووری حەقیقەتی موحەممەدەوە سەرچاوە دەگرن، گەر قسەکردن لەسەر «بوون» ئاریشەی گەورەی دونیای فەلسەفە و لێکۆڵینەوە ئایینییەکان بێت، دەبێت لێکۆڵینەوە لە جیهانی نهێنیی «بوون» ئاریشەیەکی تەواو گەورەتر بێت بە شێوەیەک هزری مرۆڤەکان بێتوانا بن لە دەرککردن بە نهێنیی نێو کونج و کۆڵانەکانی ئەم دونیا فراوانە.

گەرچی موحەممەد وەک لایەنی فیزیکی (بە جەستە) لەناو ئێمەدا بوونی نەماوە، بەڵام وجوودی موحەممەدی لەوە دەرچووە وجوودێکی فیزیکی بێت، بەڵکوو وجوودێکی حەقیقیی مەعنەوییە و نەمردووە و سات بە سات لەگەڵماندا دەژی، ڕۆژانە لەگەڵ گوێبیستبوونی ئاوازی بانگی «أشهد أن محمدا رسول الله» و ئاوازی «السلام عليك ايها النبي» لە تەحیاتدا هەستی پێ دەکەین.

موحەمەد ئاوێنەی تەواوی جوانییەکانی بوونە، هەڵگری چەندین تایبەتمەندییە کە پەروەردگار بە هیچ دروستکراوێکی تری

منتدى إقرأ الثقافي

نەبەخشیوە، تاکە دروستکراوە شەپۆلی زێی سەرشێتی گەردوونی بڕی و گەییشتە مەقامی (قاب قوسین)، پێشتر نەبووە هیچ یەکێک لەو سەدوبیستوچوار هەزار خۆشەویستانەی خۆی، تەنانەت لەو مەقامە نزیک بووبن، موحەمەد خاڵی ناوەندە لەنێوان مەخلوق و خالیقدا، ڕێکوڕەوان ئەو مەخلوقەیە کە لە لێکۆڵینەوە فەلسەفی و عیرفانییەکاندا بە مرۆڤی کامڵ (الأنسان الكامل) ناو براوە.

مەولانا لە «فیه مافیه»دا کاتێک باس لە پەیامبەر دەکات، دەیچوێنێت بە خۆر، تەواوی ئەوانی تر کە نوور و ڕۆشناییان لە پەیامبەرەوە وەرگرتووە دەچوێنێت بە چرا. پاشان باس لەوە دەکات، پەیامبەر سەرمەشقی سەرجەم عاریفان و خوداناسان و ئەهلی دڵە، مەقامی هیچ کەس لە خوداناسان و عاریفان بەراورد ناکرێت لەگەڵ مەقامی باڵای موحەمەد، ئەمە هەر ئەو وەڵامەیە مەولانا لە ڕێیەوە مەقامی باڵای پەیامبەر بە شەمس دەناسێنێت، کاتێک پرسیاری لێ کرد: (قل لي أيها الشيخ هل الرسول محمد أعظم أو أبو يزيد البسطامي) «ئەی شێخ پێم بڵێ، ئایا موحەمەدی پەیامبەر مەزنترە یان ئەبوویەزیدی بەستامی؟ مەولانا سەری لەم پرسیارە سووڕما و پێی گوت: چ پرسیارێکە! بەستامی بەرانبەر بە پەیامبەر موحەمەد و پەیامبەرانی تر، چ قورساییەکی هەیە؟

شەمس پێداگری دەکات و دەڵێت: ئەی ئەوە نییە پەیامبەر موحەمەد دەڵێت: (ماعرفناک حق معرفتک یا معروف)، ئەوە پەیامبەرە ڕۆژی حەفتا جار داوای لێخۆشبوون دەکات لە پەروەردگار، لە کاتێکدا بەستامی دەڵێت: (سبحاني سبحاني ما أعظم شأني) کام لەم دوو گوتەیە ڕاستن؟

مەولانا لە وەڵامدا دەڵێت: بەستامی تینوێتییەکەی زۆر نەبوو، بە ئاوێکی کەم تینووێتییەکەی شکا، جامی بەستامی لە یەکەم مەقامی

منتدى إقرأ الثقافي

ویساڵدا پڕ بوو و لێی ڕژا، ئەمە لە حاڵێکدا موحەمەدی پەیامبەر لە ڕۆژێکدا حەفتا مەقامی دەبڕی، لە هەر مەقامێکدا بچووکیی مەقامی پێشتری دەبینی. دواتر شەمس بە شێوەیەک کەوتە ژێر کاریگەریی ئەم وەلامەوە لە کتێبی « المقالات»دا بە ڕوونی دەڵێت: کەمترین فەرموودەی پەیامبەر -مەبەست پێی لاوازترینە- بە ڕیسالەی قوشەیری و هیچ کتێبێکی تر ناگۆڕمەوە.

لە ڕووی مەعریفییەوە موحەمەد گەورەترین مامۆستای مرۆڤایەتییە، بەو پێیەی مامۆستا و فێرکاری موحەمەد زاتی پەروەردگارە، کە وایە زانستی پەیامبەر زانستێکی کاملە و مەعریفەکەیشی مەعریفەیەکی تەواوە و لە مەقامی بالادایە، ڕزگاربوون بە دەست نایەت، مەگەر بە شوێنکەوتنی ڕێگەی زوڵاڵ و بێگەردیی ئەو نەبێت کە عائیشە لە بارەیەوە دەیفەرموو: کان خلقه القران.

لە تەواوی ئایەتەکانی سەناخوانی ئازیزدا لە قورئاندا ئەوەی زیاتر سەرنجم ڕادەکێشێت، وێنای ئامادەگیی پەیامبەر، حورمەتی ئەو ئامادەگییە لەپاڵ تۆبەکردن وەک کەرەستەیەک بۆ ڕاگرتنی سزای یاخییان و تاوانباران

﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴾

میهرەبانیی موحەمەد لە ئاستێکدایە، نەک تەنها مرۆڤەکان، بەڵکوو تەنانەت دینگەی بێگیانیی مزگەوتێک لە حەسرەت فیراقی ئەو ئاهوناڵەی وەختە بگاتە ئاسمان، دەبێتە پارێزەری وشترێکی بەستەزمان لە ستەمی خاوەنەکەی، لە یەک کاتدا خۆشەویست و مەعشوقی زەوی و ئاسمان گیاندار و بێگیان، گەورە و بچووک، بە کورتی موحەمەد ئەو مەئوایەیە کە تەواوی بوونەوەران لە سایەیدا هەست بە ئارامی دەکەن، ئەو چیرۆکە ئەزەلییەیە کە دڵنەوازان هیچ

منتدى إقرأ الثقافي

کات لە موتالاکردنی تێر نابن.

لە پاڵ موحەمەددا بوونی مەدینە وەک ڕووگەی ڕۆحی و مەعنەوی قورسایی تایبەتی خۆی هەیە بەهۆی خۆشەویستەوە، مەدینە بووە قیبلەی ڕۆحیی زۆرێک لە شاعیران و ئەدەبخوانان، لە دونیابینیی عاشقانی موحەمەددا مەدینە زۆر زیاترە لەوەی تەنها جوگرافیایەک بێت، مەدینە مەنزڵگەی دولبەرە. ئاوازی نەسیمی ژیانە، شەونمی دڵی تەڕی هۆزانڤانانە، لە ئاستی پێوەندی لەگەڵ ئەوانی تر. خۆشەویست ببووە ئاوێنە و عەکسی نووری ئەخلاقی باڵا و نووری نەبووەتی بەسەر هاوەڵانیدا دەبەخشێتەوە، ڕێک وەک ئەوەی مەحویی شاعیر دەڵێت:

بە نووری عەکسی پێغەمبەر ئەوەندە مونعەکیس بووبوون
غەریبی تازە هاتوو ئەیوت ئەمە پێغەمبەرستانە

چاوی دڵی «عەبدوڵڵای کوڕی مەکتوم»ی نابینا لە بینینی قەلبی خۆشەویست تێر نەدەبوو، عوکاشەی هاوەڵی ئاواتەخوازە بەشێک لە جەستەی دولبەری دڵی ببینێت، تا پڕ بە دەم هاواری «جسمي لجسمک فداء» بڵێتەوە، ئیتر لەم دۆخە زمان بە تەواوی دەشکێت، قسەیەک بۆ گوتن نییە مەحوی گوتەنی:

چ مەدحێکت بکەم لائیق بە تۆ یا خیر خلق الله
منی بێخێری نالائیق کە جبریلت ئەناخوانە

خالید تۆفیق پێنجوێنی
سلێمانی ـ بەهاری ٢٠١٨
kh.tufeeq12@gmail.com
07507738407

منتدى إقرأ الثقافي

خێر و چاکە

بوخـاری لـە خۆشەویسـتەوە دەگێڕێتـەوە فەرموویەتـی، پیاوێـک بڕیـاری دا ببەخشـێت و خێرەکـەی بەخشـییە دزێـک، خەڵکـی کردیانـە مقۆمقـۆ و گوتیـان، بەخشـینەکەی داوەتـە دزێـک.

گوتـی: خودایـە سـوپاس بـۆ تـۆ... دەبێـت ببەخشـم، دواتـر خێرەکـەی بەخشـییە ئافرەتێکـی زینـاکار، خەڵکـی کەوتنـە مقۆمقـۆ و بـە سەرسامییەوە گوتیـان، ئـەم شـەو خێرەکـەی بەخشـییە ئافرەتێکی لەشـفرۆش، گوتـی: خودایـە، سـوپاس بـۆ تـۆ... دەبێـت ببەخشـم.

ئـەم جـارە خێرەکـەی بەخشـییە دەوڵەمەندێـک، خەڵکـی کەوتنـە مقۆمقـۆ و بـە سەرسـامییەوە گوتیـان، هاوکارییەکـەی بەخشـییە دەوڵەمەندێـک، کابـرا گوتـی: خودایـە، سـوپاس بـۆ تـۆ لەسـەر هاوکاریـی دز و لەشـفرۆش و دەوڵەمەنـد! پێیـان گـوت: بەخشـینت بـە دزەکـە، بەڵکـوو ببێتـە مایـەی دەسـتهەڵگرتن لـە دزیکـردن. بەخشـینت بـە زینـاکار، بەڵکـوو ببێتـە مایـەی دەسـتهەڵگرتن لـە زینـا. بەخشـینت بـە دەوڵەمەنـد، بەڵکـوو ببێتـە پەندێـک و ببەخشـێت لـەوەی کـە خـودا پێـی بەخشـیوە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی یەکەم

سروشتی خەڵکییە گەر ئارامت گرت لەسەر وەڵامنەدانەوەی خراپەی ئەوانی تر، بە ترسنۆک ناوت دەبەن. ماڵ و سامانت بەخشی، بە خۆدەرخەر و ڕیاباز ناوت دەبەن. هاوڕێیەتیی زانایانت کرد، دەڵێن: بۆ خۆدەرخستن خۆی نزیک دەکاتەوە. لەگەڵ تاوانبارێک تەوقەت کرد، دەڵێن: وەک ئەو وایە... لەگەڵ هاوسەرەکەت باش بوویت دەڵێن: وەک مەڕ وایە. هاوکار و هاوبەش نەبیت لە خراپەکانیاندا، دەڵێن گۆشەگیر و دۆگمایە. لە وەرگرتنی بەرتیل هاوبەشیان نەبیت، دەڵێن: گەمژەیە. باڵاپۆشیت کرد، دەڵێن: نەزانە. ئاگای لە مۆدێل نییە. ڕووت دابپۆشی، دەڵێن: ناشیرینییەکەی دەشارێتەوە. گوێڕایەڵیی خێزانت بیت، دەڵێن: کەسایەتیی لاوازە. خۆت بە، ڕێگە مەدە کاریگەریت لەسەر دروست بکەن، بتگۆڕن لەپێناو ڕەزامەندیی ئەوانی تر، سازش مەکە لەسەر ئامانجەکانت. دەبینیت زۆرینەی خەڵکی ڕازی نین لە پەروەردگاریان، ئیتر چۆن لە یەکتر ڕازی دەبن.

وانەی دووەم

دەستی خەڵکی بگرە بەرەو لای پەروەردگار... تێبگە لەوەی پەروەردگار پەیامبەرانی ناردووە بۆ ڕێنوێنیکردنی خەڵکانی خراپ. گەر خەڵکی هەموویان باش بوونایە، ئەوا پێویستیان بە پەیامبەران نەدەبوو، تەنانەت خەڵکە تایبەتەکانیش پەروەردگار پەیامبەری بۆ ناردوون.

فیرعەونی بانگەشەکاری خودایەتی ﴿ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ ﴾ پەیامبەرێکی گەورەی بۆ نارد، بۆ ئەوەی گوتەیەکی نەرم بدات بە گوێیدا: قولا لینا. ئەوانەی دەیانگوت: بتەکان کچی خودان... باشترین دروستکراوی خۆی وەک پەیامبەر بۆ ناردن.

منتدى إقرأ الثقافي

بەو شێوە لە تاوانی ئەوانی تر مەڕوانە، وەک ئەوەی پەروەردگاری ئەوان بێت، وەک بەندەیەکی سادە لە تاوانی ئەوانی تر بڕوانە، زەکاتی هیدایەت و ڕێنوێنیی پەروەردگارت ئەوەیە دەستی ئەوانی تر بگریت بەرەو لای پەروەردگار هیدایەت و ڕێنموویت بە ئازایەتیی خۆت نییە، منەتی پەروەردگارە لە سەرت. وەک لێقەوماوێک لە ئەنجامدەرانی تاوان بڕوانە.

بە دڵنیاییەوە نەخۆشی ئاسانترە لە گومڕایی، نەخۆشی مایەی دەستکەوتنی پاداشتە، بەڵام گومڕایی دەرئەنجامێکی مەترسیداری هەیە!

وانەی سێیەم

ڕاستە ئێمە فەرمانی ئەوەمان پێ کراوە بڕیار لەسەر ڕووکەشی بابەتەکان بدەین، بەڵام دەبێت زیرەکتر بین لەوەی بابەتە ڕووکەشەکان بە هەڵەمان بەرن، هەندێک تاوانبار، خودا و پەیامبەریان خۆش دەوێت، زیاتر لەو کەسانەی کە بە ناوی ئایینەوە بازرگانی دەکەن... ئەو تاوانبارانە ڕادەستی ئارەزووەکانیان بوون و شەیتانەکانیان بەسەریاندا زاڵ بوون. بوخاری لە فەرموودەی عومەری کوڕی خەتتابەوە دەگێڕێتەوە: لە سەردەمی پەیامبەردا پیاوێک هەبوو ناوی عەبدوڵڵا بوو، نازناوی گوێدرێژ بوو، بەکەیف و قسەخۆش بوو، پەیامبەری دەهێنایە خەندە، شەرابی دەخواردەوە، پەیامبەر بەم هۆیەوە شەلاقی لێ دا، دواتر دوو جاری تر بەهۆی شەرابخواردنەوە شەلاقی لێ درا، بۆ جاری سێیەم پیاوێک لە هۆزەکەی گوتی: نەفرەتی خودای لێ بێت، بۆچی ئەوەندە ئەو کارە دووبارە دەکاتەوە.

پەیامبەر (درودی خودای لێ بێت) فەرمووی: نەفرەتی لێ مەکەن، سوێند بە پەروەردگار، نەمزانیوە تەنها ئەوە نەبێت، کە خودا و پەیامبەری خۆش دەوێت، دڵەکان هەڵگری نهێنیگەلێکن، جگە لە خودا

منتدى إقرأ الثقافي

هیچ کەسی تر ئاگاداری نییە. ئەوەی باڵاپوش نییە لەشفرۆش و بەدخوو نییە، ئەوەی گوێ لە مۆسیقا دەگرێت، ڕقی لە قورئان نییە، بەرگری لە تاوانباران ناکەم و بەهانەیان بۆ ناهێنمەوە، تەنها دەڵێم: دەستی ئەوانی تر بگرن بەرەو لای پەروەردگار.

وانەی چوارەم

گەر ئێمە بە شێوەیەکی جوان و ڕەوشتێکی هێمنانە مامەڵە نەکەین، ئەوا بە دڵنیاییەوە نموونەیەکی خراپی خەڵکانی دیندار پێشکەشی ئەوانی تر دەکەین، بەم شێوەیە ئەوانی تر واز لە تاوانەکانیان ناهێنن بۆ ئەوەی ببنە دینداریکی خووڕەق و دڵڕەق، گەر نەبینە نموونەیەکی جوان بۆ ئەوەی ئەوانی تر چاومان لێ بکەن، بە دڵنیاییەوە نابێت لۆمەیان بکەین لەسەر ئەوەی نایانەوێت وەک ئێمە بن، مەبنە مایەی ئەوەی خەڵکی ڕقیان لە پەروەردگار ببێتەوە، تەوقەیەکی دۆستانەی کەسێکی ئەهلی مزگەوت لەگەڵ نوێژنەکەرێک، ڕەنگە ببێتە مایەی ڕاکێشانی بەرەو مزگەوت. ڕەنگە زەردەخەنە و وتەیەکی جوانی باڵاپۆشێک ببێتە مایەی گۆڕینی سفورێک بۆ باڵاپۆش، وتەی شیرینی خوداپەرستێک ڕەنگە ببێتە مایەی ڕێنوێنیی مرۆڤێکی یاخی. گەر هەوڵەکانت لەنێو خەڵکیدا دەنگیان نەدایەوە... بە دڵنیاییەوە پاداشتی بانگەوازت چنگ دەکەوێت، بڕوانە ئەو هاوەڵەی پێشوو هاوکارییەکانی بەخشییە خەڵکانی زیناکار، دز و دەوڵەمەند.

خودا پێی نەگوت، گەر بتبەخشیایە داوێنپاکێک باشتر بوو، گەر بۆ مرۆڤێکی دەستپاک بوایە باشتر بوو، گەر بۆ هەژارێک بوایە باشتر بوو، بەڵام لە ڕێگەی خەوێکی ڕاستەقینەوە هەواڵی پێ درا، کە بەخشینەکەی وەرگیراوە، بەڵکوو بەهۆی ئەم بەخشینەوە ئافرەتی زیناکار واز لە تاوانەکەی بهێنێت و کابرای دز واز لە دزییەکەی و بابای دەوڵەمەندیش بە خۆیدا بچێتەوە، چاو لە بەخشندەیی بەرانبەری بکات.

منتدى إقرأ الثقافي

جورەیجی خوداپەرست

بوخاری و موسلیم لە فەرموودەیەکدا دەگێڕنەوە، خۆشەویست فەرموویەتی جورەیج پیاوێکی خوداپەرست بوو... لە کوخێکدا سەرقاڵی خوداپەرستی بوو، ڕۆژێک دایکی سەردانی کرد، جورەیج نوێژی دەکرد، دایکی بانگی لێ کرد: جورەیج... جورەیج لە دڵی خۆیدا گوتی پەروەردگارا، نوێژەکەم یان دایکم! بەردەوام بوو لە نوێژەکەی، دواتر دایکی بەجێی هێشت. ڕۆژی دوایی بە هەمان شێوە دایکی هاتە لای و بانگی لێ کرد جورەیج گوتی: پەروەردگارا، دایکم یان نوێژەکەم، بەردەوام بوو لە نوێژەکەی وەڵامی دایکی نەدایەوە، دایکی بەجێی هێشت. بۆ ڕۆژی سێیەم دایکی هاتەوە، بە هەمان شێوە بانگی لێ کرد، جورەیج گوتی: پەروەردگارا، نوێژەکەم یان دایکم، بەردەوام بوو لە نوێژەکەی، دایکی نیگەران بوو، گوتی: پەروەردگارا، نەیمرێنی هەتا ڕووی داوێنپیسانی پێ نیشان دەدەیت.

بەنی ئیسرئیل لەنێو خۆیاندا بە سەرسامییەوە باسیان لە خوداپەرستیی جورەیج دەکرد، ئافرەتێکی قەشەنگی خراپەکار گوتی: گەر ئارەزوو بکەن لە خشتەی دەبەم، چەند جار خۆی بۆ نماییش کرد... جورەیج بە هیچ شێوەیەک لای نەکردەوە بە لایدا... دواتر لەگەڵ شوانێک دەستی تێکەڵ کرد و دووگیان بوو، دوای

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوەی منداڵەکەی بوو گوتی، ئەو منداڵەم لە جورەیج بووە، بەم هۆیەوە خەڵکی هێرشیان کردە سەر جورەیج و کوخەکەیان ڕماند و ئازاریان دا.

جورەیج گوتی: ئێوە چیتانە و چیتان دەوێت؟

گوتیان: زینات لەگەڵ ئەو ئافرەتە بەدڕەوشتە کردووە و ئەو منداڵەت لێی بووە.

جورەیج: منداڵەکە لەکوێیە؟

منداڵەکەیان هێنا...

جورەیج: مۆڵەتم بدەن نوێژ بکەم.

دوای تەواوبوونی لە نوێژ، منداڵەکەیان هێنا و جورەیج دای بە سکی منداڵەکەدا و گوتی: ئەی منداڵ باوکت کێیە؟

منداڵەکە کەوتە زمان و گوتی: فلانە شوانە.

دوای بینینی ئەم ڕووداوە سەرنجڕاکێشە، خەڵکی دەستیان کرد بە ماچکردنی جورەیج و دەستپێداهێنانی و گوتیان کوخەکەت لە ئاڵتوون بۆ دروست دەکەینەوە.

جورەیج گوتی: تەنها وەک ڕابردوو بۆم دروست بکەنەوە.

وانەی یەکەم

نزا لە منداڵەکانتان مەکەن، نەبادا بەر ساتی گیرابوونی نزا بکەوێت، عومەری کوڕی خەتتاب جارێکیان پیاوێکی بەساڵاچووی بینی، دەستی شەلەل بوو، پێی گوت: دەستت چییەتی؟

کابرای بەساڵاچوو گوتی: لە سەردەمی جاهلیەتدا باوکم نزای لێ کردم دەستم شەلەل لێی بدات، نزاکەی گیرا بووو شەلەل لێی دا.

عومەر گوتی: ئەمە نزای باوکانە لە جاهلیەتدا، دەبێت نزایان لە ئیسلامدا چۆن بێت؟

منتدى إقرأ الثقافي

وەرن با پێکەوە لەبری ئەوەی نزایان لێ بکەین، نزایان بۆ بکەین. کاتێک کێژۆڵەیەک لە ماڵدا قاپێک دەشکێنێت، پێی دەڵێن: خودا دڵت بشکێنێت، مەترسییەکی گەورەیە، گەر ئەم نزایە بەر ساتی گیرابوونی نزا بکەوێت. ئایا قاپێک نرخی دڵێکی هەیە؟

بۆچی لەبری ئەوە نەڵێن: سەلامەتیت؟ خودا باشت بۆ بکات.

گەر خوشک و برایەک بەشەڕ هاتن. دایک لە ساتی تووڕەیی و نیگەرانیدا دەڵێت، خودا تۆڵەتان لێ بکاتەوە. چی دەبێت گەر ئەم نزایە بکەوێتە ساتی گیرابوونی نزاوە؟ کێ لە ئێمە توانای تۆڵەی پەروەردگاری هەیە.

چی دەبێت گەر لەبری ئەمە بڵێن، خودا دڵتان یەک بخات؟

وەرن با پێکەوە دەستەواژەی (چاوت کوێر بێت)، بگۆڕین بۆ «خودا دڵت بکاتەوە». وەرن با پێکەوە دەستەواژەی (خودا تووڕەیی خۆیت بەسەردا بڕێژێت) بگۆڕین بۆ «خودا ڕێنوێنیت بکات». وەرن با پێکەوە زمانمان خاوێن بکەینەوە، پێش ئەوەی منداڵەکانمان وتە خراپەکانمان لێوە وەربگرن.

وانەی دووەم

مرۆڤی داوێنپیس هیوادارە هەموو خەڵکی داوێنپیس بن، مرۆڤی دز ئاواتەخوازە خەڵکی هەمووی دز بێت، ئیتر بەم شێوەیە لایەنگرانی پووچ و گومڕایی نیگەرانن لە چاکسازیی ئەهلی حەق و ڕاستی.

بوونی مرۆڤی دەستپاک، گورزێکی کردارییە لە ڕووی دزەکان.

بوونی مرۆڤی داوێنپاک، گورزێکی توندە لە پشتی خەڵکانی داوێنپیس.

بوونی کارمەندی بەڕەوشت، گورزێکی ئازاربەخشە لە ویژدانی فەرمانبەری بەرتیلخۆر.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەهلی حەق و ڕاستەقینە باسی ئەهلی باتیل دەکەن بە کەموکورتییەکانی ئەوان.

هەر لەبەر ئەوەیە دەیانەوێت وەک ئەوان بن.

گەندەڵکارانی بەنی ئیسرائیل، نیگەران بوون بە چاکی و چاکسازیی جورەیجی خوداپەرست، هەر بەم هۆیەوە ئافرەتێکی لەشفرۆشیان نارد بۆ ئەوەی جورەیجیش وەک ئەوانی لێ بێت.

موشریکەکانی ئەو کات نیگەران بوون لە تەوحیدی ئیبراهیم (سەلامی خودای لێ بێت)، لەبەر ئەوەی ئیبراهیم ڕەتی کردەوە وەک ئەوان بێت، فڕێیان دایە نێو ئاگرەوە.

لادەرەکانی هۆزی لوط (سەلامی خودای لێ بێت)، نیگەران بوون بە سەلامەتیی ئەخلاقیی لوط و گوتیان ﴿ أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾ ﴾ (النمل)، «خێزانی لوت لە شاری خۆتان دەربکەن، چونکە ئەوان چاویان لە داوێنپاکییە».

وانەی سێیەم

ئیماندار کاتێک دووچاری ناڕەحەتی و سەختییەک دێت، پەنا بۆ نوێژ دەبات، چونکە ئەو پێی وایە تەواوی کێشەکانی زەوی چارەسەکەرەکەیان لە ئاسمانە، جورەیج تەواوی ناسۆرییەکان ڕوویان لێ کرد، تۆمەتی داوێنپیسی و خستنەوەی منداڵێک کە لە پشتی ئەو نییە درایە پاڵی. لە وەڵامی تەواوی ئەم تۆماتانە گوتی: لێمبگەڕێن، با نوێژکەم بکەم، لە ڕێی دوو ڕکعەت نوێژەوە، ئاسمان پیلانی زەمینی پووچەڵ کردەوە و منداڵیکی شیرەخۆر بۆی کەوتە گۆ.

خوبەیبی کوڕی عەدیی (ڕەزای خودای لێ بێت)، بە دیلی کەوتە دەستی قورەیشییەکان، کاتێک ویستیان بیکوژن، پێی گوتن:

منتدى إقرأ الثقافي

لێمبگەڕێن، با نوێژ بکەم.

خوبەیب باش دەیزانی جوانترین شتێک مرۆڤ ژیانی پێ کۆتا بهێنێت نوێژە، بڕوانە خۆشەویستیی تەواوی ئادەمیزادەکان، کاتی نوێژ دەهات بە بیلالی دەگوت: «ارحنا یا بلال»، دڵخۆشمان بکە ئەی بیلال.

خودایە، چەندە جیاوازە نێوانی ئەو کەسەی بە لۆژیکی «دڵخۆشمان بکە»، مامەڵە لەگەڵ نوێژدا دەکات، لەگەڵ ئەو کەسەی «لە کۆڵمان بەرەوە»، مامەڵە دەکات.

وانەی چوارەم

هیچ کات تۆمەتی بێبەڵگە بەڕاست مەزانە، سروشتی خەڵکی وایە، هەندێکیان تۆمەت بۆ هەندێکی تریان هەڵدەبەستن، ئاگادار بە، هیچ لە بارەی کەسێکەوە مەڵێ، کە خیانەتت لێ نەبینیوە.

لە بارەی ئابڕووی ئافرەتێکەوە مەدوێ، لەبەر ئەوەی خەڵکی لە بارەیەوە شتێک دەڵێن.

تاوانبار ئەو کەسەیە هەر شتی بینی، بیگێڕێتەوە.

مرۆڤ گوزارشتە لە ئابڕوو، بەفیڕۆدانی ئابڕووی کەسێک، وەک بەفیڕۆدانی خوێنی وایە، زیاد لەوەیش گەر تۆمەتێکت بۆ ساغ بووەوە، بیر بکەرەوە لەوەی پەروەردگار داپۆشەری خراپە و تاوانەکانە، ئەو کەسانەی خۆش دەوێت کە تاوانی ئەوانی تر دادەپۆشن.

کەموکورتیی مرۆڤێک مەدرکێنە، کە پێویست بە باسکردنی ناکات.

گەر پرسیارت لێ کرا لە ئامۆژگاری و ڕاوێژدا، لە ڕاستیدا خیانەتە ئەوەی دەیزانی نەیخەیتە ڕوو.

منتدى إقرأ الثقافي

داپۆشینی کەموکورتیی ئەوانی تر شتێکە و گرفتارکردنی ئافرەتێکی داوێنپاک بە پیاوێکی خراپ بەهۆی شاردنەوەی ڕاستییەکانەوە شتێکی ترە.

وانەی پێنجەم

لەگەڵ خودا بە، بۆ ئەوەی خودا لەگەڵت بێت.

خۆشەویست بە ترسولەرزەوە لە تاریکایی شەودا مەککەی بەرەو مەدینە جێهێشت، دواتر بە ڕۆژی ڕووناک بە سەربەرزییەوە لە هەر چوار دەرگایەوە گەڕایەوە مەککە.

یوسف بە ستەم و ناڕەوا خرایە زیندانەوە، دواتر بوو بە عەزیزی میسر.

لاوانی ئەشکەوت بە مەبەستی پارێزگاری لە ئایینەکەیان بەرەو چیا هەڵهاتن... خەویان لێکەوت، دواتر پەروەردگار لەسەر حاڵێک زیندووی کردنەوە، کە تەواوی دانیشتوانی شارەکەیان هاتبوونە سەر ئایینی ئەوان.

خەڵکی زۆر لەوە بێتواناترن، زیانێکت پێبگەیەنن کە خودا ڕەزامەندیی لەسەر نەبێت.

ناتوانن سوود و قازانجێکت پێ بگەیەنن، خودا ڕەزامەندیی لەسەر نەبێت.

ئەوەی توانای ڕۆزیدانی خۆی نییە، ئیتر چۆن توانای ڕۆزیدانی ئەوانی تری هەیە.

ئەوەی مردنی خۆی بەدەست نییە، زۆر لەوە لاوازترە داوای ژیانی لێ بکرێت.

کەوایە با دڵەکانمان پەیوەست بێت بە پەروەردگارەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

ئاسیای کچی موزاحیم

ئەبویەعلا لە موسنەدەکەیدا لە ئەبوهورەیرەوە دەگێڕێتەوە، خۆشەویست فەرموویەتی: «فیرعەون چوار مێخی بە هەردوو دەست و هەردوو پاچی هاوسەرەکەیدا داکوتی، کاتێک ئەوانەی ئازاریان دەدا لێی دوور دەکەوتنەوە، فریشتەکان سێبەریان بۆ دروست دەکرد. بەوپەڕی سۆزەوە داوای لە پەروەردگاری کرد ﴿ رَبِّ ٱبۡنِ لِي عِندَكَ بَيۡتٗا فِي ٱلۡجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِن فِرۡعَوۡنَ وَعَمَلِهِۦ وَنَجِّنِي مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١١﴾ ﴾ (التحریم)»، تۆ لای خۆت لە بەهەشتدا ماڵێکم بۆ دیاری بکە و ڕزگارم بکە لە فیرعەون و کردەوەی ئەو لە کۆمەڵی ناهەقانیشم ڕاهی کە، پەروەردگار ماڵەکەی خۆی لە بەهەشت نیشان دا.

وانەی یەکەم

پەروەردگار لەنێو ماڵەکانی خۆیاندا دژایەتیی ستەمکار و ملهوڕان دەکات، هەر لەو کۆشکەی فیرعەون تێیدا پڕ بە دەمی هاواری کرد ﴿ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلۡأَعۡلَىٰ ﴿٢٤﴾ ﴾ گوتی: «ئەمن پەروەرێنی هەرە پایەبەرزتانم» پەیامبەرێکی لێوە دەرچوو، کە عەرشی فیرعەونی هێنایە لەرزە.

هەر لە ژووری نوستنەکەی فیرعەون، یەکێک لە گەورەترین

منتدى إقرأ الثقافي

ئافرەتانی مێژوو دەرکەوت... پەروەردگار ویستی پەیامی بێتوانایی خۆی پێ بگەیەنێت. فیرعەون لەپێناو لەناوبردنی موسادا هەزاران منداڵی سەربڕی، کاتێک موسای دۆزییەوە بە ناچاری لە کۆشکەکەی خۆیدا پەروەردەی کرد، کارێکی کرد هەزاران ئافرەتی میسر کڕنووشیان بۆ برد، بەڵام بێتوانا بوو لەوەی هاوسەرەکەی خۆی ڕازی بکات کڕنووشی بۆ بەرێت، گەرچی ستەمکاران ببنە خاوەنی جەستەی ئەوانی تر... لە کۆتاییدا دڵەکان بە دەستی پەروەردگارن.

وانەی دووەم

چەندە ساویلکەن ئەوانی پێیان وایە ئایین ئەفیوونی گەلانە. ئەو ساویلکانە پێیان وایە ئایین کەرەستەیەکی سڕکردنە، خەڵکانی هەژار و لێقەوماو لەپێناو ئارامگریی خۆیان بەکاری دەهێنن.

وەک مرۆڤی تینووی تامەزۆری ئاوی نێو بیابان، بەدوای تراویلکەدا وێڵە بە ئومێدی گەیشتن بە ئاو، بە هەمان شێوە ئەو هەژارانە بە ئومێدی بەدەستهێنانی بەهەشت ئەم ژیانە تێدەپەڕێنن، بڕوانە لە ئاسیای خانمی یەکەمی میسر...

هاوسەری گەورەترین پاشا، پاشایەک خەڵکی لەجیاتی پەروەردگار دەیانپەرست.

دەیتوانی وەک خانمی یەکەمی میسر شاهانە بژی و فەرمان دەربکات، بەڵام بە یەقین و دڵنیایی زانیی تەنها ئەوەی لای پەروەردگارە، چاکە و بۆ هەمیشەیی دەمێنێتەوە.

لەبەر تینوویەتی نەبوو، کاتێک بڕوای هێنا بە ڕووبارەکانی بەهەشت، لەبەر برسیەتی نەبوو، کاتێک بڕوای هێنا بە میوەکانی بەهەشت.

لەبەر تەنگەبەریی خانووکەی دونیای نەبوو، کاتێک داوای کرد

منتدى إقرأ الثقافي

پەروەردگار لە بەهەشت ماڵێکی پێ بەخشێت.

ئەو خانمی کۆشک و خانمی وڵات و خانمی خانانی نێو خەڵکی بوو.

گەیشتە ئەو یەقینەی، دەوڵەمەندیی ڕاستەقینە، دەوڵەمەندیی دڵەکانە.

دەوڵەمەندیی ڕاستەقینە، ناسینی پەروەردگاری جیهانیانە.

گەیشتە ئەو دڵنیاییەی، هەموو ماڵەکانی دونیا لەچاو ماڵی بەهەشتدا جگە لە تەنگەبەریی هیچی تر نین.

وەک ئەوەی بە زمانی حاڵ بە فیرعەون بڵێت: تەواوی موڵک و دەسەڵاتەکەت بۆ خۆت...

وازم لێ بهێنە و لێم بگەڕێ بۆ پەروەردگاری خۆم بژیم.

وانەی سێیەم

دوای ئەوەی خۆری ئیسلام بەنێو ئاسمانی جیهاندا گەشایەوە، لە بیلالی حەبەشییان پرسی، چۆن ئارامت دەگرت لەسەر ئەو سزا توندانەی ئومەییەی کوڕی خەلەفە؟

بیلال لە وەڵامدا گوتی: «شیرینیی ئیمانم تێکەڵ بە تاڵیی ئازار کرد. ئیتر ئارامم دەگرت!»

ئیمان کەشتییەکی سەرسووڕهێنەرە.

گەر دڵی خەڵکی پێوەی پەیوەست بوو، ئیتر حاڵیان بە تەواوی دەگۆڕێت.

ئارامگریی بیلالی ئیماندار، مایەی سەرسامییەکەی ئەوتۆ نییە.

بیلال پیاوە، جەستەی پیاوان بەهێزترە.

زیاتر خۆی لەبەر ئازار ڕادەگرێت، زیاد لەمە بیلال پێشتر بەندە بوو، ڕاهاتبوو لەسەر ناڕەحەتی و ئازار و سزای گەورەکانی، بەڵام ئەوەی جێی سەرسووڕمانە، ئارامگریی ئافرەتێکی خانەدانی

منتدى إقرأ الثقافي

خاوەنشکۆی وەک ئاسیایە، تەواوی تەمەنی لەنێو کۆشکدا بەسەر بردووە، فیرعەون لەسەر سەکۆیەکی دارین، هەردوو دەست و قاچەکانی بە مێخ داکوتی، شاخێکی سەختی بەهێز کاتێک نوێلەکان بەردەکان دادەتاشن بە ئارامییەوە خۆی ڕادەگرێت.

ئارامگر وەک ئەو درەختانەی کە دەمی تیژی موشارەکان نایان گریەنێت.

جەستەیەکی نەرم لەسەر زەوی بە توندی ئازار دەدرێت، ڕۆحێکی پڕ شکۆ بەرەو ئاسمان دەفڕێت، پێش ئەوەی ڕۆحی بەرەو ئاسمان بفڕێت، بە زەردەخەنەوە دەڕوانێتە جێگەکەی لە بەهەشت، وەک ئیبن کەسیر دەگێڕێتەوە، فیرعەون بەم هەڵوێستەی ئاسیا تەواو نیگەران بوو، شێتی گرتی و گوتی: ئەوە ئێستایش زەردەخەنە دەکەیت؟ فیرعەون بێئاگا بوو لەوەی، ئەو ماڵەی پێشتر داوای کردبوو، پەروەردگار بۆی ئامادە کردووە.

وانەی چوارەم

پەروەردگار دەیتوانی لەو سزایە ڕزگاری بکات، ئەو خودایەی فریشتەی نارد و سێبەری بۆ کرد بێتوانا نەبوو لە ناردنی فریشتەیەک بۆ ڕزگارکردنی ئاسیا لە دونیادا، کاری خۆی چاندن تا لە قیامەتدا بیدوورێتەوە. پەروەردگار ویستی بازرگانییەکەی لەگەڵ خودا گەشە پێ بدا.

لە بیرت نەچێت، کاتێک سزا و نارەحەتی دووچاری ئەهلی ئیمان هاتن، گومانت بەرانبەر بە خودا بۆ دروست نەبێت، مرۆڤە گیلەکان کاتێک دەبینن لە جەنگێکدا ناحەق سەر دەکەوێت، دەڵێن: ئەی خودا لە کوێیە؟ پەروەردگار دەستی هەندێک لە خەڵکی بەرانبەر هەندێکی تر والا کردووە، ئەمە لە بێتوانایی پەروەردگارەوە نییە، کاتێک

منتدى إقرأ الثقافي

پەروەردگار ڕێگە بە ستەمکاران دەدات لە بێدەسەڵاتییەوە نییە.

بەڵکوو ئەم ژیانە تاقیکردنەوەیە و هیچی تر، ستەمکار چۆن تاقی دەبێتەوە گەر ئازادیی نەبێت لە ئەنجامدانی ستەمەکەی؟ مرۆڤی دادپەروەر چۆن سەرکەوتوو دەبێت گەر دەرفەتی ئەنجامدانی دادپەروەریی نەبێت. هیچ کات بووە ڕێگەی بەهەشت بە گوڵ تەنرا بێت؟ ڕێگەی بەهەشت هەمان ڕێگەیە، کە نووح بۆ ماوەی نۆسەدوپەنجا ساڵ تێدا ناڕەحەتی کێشا.

ڕێگەی بەهەشت هەمان ڕێگەیە بەهۆیەوە یەحیا بە موشار دوولەت کرا.

لە هەمان ڕێگەدا ئیبراهیم بە ئاگر سووتێنرا. ئیسماعیل خۆی ڕادەستی چەقۆی باوکی کرد. چیرۆکی بەهەشتە، بەهەشت بەنرخە.

وانەی پێنجەم

هەر کەس خیانەتی لە پەروەردگاری کرد، چاوەڕێی وەفای بەرانبەر خەڵکی لێ مەکە!

فیرعەون پێشتر مافی پەروەردگاری نەپاراست، بە لاتەوە نامۆ نەبێت بێڕەچاوکردنی پێوەندیی نزیکی و هاوسەرداریی ئاسیای هاوسەری لە سێدارە دا.

ئومەییەی کوڕی خەلەف بێ ڕەچاوکردنی چەندین ساڵی خزمەتی بیلال بێبەزەییانە کەوتە سزادانی، ئەوەی مافی پەروەردگاری نەپاراست، ئیتر چۆن مافی بەندەکەی دەپارێزێت.

پێشینان جوانیان گوتووە: بترسە لەو کەسەی لە خودا ناترسێت.

چاوەڕوانی ئەدەب مەکە لەو کەسەی ئەدەبی بەرانبەر پەروەردگار نییە.

هەر کەس مافی پەروەردگاری نەپارێزێت، بە دڵنیاییەوە مافی

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

قەرز و دانەوەی

بوخاری لە فەرموودەی ئەبووهورپیرەوە دەگێڕێتەوە، باسی پیاوێکیان کرد لە بەنی ئیسرائیل، داوای هەزار دیناری کرد لە پیاوێکی تر، ئەویش گوتی: چەند شاهیدێکمان بۆ بهێنە بۆ ئەوەی ببنە شاهید.

کابرا گوتی: خودا بەسە بە شاهیدی.

کەفیلێکمان بدەرێ.

خودا بەسە بە کەفیل.

ڕاست دەکەیت...

کابرا قەرزەکەی پێ دا بۆ ماوەیەکی دیاریکراو، کابرای قەرزوەرگر ڕۆیشت، کارەکانی جێبەجێ کرد، کاتێک وەختی دانەوەی قەرزەکە هات، بەرەو دەریا بەڕێ کەوت بۆ ئەوەی خۆی بگەیەنێتە لای هاوەڵەکەی...

کابرا بەلەمی دەست نەکەوت بۆ ئەوەی بگاتەوە لای خاوەن قەرزەکەی، ناچار دارێکی هەڵکۆڵی و هەزار دینارەکە و نامەیەکی خستە ناوی و بە جوانی دایپۆشی و گوتی: پەروەردگارا، تۆ ئاگاداری من هەزار دیناری فلانە کەس قەرزدارم، داوای کەفیلی لێ کردم، وەلامم دایەوە، خودا کەفیلمە، ئەویش بەوە ڕازی بوو،

منتدى إقرأ الثقافي

خودایە خۆت ئاگاداری، داوای شاهیدی لێ کردم، منیش وەلامم دایەوە: خودا شاهیدە، ئەویش ڕازی بوو. پەروەردگارا، خۆت ئاگاداری ئەوەی لە توانامدا بوو کردم بۆ ئەوەی بەلەمێک بەدەست بهێنم، ئەمانەتییەکە بگەیەنمەوە، بەڵام بێسوود بوو. پەروەردگارا، من ئەم ئەمانەتە ڕادەستی تۆ دەکەم.

دارە هەڵکۆڵراوکەی فڕێ دایە دەریاوە، چاوەڕێی کرد تا لە چاوان ون بوو، پاشان ڕۆییشت کابرای خاوەن قەرز لەسەر دەریا چاوەڕێی وەرگرتنەوەی پارەکەی بوو، بە دەم چاوەڕوانینەوە چاوی کەوت بە کۆتەرەدارێک لە قەراغ دەریادا، بردییەوە بۆ ماڵەوە بە ئومێدی ئەوەی بەکەڵکی شتێک بێت، کاتێک لە ماڵەوە کردییەوە پارە و نامەکەی تێدا دۆزییەوە! دوای ماوەیەک کابرای قەرزدار بە هەزار دینارەوە هاتەوە لای و پێی گوت: سوێند بێت زۆر هەوڵم داوە بۆ ئەوەی بەلەمێک دەست بخەم و لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا پارەکەت بۆ بگێڕمەوە، بەڵام بێهودە هیچم دەست نەکەوت. خاوەن قەرز: تۆ هیچت بۆ ناردووم؟

هەواڵم پێ دایت بەلەمێکم دەست نەکەوت بۆ ئەوەی بێمە لات.

ئەوەی لەناو دارەکەدا بوو خودای گەورە بۆی گەیاندیت.

کابرا بە هەزار دینارەکەوە گەڕایەوە!

وانەی یەکەم

خەڵکی بۆ خۆیان، کار و ئاتاجیان بە یەکترە. جارێکیان عومەری کوڕی خەتتاب گوێی لێ بوو کابرایەک نزای دەکرد و دەیگوت پەروەردگارا، پێویستییەکانم مەخەرە ژێر دەستی هیچ یەکێک لە دروستکراوەکانت.

عومەر پێی گوت: وایدەبینم تۆ بەم کارەت نزای مردن لە خۆت

منتدى إقرأ الثقافي

دەکەیت، خەڵکی بێنیاز نین لە یەکتری و هەمیشە پێویستیان بە یەکترییە، ئەوەی دێتە لات دیارە گومانی خێری پێتە، ئەوەندە بەسە بۆ گەورەیی مرۆڤ لە جێی گومانی باشی خەڵکیدا بێت. گەرچی مرۆڤەکان زۆر پێویستیان بە پارەیە، بەڵام بەخشین تەنها لە ڕێی پارەوە نییە هەموو شتێک زەکاتی خۆی هەیە.

زەکاتی دەوڵەمەندی، سۆزدارییە بەرانبەر هەژاران.

زەکاتی زانست، بەخشینیەتی بەوانی تر.

زەکاتی عەقڵ و ئاوەز، ئامۆژگاریی و بەخشینی ئەزموونە بەوانی تر.

زەکاتی جەستە، کردەوەی باش و هاوکاریکردنی ئەوانی ترە، ڕێگەنیشاندانی نابینایەکە.

وانەی دووەم

هەر کەسێک ماڵ و پارە لە خەڵکی وەر بگرێت بە نیازی دانەوەی، پەروەردگار بۆی دەگێڕێتەوە، هەر کەس ماڵ و پارەی خەڵکی وەر بگرێت بە نیازی فەوتاندنی، خودای گەورە دەیفەوتێنێت.

گەمژەترین کەس ئەو کەسەیە، چاکەی ئەوانی تر پشتگوێ دەخات.

ئاگادار بە، مەبە مایەی ڕێگری و بڕینی چاکە لەوانی تر، زۆرێک لە خەڵکی بەهۆی نەگێڕانەوەی پارەکانیان، قەرز نادەن بەوانی تر، بەهۆی سوک تەماشاکردنی کچەکانیان، زۆرێک لە خەڵکی ئامادە نین بێ مارەیی کچەکانیان بدەنە شوو. بەهۆی خیانەت و ڕێگرییەوە زۆرێک لە خەڵکی ئامادە نین ڕێبوارانی سەر ڕێگا هەڵبگرن. داپیرەکان جوانیان گوتووە: هەر کەس متمانەی پێ کردی، خیانەتی لێ مەکە، گەرچی خیانەتکاریش بیت.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی سێیەم

تۆ بڕوانە لەم چیرۆکەدا چی سەرسامی کردیت؟ سەرسام بوویت بەو پیاوەی کە ڕازی بوو بە کەفیلی و شاهیدیی پەروەردگار، یان بەو پیاوەی کە پارەکانی خستە مەترسییەوە لەپێناو ئەوەی پەیمانەکەی بباتە سەر؟ چەندە قەشەنگە کاتێک مرۆڤە ڕەسەن و جوامێرەکان پێکەوە مامەڵە دەکەن، پیاوێکی مەرد بەبێ بوونی شاهید و کەفیل، ماڵەکەی دا بە قەرز.

مەردێک لە ڕێی کۆتەدارێکەوە، هەوڵی گێڕانەوەی ماڵەکەی دەدات.

وانەی چوارەم

هەمیشە نییەتی خێرت بێت، تا پەروەردگار ڕێگاکانت بۆ ڕووناک بکاتەوە. کاتێک مرۆڤی قەرزدار نیەتی گێڕانەوەی ئەمانەتەکەی هەیە، پەروەردگار کۆتەرەدارەکان دەکاتە پەیام و دەریایش دەکاتە پەیامبەر. نیەتی خێرت هەبێت ببیتە کەسێکی باش پەروەردگار هاوسەرێکی باشت پێ دەبەخشێت. نیەتی خێرت بێت، پەروەردگار ڕێنموییت دەکات بۆ لای خەڵکانێک فێرت دەکەن، نیەتی خێرت بێت لەوەی دەستپاک بیت، پەروەردگار ڕێنموویی دەکات بۆ لای کەسانی ئیماندار. پەروەردگار خێری لە دڵی هەر یەکێک لە بەندەکانی بینی، بە دڵنیاییەوە دەرگای خێری بە سەردا دەکاتەوە.

وانەی پێنجەم

گەر کەسێک پەنای دای بە پەروەردگار، تۆیش پەنای بدە.

کەسێک داوای لێ کردی، لەبەر خاتری پەروەردگار هاوکاریی بکە و پێی بدە.

منتدى إقرأ الثقافي

خەڵکی ڕاهاتوون لەسەر ئەوەی داواکاری و شەفاعەتی خەڵکانی گەورە و بەڕێز ڕەت نەکەنەوە. چەندە گەورەیە ئەوەی لای پەروەردگار بۆت دەبێتە تکاکار.

لە ڕاستیدا داواکاریی شاهید و نووسینی گرێبەست نەنگییەکی تێدا نییە، بە پێچەوانەوە کارێکی دروست و باشە، چونکە دونیا ژیان و مردن و ستەم و خیانەت و هەموو ئەم بابەتانەی تێدایە...

وریا بە لە پاراستنی مافەکانی خۆت نیگەران مەبە، لەو کەسەی داوای تۆمارکردنی مافەکەیت لێ دەکات...

بڕوانە درێژترین ئایەت لە قورئاندا، ئایەتی قەرزە، پەروەردگار هانی ئیمانداران دەدات لەسەر نووسین و بوونی شاهید لەنێوان هەردوولا، بەڵام پەروەردگار هەر لەو ئایەتەدا بانگەشەیەک دەخاتە ڕوو، گەورەتر لە گرێبەست و بوونی شاهید، ئەویش بریتییە لە ئەخلاق وەک دەفەرموێت:﴿ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَٰنَتَهُۥ ﴿٢٨٣﴾ ﴾ (البقرة) «جا مەگین لێک خاترجەم بن کە ئەوسا بارمتەی ناوێ با قەرزدار ترسی خودای لە دڵدا بێت و قەرزەکەی خۆی بداتەوە.»

منتدى إقرأ الثقافي

هەور

ئیمامی موسلیم لە فەرموودەی خۆشەویستەوە دەگێڕێتەوە، جارێکیان پیاوێک لە دەشتێکدا بوو گوێی لە دەنگێک بوو فەرمانی کرد بە هەور بڕۆ باخچەی فلانەکەس ئاو بدە.

هەور فەرمانەکەی بەجێ هێنا و لە شوێنی مەبەست بارانی باراند، کابرا کە ڕووداوەکەی بینی، شوێن هەورەکە کەوت، گەیشتە ئەو شوێنەی کە بارانی لێ باری، بە خاوەن زەوییەکەی گوت: ئەی بەندەی خودا ناوت چییە؟

گوتی: ناوم فلانە کەسە... دروست ئەو ناوە بوو لە دەنگی پێشتر بیستبووی

ئەی بەندەی خودا بۆچی پرسیاری ناوم دەکەیت؟

گوێم لە دەنگێک بوو بەو هەورەی دەگوت بڕۆ باخچەی فلانەکەس ئاو بدە -ناوی تۆی هێنا- تۆ چی دەکەیت لەم باخچەیە.

ئەوەی لەم باخەوە بەرهەم دێت دەیکەم بە سێ بەشەوە، بەشێکیان دەکەمە خێر و بەشەکەی تریان خۆم و منداڵەکانم دەیخۆین، بەشێکی تری دەگێڕمەوە بۆ ناو باخەکە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی یەکەم

هەر کەسێک ئەرکەکانی پەروەردگار بپارێزت،
پەروەردگار کاروبارەکانی ئاسان دەکات.
ئەوەی لە بەردەستدایە بخەرە خزمەتی پەروەردگارەوە،
پەروەردگار گەردوونت بۆ ڕام دەکات.
بۆ پەروەردگار بە، وەک ئەوەی پێی خۆشە،
بۆت دەبێت وەک ئەوەی خۆت پێت خۆشە.
یاساکانی گەردوون حوکم بەسەر خەڵکیدا دەکەن،
حوکم بەسەر پەروەردگاردا ناکەن.
پەروەردگار لەپێناو یەکێک لە بەندە باشەکانی،
یاساکانی گەردوونی دەگۆڕێت.
پەروەردگار بە ڕاسان دەبەخشێت بەهۆی کاری چاکەیانەوە
هەروەک چۆن بە پەیامبەران دەبەخشێت بەهۆی پلەی پەیامبەرییانەوە.
پەروەردگار کاری ئەوە،
بۆ خۆشەویستانی هەر ئەوە،
ئاگری پڕتاوی سووتێنەر بۆ ئیبراهیم،
دەبێتە فێنکی و سەلامەتی،
نەهەنگی نێو دەریا،
بووە هاودەمی پڕ سۆزی یونس،
چەقۆی تیژی کوشندەی،
بۆ ئیسماعیلی بەندەی،
کردە مایەی سەلامەتی،
بۆ بەندەیەکی خۆشەویستی،

منتدى إقرأ الثقافي

هەورێکی گێڕا،

پەروەردگار ئیرادەی وا بوو ئەو ڕۆژە زەوی هیچ کەس ئاو نەدرێت، بەڵام یەکێک لە بەندەکانی شایستەی ئەوە نییە بارانی لێ بگیرێتەوە... ئا بەمشێوەیە پەروەردگار یاسای جیهانی لەپێناوی بەندەیەکی خۆشەویستی خۆیدا گۆڕی. لە ڕاستیدا کاری هەورە باران بەسەر زەوی و تەواوی ئەوانی تردا ببارێنی... ئیتر کاری پەروەردگارە هەورێکی تایبەت بۆ مرۆڤێکی تایبەت... بەندەیەک کە باوەڕ و نیەتی خۆی بۆ پەروەردگار سوڵحاند، پەروەردگاریش دونیای بۆ ئەو سوڵحاند.

وانەی دووەم

ناو و ناوبانگی ڕاستەقینە... ناوبانگی سەر زەوی نییە.

لە ڕاستیدا ناوبانگی ڕاستەقینە ناوبانگی ئاسمانە...

تۆ بڕوانە جوتیارێکی هەژاری نەناسراو لەسەر زەوی، بەڵام ناسراو لای پەروەردگاری...

لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە فەرمان بە هەور دەکرێت زەوی ئەو دۆستەمان ئاو بدە...

ئای! چ بەختەوەرییەکی گەورەیە، پەروەردگاری جیهانیان ناوت بهێنی...

هەندێک جار گەر هونەرمەندێک ناومان بهێنی لە خۆشیدا بەرەو ئاسمان دەفڕین.

گەر وەزیرێک ناومان بهێنێ، لە خۆشیدا زەوی نامان گرێتە خۆی.

گەر سەرۆکێک ناومان بهێنێ، لە خۆشی و بەختەوەریدا زمانمان دەشکێت...

منتدى إقرأ الثقافي

ئەمە حاڵی ناوهێنانی بەندەیک بێت لە لایەن بەندەیەکی ترەوە، دەبێت حاڵمان چۆن بێت کاتێک فەرمانێک لە لایەن پاشای پاشایان و پەروەردگاری جیهانیانەوە دەردەچێت «زەویی ئەو دۆستەم ئاو بدەن»!

وانەی سێیەم

لە کۆنەوە گوتوویانە (کارکردن عیبادەت و پەرستشە). ئەمە ڕاستە، بەڵام ئەو کارەی مافی پەروەردگاری تێدا ناپارێزرێت لە ڕاستیدا خوداپەرستی نییە، بەڵکوو شەیتانپەرستییە...

هەندێک لە خەڵکی زەنگی کاتژمێرەکەیان ڕێک دەخەن بۆ نوێژی بەیانی، هەندێکی تریان ڕێکی دەخەن بۆ گەیشتن بە کاروباری ڕۆژانەی خۆیان...

چ جیاوازییەکی گەورە هەیە لەنێوان ئەو دوانە، لەنێوان ئەوەی کە دەزانێت بۆ پەرستش دروست کراوە، لەگەڵ ئەوەی پێی وایە تەنها بۆ کارکردن دروست کراوە...

پەرستش کاتی خۆی و کار و فەرمانیش کاتی خۆی... هەر کەس پەرستشەکانی بفەوتێت لەپێناو کاری دونیای، بە دڵنیاییەوە مافی پەروەردگاری پشتگوێ خستووە و پێی وایە خۆی ڕۆزی خۆی دەدات.

ئەو ڕۆزییەی دەتەوێت بەهۆی کارەوە بە دەستی بهێنی لای پەروەردگارە... سەیرە چۆن دەکرێت شتگەلێک لە پەروەردگار داوا بکەین کە حەزمان لێیەتی، بە ڕێگەیەک مایەی ڕەزامەندیی پەروەردگار نییە ﴿ ٱلشَّيۡطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلۡفَقۡرَ وَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡفَحۡشَآءِۖ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغۡفِرَةً مِّنۡهُ وَفَضۡلٗاۗ ﴿٢٦٨﴾ ﴾(البقرة) «شەیتان ئێوە لە نەداری دەترسێنێ بۆ خراپە هانت دەدا. خودایش بەڵێنی لێخۆشبوون و خۆشی ژیانت پێ دەدات.»

منتدى إقرأ الثقافي

هەڵبەت کاتێک کارکردن پەرستشە، مافی پەروەردگاری تێدا بپارێزرێت. ئەو کەسەی مافی خاوەن کارەکەی پشتگوێ دەخات بە بیانووی پەرستشەوە، حاڵی باشتر نییە لەو کەسەی لەپێناو کاردا واز لە نوێژەکانی دەهێنێت. خۆشەویست جوانی فەرمووە: (لأن يأخذ أحدكم أحبله فيحتطب على ظهره، خير له من أن يسأل الناس أعطوه أو منعوه).

«کەسێک لە ئێوە گوریسەکەی هەڵبگرێت و چیلکە و چەوێڵ بهێنێت و بیفرۆشێت باشترە لەوەی داوا لە خەڵکی بکات پێی دەدەن، یاخود نا.»

لەبارەی ئەو کەسەی لەنێو مزگەوت سەرقاڵی پەرستشە و براکەی بژێویی دەکێشێت، دەفەرموێت براکەی باشترە... هیچ کات بابەتەکە بەو شێوەیە نەبووە: خوداپەرستی بکەم یان کار بکەم.

عیسای مەسیح (سەلامی خودای لێ بێت)، یەکێک لە گەورە پەیامبەران سەرقاڵی کاری دارتاشی بوو. شوعەیب سەرقاڵی مەڕداری بوو، بەهۆی پیرییەوە کچەکانی چاودێریی ئاژەڵەکانیان دەکرد. کاتێک یەکێک لە کچەکانی بەخشییە موسا مارەییەکەی کارکردنی چەند ساڵە بوو... ئەمە حاڵی پەیامبەران بێت، ئیتر دەبێت خەڵکانی خوار ئەوان چۆن بن.

وانەی چوارەم

پاداشت لە ڕەگەزی هەمان کارە، هەر کەس زەوییەکەی بەکار بهێنێت بۆ ڕەزامەندیی پەروەردگار، خودا لە کاتی سزادانی ئەوانر تر زەوییەکەی دەپارێزێت. دڵنیا بە و متمانەت هەبێت هەر پارە و ماڵێک بخەیتە خزمەتی پەروەردگارەوە، بەرەکەتی فراوانی تێ دەکەوێت... پەیمانی خۆشەویستە (مانقص مال من صدقة) «دارایی هیچ کەس بە بەخشین کەم ناکات.»

منتدى إقرأ الثقافي

دڵنیا بە ئەو چرکە ساتانەی دەیبەخشیت لەپێناو شەونوێژدا، پەروەردگار لە بەرانبەردا وزەیەکت پێ دەبەخشێت زیاتر لە وزە و چالاکی ئەوانەی بە درێژایی شەو نوستوون.

بابەتێک هەیە ئێمە زۆر جار پشتگوێی دەخەین، ئەویش (بەرەکەت) ـە زۆر جار گوێی پێ نادەین... هیچ کات شتەکان بە چەندایەتی نین، بەڵکوو بە چۆنایەتین... هەمووان نموونەی ئەوەمان لە پێش چاوە، خەڵکانێک بە ڕێگەی حەرام ماڵ و دارایی پێکەوە دەنێن، بەڵام هەمیشە گلەییان لەسەر کەمی و بێبەرەکەتییە... بە پێچەوانەوە دووچاری سەرسوڕمان دێین لە کەسانێک، بە ڕێگەی حەڵاڵ سەرچاوەیەکی داهاتی کەمیان لە بەردەستە، بەڵام بە شێوەیەک بێ کەموکورتی بەشیان دەکات... هەر بۆیە عومەر فەرموویەتی: داوا لە پەروەردگار ناکەم بۆ ئەو ڕۆزییەی دیاریکراوە و تەواو بووە لە دابەشکردنی، داوا دەکەم لەوەی بەرەکەت بخاتە ڕۆزیمەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

موغیس و بورەیرە

بوخاری دەگێڕێتەوە، جارێکیان خۆشەویست بە عەباسی مامی گوت: «ئەی عەباس سەرت سووڕ نامێنی لە خۆشەویستیی موغیس بۆ بورەیرە و ڕقی بورەیرە لە موغیس؟» بورەیرە کۆیلەی یەکێک لە ئەنساریییەکان، مێردەکەی ناوی موغیس بوو... بورەیرە تامەزرۆی ئازادی بوو موکاتەبەی گەورەکەی کرد لەپێناو ئازادبوون و ڕزگاری لە کۆیلایەتی، چووە لای عائیشەی دایکی ئیمانداران بۆ ئەوەی هاوکاریی بکات لەو بڕە پارەیەی کە بۆ ئازادکردنی دەستنیشان کراوە... دوای ئازادبوونی، بیری لە هاوسەرگیرییەکەی کردەوە، بەپێی شەریعەت هەر ئافرەتێکی کۆیلە، ئازاد بوو لە کۆیلایەتی، سەربەستە لەوەی لەگەڵ مێردە کۆیلەکەی دەمێنێتەوە، یاخود لێی جیا دەبێتەوە. بورەیرە بڕیاری دا لە موغیس جیا ببێتەوە، موغیس بورەیرەی زۆر خۆش دەویست، لەسەر کۆڵانەکانی مەدینە دەهاتە سەر ڕێگەی، بورەیرە بە گریانەوە لێی دەپاڕایەوە کە بگەڕێتەوە بۆ لای، بەڵام هەموو ئەم پاڕانەوە و لاڵانەوانە دڵی بورەیرەی نەرم نەکرد، کاتێک موغیس بێئومێد بوو لە گەڕانەوەی بورەیرە بۆ لای، هاتە لای پەیامبەر بۆ ئەوەی لای بورەیرە شەفاعەتی بۆ بکات... پەیامبەر بورەیرەی بانگ کرد و پێی گوت: ئەی بورەیرە گەر بگەڕێتەوە بۆ لای باشترە، ئەو هاوسەری تۆیە، باوکی کوڕەکەتە.

منتدى إقرأ الثقافي

بورەیرە: ئەی پەیامبەری خودا، ئەوەی پێمدەڵێیت فەرمانە؟
پەیامبەر: نەخێر، تەنها داوایەکە و هیچی تر.
بورەیرە: ئەی پەیامبەری خودا، هیچ پێویستم بە پیاوەکەم نییە.

وانەی یەکەم

خۆشەویستیی یەکلایەنە جگە لەسەرشۆڕی، هیچی تری بە دواوە نییە، ڕاستە پەروەردگار دڵێکی پێ بەخشیوین، هەندێک جار لە بەردەم گورزی خۆشەویستدا تووشی شکان دێت... لە هەمان کاتدا ئیرادەیەکی پێ بەخشیوین، تا بەهێز بین و هیچ کات سازش لە ئیرادەی خۆمان نەکەین، دڵی خۆت پێشکەشی ئەو کەسە بکە کە خۆشت دەوێت، بەڵام لە بیر نەکەیت، سوالی خۆشەویستیی نەکەیت. جارێک تاقی بکەوە، جارێکی تر هەوڵ بدە ئاگادار بە بزانە کەی و لەکوێ ڕادەوەستی. لە کۆنەوە گوتویانە: هەندێک جار پێویست ناکات پەڕەکە هەڵبدەیتەوە، بەڵکوو پێویستە بە یەکجاری کتێبەکە بگۆڕێت.

وانەی دووەم

ئافرەتان کالایەکی فرۆشتن نین بۆ ئەو کەسەی مارەیی زیاتر دەدات...
گەورەترین ستەمە ئافرەت ناچار بکرێت بە هاوسەرگیری لەگەڵ پیاوێک و دڵی لای پیاوێکی تر بێت...
کوشتنی دڵەکان بەئازارتر و بەسوێترە لە کوشتنی جەستەی مرۆڤەکان.
واز بهێنە لە خووی عەرەبە پێشینەکان، ئەوان هیچ کات ئامادە نەبوون کیژەکانیان بدەنە دڵخوازەکانیان...
ڕێگەی پەیامبەری خۆشەویست بگرە، جوانی فەرمووە: لم یر للمتحابین غیر النکاح... «هیچ شتێک هێندەی هاوسەرگیریی بۆ ئەویندارانە

منتدى إقرأ الثقافي

بەسوود نییە.»

وانەی سێیەم

مەرد بە، جوامێربە، ئازاری دڵێکی پڕ سۆز مەدە.
ئەو دڵەی بەڕاستی خۆشی دەوێیت، قەدری بگرە.
خەڵکی هەموویان دڵیان هەیە.
گەر ئەویندارى خۆت نەخوازیت،
ئەویندارى یەکێکی تر دەخوازیت.
زۆر دابونەریت
وەک بت وان، پێویستیان بە شکاندنە.
دڵی ئەوانی تر مەشکێنە
گونجاوترە
دابونەریتەکان بکەینە قوربانی لەپێناویان.

وانەی چوارەم

تکا بکە بۆ ئەوانی تر
پارێزگاریی دڵ لە پارێزگاریی جەستە گرینگترە.
شکانی دڵان بەسوێترە لە شکانی ئێسکەکان.
مرۆڤ ئێسکی دەشکێ، زوو شیفای دێت
دێتەوە سەر پێ.
شکانی دڵ بەسوێیە، ئازارێکی بێکۆتایە
کورد گوتەنی: شوێنی گوللە چاک دەبێتەوە، شوێنی قسە چاک نابێتەوە.

هەر کات توانیت دوو دڵ یەک بخەیت، دوودڵ مەبە، نرخی ڕاستەقینەی مرۆڤەکان بەوە نییە چییان هەیە، بەوەیە کە پێشکەشی دەکەن. نرخی

منتدى إقرأ الثقافي

درەخت لە دارەکەی نییە، بەڵکوو لە بەرەکەیەتی، نرخی کتێب لە پەڕەکانیدا نییە، لە وشەکانی نێو پەڕەکاندایە... هەر بەم شێوەیە هەندێک خەڵکی بەهۆی کردەوەکانیانەوە گەورەترن لەوانی تر... بڕوانە ئەوانەی ناویان لە مێژوودا تۆمار کراوە، خزمەتێکیان پێشکەشی کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی کردووە...

یەکیان دەرمانێکی دروست کرد
یەکیان کتێبێکی نووسی
ئەویان زانستێکی داهێنا
ئەویان جەنگێکی کوژاندەوە
ئەوی تریان ڕێگەی شەق کرد
دڵی ئەوانی تری خۆش کرد
ژیانی خەڵکی کۆتایی دێت
جوانییەکانی وەک بەردی نێو دەریا
ژیان جێمەهێڵە بێ ئەوەی
شتێکی جوان بۆ خۆت بکەیت بە سەرمایە.

وانەی پێنجەم

هیچ کات واز لە تکاکردن بۆ ئەوانی تر مەهێنە بە بیانووی ئەوەی تکات ڕەت دەکرێتەوە...

بە تەنها هەوڵەکانت شەرەف و هەنگاوێکی گەورەیە...

ئێمە لەسەر هەوڵەکانمان پاداشت وەردەگرین، نەک لەسەر ئەنجامی کارەکانمان، وەک لە فەرموودەی خۆشەویستدا هاتووە: لە ڕۆژی قیامەتدا پەیامبەر هەیە دێت و هیچ کەسی لەگەڵ نییە...

نیگەران مەبە گەر داواکەت ڕەت کرایەوە، تۆ بڕوانە داوای ئەو هەموو پەیامبەرە ڕەت کرایەوە، چۆن داوای تۆ ڕەت ناکرێتەوە، گەر داوەکەت

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەت کرایەوە، وا هەست مەکە سووکایەتیت پێ کراوە، هەر چەند هەوڵ بدەیت ناگەیتە پلەوپایەی پەیامبەر (درووودی خودای لێ بێت)، تۆ بڕوانە موحەمەدی پەیامبەر تکا دەکات لە ئافرەتێکی بەندە، بەڵام داواکەی ڕەت دەکاتەوە، پەیامبەر ڕەتکردنەوەی ئەم داوایەی بە بێڕێزی وەرنەگرت، نەبووە نەیار، دوای ئەوەی داوای ڕەت کرایەوە...

پاداشتی شەفاعەت و داواکاریی بە خۆبەزلزانی بەتاڵ مەکەوە.

وانەی شەشەم

هیچ کارێکی چاکە بە بچووک مەزانە...

پەیامبەر لە هەموو کەس پەرستشی زیاتر بوو... هێندە بەڕۆژوو دەبوو وەک ئەوەی بڵێیت تەواوی ساڵ بەڕۆژوە... هێندە شەونوێژی دەکرد، وەک ئەوەی هیچ شەوێک ناخەوێت، بەڵام هیچ کات داواکاریی بۆ ئەوانی تر ڕەت نەکردووەتەوە...

هەر کەس پێویستی خەڵکی جێبەجێ بکات پەروەردگار پێداویستییەکانی جێبەجێ دەکات...

تۆ لە پەیامبەر سەرقاڵتری؟

بە دڵنیاییەوە نەخێر...

بە پێوەرە ئاینییەکە ئەو پەیامبەری ئوممەت بوو، ئەرکی ڕێنماییکردنی ئوممەتی لەسەر شان بوو، لە چوارچێوە سیاسییەکەیشدا سەرۆکی دەوڵەت بوو، ئەرکی بەڕێوەبردنی دەوڵەت و کاروباری خەڵکی لەسەر شان بوو، بەڵام لەگەڵ ئەوەیشدا بەشێک لە کاتەکانی بۆ خەڵکانی سادە و هەژار تەرخان کردبوو، بەوپەڕی میهرەبانییەوە شەفاعەت بۆ پیاوێک دەکات لای خێزانەکەی و بۆ بەندەیەک لای گەورەکەی... کاتێک دێتە ئاستی خەڵکانی سادە زۆر گەورەتر دەبیت لەوەی خۆت بیری لێ دەکەیتەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

گۆزەی ئاڵتوون

بوخاری دەگێڕێتەوە خۆشەویست فەرموویەتی: پیاوێک زەوییەکی لە کەسێک کڕی... دواتر کابرای کڕیار گۆزەیەک زێڕی لەناو زەوییەکەدا دۆزییەوە، کابرای کڕیار چووە لای فرۆشیار و پێی گوت، من زەویم لە تۆ کڕیوە، ئاڵتوونم لە تۆ نەکڕیوە، فەرموو زێڕەکەت وەربگرە و موڵکی تۆیە.

کابرای فرۆشیار گوتی: من زەوی و ئەوەی لەنێویدایە بە تۆم فرۆشتووە، دواتر بۆ چارەسەرکردنی کێشەکەیان، چوونە لای پیاوێک بۆ ئەوەی داوەرییان لەنێواندا بکات، کابرای داوەر گوتی: منداڵتان هەیە؟ یەکیان گوتی: من کوڕێکم هەیە، ئەوەی تریان گوتی: منیش کچێکم هەیە.

داوەر: کەوایە لێکیان مارە بکەن و ئەو زێرە بکەنە مارەیی و خەرجیی هاوسەرگیرییان.

وانەی یەکەم

نموونەی وەرع و خۆپارێزی لەم چیرۆکەدا تەواو سەرنجڕاکێشە... لای هەردوو لایەنی کڕیار و فرۆشیار... پێشینان گوتوویانە: وەرع بریتییە لە دوورکەوتنەوە لە نۆ بەش لە دە بەشی حەڵاڵ لە ترسی

منتدى إقرأ الثقافي

کەوتنە حەرامەوە، بەڵام پێموایە ئەمە دوورە لە جوانیی بابەتەکە و جەوهەری ڕوونکردنەوەکان و جۆرێک لە بێتوانایی هەیە، لە جوانترینی ئەوەی لە بارەی زوهدەوە گوتراوە، گوتەی ئیبن تەیمییە (ڕەحمەتی خودای لێ بێت)، دروست لەم بارەوە دواوە قەشەنگی گوتووە: الزهد ترک مالا ینفع فی الاخرة... «زوهد دوورکەوتنەویە لە هەر شتێک کە سوودی بۆ دواڕۆژ نییە.»

وەرع بریتییە لە دوورکەوتنەوە لەو شتەی کە دەترسیت لە دواڕۆژدا زیانت پێ بگەیەنێت، بە وازهێنانان لە زۆرێک لە حەڵاڵەکان مرۆڤ ناگاتە پلەی وەرع و خۆپارێزی...

کاتێک پەروەردگار شتێکی حەڵاڵ کرد، بە دڵنیاییەوە هیچ زیانێکی بۆ مرۆڤەکان نییە، بەڵام هەندێک جار بابەتە حەڵاڵەکان ناڕوونییەکیان پێوە دیارە... ئیتر ئا لێرەوە دەوری خۆپارێزی دێتە پێش، ئەو پیاوەی زەوییەکەی کڕی، خۆی پاراست لەوەی گۆزە زێڕەکە هەڵبگرێت، پێی وابوو بەو کارە شتێک هەڵدەگرێت کە مافی ئەو نییە، کابرای کڕیار بڕوای وا بوو بەو گرێبەستی کڕینە، تەنها زەوییەکەی کڕیوە نەک گۆزە زێڕەکە، کابرای فرۆشیار خۆی پاراست لە وەرگرتنی، چونکە پێی وابوو زەوییەکە و چی لەناویدایە فرۆشتوویەتی... چ قەشەنگە! خەڵکی پێش گرێبەستەکان بە خۆپارێزی مامەڵە لەگەڵ یەکتری بکەن... چ قەشەنگە! مرۆڤەکان پێش یاساکان ڕەچاوی بنەما ئەخلاقییەکان بکەن... دواتر دەبێت دڵنیا بین لەوەی ئەوەی یاسا پێمان دەدا و مافی ئێمە نییە، بە دڵنیاییەوە حەڵاڵ نییە وەک ئەوەی خۆشەویست دەفەرموێت: (إنكم تختصمون إلي، وإنما أنا بشر، ولعل بعضكم أن يكون ألحن بحجته من بعض)، «ئێوە کێشە و ئاریشەکانتان دێننە لای من، منیش مرۆڤم لەوانەیە هەندێکتان قسەزانتر و ڕەوانبێژتر بێت لە هەندێکی

منتدى إقرأ الثقافي

ترتـان، مـن بـەوەی دەیبسـتم بڕیـار دەدەم، هـەر کـەس شـتێکم بـۆ بچڕی لـە براکەی بـا وەڕینەگرێت، چونکە مـن پارچەیـەک لـە ئاگری بـۆ دادەبـڕم.»

وانەی دووەم

وەک لـەم چیرۆکەدا دیـارە بابەتی موڵکایەتیی تایبـەت، مێژوویـەکی کۆنـی هەیـە بـە کۆنـی مێژووی مـرۆڤ، شـیوعییەکان هەمیشـە ئـەوە دەدەن بـە گوێماندا، گوایـە موڵکایەتیی تـاک لـە ڕابـردووی کۆندا بوونی نەبـووە، هـەوڵ دەدەن بیسـەلمێنن یەکەمیـن سیسـتەم کـە مرۆڤایەتـی ناسـیویەتی و پێی ئاشـنا بووە سیسـتەمی شـیوعیەتی سـەرەتایی بووە، کـە تێیـدا هیـچ کـەس خاوەنـی هیـچ نەبـووە، شـیوعیەت و هاوبەشـی لـە هەمـوو شـتێکدا بوونـی هەبـووە، زەویـوزارەکان موڵکی هیـچ کـەس نەبـوو، خاوەنداریەتییەکـەی دەگەڕایـەوە بـۆ کـۆی گشـتیی ئەندامانـی کۆمەڵگە... بـە هەمـان شـێوەی زەویـوزار، ئافرەتانیش هاوبـەش بـوون، پیـاوان مافیـان بەسـەر تـەواوی ئافرەتانی کۆمەڵگەوە هەبـووە، هەمـوو ئـەم ئەگەرانـە، ئەگـەری نـەزۆک و بێبەڵگـەن... بـە پێچەوانـەوە ئیسـلام بـە بەڵگـەی ڕوون و ئاشـکرا تـەواوی ئـەم بانگەشـانە ڕەت دەکاتـەوە... ئیسـلام تیشـک دەخاتـە سـەر ئـەم بابەتـە، بـاس لـەوە دەکات یەکەمیـن مرۆڤێـک لەسـەر زەوی دەرکـەوت ئادەمـە و تـەواوی مرۆڤایەتـی لـە نەوەکانـی ئـەوەوە سـەرچاوەیان گرتـووە... بەهـۆی ناکۆکـی لەسـەر مافداریـی لـە پێشـینەیی هەریەکیـان لـە بەرانبـەر ئافرەتێـک، قابیـل هابیلی کوشـت... شـیوعیەت و هاوبەشـیی سێکسـی لـە کوێیـی مێژوودا هەبـووە، وەک ئـەوەی ئـەم هـزرە نەزۆکـە باسـی لێـوە دەکات؟ وەک ڕوونـە پێـش ڕووداوی کوشـتنەکە دادگاییـەک هەبـووە، هـەر یـەک لـە هابیـل و قابیلـی ناچـار کـردووە قوربانییەکانـی خۆیـان پێشـکەش

منتدى إقرأ الثقافي

بکەن، قابیل جوتیار و هابیل خاوەن مەڕومالات بوو، نە مەڕەکانی هابیل و نە کشتوکاڵ و شینایی قابیل گشتی نەبوون، هەر یەکیان موڵکی خاوەنەکانیان بوون... لەشفرۆشی یەکەمین کارێک نەبووە لە مێژوودا، وەک ئەوەی ئەوان گومان دەبەن، بەڵکوو هەر لە مێژووەوە خەڵکی سەرقاڵی کار و فەرمان و چاندن و ئاڵوگۆڕی کەلوپەل بوون وەک جۆرێک لە کڕینوفرۆشتنی ئێستا... موڵکایەتیی تاک هیچ کات هۆکاری بەریەککەوتن و ڕووبەڕووبووەنەکان نەبووە، بە پێچەوانەوە حەسوودیی و چاوبڕینە موڵکی یەکتر، هۆکاری بەریەکەوتنی ئەوانی ترە. ئاریشەکان بەوە چارەسەر نابن موڵک و ماڵ بکرێتە هاوبەشی تەواوی مرۆڤەکان، بەڵکوو چارەسەری بە پەروەردەکردنی دەروون و پاڵفتەکردنیەتی، بەڕاستی ئەمە لۆجیکێکی نەزۆکە وەک ئەوەی پێی وایە چارەسەرکردنی دەستردێژیکردنەسەر ئافرەتان بەوە دەبێت، تەواوی ئافرەتان هاوبەش بن.

وانەی سێیەم

پەروەردگار بە شێوەیەکی دادپەروەرانە ڕزق و ڕۆزی بەسەر مرۆڤەکاندا دابەش کردووە، نەوەک بە شێوەیەکی یەکسان، بەو پێیەی عەدل و دادپەروەری بنەمایەکی پیرۆزتر و گەورەترە لە یەکسانی، پەروەردگار عەقڵ و ژیریی بەخشیوە بە هەندێک لە مرۆڤەکان و ماڵ و دارایی بەخشیوە بە هەندێکی تریان، لوقمانی حەکیم بەندەیەکی هەژار، پەروەردگار ئاوەز و ژیرییەکی بێسنووری پێ بەخشی، هەندێک جار سەروەت و داراییەکی زۆر دەبەخشێت، هەندێک جار خێزان بەبێ منداڵ، ئافرەت بەبێ خووڕەوشتی جوان، کەم وایە پەروەردگار تەواوی خۆشی و جوانییەکانی دونیا پێکەوە ببەخشێتە بەندەکانی.

منتدى إقرأ الثقافي

بڕوانە خەڵکانی هەژار و دەستکورت لە کاتی پێویستیدا داوای هاوکاری و یارمەتی لە کەسانی دەوڵەمەند دەکەن، بە هەمان شێوەیە، پێویستە خەڵکی لە کاتی بوونی کێشە و گرفت داوای هاوکاری لە خەڵکانی ژیر و عاقڵمەند بکەن و سوود لە ئەزموونی عەقڵیی ئەوانی تر وەربگرن... هەر یەک لە کڕیار و فرۆشیاری زەوی بە پارێزی خۆیان لە سنوورەکانی پەروەردگار کەوتنە ناکۆکییەوە، هەر یەکەیان هەوڵی دەدا زۆرترین سازش بۆ ئەوی تریان بکات... دواتر ڕێککەوتن لەسەر ئەوەی بابەتەکەیان بەرنە لای کەسێکی ژیر و هۆشیار.

کابرای هۆشیار و خاون ئاوەز بە شێوەیەکی ژیرانە کۆتایی بەم دۆخەی نێوانی هەردووکیان هێنا، ئەم وانەیە ئەوەمان پێ دەڵێت، مرۆڤ دەبێت لە ژیاندا وریا بێت، بزانێت کێشە و گرفتەکانی دەخاتە بەردەمی کێ و لای کێ...

هەندێک لە خەڵکی کێشە بچووکەکان گەورە دەکەن، بابەتەکانت لێ ئاڵۆز دەکەن، وەک ئەوەی پەندەکە دەڵێت:

ویستی کل بکاتە چاوی، بەڵام چاوی کوێر کرد.

وانەی چوارەم

ج قەشەنگە ناکۆکی نێوان مرۆڤە ڕەسەن و جوامێرەکان، مرۆڤە تەندروستەکان، مافی خۆیان و ئەوانی تریشان دەوێت، مرۆڤە بەرچاوتەنگەکان و هەلپەرستەکان مافی خۆیان و ئەوانی تریش دەخۆن. مرۆڤە ڕەسەنەکان جۆرێکی ترن، تەنانەت پێویستیان بە دادوەر نییە لەنێوانیاندا، وەک ئەوەی لە چیرۆکەکەدا ئاماژەی پێ کراوە، پیاوێکی ژیر هەمیشە سەرقاڵی داوەریکردن و چارەسەرکردنی کێشە و گرفتەکانی خەڵکی بوو... کاتێک پیر بوو،

منتدى إقرأ الثقافي

تەمەنی چووە سەرەوە، ئیتر توانای کاری نەما، دڵگران بوو لەوەی کە ماڵەکەی چۆڵە، خەڵکی سەردانی ناکەن... کوڕە تاقانەکەی پێی گوت، نیگەران مەبە، ئیتر لە ئێستا بەدواوە من دەبمە دادوەر و کاروبارەکانی خەڵکی بەڕێ دەکەم، باوکەکە بە کوڕەکەی گوت: ڕازیم، بەڵام پرسیارت لێ دەکەم، گەر دوو کەس دەستقونجاوێک و بەخشندەیەک کێشەیان هێنایە لات چی دەکەیت؟

کوڕەکە: پارە لە بەخشندەکە وەردەگرم بۆ بابای دەستقونچاو.

باوک: گەر دوو کەسی ڕەزیل کێشەیان هێنایە لات؟

کوڕ: خۆم پارەیان پێ دەدەم کێشەکەیان چارەسەر دەکەم.

باوک: گەر دوو مرۆڤی بەخشندە کێشەیان هێنایە لات؟

کوڕ: بە دڵنیاییەوە دوو کەسی بەخشندە پێویستان بە داوەری نییە!

باوک زۆر خۆشحاڵ بوو بە توانایی عەقڵیی کوڕەکەی.

منتدى إقرأ الثقافي

وەڕازێنی کچەی فیرعەون

ئەحمەدی کوڕی حەنبەل لە موسنەدەکەیدا دەگێڕێتەوە، خۆشەویست فەرموویەتی: لەو شەوەی چوومە ئاسمانەکان، بۆنێکی خۆش هات بە سەرمدا، گوتم ئەی جوبرەئیل ئەم بۆنە خۆشە چییە؟

جوبرەئیل: ئەمە بۆنی وەڕازێنی (قژداهێنەر، جوانکار)ـی کچی فیرعەون و منداڵەکانیەتی

گوتم: ئەمانە چین و کێن؟

جوبرەئیل: جارێک ئەم ئافرەتە قژی کچەی فیرعەونی شانە دەکرد و لەپڕ شانەکەی لە دەست کەوتە خوار.

گوتی: بە ناوی خودا.

کچەی فیرعەون: مەبەستت باوکمە؟

-نەخێر خودای من و خودای باوکی تۆ.

-هەواڵ دەدەم بە باوکم.

بەڵێ، کچەی فیرعەون هەواڵی دا بە باوکی.

فیرعەون بانگی کرد و پێی گوت جگە لە من خودایەکی تر هەیە؟

بەڵێ، پەروەردگاری من و تۆیە!

منتدى إقرأ الثقافي

فیرعەون فەرمانی کرد قورقوشم بکوڵێنن و ئافرەت و منداڵەکانی تێبکەن.

ئافرەتەکە بە فیرعەونی گوت: داوکارییەکم لێت هەیە!

فیرعەون: بڵێ چییە؟

پێمخۆشە دواتر ئێسکی خۆم و منداڵەکانم لە پارچە قوماشێکدا کۆ بکرێتەوە بخرێتە ژێر خاکەوە.

فیرعەون: ئەوە مافی تۆیە لەسەر ئێمە!

دواتر بە فەرمانی فیرعەون یەک لەدوای یەک لە پێش چاوی دایکی خرانە نێو ئاگرەوە، تا هاتە سەرەی منداڵە شیرەخۆرەکەی، ئافرەتەکە بە سۆزەوە سەیری منداڵە شیرەخۆرەکەی کرد، وەک ئەوەی شێوازێک لە ساردبوونەوەی پێوە دیار بێت. منداڵە شیرەخۆرەکە هاتە زمان و گوتی: ئەی دایکە خۆت فڕێ بدە، سزای دونیا ئاسانترە لە سزای قیامەت.

وانەی یەکەم

ژمارەی ئەو منداڵە شیرەخۆرانەی لە مەلۆتکەییدا قسەیان کردووە زیاتر لە گێڕانەوەیەکی لەسەرە، گێڕانەوەی موسلیم باس لەوە دەکات، ژمارەیان سیانە... یەکەمیان عیسای کوڕی مەریەم و دووەمیان منداڵی شوانەکەی چیرۆکی جورەیجی خوداپەرست و ئەو منداڵەی وەلامی نزاکەی دایکی دایەوە کە دواتر باس لە چیرۆکەکەی دەکەین... گێڕانەوەی ئیمام ئەحمەد باس لە چوار حاڵەت دەکات... لەگەڵ ئەمانە ئەو منداڵەی کە شایەتی پاکداوێنی یوسفی پەیامبەری دا، گەرچی ئەم گێڕانەوەیە ئیسرائیلییە، بەڵگەیەک نییە لە ئیسلامدا ئەم گێڕانەوەیە ڕەت بکاتەوە، وەک ئەوەی خۆشەویست دەفەرموێت:

حدثوا عن بني اسرائيل ولاحرج... «لە بەنی ئیسرائیلەوە بگێڕنەوە

منتدى إقرأ الثقافي

کێشەیەک نییە.» منداڵانی هاوەڵانی ئوخدود وەک ئەوەی موسلیم لە سەحیحی خۆیدا دەگێڕێتەوە بەمشێوەیە ژمارەیان دەبێتە شەش.

وانەی دووەم

پەنهانکردن و شاردنەوەی بیروباوەڕ بابەتێکی ئاسایی و ڕێگەپێدراوە، گەر بەهۆی ڕاگەیاندنیەوە مەترسییەکی گەورەی لێ بکەویتەوە، وەک دەبینین قورئان ستاییشی کەسێکی ئالی فیرعەون دەکات، کە ئیمانەکەی دەشارێتەوە، وەک دەفەرموێت: ﴿ وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّىَ ٱللَّهُ ﴿٢٨﴾ ﴾ (غافر) پیاوێک لە خزمانی فیرعەون -کە باوەڕی بە خودا هەبوو، بەڵام باوەڕەکەی خۆی ئەشاردەوە، گوتی چلۆن پیاوێ وەها دەکوژن، ئێژێ: خودا پەروەردەمە؟»

شاردنەوە و پەنهانکردنی ئیمان لە دۆخێکی مەترسیداری ئاوادا بەسوودترە لە ئاشکراکردنی لە چەند ڕوویەکەوە.

یەکەم: بەم کارەی پارێزگاریی لە ژیانی خۆی کرد، بەهۆی باوەڕهێنانی بە موساوە فیرعەون هاوسەرەکەی لەناو برد، زیاد لەمە هەر کەسی تری دووچاری مەرگ دەکردەوە، گەر ئیمانی بە موسا هێنابا.

دووەم: ئەوەی نزیکە لە کۆشک دەزانێت چی تێدا ڕوو دەدات.

ئەوەی فیرعەون پلانی بۆ دادەڕێژا، لە ڕاستیدا چاوێک لەنێو کۆشکی دوژمن بەسوودترە لە هەڵکیشانی هەزار شمشێر بە ڕوویدا.

سێیەم: زۆر جار ئاشکراکردنی ئیمان جگە لە خاوەنەکەی سوودی بۆ هیچ کەس نییە، سوودی بۆ خاوەنەکەی ئەوەیە بە کوشتنی دەچێتە ڕیزی شەهیدانەوە، وەک

منتدى إقرأ الثقافي

ئاسیای خێزانی فیرعەون، زۆر جار دەربازکردنی دەعوە و بانگەواز زۆر گرینگترە لە دەربازکردنی تاکەکان، هەڵبەت هەڵەین گەر پێمان وابێت، ئەو کاتەی ئاسیا ئیمانی ئاشکرا کرد بێئاگا بووە و خۆی بە هیلاک بردووە، یاخود پێمان وابێت وەڕازێنی کچەی فیرعەون دەرئەنجامی سزاکانی لە پێش چاو نەگرتووە، وەک ئەوەی خۆشەویست دەفەرموێت: «گەورەی شەهیدان حەمزەی کوڕی عەبدولموتەلیب و پیاوێک بەرەنگاری دەسەڵاتدارێکی ستەمکار دەبێتەوە و دەکوژرێت.» هەڵبەت ئەو هەوڵەی وەڕازێن و خۆڕاگری و ئارامگرییەکەی سەرچاوەی هێزی ئیمانە، وەڕازێن بەپێی لۆژیکی ئەمڕۆ لە خزمەتکارێک زیاتر هیچی تر نەبوو، فیرعەونیش بەو هەموو هێز و دەسەڵاتەی خەڵکی بە خودایان دەزانی و دەیانپەرست، سەیرە خزمەتکارێکی سادە بە ئاشکرا تەحەدای فیرعەون بکات، بەڕاستی ئازایەتییەکی تەواو بێوێنەیە.

وانەی سێیەم

ئیمان کاتێک لە دڵی مرۆڤ جێگیر دەبێت،

خاوەنەکەی لە پێکهاتەی گۆشت و خوێنەوە دەگۆڕێت بۆ شاخێکی پتەو، کە بۆ هیچ کەس ناچەمێتەوە.

مسوڵمان لە هەموو سەردەمێکدا بەمجۆرەیە

ئاسیا ئافرەتێکی نەرمونیانە و ئارام دەگرێت لەسەر ئازاری لەخاچدان.

قژداهێنەرێکی لاواز بەهۆی هێزی ئیمانەوە وەک شاخێکی پتەو خۆڕادەگرێ.

بیلالی ئازا لمی داخکراوی بیابان کار لە دەروونی ناکات، بەردی

منتدى إقرأ الثقافي

ئومەییەی کوڕی خەلەف وەی ئەوی خاو نەکردەوە.

بە دەنگێکی دلێر لە بەرانبەر ئازاری ستەمکاراندا

ئاوازی ئەحەد ئەحەدی دەچڕی.

ساحیرانی چیرۆکی موسا

بەرەنگاری موسا بوونەوە.

دوای ئەوەی ئیمانیان هێنا

دەست و قاچیان بە ڕاست و چەپ قرتێنرا

بە ڕووی فیرعەوندا وەستانەوە

بە زاری پڕ لە ئیمانەوە هاواریان کرد: ﴿ إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَآ ﴿٧٢﴾ ﴾ (طه).

«تۆ هەر تەنیا لە ژینی ئەم دونیایەدا دەستت دەڕوا.»

خۆشەویست بە ڕوونی باس لە ئازاری مسوڵمانانی پێشین دەکات، وەک ئەوەی بوخاری دەگێڕێتەوە: ئوممەتانی پێش ئێوە پیاو دەگیرا چاڵێکیان لەسەر زەوی بۆ هەڵدەکەند و تێیاندەکرد، دواتر بە موشار دەیانکرد بە دوو بەشەوە، یان بە شانەی ئاسنین، گۆشتی جەستەیان دەڕنی، بەڵام ئەمە نەدەبووە هۆکاری وازهێنانیان لە ئایین، هەموو ئەم ئازارانە دەبێتە شیرینی و ئامانجی گەیشتن بە بەهەشت، هەموو ئەمانە بەخشینی پەروەردگارە بە بەندە تایبەتەکانی.

پەروەردگارت پاراستیتی

لەوانەیە ئارام نەگریت لەسەر تاقیکردنەوە

هەر بۆیە لەسەری هەڵگرتیت

دەخلیت بم، کاتێک دووچاری تاقیکردنەوە دێیت، خۆت بە دەستەوە نەدەیت.

دروشمی هەمیشەییت لە ڕووی تەواوی ملهوڕاندا، با گوتەی

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی پێنجەم

ملهوڕەکان لە هەموو کات و سەردەمێکدا یەک جۆر مامەڵەیان هەیە، ناو و کەرەستەکانی مامەڵەکردنیان دەگۆڕێت، بەڵام هەموویان بە جیاوازیی قۆناغەکان خاوەنی یەک لۆژیک و یەک جۆر بیرکردنەوەن، فیرعەون دەکوژێت و لەسێدارە دەدات، ستەمکاران ئیبراهیم فڕێ دەدەنە نێو ئاگرەوە، ئومەییە و ئەبوجەهل توندترین ئازاری ئیمانداران دەدەن.

شێوازی جیاواز دەگرنە بەر، یەکیان ماڵ و دارایی ئیمانداران داگیر دەکات و ئەوی تریان دەیانخاتە زیندانەوە، یەکێکی تریان دەستریژی دەکاتە سەر ئابڕویان، ئەوی تریان ماڵیان دەڕوخێنێت یەکێکی تر نەوەکانیان دەکوژێ ملهوڕەکان بە گەمژەییان شوێنپێی یەکتری هەڵدەگرن... زۆربەیان هەمان دەرئەنجامیان هەیە بە درێژایی مێژوو لە داهاتوویش هیچ کات ملهوڕەکان کۆتایی نایەن.

منتدى إقرأ الثقافي

بەڵەک و کەچەڵ و نابینا

بوخاری و موسلیم لە خۆشەویستەوە دەگێڕنەوە: سێ کەس لە بەنی ئیسرائیل هەبوون بەڵەک و کەچەڵ و نابینایەک پەروەردگار ویستی تاقییان بکاتەوە، فریشتەیەکی لەسەر شێوەی پیاوێک نارده لایان، فریشتەکە هاتە لای بەڵەککە و پێی گوت: چی دەخوازیت؟

خەڵکی بێزم لێ دەکەنەوە، ئاواتەخوازی پێست و ڕەنگێکی جوانم.

فریشتە دەستی بە جەستەیدا هێنا و بووە خاوەنی پێست و ڕەنگێکی جوان.

فریشتە: چ ماڵێک دەخوازیت؟

- وشتر

- فریشتە وشترە مێیەیەکی هەراشی ئاوسی لەسەر گوانی دایە و پێی گوت، خودا پێت و فەڕی تێ بخات، پاشان هاتە لای کەچەڵەکە و پێی گوت چی دەخوازیت؟

- خەڵکی بێزم لێ دەکەنەوە دەمەوێت قژێکی جوانم هەبێت.

فریشتە دەستی هێنا بە سەریدا و بووە خاوەنی قژ و پرچێکی جوان.

پاشان فریشتە پێی گوت: دڵت چ ماڵ و داراییەک دەخوازێت؟

- گوتی: ڕەشەوڵاخ... مانگایەکی ئاوسی پێ بەخشی و پێی گوت

منتدى إقرأ الثقافي

خودا پیت و فەڕی تێ بخات.

پاشان فریشتەکە هاتە لای کابرای نابینا و پێی گوت چی دەخوازیت؟

- ئاواتە خوازم پەروەردگار دوو چاوی ساغم پێ بدا تا خەڵکی پێ ببینم.

فریشتە دەستێکی هێنا بەسەر چاویدا و چاوی چاک بووەوە، پاشان پێی گوت: دڵت چ ماڵ و دارایییەک دەخوازێت؟

- مەڕ.

فریشتە مەڕێکی زاوی بەرخ بەبەری پێ دا.

ئیتر وەردەوردە ئاژەڵەکان زۆر بوون، ئەوانیش بەرهەمیان دەهێنا،

هەر یەکیان دەوڵەمەند بوون، ئەویان بووە خاوەنی دۆڵێک وشتر و ئەوی تریان بووە خاوەنی دۆڵێک ڕەشەوڵاخ. ئەوی تریان بووە خاوەنی دۆڵێک گەلەڕان. دوای ماوەیەک فریشتەیەک لە شێوەی ئەوسای بەڵەکەکە هاتەوە بۆ لای و پێی گوت: پیاوێکی هەژاری داماوی لێقەوماوم، سەر لە هیچ لایەک دەرناکەم و هیچ چارە و دەرەیەکم نییە، جگە لە خودا و هیمەتی تۆ نەبێت، جا تو بیت ئەو کەسەی کە ئەم شێوە جوانە و ئەم لەشە جوانە و ئەم ماڵە جوانە زۆرەی پێ داویت، وشترێکم بدەرێ تا لەم سەفەرەمدا خۆمی پێ بگەیەنمە ماڵ و مەنزڵی خۆم.

کابرا گوتی: خاوەن بەش زۆرن بەر تۆ ناکەوێ!

فریشتەکە گوتی: وەک ئەوەی بتناسم وایە، ئەرێ تۆ ئەو پیاوە بەڵەکە نەبوویت، خەڵکی بێزی لێ دەکردیتەوە و ئەو هەژارە نەبوویت کە خودا دەوڵەمەندی کردیت؟

- نەخێر من ئەم دەوڵەمەندی و جوانییەم لە باوباپیرانەوە بۆ

منتدى إقرأ الثقافي

ماوەتەوە، ئەوانیش هەر هەبوون.

فریشتە: گەر درۆ دەکەیت خودا وەک جاری جارانی خۆت لێ بکاتەوە.

پاشان لە شێوە و شکڵی پێشووی کەچەڵەکە چوو بۆ لای و پێی گوت:

چی بە بەڵەکەکە گوت دیسان بەمیشی وا گوت، بەڵەکەکە چیی بە فریشتەکە گوت، دیسان کەچەڵەکەیش ئەوەی پێ گوت، فریشتەکەیش گوتی: ئەگەر درۆ دەکەی، خودا وەک جاری جارانی خۆتت لێ بکاتەوە! دواتر لە شێوە و شکڵی پێشووی نابیناکەدا هاتەوە بۆ لای و پێی گوت، پیاوێکی هەژاری داماوی ڕێبواری لێ قەوماوم، سەر بە هیچ لایەکدا دەرناکەم، سا مەگەر بە پشتیوانیی خودا و دواتر هیمەتی تۆوە بگەمەوە ماڵ و مەنزڵی خۆم، جا تۆو ئەو خودایەی کە چاوەکانی چاک کردیتەوە، مەڕێکم بدەرێ، بەڵکوو لەم سەفەرەدا پێی بگەمەوە ماڵەوە، کابرا گوتی: ئای! منیش وەک ئێستای تۆ نابینا بووم، دەزانم نابینایی چەند بەسوێیە، خودا چاوی چاک کردمەوە، سەرەڕای ئەوە هەژاریش بووم، دەیشزانم هەژاری چەند ناخۆشە، کە وایە بە ئارەزووی خۆت چیت دەوێت بۆ خۆت بیبە، چی دەهێڵیتەوە بۆ من ئارەزووی خۆتە، هەر چی ببەیت لە پێناوی خودادا، دەست ناهێنمە ڕێگەت.

فریشتەکە گوتی، ماڵی خۆت بۆ خۆت، من فریشتەم و پێویستم بە ماڵ نییە، ڕووداوەکە ئاوایە تۆ و بەڵەک و کەچەڵ لە لایەن پەروەردگارەوە تاقی کرانەوە، خودا لە تۆ ڕازی بوو، لێت خۆش بوو، بەڵام لە هەر دوو هاوڕێکەت نیگەران و ناڕازییە.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

نیعمەتەکانی پەروەردگارت پێوە دیار بێت و هاوکاری و دەستگیرۆیی ئەوانی تر بکەیت. دۆڕان و شکستهێنان لە تاقیکردنەوەی دەوڵەمەندیدا ئەوەیە، کە وەک هەژاران بژیت و دواتریش خودا وەک دەوڵەمەندان لێپێچینەوەت لەگەڵ بکات. سەرکەوتن لە تاقکیردنەوەی دەسەڵات بەرپاکردنی و دادپەروەریی و یارمەتیدانی هەژارانە. شکست و کەوتن تێیدا ئەنجامدانی ستەم و نادادییە دژی ئەوانی تر.

کاتێ هێز و دەسەڵاتت تووشی سەرکێشی کردیت، بیر بکەرەوە لە هێزی پەروەردگار بە سەرتدا.

کاتێک هاوسەرگیریت دوا دەکەوێت دڵنیا بە تاقیکردنەوەی پەروەردگارە.

پەرروەردگار دەیەوێت بزانێت چی دەکەی، ئارام دەگریت هەتا ئەوەی هاوسەرت پێ دەبەخشێت، یاخود پەنا بۆ داوێنپیسی و کاری نەشیاو دەبەیت.

کاتێک بەخشینی منداڵ دوا دەکەوێت چاوەڕوانی پەروەردگارە لێت، دەیەوێت بزانێت چی دەکەیت، ئارام دەگریت یاخود کوفری نیعمەت؟

بە خۆتدا دەچیتەوە و داوای لێخۆش بوون
لە پەروەردگارت دەکەیت
یان نیگەران دەبیت و
هانا بۆ ساحیر و فاڵگر و
دەجالەکان دەبەیت؟
بیر بکەوە
کاتێک بەخشینی منداڵ
بە زەکەریا دوا کەوت
پەروەردگار لە میحرابی نوێژدا

منتدى إقرأ الثقافي

مژدەی بەخشینی کۆرپەی پێ دا.
ئێمە ئەو میللەتەین
لە کڕنووشدا
داوا لە پەروەردگار دەکەین
لە میحرابەکاندا وەڵاممان دەدرێتەوە.

وانەی دووەم

گرینگیی سوپاسگوزاری نیعمەتەکانی پەروەردگار بە زمان و ئەندامەکانی جەستە بە شێوەیەک هیچ کامیان جێگەی ئەوی تریان ناگرێتەوە. پەروەردگار دەیەوێت بە ڕوونی سوپاسگوزاری لە زاری خۆتەوە ببیستێت، هیچ کەس هێندەی پەروەردگار حەزی بە سوپاستگوزاریی نییە، دەیەوێت ببینێت چۆن مامەڵە لەگەڵ ئەو ناز و نیعمەتانە دەکەیت کە پێی بەخشیویت.

ڕوژدی و ڕەزیلی
لە گرتنەوەی ماڵ و داراییدا نییە
بۆچوونێکی بەسوود دەزانی و
دەرینابڕیت، ئەمەیش هەر ڕەزیلییە.
بێدەنگبوونت لە گەواهییەک
بەهۆیەوە مافێک دەگێڕییەوە
بۆ خاوەن مافەکەی ڕەزیلییە.
دەتوانیت کێشەی نێوان
دوو هاوسەر چارەسەر بکەیت و
ئەنجامی نادەیت، ڕەزیلییە.
زەرفێکی قورسی دەستی پیرە پیاوێک
لە ڕێگەیەکدا دەبینیت و هاوکاریی ناکەیت

منتدى إقرأ الثقافي

بە هەمان شێوە ڕەزیلییە
ڕێبوارێکی پەڕاگەندە
لە ڕێگە هەڵناگریت، ئەوەیش ڕەزیلییە
ناوی پەیامبەرەکەت دەبرێت و
درووودی لەسەر نادەیت ڕەزیلییە
بە ڕوونی لە دەرئەنجامی ڕەزیلی بڕوانە لەم چیرۆکەدا.

کابرای گول بووە خاوەنی دونیایەک وشتر، بەڵام ئامادە نەبوو تاکە وشترێک ببەخشێتە کەسێک کە بەزەلیلی لێی پاڕایەوە «دوای خودا هیچ کەس شک نابەم جگە لە تۆ»، پەروەردگار تەواوی وشترەکانی لێ سەندەوە، بڕوانە دواڕۆژی کابرای کەچەڵ بە کوێ گەیشت لەگەڵ ئەوەی خاوەنی دۆڵێک مانگا بوو، بەڵام بەرچاوی تەنگ بوو لە بەخشینی تەنها مانگایەک، بابای ژیر کە ڕابردووی خۆی وەبیر هاتەوە، بە ژیری مامەڵەی کرد پێی گوترا پەروەردگار بەرەکەت بخاتە ماڵ و دارایيتەوە.

هەندێک جار بەهۆی تاکە هەڵوێستێکەوە بۆ هەمیشە لە لووتکەی سەربەرزیدا دەمێنێتەوە. بە پێچەوانەوە دەکرێت تاکە هەڵوێستێک ببێتە مایەی لووتشکاندی هەمیشەییت. ژیانی مرۆڤ گوزارشتە لە هەڵوێست، هۆشیار بە لەوەی کە تێیدا بکەویت.

وانەی سێیەم

دەوڵەمەندی واتای خۆشەویستی پەروەردگار نییە بۆ مرۆڤەکان، ئەو کەسەی ماڵ و سەرمایەی هەیە مانای وا نییە خۆشەویستی پەروەردگارە.

گوزارشتێکی جوان لەم بارەیەوە گوتراوە
پەروەردگار تەواوی دونیای بەخشییە سولەیمان و نەمرود

منتدى إقرأ الثقافي

گەر ماڵ و دارایی نرخێکیان هەبا و پێوەری جیاوازیی نێوان مرۆڤەکان بوایە
بە دڵنیاییەوە پەروەردگار پێکەوە
نەیدەبەخشییە پەیامبەرێکی وەک سولەیمان
و ملهوڕێکی وەک نەمرود.
پادشا و دەسەڵاتدارانی ڕۆم
بە کەوچکی ئاڵتوونی نانیان دەخوارد
لەسەر ڕایەخی ئاوریشم دەنوستن
موحەمەدی ئازیزیی پەروەردگار
چەند ڕۆژ لەسەر یەک لە ماڵەکەیدا ئاگر نەدەکرایەوە.
لە ڕۆژی خەندەقەدا بەردێکی بە سکیەوە بەستبوو
بە منداڵی لە بەرانبەر بڕێک پارەی کەمدا شوانیی بۆ دەوڵەمەندەکانی قوڕەیش دەکرد
سەرداری مرۆڤایەتی بە هەژاریی ژیا
بە هەژاری دونیای جێ هێشت
کاتێک وەفاتی کرد قەڵغانەکەی ڕەهنی بابایەکی جوولەکە بوو.
چەندە سەیرە بەڕێزترین و ئازیزترین
دروستکراوی خودا بەمشێوەیە ژیاوە.
جوانترین قوتابخانەی فێرکردنی ئاکارە کۆمەڵایەتییەکان لە کاتی بوونیدا سوپاسی پەروەردگاری دەکرد. لە نەبوونیشدا ئارامیی دەگرت. پەروەردگار خاوەنی ڕاستەقینەی تەواوی بوون و جیهانە کاتێک دەرگات بە سەردا دەکاتەوە و پێتدەبەخشێت، بە دڵنیاییەوە شتانێکت پێ دەبەخشێت کە تۆ خاوەنی نیت... کاتێک لێتدەگرێتەوە و پێتنابەخشێت بە دڵنیاییەوە شتانێکت لێ دەگرێتەوە کە تۆ خاوەنی نیت، هیچ کات چاوت لە دەستی خەڵکی نەبێت... بە درێژایی مێژوو

منتدى إقرأ الثقافي

بە پێچەوانەی مسوڵمانانەوە بێباوەڕان خاوەنی زۆرترین ماڵ و داریی بوون، لە ڕاستیدا دەوڵەمەندی لۆمەکراو نییە. خۆشەویست دروست وێنای ئەم بابەتە دەکات، کاتێک باس لەوە دەکات باشترین ماڵی حەڵاڵ ئەو ماڵەیە کە لای مرۆڤی مسوڵمانە.

وریا بە کاتێک کەمدەست و هەژاریت وا هەست نەکەیت هۆکارەکەی تووڕەیی پەروەردگارە لە تۆ... کاتێک نەخۆشی و بیماریی بەرۆکت دەگرێت، وا هەست نەکەیت پەروەردگار دەیەوێت سزات بدات... پەروەردگار حەکیمە بە حیکمەتی خۆی پێتدەبەخشێت و لێتدەگرێتەوە.

مرۆڤی مسوڵمان ناگاتە پلەی ئیمانی باڵا تا ئەو بڕوایەی لا دروست نەبێت، کە پێنەدان و لێگرتنەوەی پەروەردگار بەخشینە.

وانەی چوارەم

پزیشکی ڕاستەقینە لە ئاسمانە، پەروەردگار پیرەژنێکی نەزۆرکی، لە ساتێکی کەمدا ئامادە ساز کرد، بۆ ئەوەی پەیامبەرێک بهێنێتە دونیاوە.

ئەیوبی ئازیز و پەیامبەر چەندین ساڵ بە ئازاری بیماریەوە نالاندی، پەروەردگار بە میهرەبانییەوە پێی فەرموو ﴿ ٱرۡكُضۡ بِرِجۡلِكَۖ هَٰذَا مُغۡتَسَلُۢ بَارِدٞ وَشَرَابٞ ﴿٤٢﴾ ﴾ (ص) «پای خۆت بکوتە بە زەمیندا، کە ئەمە سەرچاوەیە بۆ مەلەکردن دەست دەدا و چایگیشە، دەشکرێ لێی بخۆیەوە.» جارێکی تر گەڕایەوە ژیانی ئاسایی خۆی.

دۆستی پەروەردگار زەکەریا بە نزای پڕ بەزەیی دەستی ئاتاجی بۆ پەروەردگار بەرز کردەوە بە نزای﴿ رَبِّ لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا ﴿٨٩﴾ ﴾ (الأنبياء) پەروەرندەم هەر بەتەنێم مەهێڵەوە، پێویستی و بەندایەتیی خۆی دەسەلمێنێت پەروەردگار بە دەم داواکەیەوە هات و یەحیای پێ بەخشی.

منتدى إقرأ الثقافي

بابای بەڵەک تەواوی پزیشکەکان دەستەوسان بوون لە چارەسەری پەروەردگار بە فەرمانی (کن)، شیفای بۆ نارد هەر یەک لە بابای کەچەڵ و نابینا بە هەمان شێوە. دیوێکی تری ئەم بابەتە بەهەندوەرگرتنی بابەتی بەدەمەوەچوونی پزیشک و چارەسەرە، هەڵبەت بابەتی پشتبەستن بە پزیشک و زانستی پزیشکی پێچەوانەی پشتبەستن بە پەروەردگار نییە... گەر پەروەردگار مەیلی هەبێت لەسەر دەستی یەکێک لە مرۆڤەکان شیفای بۆ دەنێرێت، بە دڵنیاییەوە گەر ویستی نەبێت تەواوی پزیشکانی دونیا ناتوانن چارەسەری بکەن، لەگەڵ ئەوەی ئێمە هانا بۆ پزیشکەکان دەبەین، وەرن با پێکەوە بیر لە پزیشکی شیفادەری ڕاستەقینە بکەینەوە، لە ڕاستیدا پەروەردگار بە گرینگییەوە تیشکی خستووەتە سەر پێویستیی کەرەستە دونیاییەکان بۆ مسوڵمانان.

شیفادەری ڕاستەقینە پەروەردگاری جیهانە.

دەرمانەکات بخۆ، چون هۆکاری شیفای نەخۆشییەکانە.

پێش بەکارهێنانی هەر دەرمان و چارەسەرێک بە زمان و بە دڵ نزای شیفا بۆ پەروەردگار بەرز بکەرەوە، وەک خۆشەویست فێری کردوین (أنت الشافي؛ لا شفاء إلا شفاؤك، شفاء لا يغادر سقما) «شیفادەر بەڕاستی هەر خۆتی، شیفا و چاکبوونەوە هەر لای تۆیە، شیفایەکی تەواو کە هیچ دەردێک نەهێڵێ.»

منتدى إقرأ الثقافي

مەی

نەسائی دەگێڕێتەوە خۆشەویست فەرموویەتی: (خۆتان بپارێزن لە مەی، چونکە دایکی تەواوی تاوانەکانە). لە ڕابردوودا پیاوێکی خوداپەرست هەبوو، ئافرەتێک گڕی عیشقی بۆ کابرای خوداپەرست تاوی سەندبوو، جارییەکەی خۆی نارد بۆ لای کابرای خوداپەرست. کەنیزەکە پێی گوت: پێویستمان پێتە بۆ ئەوەی گەواهییەکمان بۆ بدەیت، کابرای خوداناس لەگەڵ کەنیزەکەدا کەوتە ڕێ تا گەیشتنە کۆشکێک. کەنیزەکە تەواوی دەرگاکانی داخست تا گەیشتە ژوورێک، ئافرەتی دڵسووتاو بە ئامادەیی خزمەتکارێک و جامێک مەی لە چاوەڕوانیدا بوو.

ئافرەتەکە گوتی: سوێند بێت بانگهێشتم نەکردوویت بۆ گەواهیدان، بانگم کردوویت بۆ ئەوەی لەگەڵم بخەویت، یان ئەو پێکە مەیە بخۆیتەوە، یاخود ئەو منداڵە بکوژیت.

کابرای خوداناس بە ناچاری گوتی: پێکێک لەو شەرابەم بدەرێ، پێکێکی خواردەوە و دواتر گوتی: زیاترم پێ بدە... ئەوەندەی پێنەچوو تا کەوتە تاوان لەگەڵ ئافرەتەکە و دواتریش منداڵەکەیشی کوشت. خۆتان لەمەی بپارێزن پەروەردگار ئیمان و مەیخۆری لای مرۆڤێک کۆ ناکاتەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی یەکەم

بەختێکی باشمان هەیە گەر ژیان هەمیشە دوو هەڵبژاردنی چاکە و خراپەمان بخاتە بەردەست... بەخشینی هەڵبژاردنێکی لەو شێوەیە بەخششێکی پەروەردگارە و دەکرێت هەموو کات بەردەست نەبێت.

هەندێک جار هەڵبژاردنەکان دەمانخەنە نێوان دوو حاڵەتەوە، شیرینەکەیان تاڵترینیانە. ڕێک وەک ئەوەی پێشەوا عومەری کوڕی خەتتاب دەفەرموێت: بلیمەت ئەو کەسە نییە خێر لە شەڕ جوودا دەکاتەوە، بلیمەت ئەو کەسەیە ئاسانترینی نێوان دوو خراپە دەزانێت.»

هەڵبژاردنی سووکترینی خراپەکان بە هەمان شێوەیە، بنەمایەکی گرینگی زانستی ئوسوڵ و شەریعەتە، بەڵام ئەوە ئارەزوو و بیرکردنەوەی ئێمە نییە کە خراپەی کەمترین زیان دەستنیشان دەکات، هەڵبەت ئەم بابەتە لە ڕێی دەرئەنجام و دەرهاویشتەکانی ئەو بابەتەوە دەستنیشان دەکرێت وەک ئەوەی کابرای خوداناس پێی وابوو خواردنەوەی پێکێک شەراب کەمترین زیانی هەیە لە تەواوی تاوانەکانی تر، بەڵام دەرئەنجامەکەی بە پێچەوانەوە بوو... لە ڕاستیدا گەر بکرێت مرۆڤ هیچ یەکێک لە خراپە و تاوانەکان هەڵنەبژێرێت، ئەمە بنەڕەت و باشترینە هەندێک جار ئەوەی وای دەبینی خراپەیەکی بچووکە لە ڕاستیدا دەرگا و دەلاقەی خراپەیەکی گەورە و ئاگرێکی بڵێسەدارە.

تۆ بڕوانە کابرای خوداناس پێی وابوو مەترسی خواردنەوەی مەی سووکترە لە زینا و کوشتن... بێئاگا لەوەی دوای نۆشکردنی مەی دەکەوێتە تاوانی کوشتن و داوێنپیسییەوە بە ئاسانی کەوتە نێو ئەو تاوانەی کە سەرەتا خۆی لێ دەپاراست.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی دووەم

ئەوانەی هەمیشە چەند هەڵبژاردەیەکی دیاریکراو دەخەنە بەردەستت، دەیانەوێت عەقڵت زیندانی بکەن لەنێوان تەنها دوو هەڵبژاردنی سنووردارداا... دەیانەوێت پێتبڵێن، ئەوەی بەردەستە تەنها هەڵبژاردن نییە کە ئەوان بۆت پێشنیار دەکەن... زۆر جار ئەم بابەتە لە ژیانماندا ڕوودەدات، نموونەیەکی سادە، گەر سەردانی هاوڕێیەکت بکەیت و پرسیارت لێ بکا: چا دەخۆیتەوە یان قاوە... هەڵبەت هاوڕێکەت لێرەدا تۆی خستە نێوان دوو هەڵبژاردەوە، کە سێیەمی نییە... هیچ هەڵبژاردنێک نییە جگە لە چا، یان قاوە.

هەندێک جار ئەو ڕێگەیە، یاخود ئەو دوو هەڵبژاردنەی دەخرێتە بەردەستت هەردووکیان هەڵەن... دەیانەوێت ناچارت بکەن یەکێک لە ڕێگاکان هەڵبژێریت بە گومانی ئەوەی یەکەمیان زیانی لەوەی دووەمیان کەمترە... زۆر جار دەکرێت ڕێگەی سێیەم هەبێت، بەڵام تۆ لەو ساتەدا هەستی پێ نەکەیت و عەقڵت بە لایدا ناچێت بەو پێیەی لە ڕیزی ئەو هەڵبژاردنانەدا نەبووە کە خراوەتە بەردەستت.

بلیمەت بە لە کاتی کێشە و ڕووداوەکاندا بە وریایی مامەڵە بکە، بیر لە هەڵبژاردنی سێیەم بکەرەوە، جیاواز لە لیستی ئەو هەڵبژاردنانەی خراوەنەتە بەردەستت.

وانەی سێیەم

پەروەردگار ژیانی بێڕۆح و ئاوەزی بەخشییە تەواوی ڕووەکەکان، ڕۆحی بێئاوەزی بەخشییە ژیانی ئاژەڵان. ئاوەز و ڕۆحی بەخشییە ژیانی مرۆڤەکان.

مرۆڤ بەبێ ئاوەز دەبێتە ئاژەڵ جگە لە تێرکردنی ئارەزووەکانی

منتدى إقرأ الثقافي

هیچ ئامانجێکی تری نییە. عەقڵ بۆیە وا ناونراوە، چوون دەبێتە جڵەوگیری مرۆڤ، مانای ئەوەی جڵەوگیریی دەکا لە ئەنجامدانی کارێکی نەشیاو کە شایستەی پێگە و مەقامی مرۆڤ نییە هەر بەم هۆیەوە مرۆڤی شێت هیچی لەسەر نییە، هەر کارێک ئەنجام بدات کەس لۆمەی ناکات. مرۆڤ بەهۆی عەقڵەوە بەرپرسیارە بەرانبەر کار و کردەوەکانی...

هەڵبەت ئەمە لە کاتێکدایە گەر نا ئامادەیی ئاوەز قەدەری پەروەردگار بێت. بە پێچەوانەوە هەر کەس بە دەستی خۆی ئەم دۆخە، واتە نائاگایی عەقڵ بەرهەم بهێنێت بەرپرسیارە لە تەواوی کار و جووڵەکانی خۆی، هەر کەس، مەی بخواتەوە و سەرخۆش بێت و کەسێک بکوژێت... بە دڵنیاییەوە بەم هۆیەوە دەکوژرێتەوە... تێناگەم بۆچی هەندێک کەس دەیانەوێت خۆیان بخەنە ڕیزی ئاژەڵانەوە؟

پەروەردگار بەهۆی عەقڵەوە ڕێزی لە تەواوی مرۆڤەکان ناوە، ئیتر پێچەوانەکەی کارەساتێکی گەورەیە...

دەگێڕنەوە کاتێک عەبدولڕەحمان داخل سەقەری قورەیش گەیشتە ئەندەلووس، گۆزەیەک مەییان پێشکەش کرد، لە وەڵامدا گوتی. من پێویستم بە شتگەلێکە عەقڵ و ئاوەزمی پێ زیاد بکەم، نەوەک پێی کەم بکەم... لەگەڵ ئەوەی مەیخواردنەوە بە یەکێک لە تاوانە گەورەکان هەژمار دەکرێت، بەڵام بابای مەیخۆر بە هۆیەوە لە ئیسلام ناچێتە دەر، خۆشەویست وێنای دڵی مرۆڤمان بۆ دەکات بە خانوویەک، کە تێیدا ئیمان و مەی پێکەوە لەژێر سەقفی ئەو خانووەدا کۆنابنەوە، بوونی یەکێکیان دەبێتە مایەی دەرپەڕاندنی ئەوی تریان.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی چوارەم

دونیا خانەی تاقیکردنەوەیە، بەم هۆیەوە لێوانلێوە لە نارەحەتی و تاقیکردنەوە، مرۆڤ دووچاری دوو جۆر لە تاقیکردنەوە دێت، ئەوەی بە سروشتی خۆی پێی خۆشە، ئەوەیشی پێی ناخۆشە، واتە هەندێک جار تاقیکردنەوە بەدبەختیی مرۆڤ لەو بابەتەوە سەرچاوە دەگرێت کە بە سروشتی مرۆیی خۆی حەز بە بوونی دەکات. یوسفی جوانخاس (سەلامی خودای لێ بێت)، دووچاری هەر دوو تاقیکردنەوەکە هات، پەروەردگار بە هەردوو جۆرەکە گرفتاری کرد، خۆشەویستی زۆر و ڕقلێبوونەوەی زۆر

ڕقلێبوونەوەی زۆر فڕێی دایە بیری کەنعانەوە

خۆشەویستیی زۆر فڕێی دایە کونجی زیندانەوە

سەیرە! ئەمە حاڵی خەڵکییە لەگەڵ یوسفی ڕاستگۆ... دەبێت حاڵی یوسف چۆن بێت لەگەڵ خەڵکی؟ یوسف لە تەواوی تاقیکردنەوەکاندا سەرکەوتوو بوو لە ڕقلێبوونەوەی براکانی ئارامی گرت، لە خۆشەویستیی شێتانەی زوڵەیخا ئارامی گرت... بەهۆی ستەم و ڕقی زۆری براکانیەوە وەک ئەوان ڕەفتاری نەکرد و نەهاتە ئاستی براکانیەوە... خۆشەیستیی زۆری هاوسەری عەزیز دەستەمۆی نەکرد. بڕوام وایە بەڵای تاقیکردنەوەی ڕق ئاسانترە لە بەڵای تاقیکردنەوەی خۆشەویستی.

گەر دووچاری ئەو کەسانە بووین کە ڕقمان لێیان بێت

هەواڵمان پێ نادات بەوەی دڵمان دەیخوازێت

گەر گرفتار بووین بەو کەسەی خۆشمان دەوێت

دەکرێت ڕامانبکێشێت بەرەو حەرامێک کە بە فیترەت مەیلمان بۆی هەیە

منتدى إقرأ الثقافي

یوسف گەنجێکی جوانخاسی هەڵکەوتوو وەک هەموو پیاوێکی تر ئارەزووی ئافرەتی دەکرد، بە ئاسایی ئەو فیترەتەی کە پەروەردگار مرۆڤەکانی لەسەر دروست کردووە.

ئارامی گرت و دەستی گرت بە ڕێنوێنی پەروەردگارەوە

ئارامگریی لەسەر هاوژینی عەزیز قورستر بوو لە ئارامگریی لەسەر ستەمی براکانی.

منتدى إقرأ الثقافي

دوو قاچی دارین

موسلیم لە سەحیحەکەیدا دەگێڕێتەوە، خۆشەویست فەرموویەتی: ئافرەتێکی کورتەبالای بەنی ئیسرائیلی لەنێوان دوو ئافرەتی باڵابەرزدا پێکەوە ڕێیان دەکرد، دواتر لە دار دوو قاچی بۆ خۆی دروست کرد و (بالای خۆی بەرز کرد) و پاوانە و پامورەی پڕ بە پێی لەپێ دەکرد، پڕی کردبوو لە میسک کە بۆنخۆشترین بۆنە، دوایی ڕۆیشت بۆ لای دوو ئافرەتەکە و لەگەڵیاندا ڕێی دەکرد، نەیانناسییەوە، لەگەڵ ڕێکردندا پامورە و پاوانەکانی دەجووڵاند، بۆنی میسکی بڵاو دەکردەوە.

وانەی یەکەم

ئافرەتێکی دەشتەکی کچەکەی لە سەروبەندی هاوسەرگیریدا بوو، ئامۆژگاریی دەکرد و دەیگوت: با هاوسەرەکەت جگە لە جوانیت هیچی ترت نەبینێت، جگە لە بۆنی خۆش هیچ بۆنێکی ترت لێ نەکات، باش بزانە چاکترین بۆن بۆنی خۆشە، ئەم ئامۆژگارییە پوخت و کورتکراوەیە گشتگیرە، ئەزموونی چەند ساڵەی ئەم دایکەیە بۆ کچەکەی.

خۆڕازاندنەوە گەورەترین داواکاریی پیاوانە لە ئافرەتان.

خۆبۆنخۆشکردن قەشەنگترین خۆڕازاندنەوەیە.

منتدى إقرأ الثقافي

دەبێتە لوتکەی سەرنجڕاکێشانی پیاو، چاو و لووت و دڵی پیاو داگیر دەکات.

ئەوەی لەم فەرموودەیەدا هاتووە لە بارەی سەرکۆنەکردنی بۆنخۆشییەوە

لە ڕاستیدا ئەم سەرکۆنەکردنە بەهۆی خودی بۆنە خۆشەکەوە نییە، بەڵکوو بەهۆی جێگە و چۆنێتیی بەکارهێنانیەوەیەتی، ئافرەت بەرپرسیارە لەوەی جگە لە هاوسەر و مەحرەمەکانی جوانییەکەی بۆ هیچ کەسی تر نەخاتە ڕوو.

وەک لە فەرموودەی خۆشەویستدا هاتووە: «هەر ئافرەتێک بۆنی خۆش بدا لە خۆی و لە ماڵ بچێتە دەر، بۆ ئەوەی خەڵکی بۆنی خۆشی هەڵبمژن، ئەوە زیناکارە.» هەڵبەت ئەم فەرموودەیەی خۆشەویست لە بابی ترساندن و قێزەونکردنی بابەتەکەیە، نەوەک مەبەستی زینای ڕاستەقینە بێت، کە بە هۆیەوە بکەرەکەی سزا دەدرێت.

لە ئیسلامدا بابەتێکی هەستیار هەیە کە پێی دەگوترێت (سد الذرائع)، حیکمەتی ئیسلام دووربینە، چاوەڕێی ئەوە ناکات ئاگر بکەوێتەوە، پاشان هەوڵی کوژاندنەوەی بدات. ئیسلام کار لەسەر ئەوە دەکات هەر لە سەرەتاوە ئاگرەکە نەکەوێتەوە هەر شتێک ببێتە هۆی ڕوودانی خراپەیەک بە دڵنیاییەوە ئەو شتە خۆیشی خراپە.

وانەی دووەم

وەک ئاشکرایە ئافرەتان زۆرترین گرینگی دەدەن بە سیمای ڕووکەشی خۆیان، دەکرێت ئەم گرینگیدانە بەهۆی دوو هۆکارەوە بێت.

منتدى إقرأ الثقافي

یەکەم: بوونی ئەو غەریزەیە لای ئافرەتان دڵخوازیی ئەوەن پیاوان هەمیشە دڵیان بە لای ئەوانەوە بێت.

دووەم: ئافرەت مەیلی زیاتر بە لای پیاودا هەیە وەک ئەوەی پیاو بە لای ئافرەتدا هەیەتی.

هەڵبەت ئەم دوو تایبەتمەندییەی ئافرەتان خراپ نین، بەڵکوو فیترەتی پەروەردگارە. دروستکراوەکان کاریگەریی ئەو مادەیەیان لەسەر دەمێنێت کە پێی دروست کراون.

ئادەم و ڕەگەزی پیاو بە گشتی لە قوڕ دروست کراون، هەر لەبەر ئەوە پیاوان هەڵگری کەمترین سۆز و مهیرەبانین.

حەوا، واتە ئافرەتان بە گشتی لە ئادەمەوە خەڵق کراون، هەر بەم هۆیەوە زۆرترین هەستیان بەرانبەر پیاوان هەیە.

بە پێچەوانەوە مەیلی پیاو بەرانبەر ئافرەت مەیلی گشتە بەرانبەر بەش.

بە پێچەوانەوە مەیلی ئافرەت بۆ پیاو مەیلی بەشە بۆ گشت

هەر لەبەر ئەم هۆکارە ئافرەت هیچ نیگەرانییەک لە ژیانی لەژێر سایەی پیاودا نابینێتەوە.

نیگەران نییە لەوەی پیاوەکەی گرینگیی پێ بدات و چاودێریی بکات و سۆزی پێ ببەخشێت.

ئافرەت لەژێر سایەی پیاوەکەیدا هەست بە لاوازی ناکات، بەو پێیەی ئەو بۆ کار و زەحمەتکێشان دروست نەکراوە.

بە پێچەوانەوە پیاو بە سروشتی خۆی نیگەرانییەکی زۆر دەبینێتەوە، گەر هاوسەرەکەی بژێویی ئەو بکێشێت.

ئەستەمە پیاو خۆی ڕابهێنێت لەسەر ئەوەی هاوسەرەکەی بژێویی دابین بکات.

ئەو فیترەتەیە کە پەروەردگار مرۆڤەکانی لەسەر دروست

منتدى إقرأ الثقافي

کـردووە.

ئەمە واتای ئەوە نییە پیاو دڵی ئافرەت ناخوازێت،

مەبەسـتمان ئەوەیـە ئەسـتەمە پیـاو هاوسـەرەکەی بکاتـە تـەواوی ژیانـی.

بـە پێچەوانـەوە ئافـرەت تـەواوی دونیـای خـۆی لـە پیاوەکەیـدا دەبینێتـەوە.

وانەی سێیەم

نابێت ئافرەت فیترەتی بەسەر ئایینەکەیدا زاڵ بکات.

کاری ئایین نییە هەست و غەریزەی مرۆڤەکان خەفە بکات.

کاری ئایین پاڵفتەکردن و پەروەردەکردنی غەریزەی مرۆڤەکانە.

ئافرەت بە سۆز و نەرمی و نازداریەوە دروست کراوە.

هەمیشە دڵخوازی پیاوانە.

ئەمـە واتـای ئـەوە نییـە خـۆی بخاتـە بـەر هەسـتی ئـارەزووی پیـاوان.

کاتێک ئیسلام فرەژنیی بۆ پیاوان حەڵاڵ کردووە،

ئەمە واتای ئەوەیە پەروەردگار هێزی ئەوەی بەخشیوە پێیان

کە توانای مامەڵەکردنیان لەگەڵ ئافرەتێکی زیاتر هەبێت.

ئەمە ئەو چیرۆکەیە کە

پیـاوان هەرچەنـدە هـەوڵ بـدەن ناتوانـن بـۆ ئافرەتانـی ڕوون بکەنـەوە.

ئافرەتانیش هەرچەندە هـەوڵ بدەن ناتوانـن لـەو هەسـتەی پیـاوان تێبگەن

ئافرەتان بە فیترەت دڵیان تەنها یەک پیاو دەخوازێت

ئافـرەت گـەر هونـەری نـاز و لـە خشـتەبردنی هاوسـەری خـۆی

منتدى إقرأ الثقافي

بزانێت

دەتوانێت پیاوەکەی دەستەمۆی خۆی بکات.

ئافرەت پێچەوانەی سروشتی خۆی دەجووڵێتەوە گەر خۆی بخاتە بەرچاوی پیاوانی تر.

ئافرەت مافی ئەوەی هەیە لەگەڵ یەک پیاو هاوسەری خۆی، ژیانێکی قەشەنگ بکات.

وانەی چوارەم

ئارەزووی پیاوانە، جگە لە قەشەنگی و بۆنی خۆش و جوانی لە هاوسەرەکانیان، شتیکی زیاتر بە دی نەکەن.

ئافرەتان پاداشت کراون لەسەر ڕاگرتنی دڵ و داوێنپاکی هاوسەرەکانیان هەر یەک لە ژنان و پیاوان خۆشحاڵن بە بوونی قەشەنگی خۆڕازاندنەوە بۆ یەکتر وەک ئیبن عەبباس دەڵێت: من خۆم بۆ هاوسەرەکەم دەڕازێنمەوە وەک چۆن ئەو خۆی بۆ من دەڕازێنێتەوە.

پیاوان پاداشت کراون لەسەر ڕاگرتن و گرینگیدان بە دڵی هاوسەرەکانیان.

ساردی و پشتگوێخستنی پیاوان ئەو مافە بە ئافرەتان نادات دڵیان بدەنە پیاوانی تر.

بە هەمان شێوە کەموکورتیی ئافرەت ئەو مافە ناداتە پیاوان بە حەرام و ناڕەوا دڵیان بە لای ئافرەتانی ترەوە بێت.

ئەوەی پێویستە لە سەرمان داخستنی دەرگای فیتنە و خراپەیە.

ئافرەتێک سەبارەت بە پیاوەکەی بیر دەکاتەوە،

بۆچی دەبێت پیاوان لە تۆ زیاتر گرینگی بە ڕووکەشیان بدەن؟

هاوژینەکەت لە پیاوانی تر دەڕوانێت و دەپرسێت:

منتدى إقرأ الثقافي

بۆچی پیاو و هاوسەرەکەی من بەو شێوەیە گرینگی بە ڕووخساری خۆی نادات؟

پیاویش بە هەمان شێوە

بۆچی ئافرەتان لە تۆ زیاتر گرینگی بە جوانیی خۆیان دەدەن؟

هاوسەرەکەت ئافرەتانی تر دەبینێت و ڕەخنەی ئەوە دەگرێت بۆچی ئافرەتانی تر بەو شێوەیە نین؟

ئەو هاوسەرگیرییەی تێیدا ژن و پیاو ئارەزووی سێکسی و سۆزداریی یەکتر بە تەواوی پڕ دەکەنەوە تەواوی کێشەکانی تر ئاسانن.

ئەو هاوسەرگیرییەی ئەم جۆرە لە تێربوونی سێکسی و سۆزداریی تێدا نایەتە دی، دەیان کێشەی گەورە بە دوای خۆیدا دەهێنێت.

وەک یاسا و بنەمایەکی ئازایانە ئەم قسەیەم لێ وەربگرن، گەورەترین کێشەکانی ماڵ لە سیسەمی نوستنەوە سەرچاوە دەگرن.

وانەی پێنجەم

پاژنەی بەرزی جاران لە دوو پارچە دار بوو.

خەڵکی لە هەموو سەردەمێکدا هەمان خەڵکین ئەوەی دەگۆڕێت تەنها ئەو کەرەستانەیە کە خەڵکی دووچاری گرفت و سەرئێشەی زیاتر دەکەن، خۆشەویست ڕاستی فەرمووە: (لتتبعن سنن من كان قبلكم شبرا بشبر، وذراعا بذراع، حتى لو دخلوا جحر ضب لدخلتموه)، «ئێوە شوێن ڕێبازی ئەوانەی پێش خۆتان دەکەون، بست بە بست، باڵ بە باڵ، هەتا ئەگەر بچنە کونی بزنمژەوە شوێنیان دەکەون.»

ئافرەت یەکەمین کەرەستەی فیتنە و تاقیکردنەوەی بەنی

منتدى إقرأ الثقافي

ئیسرائیل بوو.

ئافرەتان لە خودا بترسن دەرهەق بە پیاوان، ئێوە لووتکەی قەشەنگی و ئارەزووی پیاوانن.

پیاوان لە خودا بترسن دەرهەق بە مافەکانی ئافرەت،

لە بنەڕەتدا کەرەستەکانی جوانکاریی چاوڕوشتن و بۆنی خۆش حەرام نین، حەلاڵی و حەرامیی ئەم کەرەستانە بەهۆی شێوازی بەکارهێنانیانەوەیە.

بۆنی خۆشی ئافرەتان لە شوێن و کاتی خۆیدا پاداشتی لەسەرە چاوڕەشکردن لە کاتی خۆیدا نەبێت، تاوانە.

هەموو شێوەیەکی خۆڕزاندنەوە پاداشتی لەسەرە.

ئەوە نییە خۆشەویست دەفەرموێت: (وفي بضع أحدكم صدقة)، «لە پێوەندیی سێکسیی هەر یەک لە ئێوە خێر و چاکە هەیە.»

گوتیان ئەی خۆشەویست: هەر کەس لە ئێمە ئارەزووەکەی خۆی تێر بکات، پاداشت وەردەگرێت؟

گوتی: گەر لە حەرام تێری بکات سزای لەسەر نییە؟

گوتیان: بەڵێ.

گوتی: کە وایە گەر لە شوێنی حەلاڵی خۆی تێری کرد پاداشتی هەیە.

منتدى إقرأ الثقافي

ساره و فیرعەون

بوخاری دەگێڕێتەوە خۆشەویست فەرموویەتی: «پەیامبەر ئیبراهیم پێغەمبەر هیچ کات ناڕاستی نەگوتووە و نەکردووە، تەنها سێ جار نەبێت: دوانیان لەبەر خودا بوو، کە گوتی: ﴿ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾ ﴾ (الصافات) «بێ سۆ من نەخۆشم.» هەروەها کە گوتی ﴿ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ ﴿٦٣﴾ ﴾ (الأنبياء)، «گەورەکەیان ئەم کارەی کرد.» دانەیەکی تریان دەربارەی سارەی خێزانی بوو، ئەویش ئەوە بوو کاتێک هاتە خاکی زۆردارێکەوە (سارە)ی لەگەڵ بوو، سارەیش لە خەڵکە زۆر جوانەکان بوو، ئیبراهیم پێی گوت: ئەم زۆرداره ئەگەر بزانێت تۆ خێزانی منی، ئەوا لەپێناو تۆدا دەمکوژێت، جا ئەگەر پرسیاری لێ کردیت، پێی بڵێ کە وا تۆ خوشکمیت، جا تۆ هەر خوشکی منی لە ئیسلامەتیدا، من نازانم کە لە زەویدا مسوڵمان هەبێت جگە لە من و تۆ. کاتێک کە چووە زەوییەکەوە، یەکێک لە دەستوپێوەندی زۆردارەکە بینیی، ئەو کەسە کە بینینی هاتە لای زۆردارەکە و پێی گوت، ئافرەتێک هاتووەتە خاکەکەت شیاو نییە بۆ هیچ کەسێک بێت تەنها بۆ تۆ نەبێت، ناردی بە دوایدا و بۆیان هێنا. ئیبراهیم (سەلامی لەسەر بێت) هەستا بۆ نوێژکردن، جا کاتێک سارە چووە ژوورەوە بۆ لای زۆردارەکە، زۆردارەکە لە تاودا خۆی

منتدى إقرأ الثقافي

بۆ ڕانەگیرا و دەستی بۆ ڕاکێشا، کەچی دەستی گیرا، گیرانێکی توند، ئەویش بە سارەی گوت: داوا لە خودا بکە دەستم بەردا و ئیتر هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنم، ئەویش دوعای کرد، کەچی دەستی هێنایەوە، ئەم جارەیان توندتر لە جاری یەکەم دەستی گوشرایەوە، وەک جاری یەکەم پێی گوتەوە، ئەویش دوعای کرد، کەچی هەر دەستی بۆ بردەوە، ئەم جارەیش لە هەر دوو جارەکەی تر توندتر دەستی نوقێنرا! ئیتر گوتی: داوا لە خودا بکە دەستم بەر بدات، سوێندت بۆ دەخۆم زیانت پێ نەگەیەنم، ئەویش داوای لە خودا بۆ کرد و دەستی کرایەوە، ئەو کەسەی بانگ کرد، کە ئافرەتەکەی بۆ هێنا بوو، پێی گوت: ئەمە شەیتانە مرۆڤ نییە بۆت هێناوم، بیبە دەرەوە لە خاکەکەی من و هاجەرەیشی پێ بدە. فەرمووی: ئینجا ڕۆیشتن... هاتەوە و دەرکەوت، ئیبراهیم کە بینیی بەرەو پیری چوو، پێی گوت: ها چی بووە؟ سارەیش گوتی: خێر بوو، خودا دەستی ئەو بەدکارەی لەسەر لادایین و کارگوزارێکیشی پێ دایین.

وانەی یەکەم

ئەم فەرموودەیەی خۆشەویست بابەتی عیسمەت و پارێزراویی پەیامبەرانمان بۆ پشتڕاست دەکاتەوە. زانایان لە بارەی پارێزراویی پەیامبەرانەوە دوو بۆچوونی دیاریان هەیە:

بۆچوونی یەکەم: پارێزراوی پەیامبەران بە شێوەیەکی ڕەهایە لە کاروبارەکانی دین و دونیادا بە هیچ شێوەیەک پەیامبەران هەڵە ناکەن.

بۆچوونی دووەم: بەشێکی تر لە زانایان پێیان وایە پارێزراویی پەیامبەران بە تەنها لە کاروباری ئایین و گەیاندنی پەیامی خوداییدا خۆی دەبینێتەوە، دەگونجێت لە کاروبارە دونیاییەکاندا بکەونە هەڵەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

پێموایە بۆ چوونی یەکەم لە ڕاستییەوە نزیکترە.

ئەوەندەی لە ئیسلام شارەزاییم هەیە، پێموانییە بگونجێت بە هیچ شێوەیەک پەیامبەران درۆ بکەن، تەنانەت گەر لە کاروباری دونیایش بێت. هەڵبەت گەر بگونجێت پەیامبەران ناڕاست بڵێن لە کاروبارەکانی دونیادا بەم هۆیەوە دەرگایەکی گەورە دەکەینەوە بۆ گفتوگۆکردن لە بارەی پاڵدانی بابەتی ناڕاست بۆ لای خودی پەیامبەران.

ڕاستیی ئەوان زۆر لەوە گەورەترن کارێکی لەم شێوەیان بدرێتە پاڵ. پەروەردگار زۆر لەوە حەکیمترە لە کاروباری ئایین بیانپارێزێت و لە کاروباری دونیا نەیان پارێزێت.

سەبارەت بە ناڕاستییەکەی ئیبراهیم لە بارەی پەروەردگارەوە، وەک ئاشکرایە هەردوو ئەم هەڵوێستە لە بابی ئیقامەی حوجە و خستنەڕووی بەڵگەوەیە. ئەو ناڕاستییەی بە فیرعەونی گوت لە بارەی سارەی خێزانیەوە دروست بڵێین هیچ ناڕاستییەکی تێدا نییە، وەک ئاشکرایە مسوڵمان برای مسوڵمانە، سارە لە ڕووی ئایینەوە خوشکی ئیبراهیمە.

بە هەمان شێوە لە ژیانی پەیامبەردا هەندێک قسەی توێکڵداری بەکار هێناوە.

وەک لە سەرچاوەکانی سیرەدا هاتووە:

لە ڕۆژی هیجرەتی خۆشەویست لەگەڵ ئەبوبەکر بەرەو مەدینە دەشتەکییەک لێی پرسین لە چ هۆزێکن؟

پەیامبەر (دروودی خودای لێ بێت) فەرمووی: ئێمە لە ئاوین!

دەشتەکی-هۆزەکانی عەرەب زۆرن!

خۆشەویست مەبەستی ئەوە بوو ئەو لەو ئاوەیە کە مرۆڤی لێ دروست کراوە

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی دووەم

زۆر گوتراوە لە بارەی مەترسیی درۆکردنەوە، هەوڵ دەدەین تیشک بخەینە سەر ئەو شوێنانەی درۆکردن تێیاندا ڕێگەی پێ دراوە، ئیسلام لە سێ کاتدا ڕێگەی داوە بە درۆکردن:

یەکەم: درۆکردن لەگەڵ دوژمنان... سەربازێکی مسوڵمان بە دیل دەگیرێت، پرسیاری لێ دەکەن لە بارەی سوپای مسوڵمانانەوە. لۆژیکی نییە بە ڕاستی وەڵام بداتەوە، زانیاری لە بارەی سوپای مسوڵمانانەوە بخاتە بەردەستی دوژمن... وەک دیارە دروستیی درۆ لە دۆخێکی ئاوادا بە مەبەستی دوورخستنەوەی مەترسییە لەسەر سوپای مسوڵمانان.

درۆکردن بە مەبەستی ڕێکخستنەوە و ئاشتەوایی نێوان دوو کەس ڕێگە دراوە بابای نێوەندگیر بە مەبەستی چاکسازی لە نێوانیان شتانێک بڵێت کە هیچ کامیان نەیانگوتووە. حیکمەت لە ڕێگەپێدانی ئەم جۆرە لە درۆکردن نەهێشتنی گرفتە کۆمەڵایەتییەکان و دەستەبەرکردنی کۆمەڵگەیەکی تەندروستە.

سێیەم: درۆی ژن بۆ پیاوەکەی و پیاو بۆ ژنەکەی.

ئەم جۆرە لە درۆکردن خۆی لە موجامەلە و مامەڵەی دروست و ناز و نەوازشی نێوان ژن و مێرددا دەبێتەوە... درۆی مەبەستدار لەپێناوی فێڵ و تەڵەکە ناچێتە نێو چوارچێوەی دۆخە ڕێگەپێدراوەکەوە... بابەتەکانی غەزەل و خۆشەویستی و پێداهەڵدانی بەوەی جوانترین ئافرەتی دونیایە، گەرچی بەو شێوەیە نەبێت، ئەم بابەتە بۆ پیاویش بە هەمان شێوەیە.

پیاوێک پرسیاری لە هاوسەرەکەی کرد، سوێندت دەدەم بە پەروەردگار منت خۆش دەوێت؟ بە ڕاستی وەڵامم بدەرەوە:

منتدى إقرأ الثقافي

ئافرەت: لەبەر ئەوەی سوێندت دام بە پەروەردگار... ڕاستیت پێ دەڵێم، خۆشم ناوێیت!

پیاوەکەی گلەیی و دادی بردە لای عومەری کوڕی خەتتاب

عومەر ناردی بە شوێن ئافرەتەکەدا.

ئافرەتەکە گوتی: ئەی ئەمیری بڕواداران من ڕاستییەکەیم پێ گوتووە، دەتەوێت درۆی لەگەڵ بکەم؟

عومەر: بەڵێ، درۆی لەگەڵ بکە، هەموو ماڵەکان لەسەر خۆشەویستی بونیاد نراون مرۆڤەکان لەسەر بنەمای خۆشەویستی و بەدەمەوەچوونی یەکدی مامەڵە دەکەن.»

وانەی سێیەم

بەرەبەیانی شەوێکی گەردەلوول و باراناوی چوومەوە درەوە بۆ نێو دارستان.

بینیم زۆرێک لە دارەکان شکاون

گژوگیاکان بێوەین وەک خۆیانن ماون.

لەم وێنەیەوە ئەو وانەیە فێر بووم هەندێک جار پێویستە مرۆڤ خاکی بێ و سەرفرۆدێنێ.

مرۆڤی ژیر هەڵوێستەکان بە هەند وەردەگرێت، هیچ کات ناچێتە نێو کێبڕکێیەکی دۆڕاوەوە.

هەندێک جار پێویستە زۆر بە باشی لە قەبارەی هێزی نەیارەکانمان تێ بگەین،

هەر هەڵەیەک لە هەڵسەنگاندنمان واتای کۆتاییهاتن و لەناوچوونمانە.

زۆر جار تاکە ڕێگەی سەرکەوتن بە سەر

هەندێک لە کێشە و بەریەککەوتنەکان ئەوەیە

منتدى إقرأ الثقافي

لە بنەڕەتدا نەچیتە نێو مەیدانی ئەو کێبڕکێیانەوە
هەڵوێستی ئیبراهیم بەرانبەر فیرعەون، هەڵوێستێکی حەکیمانە بوو
باش دەیزانی گەر بەرەنگاری فیرعەون ببێتەوە، ئەوا بە دڵنیاییەوە تیادەچێت.
ئیبراهیم ترسنۆک نەبوو لە پلەی بەرزی شەهیدی هەڵنەدەهات.
باش ئەوەی دەزانی ئەو هاتووە لەپێناو ئەرک و پەیامێکی گەورەتردا
لەوەی خۆی لە بەرەنگاربوونەوەی فیرعەوندا تیابەرێت
کەرەستە دونیاییەکانی گرتە بەر و دەرئەنجامەکەی ڕادەستی پەروەردگاری کرد.
هەر بەم هۆیەوە پەروەردگار هاوسەرەکەی بە سەلامەتی بۆ گێڕایەوە
لەگەڵ ئافرەتێکی خزمەتکار کە دواتر بووە هاوسەری دووەمی ئیبراهیم.

وانەی چوارەم

ئافرەتی ڕەسەن منەت ناکات بەسەر هاوسەریدا.
سارە قەشەنگترین ئافرەتی سەر زەوی بوو.
هەندێک لە ڕاڤەکارانی قورئان پێیان وایە، جوانیی یوسف ڕەگەزی قەشەنگیی سارەی داپیریەتی لە پاڵ قەشەنگیدا ڕەوشت و خوێنشیرینی لە جوانترین ئاکارەکانی ئەو بوون. دەستباریی هاوسەرەکەی بوو لە سەرخستنی حەق و ڕاستیدا، هیچ کات بەهۆی جوانییەوە منەتی بەسەر ئیبراهیمدا نەکرد. بە هەمان شێوە دایکمان خانمە خەدیجە (خودا لێی ڕازی بێت)، لە نموونەی

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەسەنترینی ئافرەتانە بە دەوڵەمەندییەکی بێوێنەوە هاوسەرگیریی لەگەڵ موحەمەدی هەژاردا کرد.

تەواوی داراییەکەی خستنە بەردەستی هاوسەرەکەی، جیاوازیی داریی نێوانیان نەبووە مایەی گرفت بۆ هاوسەرگیرییان.

هەر بەم شێوەیە ناوی چووە نێو مێژووەوە. زیاد لە هەزار ساڵە ناوی بە بەرزی ماوەتەوە، بە شێوەیەک پەیامبەر هێندە ناوی دەبرد و یادی دەکردەوە، عائیشە (خودا لێی ڕازی بێت) غیرەی دەکرد تا کار گەییشتە ئەوەی جارێک عائیشە گوتی:

«ئەو پیرە چییە هەر ناوی دەبەیت، خودا بۆی گۆڕیت بە هاوسەری باشتر لەو!»

ئازیز فەرمووی: سوێند بێت پەروەردگار کەسی لە خەدیجە باشتر پێ نەبەخشیوم، خۆشەویستیی ئەو لەنێو دڵمدایە... هەموو ماڵەکەی پێ دام، لەکاتێکدا هەموو خەڵکی لێیان گرتمەوە، پەنای دام، کاتێک ئەوانی تر وەدەریان نام... باوەڕی پێ هێنام، کاتێک ئەوانی تر بە درۆیان خستمەوە.

وانەی پێنجەم

مسوڵمان بەنرخ و قەدرگرانە... پارێزگاری لە نرخی مسوڵمان داواکارییەکی شەرعییە.

ئەمە واتای ئەوە نییە ترسنۆکە، مردن لە حیساباتی مسوڵمان کۆتاییەکی مەترسیدار و تۆقێنەر نییە.

مرۆڤەکان قۆچ نین بکرێنە قوربانی... دەبێت هەموو شت بکرێ لەپێناو پاراستنی خوێنی مرۆڤەکاندا.

عەمری کوڕی عاس ناسراو بوو بە زیرەکی و لێهاتوویی لە جەنگ و فتوحاتەکانیدا، زۆرترین ڕێککەوتن و کەمترین جەنگی لەگەڵ

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

گفتوگۆی نێوان موسا و ئادەم (سەلامی خودایان لێ بێت)

بوخاری و موسلیم دەگێڕنەوە، خۆشەویستِ فەرموویەتی: (ئادەم و موسا کەوتنە گفتوگۆ لای پەروەردگار، موسا بە ئادەمی گوت:

« تۆیت پەروەردگار بە دەستی خۆی دروستی کردویت
لە ڕۆحی خۆی فووی پێدا کردیت
فریشتەکان کڕنووشیان بۆ بردیت
لە بەهەشت نیشتەجێی کردیت
دواتر خەڵکی بەهۆی هەڵەی تۆوە هاتنە سەر زەوی؟
ئادەم: تۆ ئەو موسایەی کە پەروەردگار هەڵیبژاردیت
قسەی لەگەڵ کردووی و پەیامی بۆ ناردیت؟
لە خۆی نزیکی کردوویتەتەوە
ئەلواحی پێداویت کە ڕوونکردەوەی هەموو شتی تێدایە
چەندە پێش ئەوەی من دروست بم خودا تەوراتی نووسیوە؟
موسا: چل ساڵ.
ئادەم: لە تەوراتدا دەڵێ: ﴿ وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴾ (طه)، «ئادەم لە فەرمانی پەروەردەی لای دا، لەڕێ دەرچوو»ت بینیوە؟
موسا: بەڵێ.
ئادەم: ئیتر چۆن لۆمەم دەکەیت لەسەر کارێک

منتدى إقرأ الثقافي

که چل ساڵ پێش دروستبوونم خودا لەسەری نووسیوم.
خۆشەویست فەرمووی: ئادەم موسای بێدەنگ کرد.

وانەی یەکەم

مرۆڤە جوامێرەکان پێگە و حورمەتی ئەوانی تر دەپارێزن،
تەنها ڕەسەنەکان قەدری ڕەسەنەکان دەزانن.
جوامێر بە، لەبەر تەنها هەڵوێستێک مێژووی قەشەنگی ئەوانی تر مەسڕەرەوە.
مرۆڤی بەڕێز گەر جارێک پێی نەدرا، ڕابردووی پڕ بەخشندەیی ئەوانی تر لە یاد ناکات،
بڕوانە گفتوگۆی ڕەسەن و پڕ لە جوامێریی نێوان ئادەم و موسا (سەلامی خودایان لێ بێت).
کێشمەکێشمیانە لە بارەی گەورەترین و پڕبەهاترین بابەتی بوون: بەهەشت.
لۆمەی موسا لە ئادەم، فەزڵ و گەورەیی ئادەمی لە بیری موسا نەبردەوە.
بەرگریی ئادەم لە خۆی، نەبووە مایەی لەبیرچوونەوەی فەزڵی موسا.
جوامێر و ڕەسەن بە، تەنانەت لە کاتی ناکۆکی لەگەڵ ئەوانی تر، پێگە و کەسایەتییان بپارێزە.

وانەی دووەم

ئێمە ئوممەتی شوێنکەوتەی پەنهانین
ئەوەی بڕاوامان پێ هێناوە و نەمانبینیوە
زۆر زیاترە لەوەی باوەڕمان پێ هێناوە و بینیومانە

منتدى إقرأ الثقافي

بڕوامان هێناوە بە دۆزەخ و بەهەشت
زیندووبوونەوە و لێپرسینەوە و فریشتە و سیرات
لە ڕاستیدا هەموو ئامانە بابەتی پەنهانن.

وەک قورئان ئاماژەی پێ دەکات، یەکەمین سیفەت لە سیفاتی لە خوداترسان، باوەڕهێنانە بە پەنهان، وێنای ئەم بابەتە دەکات لە سەرەتای سورەتی بەقەرەدا:

﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝٢ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ۝٣ ﴾ (البقرة) «ئەم کتێبە هیچ گومانی تێدا نییە بۆ ئەوانەی پارێزگارن ڕێنیشاندەرە، ئەو کەسانەی بڕوایان بە نادیار هەیە و نوێژ دەکەن و لەو بژێوییەیش کە پێمان داون دەبەخشن.»

قورئان پێش بابەتەکانی نوێژ و زەکات و بەخشین
تیشک دەخاتە سەر گرینگی باوەڕهێنان بە پەنهان.
پەرستشی بێئیمان جگە لە کۆششی بێ پاداشت هیچی تر نییە
ئەمە گفتوگۆیەکی بوێرانەی جیهانی پەنهانە
موحەمەدی ڕاستگۆ هەواڵی پێ داوین
باوەڕی پێ دەهێنین وەک چۆن باوەڕ بە تەواوی بابەتە پەنهانەکانی تر دەهێنین.
بێ پرسیارکردن لە کەی؟ بۆ؟ چۆن؟

وانەی سێیەم

بزانە دەکرێت بۆچوونەکانت هەڵە بن! لە ژیاندا بەو شێوەیە مامەڵە مەکە وەک ئەوەی مرۆڤێکی بێ کەموکورتی بیت.

ڕەخنە و تێبینیەکانی تۆ لەسەر خەڵکی جگە لە بۆچوون شتێکی تر نین، ڕاهاتووین لەسەر ئەوەی ڕەخنە لەوانی تر بگرین.

زۆر جار گەر دۆخی ئەوانی تر بزانین و لە زاری خۆیانەوە،

منتدى إقرأ الثقافي

نەک لە خەڵکی ترەوە بیانناسین، تێدەگەین لەوەی بڕیاری هەڵەمان لە بارەیانەوە داوە. موسا (سەلامی خودای لێ بێت)، دەیەوێت ئادەم تێبگەیەنێت کە هەڵەی کردووە... دوای تەواوبوونی گفتوگۆکە ئادەم قسەی موسای بڕی.

شیکاریی بۆ هەڵوێستی ئەوانی تر مەکە و دواتر وەک حەقیقەتێکی ڕەها لە بۆچوونەکەت بڕوانیت.

بە بۆچوونی تەختە بزمار جگە لە تاوانبارێک کە جەستەی ئەو کون دەکات زیاتر شتێکی تر نییە.

گەر تەختە زانیبای لە سەرەوە چەکوش چەندە بە توندی لە بزمار دەدات، بە دڵنیاییەوە لە بزمار نیگەران نەدەبوو.

وانەی چوارەم

بۆچوون بە بۆچوون وەڵام دەدرێتەوە، بەڵگە بە بەڵگە بەرپەچ دەدرێتەوە.

شمشێر چەندە بەهێز بێت، ناتوانێت بۆچوونێکی ڕاست لەناو بەرێت.

هێز ناتوانێت ڕاستییەکان داپۆشێت، گەرچی بۆ ماوەیەکی کورت بە سەریدا زاڵ ببێت.

بە دەست و مەچەکت نا، بە عەقڵ و ئاوەزت بیر بکەوە.

کاتێک بە گۆچان کارت دەڕوا، بەکارهێنانی شمشێرەکەت گەمژەییە.

لەو جێگەیەکی بە زمانت کارت دەڕوا، بەکارهێنانی گۆچانەکەت گەمژەییە.

بە ڕوانینێکی توند کارت دەڕوا، بەکارهێنانی زمانت گەمژەییە

هەمیشە بەهێز بە و هیچ کات بوودەڵە مەبە

لە یادی نەکەیت بەدەستهێنانی دڵی ئەوانی تر لەپێشترە لە

منتدى إقرأ الثقافي

سەرکەوتن لە هەڵوێستەکان

ئەو مرۆڤەی کار لەسەر ئەوە دەکات هەمیشە لە هەڵوێستەکاندا سەر بکەوێت، هیچ دۆستێکی لە دەور نامێنێت.

وانەی پێنجەم

پەروەردگار ڕێزی لە ئوممەتی ئیسلام ناوە بەوەی قورئانی پیرۆزی بۆ پاراستوون، پەروەردگار هیچ لە کتێبەکانی پێشووی نەپاراستووە و پەیمانی پاراستنی نەداوە... ئەمە لە بێدەسەڵاتیی پەروەردگارەوە نییە... بە ئیرادەیەکی ئیلاهییە کە خۆی دەیەوێت لە تەوراتدا: ﴿ وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾ ﴾ (طه) بەر چاو ناکەوێت، پەیامبەرێک پەیامبەرێکی تر لە بوونی دڵنیا دەکاتەوە.

بەڵام زانایانی بەنی ئیسرائیل دەستکارییان کرد، هەر وەک چۆن قەشەی نەسرانییەکان دەستکاریی ئینجیلیان کرد.

چەندە نیعەمەت و فەزڵێکی گەورەیە کتێبێک دەخوێنینەوە، دڵنیاین لەوەی گوتەی پەروەردگارە لە سەروو حەوت ئاسمانەوە.

ئەم قورئانە کتێبی ژیان و ژیاندۆستییە دابەزیوە بۆ ئەوەی خەڵکانی زیندوی پێ ئاگادار بکرێتەوە.

بۆ مردوان نییە و بازرگانی پێوە ناکرێت، هەڵبەت لێرەدا باس لەوە ناکەین ئایا مردوو سوود لە خوێندنی قورئان دەبینێت یان نا، ئەم بابەتە فراوانە و لێرەدا کاری ئێمە نییە، هیچ گومانی تێدا نییە بە زیندوویی سوود لە قورئان نەبینی بە مردوویی سوودی لێ نابینیت.

وانەی شەشەم

هەموو ئەو سیفەتانەی پەروەردگار لە قورئاندا داویەتیە پاڵ خۆی، باوەڕمان پێییەتی بەبێ گۆڕین و لەکارخستن، دەست دەدەینە پاڵ

منتدى إقرأ الثقافي

پەروەردگار، بەو شێوەیەی: ﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ﴿١١﴾ ﴾ (الشورى) «هیچ شتێ وێنەی ئەو نییە هەر خۆی بیسەر و بینایە»، گەر دەست بە واتای قودرەت بێت، وەک ئەوەی هەندێک لە مسوڵمان باوەڕیان پێیەتی، کێشەیەک بۆ باوەڕیان دروست ناکات. تیشک خستنەسەر ئەم بابەتە، پێویستییەکی ئەوتۆی نییە هەمووان بە قودرەتی پەروەردگار دروست بووین، کاتێک پەروەردگار بە ئیبلیسی گوت: چی بووە ڕێگر لەوەی کڕنووش بەری بۆ ئادەم کە بە دەستی خۆم دروستم کردووە.

گەر دەست لێرەدا بە واتای قودرەت بێت، بە دڵنیاییەوە ئیبلیس دەیگوت: منیشت بە قودرەتی خۆت دروست کردووە.

لە حاڵێکدا ئێمە بەم شێوەیە بڕوامان بەم بابەتەیە عوزر بۆ ئەو برا مسوڵمانامان بهێنینەوە، کە ئەم سیفەتانە تەئویل دەکەن، گومانمان لە ئیمانیان نییە، نیەتیان جگە لە پاکڕاگرتنی خودا شتێکی تر نییە.

هەر کەس مسوڵمانێک تەکفیر بکات بەهۆی باوەڕبوونی بەوەی بە زاهیری قورئان جێگیر بووە، بە دڵنیاییەوە بێئەدەبیی بەرانبەر مەقامی پەروەردگار کردووە.

چ بێئەدەبییەکە مسوڵمان پێی وا بێت پەروەردگار کتێبێکی ناردووە کە ڕووکەشەکەی کوفر و بێباوەڕییە

لێپرسینەوەی تەواوی مرۆڤەکان لەسەر خودایە.

وانەی حەوتەم

ئەوەی لە بووندا ڕوودەدات پەروەردگار لە لەوحی مەحفووزدا تۆماری کردووە. ئەوەی لە لەوحی مەحفووزدا نووسراوە، بە دڵنیاییەوە ڕوودەدات. کردەوەی مرۆڤەکان کە پەروەردگار بە زانستی ڕەهای خۆی زانستی پێی هەیە، بەرپرسیارێتییان لەسەر بەندەکان لا ناکەوێت.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو پیاوەی سەد کەسی کوشت

موسلیم دەگێڕێتەوە خۆشەویست دەفەرموێت: لە ئوممەتانی پێشین پیاوێک نەوەدونۆ کەسی کوشتبوو،

ویستی تۆبە بکات، پرسیاری کرد لە زاناترین کەسی سەردەمی خۆی،

گوتیان: فلانە خوداپەرست زاناترینە.

هاتنە لای و پێیان گوت: نەوەدونۆ کەسی کوشتووە دەتوانێت تۆبە بکات؟

گوتی: نەخێر...

ڕاهیبی کوشت کردییە سەد.

دواتر پرسیاری کرد لە زاناترین کەسی سەردەمی خۆی.

گوتیان زانایەک لە فلانە شوێن هەیە.

گوتیان: ئەم پیاوە سەد کەسی کوشتووە، دەتوانێت تۆبە بکات و بگەڕێتەوە لای پەروەردگار؟

گوتی: بەڵێ، هیچ کەس ناتوانێت ڕێگریی تۆبەی لێ بکات.

بڕۆ بۆ فلان ناوچە خەڵکانێکی خوداپەرست لەوێ هەن، ببە هاوڕێیان و لەگەڵ ئەوان خوداپەرستی بکە، ئیتر مەگەڕێوە بۆ ئەو جێگە خراپەی لێی بووی.

منتدى إقرأ الثقافي

کابرا ملی ڕێگەی گرت لە نیوەی ڕێ مردن بەرۆکی گرت فریشتەی میهرەبانی و فریشتەی سزا بووە ناکۆکییان

فریشتەی میهرەبانی گوتی: ڕێبواری ڕێگەی تۆبەیە و ڕێی پەروەردگاری گرتووە.

فریشتەی سزا گوتی: لە تەمەنیدا هیچ چاکەیەکی نەکردووە.

فریشتەیەک لە شێوەی مرۆڤێکدا هاتە لایان و گوتی: من داوەریتان دەکەم.

گوتی: نێوان هەردوو ناوچەکە بپێون، کامیان نزیکتر بوو ئەوە بۆ ئەویانە

پێوایان، بینییان نزیکترە لەو ناچەیەی دوای تۆبەکردن بۆی هاتووە

فریشتەی میهرەبانی ڕۆحەکەی لەگەڵ خۆی برد.

وانەی یەکەم

کاتێک لە بابەتەکانی ئایینەکەت گرفتێک دێتە ڕێت

مەچۆرە لای خوداپەرستان،

ڕووت لە دەرگای زانایان بێت.

پەرستشی خوداپەرست بۆ خۆیەتی و جەهل و نەزانییەکەی بۆ ئەوانی ترە.

خەمساردیی زانا لە پەرستشەکان تاوانەکەی بۆ خۆیەتی

زانستەکەی بۆ ئەوانی ترە.

کاتێک ئۆتۆمبێلەکەت کێشەیەکی بۆ دروست دەبێت

بەدوای باشترین فیتەری ئەو بوارە دەگەڕێیت.

کاتێک دەتەوێت مێزێک دروست بکەیت

دەچیتە لای دارتاشێکی شارەزا

منتدى إقرأ الثقافي

ئایین و بیروباوەڕ بەنرختره لە تەواوی ئەوانەی تر.
زۆر گرینگە لە خەڵکانی پسۆڕ وەریبگرین
مەرج نییە ئیمامی مزگەوتەکان زانا و فەقیهـ بن
پەرستش گرینگە و مرۆڤ لە پەروەردگار نزیک دەخاتەوە.
زانست شتێکی ترە،
تەنانـەت هاوەڵانـی پەیامبـەر هەموویـان ئەهلـی زانسـت و فەتـوا نەبـوون، هەریەکەیـان تایبەتمەندییەکیـان هەبـووە،
ئوبـەی کـوڕی کەعـب (ڕەزای خـودای لـێ بێت)، شـارەزاترینی هـاوەڵان بـوو لـە قورئانخوێنیـدا.
موعـازی کوڕی جەبـەل (ڕەزای خودای لـێ بێت) شـارەزاترینیان بوو لە حەلاڵ و حەرامدا
کاتێک ئەبوبەکری سدیق دوای ئەویش عوسمانی کوڕی عەففان ئـەم پرسـەیان نـەدا بـە خالیـدی کـوڕی وەلیـد، کەعبیـان ڕاسـپارد بـۆ ئـەم کارە، لەبـەر پسـپۆڕییەکەی.
کاتێک کار هاتە سـەر جەنگ و بەرەنگاربوونـەوەی هەڵگەڕاوەکان، خالیدی کوڕی وەلید ئـەم ئەرکـەی گرتـە ئەسـتۆ.
تەواوی کاروبارەکان لەسەر پسپۆڕی وەستاوە.
کاتێک زیبریقانی کوڕی عـەدی هاتـە لای عومـەری کوڕی خەتتاب (ڕەزای خـودای لـێ بێت) و شـکاتی کـرد لـە حوتەیئـە لەسـەر ئـەوەی هەجووی کردووە بـە

دَعِ المَكـارِمَ لا تـَرحَل لِبُغيَتِهـا
وَاقعُد فَإِنَّكَ أَنتَ الطاعِمُ الكاسي

واز لە کردنی ئەو پیاوەتی و مەردایەتییە بهێنە کە تۆ نیتە
کۆشش مەکە لەپێناو بەدەستهێنانیان
دابنیشە، تۆ ناندراو و پۆشاکلەبەرکراوی

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

کەمایەتی بە دووری، ئێمە بەدەر لەوەی کە تۆ فێرت کردووین هیچ نازانین.»

مالیکی کوڕی ئەنەس ئەوەندە بلیمەت بوو، دەیانگوت کاتێک مالیک لە مەدینەدایە کەس مافی فەتوادانی نییە. پیاوێک لە عێراقەوە کۆمەڵێک پرسیاری لێ کرد، وەڵامی هەندێکیانی دایەوە لە بارەی هەندێکیانەوە بێدەنگ بوو.

کابرا گوتی: ئەی مالیک بۆ وەڵامی ئەم پرسیارانە نادەیتەوە، من چی وەڵامی خەڵکی عێراق بدەمەوە؟

مالیک: پێیان بڵێ مالیک وەڵامەکانی نەزانی.

وانەی سێیەم

ئاگادار بە! هیچ کات پێتوانەبێت تاوانەکانت گەورەترن لە فراوانیی میهرەبانیی پەروەردگارت.

شەیتان ڕێک ئەمەی دەوێت، دڵنیا بە دەیەوێت تاوانەکانت لە پێش چاو گەورە بکات و میهرەبانیی خودات لەبەر چاو بچووک بکاتەوە، ئەم پیاوە نەوەدونۆ کەسی کوشت، بڕیاری دا تەوبە بکات، جارێکی تر گەڕایەوە سەر تاوانەکەی.

قوربانییەکانی کرد بە سەد، کاتێک پەروەردگار خێری لە دڵیدا بە دی کرد هۆکاری پەشیمانبوونەوەی بۆ سازان

ڕاستگۆ بوو لەگەڵ خودا، پەروەردگاریش سەرفرازیی هێنایە ڕێی، توێشووی پێچایەوە و ڕێگەی گرتە بەرم لە ڕێیەدا مردن تووشی هات. لە گێڕانەوەی بوخاریدا هاتووە، فریشتەکان کاتێک ماوەکەیان پێوا، کابرا ڕێک لە نیوەی ڕێگەدا بوو پەروەردگار فەرمانی کرد بە زەوی بێتەوە یەک، لێک نزیک بێتەوە تا نزیک بێتەوە لەو جێگەی سەفەری بۆ کردبوو، لە ڕاستیدا ئەم تەوبەکارە جگە لە خوێنڕێژێک هیچی تر نەبوو.

منتدى إقرأ الثقافي

لەسەر سادەترین بابەت خوێنی دەڕشت، پیاوێکی کوشت لەبەر ئەوەی فەتواکەی بە دڵ نەبوو، لەدوای هاوەڵ بڕیاردان بۆ پەروەردگار، هیچ تاوانێک هێندەی کوشتن سەخت نییە، کەچی پەروەردگاری لێی خۆش بوو.

پێوەندییە ناشەرعییەکانت گەورەتر نین لە میهرەبانی پەروەردگارت.

بەرتیلوەرگرتنت گەورە تر نییە لە بەزەیی پەروەردگارت.

تاوانی شەرابخۆریت گەورەتر نییە لە لێخۆشبوونی پەروەردگارت.

بڕوانە هاوەڵانی پەیامبەر دۆستانی قۆناغی وەحی و پەیامبەری پێش دەرکەوتنی نوری ئیسلام چۆن بوون؟

عومەر بە توورەییەوە لە ماڵ چووە دەر، بۆ ئەوەی پەیامبەر بکوژێت.

عیکرمە ئەو جەنگاوەرە سەرسەختەی پەیامبەر ڕۆژی فەتح سزای مەرگی بە سەردا سەپاند.

خالیدی شمشێری خودا بووە مایەی شکست و تێکشانی مسوڵمانان.

گەر پیلانی ئەو نەبا حەمزە شەهید نەدەبوو

ئەو سوێ بە ئازارە نەدەکەوتە دڵی خۆشەویستەوە.

دواتر هەموویان گۆڕان،

عومەر زەوی پڕ کرد لە دادپەروەری

عیکرمە لە شەڕی یەرموک بووە فەرماندەی سوپای ئیسلام.

خالیدی شمشێری هەڵکێشراوی پەروەردگار بە فەرمانی ئەبوبەکر لگوتی فارس و ڕۆمی شکاند.

ئێستایشی لەگەڵ بێت کۆمەڵێک لە خەڵکی دەبینین

منتدى إقرأ الثقافي

بە دوژمنانی سەرسەختی ئیسلام ناسراون،
دواتر تۆبە دەکەن و دەبنە گەورەترین بەرگریکاری ئیسلام.
گەر نوقمی تاوان بوویت،
ئاگادار بە، دەرگای میهرەبانیی پەروەردگار کراوەیە.

وانەی چوارەم

مەبە بەربەست لەنێوان خودا و خەڵکیدا، مەبە مایەی کەلێن لەنێوان خودا و بەندەکانیدا، گوناهکاران پێویستیان بە کەسانێکە دەستیان بگرێت بەرەو پەروەردگار، ئیتر بۆچی خەڵکی لە پەروەردگار دوور دەخەیتەوە. پێش باسکردنی تووڕەیی لە بارەی گەورەیی میهری خوداوە بۆ گوناهباران بدوێ، بەهەشت فراوانە نیگەران مەبە، جێگەی تۆی تێدا دەبێتەوە.

گوناهباران پێویستیان بە سۆز و بەزەییە، پەیامبەر ڕاهیبێکی بینی لەسەر ئایینە باتڵەکەی شەونوێژ دەکات.

خۆشەویست گریا، گوتیان بۆ دەگریت ئەی پەیامبەر!

فەرمووی ﴿ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝٣ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ۝٤ ﴾ (الغاشية) «لە کارکردندا چەوساوان، گرفتاری ئاورێکی سووتێنەر دەبن، نیگەران بوو، لەوەی کەسێکی شوێنکەوتەی ئاینێکی تر بچێتە دۆزەخەوە، ئیتر چۆن ڕازی دەبێت کەسێکی ئەهلی ئیسلام بچێتە دۆزەخەوە».

سەردانی جوولەکەیەک دەکات لە سەرەمەرگدا،
بانگەوازی دەکات بۆ ئیسلام.

پاشان دەفەرموێت، سوپاس بۆ ئەو خودایەی بەهۆی منەوە ڕزگاری کرد لە دۆزەخ.

خۆشەویستترین بەندەی پەروەردگار
ئەوەیانە کە پەروەردگار لای خەڵکی خۆشەویست دەکات.

منتدى إقرأ الثقافي

گوناهکاران تاوانەکانیان و شەیتانەکانیان بە سەریاندا زاڵ بوون.

ئیتر ئەمە بەس نییە.

ئێمەیش باری سەرشانیان قورس بکەین.

پەیامبەر جار هەبووە لە شەونوێژدا بە درێژایی شەو ئەم ئایەتەی خوێندەوە:

﴿ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ ﴾ (المائدة)

«گەر بتەوێ ئازاریان دەی، عەبدی خۆتن، گەر بشتەوێ لێیان خۆش بیت، خۆت دەزانی و هەر بۆ خۆتی کە دەسەڵاتت بە دەستە و لە کارزانی».

پەروەردگار وەڵامی دەداتەوە:

مژدەی ڕەزامەندیی ئومەتەکەی پێ دەدات

پێویستە ئەم میهرەبانییەی پەروەردگارمان لە پێش چاو بێت.

ڕقمان لە تاوان بێت، نەک تاوانبار.

لە فەرموودەدا هاتووە: یەکێک لە هۆزەکان بە توندی ئازاری پەیامبەرەکەیان دا و ڕوومەتەکانی خوێناوی بوو.

بە نەرمی خوێنەکەی ڕووی سڕی و گوتی: اللهم اغفر لقومی فانهم لایعلمون «پەروەردگارا لە هۆزەکەم خۆش بە، چونکە ئەوان نازانن.»

وانەی پێنجەم

مردن بێ ئاگاداری بەرۆکی مرۆڤەکان دەگرێت، هاوەڵی ئێمە لە ڕێگەدا بەرەو زەویی چاکان، مردن بەرۆکی گرت،

چەندە قەشەنگە ئەم کۆچە، چەندە ڕەنگینە ئەم مردنە لە ڕێی گەیشتن بە پەروەردگاری ژیانی کۆتایی هات لە نزیکەکانت. بڕوانە خەڵکێکی زۆر ناشتیان، نەگەییشتن بیدورنەوە!

منتدى إقرأ الثقافي

چەندین ماڵ بونیات نرا، خاوەنەکەی تێدا نەژیا.

چەندین کورسیی خوێندن چۆڵ بوون، خاوەنەکانیان مردن و کۆتاییان پێ نەهێنا.

چەندین منداڵ لە گۆڕ نران، چەندین گەنج بارگەیان پێچایەوە.

چەندیک کچی ڕوومانگیی لەبری کەژاوەی زاوایەتی

بۆ نێو گۆڕ بەڕێ کران.

مەڵێ سبەی دەگەڕێمەوە،

هەموو ئەوانەی مردن،

وەک ئێمە باوەڕیان وابوو بەم زوانە نامرن.

وانەی شەشەم

نیەتەکان هۆکاری وەرگیرانی کارەکانن، نیەت بە تەنها بەرەو بەرزیمان دەبات، گەرچی کارەکەیش نەکەین.

لەسەردەمی پەیامبەر موسادا، برسیەتی ڕووی کردە بەنی ئیسرائیل.

یەکێک لە هەژارەکان ڕووی کردە یەکێک لە چیاکان و گوتی: پەروەردگارا، تۆ دەزانیت گەر هێندەی ئەو چیایە زێڕم هەبا بە سەر خەڵکیدا دابەشم دەکرد. پەروەردگار سروشی بۆ موسا نارد: بەو بەندەیەم بڵێ ئێمە ئەو خێرەمان لێ قەبوڵ کرد.

کردەوەکان لەگەڵ نیەتی خراپ سوودێکیان نییە.

عەبدوڵڵای کوڕی سەلول لەدوای پەیامبەرەوە نوێژی بەیانیی دەکرد، کەچی لەژێری ژێرەوی دۆزەخدایە.

نیەتت چاک بێت، پەروەردگار کارەکانت چاک دەکات. دەخیلت بم وەک ئەو کەسە نەبیت بە ئومێدی سەوزبوونی لە دەریادا، گەنم دەچێنێت بێ ئەوەی هیچی لێ سەوز بێت، لە کۆتاییدا دەستخەڕۆییە هیچ پاداشتێکی نییە.

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆکی سێ هاوەڵی ناو ئەشکەوت

جارێک سێ کەس لە پێشینان بە ڕێگایەکدا دەڕۆیشتن، باران دایگرتن، شەو هات، پەنایان بردە بەر ئەشکەوتێک، تاوێرێکی گەورە لە کێوەکەوە گل بووەوە، دەرگای ئەشکەوتەکەی قەپات کرد، لەناو خۆیاندا کەوتنە گفتوگۆ، گوتیان سەیر بکەن بزانین چ کردەوەیەکی باشمان کردوە بۆ خودا بەو کردەوانە لە خودا بپاڕێنەوە، بەڵکوو بەهۆی ئەو کردەوە باشانەوە پەروەردگار دەرووی خێرمان لێ بکاتەوە و لەم تاوێرە ڕزگارمان بێت.

یەکیان گوتی: پەروەردگارا، خۆت ئاگاداری کە من باوک و دایکێکی پیر و چەند منداڵێکی وردم هەبوو، شوانیم دەکرد و بژێوییانم دابین دەکرد، هەموو جارێک دەگەڕامە ماڵەوە، ڕانەکەم دەکردە پەچە و شیرم دەدۆشی، لە پێشدا دەرخواردی باوک و دایکم دەدا، دوای ئەوان بەشی منداڵەکانم دەدا، ڕۆژێک بەشوێن لەوەڕی باشدا دوور کەوتمەوە، درەنگم بەسەر هات، کە هاتمەوە شەو بوو، بینیم دایک و باوکم خەوتوون، منیش وەک جاران شیرم دۆشی بۆم بردن، بە دیار سەریانەوە ڕاوەستام، بە ئومێدی ئەوەی هەر کات بەئاگا هاتن شیرەکەیان بخۆنەوە، پێم خۆش نەبوو بەئاگایان بهێنم، پێشم خۆش نەبوو لەبەر ئەوان شیر بدەم بە منداڵەکان، منداڵەکانیشم لەو ماوەیەدا

منتدى إقرأ الثقافي

لەبەر پێمدا لە برسان هەر دەزرووکانەوە تا بەرەبەیان ئەمە حاڵمان بوو، پەروەردگارا، ئەگەر ئەم کارەم لەبەر ڕەزامەندیی تۆ کردووە، دەروویەکمان لێ بکەرەوە ئاسمانی لێوە ببینین، تاوێرەکە کەمێک خزا و کەمێک ئاسمانیان لێوە دەرکەوت، بەڵام نەیانتوانی دەربچن.

یەکێکی تریان گوتی: پەروەردگارا، تۆ خۆت ئاگاداری کچێکی ئامۆزام هەبوو زۆر تامەزرۆی بووم، داوای کاری خراپەم لێ کرد، بەڵام خۆی نەدا بە دەستەوە، هەتا ساڵێکیان دووچاری دەستکورتی و قاتوقڕی هات، بە ناچاری هات بۆ لام دوای هاوکاریی لێ کردم، منیش سەد دیناری ئاڵتوونم پێ دا لە بریی ئەوەی ڕازی بێت کاری خراپەم لەگەڵ بکات، ئەویش بە ناچاری تەسلیم بوو، کاتێک دەستم لێی گیر بوو، لەناو کۆشیدا دابنیشم، کچەکە گوتی: ئەی بەندەی خودا، لە خودا بترسە ئەو مۆرە بە ناڕەوا مەشکێنە، ترس گرتمی و هەڵسام و وازم لێ هێنا، پارەکەیشم دایە بۆ خۆی، پەروەردگار، تۆ دەزانی ئەگەر ئەم کارەم لەبەر ڕەزامەندیی تۆ کردووە دەروویەکمان لێ بکەرەوە، لەم نەهامەتییە ڕزگارمان بکە، پەروەردگار دەروویەکی تری لێ کردنەوە، دوو بەشی تاوێرەکە لەسەر دەرگاکە لاچوو.

سێهەمیان گوتی: پەروەردگارا، خۆت ئاگات لێیە، جارێک کرێکارێکم بە قرناخێک برنج بە کرێ گرتبوو، کە ئیشەکە تەواو بوو، گوتی کرێکەم بدەرێ منیش گوتم ئەوە کرێکەت، کەچی بە دڵی نەبوو وەرینەگرت، منیش کە ئەو ڕۆیشت کرێی کرێکارانم هەمووی دا، چەڵتووکەکەی ئەویشم هەموو وەرزێ دەچاند و بەرهەمم دەهێنا، بە شێوەیەک زۆر بوو تا گاگەلێک و وشتر و مەڕ و چەند بەندەیەکم پێ کڕی، دوای ماوەیەکی زۆر کرێکارەکە هاتەوە بۆ لام و گوتی: لە خودا بترسە، کرێکەم بدەرێ، منیش گوتم: بڕۆ ئەو ڕانە وشتر و گاگەل و ڕانەمەڕ و شوانەکانیان ببە بۆ خۆت، هەمووی هیی

منتدى إقرأ الثقافي

کرێکەتە. گوتی ئەی بەندەی خودا! لە خودا بترسە گاڵتەم پێ مەکە! منیش گوتم: بەڕاستمە و گاڵتەت پێ ناکەم، هەمووی هیی خۆتە، بیبە. هەمووی برد بۆ خۆی، پەروەردگارا، تۆ دەزانیت ئەگەر ئەم کارەم لەبەر خاتری تۆ کردووە ئەوا دەرگای ئەشکەوتەکەمان بە تەواوی بۆ بکەرەوە، تاوێرەکە خزا و پەروەردگار دەرگاکەی تەواو بۆ کردنەوە و هاتنە دەرەوە و ڕزگاریان بوو.

وانەی یەکەم

چیرۆکێکی نەناسراو لە ڕووی کات و شوێن و کەسایەتییەکانەوە، هەڵبەت ڕەگەزەکانی کات و شوێن و کەس جگە لە وردەکاریی زیاتر شتێکی تر نین.

لە ڕاستیدا خودی ڕووداوەکە گرنگە، هەموو ئەمانە خاڵی هاوبەشە لە نێوان تەواوی چیرۆکەکانی قورئان و فەرموودەدا.

قورئان کاتێک باس لە کوڕەکانی ئادەم دەکات، ناویان ناهێنێت، ناوەکان و وردەکارییەکانمان لە نەتەوەکانی پێشووترەوە بیستووە، ناوەکان گرینگییەکیان نییە، هابیل و قابیل بێت یان ئەحمەد و خالید ناوەکان گۆڕانکارییەک بە جەوهەری ڕووداوەکان نادەن، ئەوەی گرینگە هەڵوێستی هەریەک لەم دوو کەسایەتییەیە: یەکەمیان، حەسوودێکی بە تەماع ڕەتکەرەوەی حوکمی خودا و بکوژی براکەی. دووەمیان ئیمانداری لەخوداترس کە هیچ کات ئامادە نەبوو دەستی ستەم بۆ براکەی درێژ بکات، گەرچی براکەی دستدرێژی بکاتە سەر قورئانی پیرۆز، کاتێک باس لە ئیمانداریی ئالی فیرعەون دەکات بە هیچ شێوەیەک ناوی نابات.

ناونەهێنانی قورئان بەو پێیەی پەندی چیرۆکەکان خودی هەڵوێست و دیوی ناوەوەی ڕووداو فەلسەفەی پشت ڕووداوەکانە،

منتدى إقرأ الثقافي

قورئان کاتێک باسی شاهیدیی یوسف دەکات ناوی نابات، بە ناوی نەناسراوی (شاهد من أهلها) باسی دەکات.

ناو و ناسنامەی ئەم کەسەمان لە فەرموودە و ئەسەرەکاندا زانیوە، بەو پێیەی ناوەکان زیادەیەکی بچووکن ئەوەی گرنگە هەڵوێستی کەسەکەیە.

پاڵەوانەکەی سورەتی یاسین ئەوەی لەو پەڕی شارەوە هات بۆ سەرخستنی مسوڵمانان، ناوی بە نەناسراوی ماوەتەوە. (رجل) بە نەکیرەی هاتووە، چونکە هەڵوێستەکان گرینگترن لە خودی کەسەکان، قورئان کاتێک باس لە نەمرود دەکات، بە هیچ شێوەیەک ناوی نابات، ئەوەی گرینگە لە چیرۆکەکە ملهوڕیی و یاخیبوونە، نەک خودی کەسە یاخییەکە خۆی، لە باسی سەربڕاویی ئیبراهیم (ئیسماعیل)، (سەلامی خودای لێ بێت) ناوی ناهێنێت، ئەوەی گرینگە هەڵوێستی بوێرانەی گەنجێکە، تەنانەت ئەوانەی ناویان هاتووە، لە چیرۆکەکانی قورئان و فەرموودە بەهۆی هەڵوێستێکی تایبەتەوە بووە.

کاتێک قورئان چیرۆکی هەوڵی سووتاندنی ئیبراهیممان بۆ دەگێڕێتەوە، وێنای کۆمەڵگەی نەخۆش و چەسپاویی مسوڵمانمان بۆ دەکات. قورئان لە باسی ئەم ڕووداوەدا وێنای تایبەتی ئیبراهیم و مێژووی نەتەوەکانی پێشوومان بۆ ناگێڕێتەوە، گەرچی ئەمە لە سیاقی گێڕانەوەی چیرۆکەکە بە دەست دێت، قورئان کاتێک باس لە تۆفانی نووح دەکات، تیشک دەخاتە سەر ئەوەی مرۆڤەکان بەهۆی گومڕاییانەوە دەچنە خوار ڕیزی ئاژەڵانەوە، بە تەنها یەک بانگەواز ئاژەڵەکان چوونە نێو کەشتییەکەوە بە نۆسەدوپەنجا ساڵ بانگەواز کەمێکی کەم نەبێت، کەسی تر نەهاتە نێو کەشتییەکەوە.

قورئان دەیەوێت وێنای ئەوەمان بۆ بکات، بانگەوازکاران هیچ کات ماندوو نابن، دەزانن دەرئەنجامی کارەکان لەسەر ئەوان نییە،

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوەی گرینگە بە دامەزراوی لەسەر ڕێگاکان بمێننەوە، قورئان کاتێک چیرۆکی مووسا و فیرعەون دەخاتە ڕوو، ئەوەمان پێ دەڵێت: قەدەری خودا دێتە دی بە کوێرایی چاوی ملهوڕان، چەندە خۆیان ماندوو بکەن، ئیرادەی پەروەردگار لە سەروو هەموویانە.

فیرعەون لەپێناو لەناوبردنی موسادا، هەزاران منداڵی کوشت.

کەچی موسای لە کۆشکەکەی خۆیدا پەروەردە کرد.

قورئان دەیەوێت پێمان بڵێت:

ئەوە پەروەردگار نییە، بەڵکوو مرۆڤەکانن

کەرەستە و هۆکارەکان بە سەریاندا دەکەونە ژێر کاریگەرییانەوە.

گەر ئیرادەی پەروەردگار نەبێت،

گۆچانێکی مردوو توانای شەقبوونی دەریای لەکوێ بوو؟

قورئان لە تەواوی ڕووداو و هەڵوێست و چیرۆکەکاندا دەیەوێت پێمان بڵێت:

بیر لە کار بکەوە، نەک بکەر. لە ڕوودا وردبەوە، نەک ئەنجامدەرەکەی.

گەر لە ژیان ورد بیتەوە لە هەموو کات و سەردەمێکدا کێشمەکێشی نێوان هەق و ناهەق، بەردەوامی هەبووە

ئەوەی دەگۆڕێت تەنها جەنگاوەرەکانن.

هەموو سەردەمێک جەنگاوەری هەق و ناهەقی خۆی هەیە.

هەموو ملهوڕێک لە سەردەمی خۆیدا فیرعەون و نەمرودە.

بانگەوازکارانی دژە ملهوڕان: ئیبراهیم و مووسان.

سوپای ملهوڕان لە هەموو سەردەمێکدا سوپای ئەبرەهە و سوپای قورەیشە لە ڕۆژی بەدردا.

هەموو کۆمەڵێکی موجاهید سوپای یوشعی کوڕی نوون و هاوەڵانی پەیامبەرن.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی دووەم

کاتێک پەروەردگاریان وەبیر هێنایتەوە، ڕابچڵەکە، لووتت بەرز نەبێت، هەندێک جار تاوانی لووتبەرزی بەرانبەر گوناه هێندەی خودی گوناهەکە قورسە، هەریەک لە ئادەم و ئیبلیس بێفەرمانی پەروەردگاریان کرد، ئیبلیس بە ڕەتکردنەوەی کڕنووش، بێفەرمانیی پەروەردگاری کرد، ئادەم بە خواردنی دارەکە بێفەرمانیی پەروەردگاری کرد. یەک بە یەک هەردووکیان تاوانیان ئەنجام دا، بەڵام عاقیبەتیان وەک یەک نەبوو، ئیبلیس کاتێک سەرزەنشت کرا، لووتبەرزی گرتی. ئادەم کاتێک سەرکۆنە کرا، داوای لێخۆشبوونی لە پەروەردگاری کرد، لووتبەرز و تۆبەکارێک زۆر جیاوازن، دەخیلت بم، کاتێک پەروەردگاریان وەبیر هێنایتەوە لووتبەرزی نەتگرێت. گوناهی مرۆڤی بێئاگا، تاوانی کەمترە لە مرۆڤی لووتبەرز کاتێک قسەیەکت کرد، دڵی کەسێکت شکاندت، کەسێک هەڵەی وەبیر هێنایەتەوە، بە گژیدا مەچۆ، دوو هەڵە و تاوان پێکەوە کۆ مەکەرەوە، تاوانی قسەی زبر و تاوانی لووتبەرزی، کاتێک پێوەندیی دۆستانەت لەگەڵ ئەوانی تر دەپچڕێنێت. گەورەیی سیلەی ڕەحمی وەبیر هێنایتەوە، لووتبەرزی مەنوێنە، تاوانی بڕینی سیلەی ڕەحم و لووتبەرزی پێکەوە کۆمەکەرەوە. کاتێک تاوان دەکەیت و سنوورەکانی پەروەردگار تێدەپەڕێنیت، دڵسۆزێک وەبیری هێنایتەوە لووتبەرز نەبێت، پەروەردگار وەسفی وەلیدی کوڕی موغەیرە دەکات بەوەی لووتبەرز و یاخییە. ئەو دڵشکاندنەی دوای تاوان دووچارت دێت، لەوانەیە لای پەروەردگار باشتر بێت، لەو پەرستشەی دووچاری لووتبەرزیت دەکات، هەڵبەت ئەمە دوای ئەنجامدانی تاوانەکە، بەڵام پێش ئەنجامدانی تاوانەکە شتێکی ترە، تاوانەکان پێش ئەو تاوانێکی تر. قێزەونترین تاوان ئەو تاوانەیە کە تەنانەت دوای ئاگادارکردنەوەی

منتدى إقرأ الثقافي

و وەبیرهێنانەوە ئەنجامی دەدەیت.

بزانە گەورە لای زاتی حەق بچووکە.

ئەوە عومەری کوڕی خەتتابە پێشەوای مسوڵمانان فەرمانڕەوایی لایەکی جیهانی دەکرد لەسەر مینبەرەوە کاتێک دەبینێت خەڵکی مارەیی قورس دەکەن دەچێتە سەر مینبەر و دەیەوێت مارەیی دەستنیشان بکات، شیفای کچی عەبدوڵڵا هەڵدەسێتەوە پێی دەڵێت، ئەی عومەری تۆ مافی ئەوەت نییە ئەو بڕیارە بدەیت پەروەردگار دیاریی کردووە بە چ مافێک دەتەوێت سنووورداری بکەیت؟

عومەر پەشیمان دەبێتەوە دەڵێت، عومەر هەڵەی کردووە و ئافرەتێک پێکای، «دەسەڵاتەکەی نەبووە مایەی یاخیبوونی. پاڵەوانی ئەم چیرۆکە تا لووتکە کار دەکات و پارە پەیدا دەکات بۆ ئەوەی بگات بە ئامۆزا ئافرەتەکەی کاتێک لێی نزیک دەبێتەوە پەروەردگاری وەبیر دەهێنێتەوە».

پێی دەڵێت لە خودا بترسە ئەڵقەکە مەکەرەوە، بە مافی خۆی نەبێت دەستی لێ هەڵگرت لەگەڵ ئەوەی جوانترین و خۆشەویستترین ئافرەتی دونیا بوو لای.

وانەی سێیەم

دەخیلت بم، ئاگاداری مافەکانی خەڵکی بە، پەروەردگار هیچ کات لە تاوانی مافی نێوان بەندەکان خۆش نابێت. شەهیدی ڕێی خودا لەگەڵ ڕژانی یەکەمین قەترەی خوێنی لە تەواوی تاوانەکانی خۆش دەبێت، جگە لە قەرز. قەرز مافی پەروەردگار نییە، مافی خەڵکییە هەر گۆشت و جەستەیەک بە حەرام گەشە بکات، شاییستەترە بە ئاگر وەک ئەوەی لە فەرموودەدا هاتووە، «من وەک ئێوە مرۆڤم، کاتێک کێشەکانتان بۆ لای من دەهێنن، لەوانەیە کەسێک لە ئێوە قسەزانتر

منتدى إقرأ الثقافي

بێت لە براکەی، بە هۆیەوە بەو شێوەیەی کە دەیبیستم بڕیار دەدەم. هەرچییەک لە مافی براکەی بۆ ئەو ببڕم، با وەرینەگرێت، چونکە پارچەیەک لە ئاگری بۆ دەپچڕم: داوەری پەیامبەر بۆ پچڕاندی ماف، حەلاڵی ناکات. ئەوەی مافی تۆ نییە گەر هەموو دادگاکانی دونیا بۆت بچڕن، پێت حەلاڵ نابێت، دڵنیابە دادگایەک هەیە لە قیامەت مافەکەت لێ وەردەگرێتەوە، ئەو ڕۆژەی نە پارە هەیە و نە دینار، ژماردن تەنها بە کار و کردەوەی چاکە.

لە کاتێکدا لە هەموو شت زیاتر پێویستمان بە کرداری چاکە، دەخیلت بم هیچ کات بە یاسا هەوڵی خۆزاڵکردن نەدەیت بەسەر خەڵکانی بێپشتوپەنادا، هیچ کات باوەڕ بەو وتەیە نەکەیت کە دەڵێت: یاسا خەڵکانی لاواز و ئاسایی و گەمژە ناپارێزێت، ئەوە خەڵکی سادەن، واتای ڕەوایەتی دزیکردن لێیان نییە، دزی قەدەغە کراوە بێ ڕەچاوکردنی ناسنامەی ئەنجامدەرەکەی.

بێ ڕەچاوکردنی لێهاتوویی بکەرەکەی. لەم سەردەمەدا بابەتە ڕووکەشەکان بوونەتە مایەی سەرگەردانی خەڵک، دەوڵەمەندێک هەزاران دینار لە خواردنگەیەک وەک بەخشیش دەبەخشێتەوە، کەچی کرێی کرێکارەکەی دەدزێت و پێی نادات، کە ناکەتە نرخی فنجانێک قاوەی خواردنگەیەکی گرانبەها، بەخشندەیی ڕاستەقینە پێدانی مافی ئەو کەسانەیە، کە مافیان لە سەرتە، کارەساتە ئۆتۆمبێلێکی گرانبەها بە دیاری ببەخشیتە بەرپرسێک، ستەم و دزی لە خزمەتکارەکەت بکەیت، شیکیی ڕاستەقینە پێدانی مافی ئەوانی ترە، نەوەک شیکی بۆینباخ و بۆنە گرانبەهاکان بەداخەوە لەم سەردەمەدا خەڵکی جگە لە شیکیی جلوبەرگ، شیکییەکی تر نازانن گەر لە ڕۆح و دەروونیان بڕوانی وێرانەیەکە و هیچی تر.

لەم چیرۆکەی سەرەوە کرێکارەکە ئامادە نەبوو کرێکەی

منتدى إقرأ الثقافي

وەربگرێت و ڕۆیشت کابرای خاوەنکار کرێکەی گلدایەوە، بۆی خستە کارەوە، دواتر گەشەی کرد. کاتێک گەڕایەوە سامانێکی گەورەی بۆ گێڕایەوە، کرێکاران نانی ماندوویی جەستەیان دەخۆن، پارێزگاریی مافەکانیان لووتکەی ئەخلاقە گرینگ ئەوەیە مافەکانیان پێ بدرێ، بە دزینی ئەم بڕە کەمە دەوڵەمەند نابێت، بە گێڕانەوەی هەژار نابێت، مەبە بە بەندەی پارە و دارایی، کارێک مەکە، مافاکانت بە تۆپزی لێ وەربگرن، مرۆڤە ڕەسەنەکان ئەوەی لەسەریانە دەیکەن بۆ ئەوەی ڕەخنەی خەڵکیان نەیەتە سەر.

وانەی چوارەم

نزا چەکی مسوڵمانە بە کەم لێی مەڕوانە!

خۆشەویست جوانی فەرمووە: هیچ شتێک قەدەر ڕەت ناکاتەوە جگە لە نزا.

نزا مشتی پڕ گڕی مسوڵمانە.

لە کەیەوە ڕۆزی و شیفا و منداڵ و سەرکەوتن و بە دەستی مرۆڤەکان بووە؟

هەموو ئەمانە بە دەستی پەروەردگارن
مرۆڤەکان جگە لە هۆکار و کەرەستە شتێکی تر نین
بۆچی دەبێت باوەش بکەین بە هۆکارەکاندا؟
لە خوڵقێنەری هۆکارەکان دوور بکەوینەوە؟
پشتبەستن بە هۆکارەکان پێویستییەکی شەرعییە
دەخیلت بم، یەقینیی دڵت لەسەر هۆکارەکان نەبێت.
دەرمانەکان هۆکاری شیفان
شیفادەر تەنها پەروەردگارە
کارکردن هۆکاری ڕۆزییە

منتدى إقرأ الثقافي

ڕۆزیدەر تەنها پەروەردگارە
هاوسەرگیری هۆکاری منداڵبوونە
ئەوەی منداڵ دەدات تەنها پەروەردگارە
بە چاوی خۆت دەبینیت
چەندە لە مرۆڤەکان چارەسەریان بەکار هێنا و باش نەبوو
باشترین پزیشکەکان گەڕان شیفایان بۆ نەهات
چەندین لە مرۆڤەکان هاوسەرگیرییان کرد و منداڵیان نەبوو
پەروەردگار پێی خۆشە داوای لێ بکرێت
مرۆڤ پێی خۆشە پێی بدرێت
ئەوەی پێی خۆشە ئەنجامی بدە
تا ئەوەی پێتخۆشە پێتببەخشێت
پەروەردگار لەو دڵەت دەڕوانێت کە بینی تەنها هۆکارەکانی تێدایە
لێت دەگەڕێت تەنها بۆ هۆکارەکان
گەر بینی لە دڵتدا جگە لە پەروەردگار زیاتر گەورەیەکی تێدا نییە
هۆکارەکانت بۆ دەڕەخسێنت و خەڵکیت بۆ دەستەمۆ دەکات
ئادەم و هاوسەرەکەی تاوانیان کرد و داوای لێبووردنیان لە پەروەردگار کرد.

﴿ رَبَّنَا ظَلَمْنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾ ﴾ (الأعراف) «ئەی پەروەردەمان ناهەقیمان لە خۆمان کرد، ئەگەر تۆ لێمان نەبووری و بەزەییت پێماندا نەیەتەوە، بێشک لە زیانبارانین».

نووح کاتێک گیرۆدەی دەستی گەلەکەی هات فەرمووی: ﴿ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ ﴾ (نوح) «لەم سەر هەردە ئەو کەسانەی تۆ ناناسن، جوقەواریان لێ مەهێڵە.»

پەروەردگار تۆفانی غەزەبی نارده سەریان.

ئیبراهیم بە ئەسپایی بە دەم ئاوازی پڕ لە حوزنی ﴿... فَٱجْعَلْ

منتدى إقرأ الثقافي

أَفْئِدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ إِنَّكَ .. ﴿٣٧﴾ ﴾ (إبراهيم) «دەسا تۆیش کاری وا بکە خەڵک بە دل خۆشی بوین»، هاوسەر و منداڵەکی بە پەروەردگار ڕاسپارد.

لووت بەهۆی نەتەوەکەیەوە دونیای لێ هاتەوە یەک، لە حزوری پەروەردگاردا نزای کرد (رب انصرنی علی القوم الفاسقین).

جوبرەئیل بە باڵەکانی گوندەکەی بەرز کردەوە تا فریشتەکان لە ئاسمان گوێیان لە حەپەی سەگی نێو گوندەکە بوو، پاشان بەتوندی کێشایەوە بە زەویدا.

یوسف کاتێک تەواوی دەرگاکانی زەویی بە سەردا داخرا، چریکەی نزای: ﴿ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٣٣﴾ ﴾ (یوسف) «تۆ ئەگەر گەڕی ئەوانم لێ لانەدەی، دڵم دەچێ بۆ لایان و یەکێک دەبم لە نەزانان».

پچڕی و پەروەردگار کردیە عەزیزی میسر.

مووسای کەلیموڵڵا کاتێک بەرپرسیارێتیی بانگەوازی فیرعەونی خرایە ئەستۆ بە نزای: ﴿ رَبِّ ٱشْرَحْ لِى صَدْرِى ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِىٓ أَمْرِى ﴿٢٦﴾ وَٱحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِى ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا۟ قَوْلِى ﴿٢٨﴾ وَٱجْعَل لِّى وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِى ﴿٢٩﴾ هَٰرُونَ أَخِى ﴿٣٠﴾ ﴾ (طه) «ئەی پەروەردەی من پشوودرێژترم بکە. کاریشم لێ سانا بکە. گیرییەکم لە زماندایە. بۆم ڕەهاکە، تا لە ئاخافتنم بگەن. لە خزمانم ئاریکارێکم بۆ دانێ. مەبەست هارونی برامە.»

داوای مەدەدی پەروەردگاری کرد.

پەروەردگار ڕاستەوخۆ بە ﴿ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ ﴾ (طه) «موسا هەرچی تۆ ویستت پێت درا»، بە دەمیەوە هات.

سولەیمان پەیامبەرە دادپەروەرەکە نزای کرد: ﴿ وَهَبْ لِى مُلْكًا لَّا يَنۢبَغِى لِأَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِىٓ ﴿٣٥﴾ ﴾ (ص) «سامانێکی وام بدەیە کە لە دوای من دەست هیچ کەسی تر نەکەوێ.»

منتدى إقرأ الثقافي

پەروەردگار گەردنی پەرییەکانی خستە دەست.

یونسی دڵشکاو لە هۆزەکەی

لە تاریکیی شەوی دەیجوری نێو سکی نەهەنگدا ئاوازی: ﴿ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٨٧﴾ ﴾ (الانبياء) «لەغەیرەز تۆ هیچ خودایەک شک نابەم، پاک و بێعەیبی بۆ تۆیە، من لە ڕێزەی ناهەقان بووم»ی دەپچڕی.

پەروەردگار سکی نەهەنگی بۆ کردە نشینەگەیەکی ئارام.

زەکەریا پەیامبەری خۆشەویستی خودا تامەزرۆی هەستی باوکایەتی لە پەروەردگاری دەپاڕێتەوە: ﴿ رَبِّ هَبۡ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةٗ طَيِّبَةًۖ إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٨﴾ ﴾ (آل عمران) «ئەی خودانم زارۆیەکی چاک و پاکم پێ ببەخشە، دەزانم تۆ پاڕانەوەی من دەبیستی».

لە ساتی پەرستش لەنێو میحرابدا فریشتەکان بانگیان لێ کرد و مژدەی لەدایکبوونی یەحیایان پێ دا.

دونیا جەنگێکی پڕ لە گڕ و کڵپەیە نزاکردن چەکی دەستی مسوڵمانە

جەنگاوەری زیرەک بەبێ چەک نایەتە نێو مەیدانی جەنگەوە.

وانەی پێنجەم

چەندە میهرەبانە پەروەردگار بەندەیەک کاتێک ویستی تاوانێک ئەنجام بدات، گەر نەیکرد پەروەردگار بە میهری خۆی چاکەیەکی بۆ دەنووسێت، گەر ویستی خراپەیەک بکات و نەیکرد پەروەردگار چاکەیەکی تەواوی بۆ دەنووسێت.

هاوەڵی ئێمە ویستی زینا بکات، تەواو هەوڵی بۆ دەدات، پەروەردگار بە هۆیەوە بەردێکی گەورەی لەسەر ئەشکەوتەکە لابرد.

گەر ویستت خراپەیەک بکەیت، پەروەردگاریان وەبیر هێنایتەوە

منتدى إقرأ الثقافي

بزانە پەروەردگار خۆشی دەوێیت، بۆیە وەبیری هێنایتەوە.

دڵمردوان لە تووڕەیی پەروەردگار ئالوودەی تاوانەکانیان و نغرۆی ئارەزووەکانیان بوون، خۆشەویستی پەروەردگار بۆت بە تووڕەبوون وەڵام مەدەرەوە. هەر هەنگاوێک بەرەو حەرام دەینێت، پاشان دڵت ڕادەچڵکێت، هەموو هەنگاوەکانت بۆ دەبێت بە چاکە، هەر درهەمێک ویستت بە حەرام بیخۆیت، پاشان دڵت ڕادەچڵکێت، هەموو پارەکانت بۆ دەبێتە چاکە.

هەر وشەیەک لە خراپە دەرتبڕیوە، پاشان دڵت ڕاچڵەکی، بە وشەیەکی بەرگری لە حەق بۆت دەنووسرێت، کاتێک بڕیار دەدەیت، لێی پەشیمان بیتەوە.

وانەی شەشەم

هەوڵ بدە هاوڕێی باشت هەبێت، پەروەردگار ناوی سەگێکی بە زیندووی هێشتەوە لەبەر ئەوەی هاوڕێی پیاوچاکانی هەڵبژارد، سەگێک وریاترە لە ئێمە لە هاوەڵایەتیکردنی پیاوچاکان، بڕوانە سێ کەسەکەی نێو ئەشکەوت، گەر یەکیان کارێکی چاکەی نهێنیی نەکردایە، لە ئەشکەوتەکەدا دەمایەوە، لەناو دەچوون. کاتێک چاکەی هەرسێکیان پێکەوە کۆ بوونەوە، پەروەردگار ڕزگاری کردن وەک نموونەی باووباپیرانمان دەڵێت: (الصاحب ساحب) «هاوەڵ ڕاکێشەرە»، واتە ڕاکێشەرە بەرەو خووەکانی خۆی، گەر باش بوو، بەرەو باش کەمنکێشت دەکات، گەر خراپیش بوو هەر وا.

چەندە جیاوازە ئەو هاوڕێیەی دەستت دەگرێت بەرەو دۆزەخ، لەگەڵ ئەو هاوڕێیەی دەستت دەگرێت بەرەو بە هەشت.

منتدى إقرأ الثقافي

قەزاوەتی سولەیمان (سەلامی خودای لێ بێت)

جارێکیان دوو ژن هەر یەکەیان کوڕێکی کۆرپەلەی خۆی پێ بوو، گورگێک هات و کوڕی ژنێکیانی برد، ژنەکەیش بە هاوڕێکەی گوت: گورگەکە کوڕەکەی تۆی بردووە، ئەویش گوتی: نەخێر کوڕەکەی تۆی بردووە، دەبێتە کێشەیان، بە مەبەستی داوەریکردن دەچنە لای پەیامبەر داود (سەلامی خودای لێ بێت)، داود بڕیار دەدات ئەو کوڕەی ماوە بۆ ژنە گەورەکە بێت، کاتێک دوو ژنەکە لای داود هاتنە دەرەوە، گەیشتن بە سولەیمانی کوڕی داود و باسەکەیان بۆ گێڕایەوە، ئەویش فەرمووی: ئادەی چەقۆیەکم بۆ بهێنن دەیکەم بە دوو لەتەوە بۆتان.

ژنە بچکۆلەکە گوتی: ڕەحمەتی خودای گەورەت لێ بێت، ئەو کارە مەکە، کوڕی ئەوە. سولەیمان کە ڕوانی ژنە بچکۆلەکە زۆر سکی بە منداڵەکە دەسووتێ، زانیی کە منداڵی ئەوە، سولەیمان منداڵەکەی دایەوە ژنە بچکۆلەکە.

وانەی یەکەم

پەروەردگار فەزڵی هەندێک لە پەیامبەرانی داوە بەسەر هەندێکی تریاندا. پەیامبەرانی (أول العزم) لە تەواوی پەیامبەرانی تر باڵاترن،

منتدى إقرأ الثقافي

بـە شـێوەیەکی تایبـەت هـەر پەیامبەرێـک تایبەتمەندیـی خـۆی هەیـە، تایبەتمەندیـی هەریەکیـان واتـای فەزڵـی ئەویـان بەسـەر ئەویتریانـدا نییـە، بـە دانپێدانانـی مووسـا، هـاروون لـە مووسـای بـرای ڕەوانبێژ تـر بـوو، لـە ڕاسـتیدا پێگـەی مووسـا لـە هـاروون باڵاتـرە.

سـولەیمان (سـەلامی خـودای لـێ بێـت)، دەسـەڵاتێکی پـێ دا، کـە پێشـتر و دواتـر بـە هیـچ کەسـی تـر نەدرابـوو.

عیسـا هـەژار بـوو. بـەڵام باڵاتـر بـوو لـە سـولەیمان و هـاروون، پـەروەردگار ئاسـنی بـۆ داود نـەرم کـرد، بـۆ باشـترین دروسـتکراوی خـۆی موحەمـەدی نـەرم نەکـرد، ئەمـە بابەتـە بـۆ پەیامبـەران و خەڵکانـی تریـش ڕاسـتە. خالیـدی کـوڕی وەلیـد شـارەزاییەکی هەبـوو کـە ئەبوبەکـر نەیبـوو، هیـچ یەکێـک لـە هـاوەڵان هێنـدەی ئەبوبەکـر پێگەیـان نەبـوو، ئوبـەی کـوڕی کەعـب لـە عومـەر شـارەزاتر بـوو لـە قورئانـدا، هیـچ گومـان لـەوە نییـە عومـەر لـە ئوبـەی باشـترە. موعـازی کـوڕی جەبـەل لـە عوسـمان شـارەزاتر بـوو لـە بابەتەکانـی حـەڵاڵ و حەرامـدا، وەک ئاشـکرایە عوسـمان لـە موعـاز چاکتـر بـوو.

کاتێـک ئـەم چیرۆکـە دەخوێنیتـەوە، پێویسـتە ئەوەمـان لـە پێـش چـاو بێـت، پێـوەری باشـی بـە چوارچێـوە گشـتییەکە هەڵسـەنگاندنی بـۆ دەکرێـت، نـەوەک بـە تەنهـا یـەک لایەنـی دیاریکـراو، داود لـە داوەرییەکەیـدا هەڵـەی نەکـرد، ئیجتیهـادی کـرد.

بـە بەڵگەکانـی بەردەسـتی بڕیـاری دا، هەندێـک جـار گـەورەکان ڕەوانبێژتـرن لـە بچووکـەکان.

وانەی دووەم

سـولەیمان بلیمەتتریـن بـوو لـە داوەریکـردن، ئـەم چیرۆکـەی بەردەسـتمان مشـتێکە لـە خەروارێـک. چەندیـن چیرۆکـی تـر لـەم

منتدى إقرأ الثقافي

بارەیەوە هەن، قورئان تیشک دەخاتە سەر بلیمەتی داود. لە داوەری و چارەسەرکردنی کێشەکانی خەڵکی وەک قورئان وێنایان دەکات: ﴿ وَدَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِى ٱلْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ ٱلْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَٰهِدِينَ ﴿٧٨﴾ ﴾(الانبياء) «لە دواد و سولەیمانیش باسێک بکە، کە بەسەر کێشەی کێڵگەیەک ڕاگەیشتن، ئەوسا کە ئاژەڵی گەلێک – کاتی شەوێ- پێی وەر ببوون، ئێمە ئاگان لە پێڕاگەینەکەیان بوو».

چیرۆکەکە ئەمەیە مەڕومالاتی پیاوێک چوونە نێو شینایی پیاوێکی ترەوە، زۆریان لە شینایییەکەیان خوارد و ئەوی تریان داتەپاند، هەردوو پیاوەکە سکاڵای خۆیان بردە لای داود، دادوەری کرد بەوەی خاوەنی مەڕەکان مەڕەکان بدات بە خاوەنی شینایییەکە بەهۆی ئەوەی تێکی داوە.

دوای دەرچوونیان لای داود، گەیشتن بە سولەیمان، گوێ لە گوتەی هەردووکیان بوو، گوتی حوکمەکە بەو شێوەیە نییە، بەڵکوو بەوەیە خاوەنی زەوییەکە مەڕەکانی شوانەکە وەربگرێت، بۆ ئەوەی سوودی لێی ببینێت، خاوەنی مەڕەکە زەوییەکە بگرێتە ئەستۆ و ئەوەی تێکی داوە چاکی بکاتەوە، کاتێک شینایی زەوییەکەی وەک خۆی لێکردەوە زەوییەکە دەگێڕێتەوە و مەڕەکان وەردەگرێتەوە.

پەروەردگار ستایشی ئەم داوەرییەی سولەیمانی کرد، فەرمووی: ﴿ فَفَهَّمْنَٰهَا سُلَيْمَٰنَ ۚ ﴿٧٩﴾ ﴾ (الانبياء) «سولەیمانمان تێگەیاند کە دەبێ چبکات».

بەڵام فەزڵی داودی نادیدە نەگرت فەرمووی: ﴿ وَكُلًّا ءَاتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ ﴿٧٩﴾ ﴾ (الانبياء) «بە هەردووکان کارزانی و زانستمان دا».

لە شارەزایی و بلیمەتی سولەیمان لە داوەریکردندا پیاوێک هاتە لای و گوتی: ئەی پەیامبەری خودا دراوسێیەکم هەیە قازەکانم دەدزێت.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

گوتی: نا هێشتا نەگەیشتووە شوێنەکەی دوورە.

ئیاس تووڕە بوو، گوتی: ئەی دوژمنی خودا، تۆ گوتت من شوێنی دارەکە نازانم، کابرا هیچی پێ نەما و کەوتە داوەکەوە.

یەکێکی تر لە زیرەکییەکانی جارێک سێ ئافرەت هاتنە لای لەو کاتەدا مەترسییەک لەو شوێنەدا ڕووی دا.

دواتر گوتی: ئەویان دووگیانە، ئەوەی تریان شیردەرە و ئەوی تریان کچە، دواتر پرسیاریان لێ کرد، چۆن زانیت بابەتەکە بەو شێوەیەیە؟

ڕاستت کرد، گوتی: کە مەترسییەکە ڕووی دا یەکیان دەستیگرت بە سکیەوە.

دووەمیان دەستی گرت بە سنگیەوە.

سێیەمیان دەستی گرت بە دامێنیەوە.

مرۆڤ کاتێک مەترسی لەسەر دروست دەبێت دەیەوێت پارێزگاری بکات لە خۆشەویستترین شت لای.

جارێکی تر پیاوێک هاتە لای ویستی لە بارەی شەرابەوە پرسیار بکات، گوتی: ئەگەر ترێ بخۆم، شولاقم لێدەدەیت؟

گوتی: نەخێر.

گەر ئاو بخۆم شولاقم لێ دەدەیت؟

گوتی: نەخێر.

کێشە چییە گەر ترێکە، بکەمە ناو ئاوەوە، ببێتە شەراب، شولاقم لێ دەدەیت؟

ئیاس پێی گوت: گەر لمت تێبگرم ئازارت دەبێت؟

گوتی نەخێر.

گەر ئاوت تێبگرم ئازار دەچێژیت؟

نەخێر.

منتدى إقرأ الثقافي

گەر ئەم دۆڵچەیە کە قوڕ و ئاوی تێدایە، پێتدا بکێشم ئازاری دەبێت؟

بەڵێ ئازارم پێ دەگات، ئەمە وەک ئەوە نییە.

ئەوەی تۆیش بەو شێوەیە نییە.

جارێکی تر گوتیان سێ ڕەخنەمان لە تۆ هەیە، تۆ ناجوانیت، بە قسەی خۆت زۆر سەرسام دەبیت، زوو بڕیار دەدەیت.

گوتی: ئەوەی ڕووم ناشرینە بە دەستی خۆم نییە.

ئەوەی گوایە بە قسەی خۆم سەرسامم، ئێوەیش پێی سەرسام نین؟

- بە قسەکانت تەواو سەرسامین.

- کە وایە سەرسامیی خۆم بۆ قسەکانم لە پێشترە.

هەریەک لە ئێوە چەند پەنجەی هەیە؟

گوتیان: پێنج.

- بۆچی بەو شێوەیە خێرا وەڵام دەدەنەوە.

- ئەو شتەی بە یەقین دەیزانین، خۆمان دوا ناخەین لە وەڵامدانەوەی.

- منیش هەر وەک ئێوەم.

زۆربەی کاتەکان بڕیاری دروست و لەسەر حەق بووە، هەموو جار دەیگوت: هیچ کەس لە داوەریکردندا پشتی نەشکاندم، جگە لە پیاوێک جارێک لە بەسرە لە کۆڕی داوەریکردن دانیشتبووم، کابرایەک هاتە ژوورە و گەواهی دا کە فلانە باخ بەم شێوە و فراوانییە مولکی فلانە کەسە.

پێمگوت: ژمارەی دارەکان چەندە؟

دوای کەمێک پرسیاری کرد گوتی: جەنابی قازی ماوەی چەندە سەرقاڵی کاری قەزاوەتی؟

منتدى إقرأ الثقافي

- ماوەیەکی زۆرە.

- ژمارەی دارەکانی ئەم سەقفە چەندە؟ منیش نەمزانی قسەم پێ نەما و شایەتییەکەیم قەبوول کرد.

شورەیحی قازی یەکێک بوو لە بلیمەتە سەرسوڕهێنەرەکانی سەردەمی خۆی، لە سەردەمی عومەری کوڕی خەتتابدا ژیاوە. شەعبی دەگێڕێتەوە جارێک ئافرەتێک بە چاوی پڕ گریانەوە هاتە لای عومەر و شکایەتی لە هاوسەرەکەی کرد.

گوتم: ئەی ئەبوئومەییە، ئەم ئافرەتە ستەمی لێ کراوە بۆیە دەگری.

- گوتی ئەی شەعبی، براکانی یوسفیش بە دەم گریانەوە گەڕانەوە لای باوکیان.

جارێکیان عەدی کوڕی ئەرتات، هاتە لای لە کۆڕی داوەریکردندا بە شورەیحی گوت: تۆ لە کوێیت؟

- لە نێوانی تۆ و ئەو بەردەدام.

- گوێم لێ بگرە.

- لەبەر ئەوە لە کۆڕەکەی من دانیشتوویت.

- من پیاوێکم خەڵکی شامم.

- خۆشەویست هەمیشە نزیکە.

- ئافرەتێکم لە هۆزەکەی خۆم خواستووە.

- ماڵ و نەوەت بەرەکەتدار بێت.

- مەرجم کردووە لەگەڵیان کە نەیبەمە دەرەوە.

- دەبێت پابەند بیت بە مەرجەکەتەوە.

- ئێستا دەمەوێت دەربچم.

- لە ئەمانەتی خودادا بیت.

داوەریمان بکە:

منتدى إقرأ الثقافي

- داوەریم کرد لە نێوانتان

جارێکیان عومەری کوڕی خەتتاب ئەسپێکی لە کابرایەکی دەشتەکی کڕی و پارەکەی پێی دا، عومەر سواری بوو تا ئەوەی تاقی بکانەوە، بینی عەیبی تێدایە، بە کابرای دەشتەکی گوت، ئەسپەکەت بگرە عەیبدارە.

پیاوەکە گوتی: وەریناگرمەوە، بەبێ عەیب داومەتە دەستی تۆ، عومەر گوتی، کەسێک دیاری بکە لەنێوان من و تۆدا داوەری بکات.

کابرا گوتی: با شورەیحی کوڕی حارسی کیندی داوەری نێوانمان بێت.

عومەری گوتی: ڕازیم.

چوونە لای شورەیح، دوای ئەوەی شورەیح گوێی بۆ هەردووکیان گرت، کاتی دەرکردنی بڕیار هات، پرسیاری کرد: ئەی ئەمیری باوەڕداران، ئەسپەکەت بە ساغی لێ وەرگرتووە؟

عومەر: بەڵێ.

شوریح: چۆن کڕیوتە، ئا وا لای خۆت گلی بدەرەوە، یان بەو شێوەی وەرتگرتووە بیگێڕەوە.

عومەر بەسەرسامییەوە لە شورەیحی ڕوانی و گوتی: ئەمە داوەریکردنە، بڕیاری بەپێز و یەکلاییکەرەوە!

بڕۆ بۆ کوفە، کردمیت بە قازی ئەوێ.

وانەی سێیەم

بەهۆی جیاوازیی ژیری و ئاوەزی مرۆڤەکانەوە، بڕیار و حوکمەکانیش جیاواز دەبن، هەر بەم هۆیەوە ڕێبازە فیقهییەکان سەریان هەڵداوە، هەر یەکێک لە شەرعناسەکان بۆ ڕوونکردنەوەی حوکمە شەرعییەکان ئاوەزی خۆی بەکار دەهێنێت.

منتدى إقرأ الثقافي

هەموان هەڵە دەکەن و دەیپێکن، جگە لە پەیامبەران، تەنانەت پەیامبەران لە کاتی بڕیاردانیان بە ئیجتیهاد و ئاوەزی خۆیان دەشێت بکەونە هەڵەوە، کاتێک بە وەحی ئاسمانی حوکم دەکەن، بێگومان دەیپێکن، ئەم بابەتە دوورودرێژە و پێشتر قسەی زیاترمان لە بارەوە کرد. ئەم دوو پەیامبەرە هەردووکیان لەم بابەتە ژیری و ئاوەزی خۆیان بەکار هێنا. داود لە بەرژەوەندیی کوڕە گەورەکە حوکمی دەرکرد، بە پێچەوانەوە سولەیمان بڕیاری لە بەرژەوەندییان دا، ئەمە ئیجتیهادی پەیامبەرانە!

ئاگادار بن، دەمارگیریتان نەبێت بۆ گوتە و مەزهەبی هاوەڵان، جیاوازیی زانایان ڕەحمەت و بەرەکەتە.

گەر پەروەردگارت بیەوێت خەڵکی ناچاری تەنها یەک کار بکات، ئەوا تەواوی بابەتەکانی بە یەک حوکم یەکلایی دەکردەوە، بابەتی دوو ئافرەت بەشی پیاوێکیان هەیە لە میراتیدا، هیچ دەرفەتێکی بۆ ئیجتیهاد نەهێشتووەتەوە.

دز دەستی دەبڕدرێت، ئیجتیهادە لە چۆنێتی و چۆنایەتی، نەک لە بنەڕەتی حوکمەکە، پەروەردگار بەبێ لەبیرچوون لە هەندێک شت بێدەنگ بووە، وەک ڕەحمەتێک بۆ پەیامبەران، پێویستمان بە دڵفراوانیی زیاترە لە مامەڵەکردن لەگەڵ ڕێبازە فیقهییەکاندا، گەر لە ئەدەبی زانایان بڕوانین بەرانبەر یەکتری، ئیتر لە بنەڕەتی جیاوازییەکە تێدەگەین.

ئەحمەدی کوڕی حەنبەل قوتابی شافیعی، ڕێزیکی بێپایان لە مامۆستاکەی دەگرێت، بەڵام لە چەندین بابەت بۆچوونەکانی پێچەوانەی شافیعییە، شافیعی چەندین بۆچوونی پێچەوانەی ئەحمەدی هەیە، بەڵام ڕێز و دۆستایەتی لەنێوانیان هەر بەردەوامە، دەمارگیر مەبن.

منتدى إقرأ الثقافي

شانازیی کرد بە ڕەچەڵەکەوە

ئیمام ئەحمەد لە موسنەدەکەی خۆیدا لە ئوبەی کوڕی کەعبەوە (ڕەزای خودای لێ بێت) دەگێڕێتەوە، لە سەردەمی پەیامبەردا دوو پیاو زاریان لە یەکتر گیر بوو، یەکیان گوتی: من فلانی کوڕی فلانم، تۆ کێی هەی بێدایک! پەیامبەر فەرمووی: دوو پیاو لە سەردەمی مووسادا (سەلامی خودای لێ بێت)، یەکیان گوتی، من فلانی کوڕی فلانم، (تا نۆ پشتی خۆی ژمارد)، ئەی تۆ کێیت ئەی بێدایک؟

گوتی: من فلانی کوڕی فلانی کوڕی ئیسلامم.

پەروەردگار وەحی کرد بۆ مووسا و پێی فەرموو: بە یەکەمیان بڵێ ئەوەی نۆ پشتی خۆی ژمارد تۆ دەهەمیانی لە دۆزەخدا.

تۆیش کە ڕەچەڵکی خۆت پاڵ دا بۆ لای دوان، تۆ سێیەمیانی لە بەهەشت.

وانەی یەکەم

نرخی مرۆڤەکان بە دڵیانەوەیە نەوەک گیرفانیان، بە خوو و ڕەوشتیانەوەیە نەوەک جلوبەرگیان، بەو شێوەیەی ژیان دەکەن، نەک بەوەی لە کوێوە هاتوون. گەر ڕەچەڵەک سوودی هەبوایە، بێگومان سوودی بۆ ئەبولەهەبی هاشمی دەبوو، ڕەچەڵەک

منتدى إقرأ الثقافي

زیانی هەبوایە، ئەوا زیانی بۆ بیلالی کوڕی ڕەباح دەبوو، کوڕی بەندەیەکی قورەیشەر بوو، خۆیشی بەندەیەکی بێدەسەڵات. قورئان کاتێک باسی لوقمان دەکات، کە بەندەیەکی خزمەتکار بووە، هیچ کەس خۆی بە بنەچە و خانەوادەیە نەنازێت گەرچی پلەوپایەیان بەرز بێت.

هیچ کەس لە نەسەبی خۆی نەهێنێتە خوارەوە، گەرچی بەرزریش نەبێت، مرۆڤ تەنها دەمرێت و بە تەنها دەچێتەوە گۆڕەوە و بە تەنها لێپێچینەوەی لەگەڵ دەکرێت.

بنەچە گەر سوودی هەبوایە، سوودی بۆ کوڕی نووح دەبوو.

گەر زیانی هەبوایە بۆ ئیبراهیمی باوک بێباوەڕ زیانی دەبوو.

لە فەرموودەی خۆشەویستدا هاتووە: ئەی فاتمەی کچی موحەمەد، کردەوەی باش بکە، من لای پەروەردگار هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنم. ئەی عەبباسی مامم کردەوەی خۆت بکە، من لە قیامەت هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنم. خەڵکی بەهۆی کار و کردەوەکانیانەوە نەیەنە لام، ئێوەیش تەنها بە ڕەچەڵەک و نزیکایەتیان لە منەوە بگەڕێنەوە.»

وانەی دووەم

مرۆڤ مافی خۆیەتی شانازی بکات بە باووباپیرانیەوە، جیاوازییەکی زۆر هەیە لەنێوان شانازی و خۆبەگەورەزانین بە باوباپیرانەوە.

گەر لە خانەوادەیەکی خاوەن پلەوپایەیت،

کارێک مەکە زیان بە بنەچەت بگەیەنیت.

گەر بنەچەت بەرز نییە،

نزمیی بنەچە و نزمیی کردەوەکانت پێکەوە کۆ مەکەرەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

بە کرداری قێزەون ڕەچەڵەکە ڕەسەنەکان لەکەدار مەکەن.

سولەیمانی کوڕی داود (سەلامی خودای لێ بێت)، پەیامبەرە و لە پشتی پەیامبەرێکی ترەوە هاتووە، بە زمانی پڕ لە خاکیبوونەوە نزای ﴿ أَوْزِعْنِيٓ أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ ﴿١٩﴾ ﴾ (النمل) «ئەی پەروەندەری من وام ڕابێنە سوپاسی چاکەی تۆ بکەم بەهۆی ئەو نیعمەتانەی بە سەرتدا ڕێژاوم»، سولەیمانی دەسەڵاتداری سەرانسەری زەوی بە دەم مێروولەیەکەوە پێدەکەنێت، لێپرسینەوە لە پەپووسولەیمانکەیەک دەکات، بنەچە و دەسەڵات نەبوونە مایەی یاخیبوونی. چیرۆک و گێڕانەوەی ئەوانی تر، تەنها بۆ خۆشی و کاتبەسەربردن نییە، بەڵکوو بۆ ئامۆژگاری و پەندلێوەرگرتنە، یوسف خاوەنی بەرزترین پشت و ڕەچەڵەکە یوسفی کوڕی یەعقووبی کوڕی ئیسحاقی کوڕی ئیبراهیم پەیامبەر... کوڕی پەیامبەر کوڕی پەیامبەر کوڕی پەیامبەر، بەوپەڕی خاکیبوونەوە ڕەفتار دەکات، چارەسەری کێشەی هەژاری دەکات، خوراندن بەسەر هەژاراندا دابەش دەکات، پرسیاری لێ دەکەن بۆچی بەڕۆژوو دەبیت لە کاتێکدا تەواوی گەنجینەکانی زەوی لەژێر دەستی تۆن، وەڵامێکی لێوانلێو لە ئەخلاق، دەڵێت: بۆ ئەوەی برسییەکان لە یاد نەکەم.

وانەی سێیەم

پەروەردگار زۆر لەوە دادپەروەرترە بەهۆی خراپەی کوڕێکەوە باوکەکەی بخاتە نێو دۆزەخ، یاخود بە پێچەوانەوە بەڵام ئەوەی لە فەرموودەدا هاتووە، هەواڵە لە لایەن پەروەردگارەوە، پەروەردگار زانستی هەبوو لە پشتی چ ستەمکارێک ئەم کەسە لە دایک دەبێت. دەبێت بەوپەڕی نەرمی و ڕەوشتەوە ئایەتەکانی قورئان بخوێنینەوە، پەروەردگار لەوە پاک و بێگەردترە گومانمان لە دادی ئەو هەبێت،

منتدى إقرأ الثقافي

هیچ گومان لە سۆز و میهرەبانیی ئەو ناکرێت، ئەرکی ئێمە گومانی باشە بە خەڵکی.

خودا ئەولاترە، شایستەترە بە گومانی باش، جا هۆشیار بە، کردەوەکانی خەڵکی بە پەروەردگارت بەراورد نەکەیت، یاخود بە پێچەوانەوە.

ئەو میهرەبانە هێندەی گەردیلەیەک ستەم ناکات، بە پێچەوانەی مرۆڤەکانەوە کاتێک تووڕە دەبن چاک بە خراپ دەناسێنن.

پەروەردگار بە میهری خۆی لە خراپەکاران خۆش دەبێت.

بەهۆی ئاودانی سەگێکەوە تاوانکارێک لە دۆزەخ قوتار دەکات.

ئەو مرۆڤەی تەنها چاکەیەکی نەکردووە، لێی خۆش دەبێت لەبەر ئەوەی بەخشندە بوو بەرانبەر خەڵکی.

پەروەردگار منداڵ ڕێزدار دەکات بەهۆی چاکی باوکیەوە.

پەیامبەرێک و یەکێک لە خۆشەویستانی خۆی دەنێرێت، بۆ ئەوەی دیوارەکە ڕاست بکەنەوە.

وانەی چوارەم

هەمیشە خاکی بن.

بەهەشت جێگەی خەڵکانی دڵپاک و کارئاسان و لێبووردەیە.

دۆزەخ شوێنگەی خەڵکانی لەخۆبایی و لووتبەرزە.

خاکیبوونی پەیامبەر گەیشتبووە ئاستێک قەدەغەی کرد لە هاوەڵانی کە لە ساتی چوونەژوورەوەی لە بەری هەڵبسن.

جارێکیان چووە ژوورە، بینیی هاوەڵانی لە بەری هەڵسان، تووڕە بوو، ڕووی سوورهەڵگەڕا هەر کات، تووڕەبوایە خێرا بە ڕوویدا دەردەکەوت کە تووڕە دەبوو، خۆی لە هەموو وتە و کاردانەوەیەکی خراپ دەپاراست، بەهۆی ئەم ئەخلاقە قەشەنگەی

منتدى إقرأ الثقافي

خۆشەویستەوە، حەسسان لە خزمەتیدا فەرمووی:

وقــوفي للعزيز علي فــرض
وتـرك الفـرض ما هو مسـتقيم
عجبـت لمن لـــه عقـل وفهم
يــرى هذا الجمــال ولا يقوم

خۆشەویست وەک خوی هەموو جاری درەنگ تووڕە دەبوو، زوو دڵی ئاشت دەبووەوە، خەندەیەکی بۆ حەسسان کرد. جارێک عەرەبێکی دەشتەکی هاتە خزمەتی ترسا و گیانی کەوتە لەرزین.

فەرمووی: مەترسە و لەسەرخۆبە من کوڕی ئافرەتێکی ئاساییم لە مەککە، گۆشتی وشککراوەی دەخوارد.

جارێک دانیشتبوو، کیژۆڵەیەکی حەوت ساڵە هات، دەستی پەیامبەری گرت، بردی لەگەڵ خۆی.

بێئەوەی بزانێت بەرەوکوێ پاشان داوای لێ کرد لای گەورەکانی شەفاعەتی بۆ بکا. نێررا بوو بۆ جێبەجیکردنی هەندێک کاری خۆیان، دواکەوتبوو. خۆشەویست هەموو جار گاڵتەوگەپی لەگەڵ عەبدوللای کوڕی مالیک، برای ئەنەسی کوڕی مالیک، دەکرد و ناوی نابوو ئەبا عومەیرە، چۆلەکەیەکی بچووکی هەبوو ناوی (النغیر)ی لێنابوو، هەمیشە یاریی لەگەڵ دەکرد.

دوای ماوەیەک پەیامبەر لێی پرسی: ئەبا عومەیرە هەواڵی نوغەیر چییە؟

ئەبا عومەیر دەستی کرد بە گریان، گوتی: ئەی خۆشەویست (النغیر) مرد!

بە قوربانی بم.

هاوەڵانی ئازیز بە هەمان شێوە لە خزمەتی پەروەردەدا بوون، ئەبوبەکر خەلیفەیە و ماڵی پیرەژنێک خاوێن دەکاتەوە، لە

منتدى إقرأ الثقافي

ڕێگەدا دەڕۆیشت، منداڵێک بە توندی جلەکانی گرت و هاواری لێ کرد، ئەی باوکە، ئەی باوکە، لەوەیش زیاتر لەگەڵ هاوسەرەکەی خزمەتی ئافرەتێکی دەشتەکییان کرد، منداڵی دەبوو لەسەر شانی ئاردی دەبرد بۆ ماڵان، بە دەستەکانی خۆی خواردنی بۆ ساز دەکردن، نێرراوی کیسرا دێتە لای و پرسیاری کۆشک و تەلار و دەستەی پارێزەرانی دەکات، لەژێر ئەو درەختە سادەیەی کە تێدا دەنوست، ئیمپراتۆری فارسی لەناو برد.

عومەری کوڕی عەبدولعەزیزی نەوەی عومەری کوڕی خەتتاب لە ڕێگەی تاریکیدا بەرەو مزگەوت قاچی هەڵکەوت لە کابرایەک، کابرا بە تووڕییەوە گوتی: تۆ کوێریت!

عومەری: نەخێر کوێر نیم.

خەڵکانی دەوروبەری تووڕە دەبن.

عومەر بە ئاسایی دەڵێت، وازی لێ بهێنن، پرسیاری کرد، منیش وەڵامم دایەوە.

ڕۆژێک چراکە لە بێزەیتی کوژایەوە.

هەستا زەیتی کردە نێو چراکەوە، گوتیان: ئەی جەناب دەکرێت کەسێک لە بری تۆ ئەو کارە بکات.

گوتی: کە هەستام بۆ ئەو کارە، عومەرم، کە گەڕامەوە هەر عومەرم.

بەڕاستی ئەم چیرۆکانە وانەی پەند و عیبرەتیان تێدایە.

منتدى إقرأ الثقافي

منداڵی شیرەخۆر

بوخاری دەگێڕێتەوە خۆشەویست فەرموویەتی، جارێک ژنێک مەمکی دەدا بە کۆرپەکەی (کە لە نەوەی ئیسرائیل بوو) لەو کاتەدا سوارێکی قۆزی بەناوبانگ بە سواری وڵاخێکی کەشخە بە لایاندا تێپەڕی، پایە و نیشانەیەکی زۆری پێوە دەبێت، ژنەکە دەڵێ: پەروەردگارا! ئەم کوڕەی منیش بکەی بە سوارچاکێکی قۆز و بەناوبانگ، کۆرپە شیرەخۆرەکە مەمکەکەی بەردا و ڕووی کردە سوارەکە و تەماشایەکی کرد و گوتی: خودایە وەک ئەوم لێ نەکەی! دیسان مەمکەکەی گرتەوە و دەستی کرد بە مژینی.

ئەبوهورەیرە گێڕەرەوەی فەرموودەکە دەڵێت: وا لە بەرچاو، کە چۆنچۆنی پەیامبەر پەنجەی دۆشاومژەی خۆی دەمژی و لاسایی حاڵی مەمکخواردنی منداڵەکەی دەکردەوە، خۆشەویست فەرمووی، پاشان بە لای کەنیزەیەکدا تێپەڕین، کۆمەڵێک بەگیریان هێنابوو لێیان دەدا و دەیانگوت کاری بەدڕەوشتیی کردووە، ئەویش دەیگوت، من کاری وام نەکردووە، من هەر خودام هەیە بە ڕاستی خودا پشتیوانی چاکە، دایکی منداڵەکە دەڵێ خودایە، ئەم کوڕەی من وەک ئەم کچە بەم دەردە نەبەی، دیسان کوڕە شیرەخۆرەکە مەمکی دایکی بەردا، تەماشایەکی کەنیزەکەکەی کرد و گوتی، خودایە وەک

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو کچەم لێ بکە، دواتر دایکی بە سەرسووڕمانەوە گوتی، ئەمانە بۆ؟ شیرەخۆر گوتی: چونکە سوارەکە زۆرداریکە لە زەبردار و ملهوڕان، بەڵام ئەو کەنیزەیە کە پێیدەڵێن دزی و بەدڕەوشتیت کردووە، بێتاوانە پاک و بێگەردە، ستەمبارە نە دزی کردووە و نە بەدڕەوشتی.

وانەی یەکەم

ئەم وانەیە دەبوو لە سەرەتای کتێبەکەدا باس کرابا.

لە کۆنەوە گوتراوە، درەنگ بێیت باشترە لەوەی هەر نەیەیت.

هەندێک بابەت هەر کات بێن هەر بە سوودن.

باران هەرچەندە دوایش بکەوێت بە سوودە بۆ زەوی.

چیرۆک کاریگەریی بەرچاوی هەیە، لەسەر دەروونت بۆ پەندوەرگرتن بێت، یاخود نا بە ئاسانی دەچێتە نێو دڵەکانەوە.

چێژی تەواو بە بیسەر دەبەخشێت.

ئەو چیرۆکانەی قورئان باسیان دەکات، بە دڵنیاییەوە ڕاستین، گەرچی هەندێک لە ڕووداوەکانی ناوی پێچەوانەی شتە باوەکانە.

ئیبراهیم فڕێ درایە نێو ئاگرەوە و زیانی پێ نەگەیشت. مووسا بە گۆپاڵەکەی دەریای کرد بە دوو بەشەوە.

یونس لەنێو تاریکایی سکی نەهەنگ مایەوە. سولەیمان (سەلامی خودای لێ بێت)، لەگەڵ تەواوی گیاندارەکان قسەی دەکرد و جنۆکەکان لەژێر فەرمانیدا بوون. نووح (سەلامی خودای لێ بێت)، کەشتیی دروست کرد و لەنێو شەپۆلەکانی ئاودا دەربازی بوو. ئیسماعیل (سەلامی خودای لێ بێت)، بەهۆی قوربانییەکەوە پەروەردگار ڕزگاری کرد. ئەو چیرۆکانەی لە فەرموودە سەحیحەکانی خۆشەویستدا هاتوون، جیاوازییان نییە لەگەڵ چیرۆکە قورئانییەکان.

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆکەکانی قورئان و فەرموودەی لێوانلێون لە پەند و عیبرەت، بەسن بۆ ئاوەزی مرۆڤی هۆشیار.

بۆ ئێمە گێڕراونەتەوە، باوەڕی تەواومان بەم چیرۆکانە هەیە، دڵنیاین لە ڕاستیی ڕوودانیان،، بڕوا بە ڕاستگۆیی گێڕەوەکانیان (خودا و پەیامبەرەکەی) هەیە، چونکە پێش هەموو شتێک ئێمە باوەڕمان بە پەروەردگار هەیە. چیرۆکەکانی نێو قورئان و فەرموودە، وەک چیرۆکی هەزارویەک شەوە تەنها بۆ چێژ نین.

چیرۆکی ئازایەتی و قارەمانیەتی ئەبی زەیدەی هیلالی نین.

وەک چیرۆکی گەڕان بەدوای گیایی نەمریی گلگامش نین.

وەک شانامە و ئەلیازە و کتێبی مردووی فیرعەونەکان نین.

چیرۆکە قورئانییەکان لە سەروو هەموو ئیستاتیکاوە بە فەلسەفەی تێگەیشتنی ﴿ فَٱقۡصُصِ ٱلۡقَصَصَ لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ ١٧٦ ﴾ (الأعراف)، «تۆ لەو تەرزە باسانەیان بۆ وەگێڕە شایەتا بیر بکەنەوە» کۆتایی دێت، کارەکتەرە مرۆییەکانی نێو چیرۆکە قورئانییەکان و فەرموودە.

نموونەکانیان لە هەموو سەردەمەکاندا دووبارە دەبنەوە.

لە هەموو سەردەمێکدا بە فۆرمێکی جیاواز مووسا و فیرعەن ئیبراهیم و نەمرود بوونیان هەبووە.

لە هەموو سەردەمێکدا تاغوت و ستەمکارانی و هاوەڵانی ئوخدود هەن.

هەموو سەردەمێک موحەمەد و ئەبی جەهلی تێدایە.

جەنگی نێوان کەمینەی مسوڵمان قورەیشی خاوەن هێز بەردەوامە.

هەموو سەردەمێک خوداپەرستێکی وەک جورەیج و میللەتێکی خراپی وەک هۆزەکەی ئەو هەن.

لە هەموو سەردەمێکدا خەڵکانی خاوەن ئیمان و ئیرادە وەک

منتدى إقرأ الثقافي

وەڕازێنی کچەی فیرعەون هەن لە هەموو سەردەمێکدا هاوسەرانی دڵڕق و خراپی وەک فیرعەون هەن.

ئافرەتێکی خراپی وەک هاوسەری لووت هەیە.

کوڕێکی یاخی وەک کوڕی نووح و مامێکی ستەمکاری وەک ئەبوولەهەب هەیە.

لەم چیرۆکانەوە تێدەگەین، لەوەی ئەم کاروانەی ئێمە سەرەتا و کۆتایی نین.

مرۆڤەکان لەم ژیانەدا بە بێباوەڕ باوەرداریانەوە ڕۆڵەکان دابەش دەکەن، تا ئەو کاتەی قیامەت بەرپا دەبێت.

وانەی دووەم

بە ڕووکەشی بابەتەکان هەڵنەخڵەتێیت، هەندێک جار بتەکان پێچەوانەی ڕووکەشن. عەبدوڵڵای کوڕی مەسعوود جارێکیان بەسەر دارێکدا هەڵزنا، قاچە لاواز و بێهێزەکانی دەرکەوت، بەشێک لە هاوەڵان دەستیان کرد بە پێکەنین. خۆشەویست نیگەران بوو، فەرمووی: «قاچەکانی ئیبن مەسعوود لای پەروەردگار قورسترن لە کێوی ئوحود.»

پێشەوا عومەر حەڤدە پینە بە پۆشاکەکەیەوە بوو.

بەم وێنایە بۆنی خاکیبوونی لێ دەهات.

ئەبووبەکر بە کۆڵانەکانی مەدینەدا ڕێی دەکرد و منداڵان چەمکی کراسەکەیان دەگرت و بە ئاوازی باوکە باوکە هاواریان لێ دەکرد.

ئەو ئافرەتەی مزگەوتی خۆشەویستی خاوێن دەکردەوە.

بەڕائی کوڕی مالیک (ڕەزای خودای لێ بێت)، سەرقژنی تۆزاوای ڕووکەشی مرۆڤەکان هەڵخەڵەتێنەرن.

نرخی مرۆڤەکان بە جلوبەرگیان نییە، هەڵبەت ئێمە دژی جوانی و

منتدى إقرأ الثقافي

خاوێنی نین، پەروەردگار خۆشحاڵە بەوەی شوێنەواری ڕۆزییەکانی بە بەندەکانیەوە ببینێت، بەڵام ڕووکەش هەموو شتێک نییە.

قارەمانێکی جەربەزە خەڵکی دەستی بۆ ڕادەکێشێت، ئەو ئافرەتە هیواخوازە کوڕەکەی لە داهاتوودا وەک ئەوی لێ بێت.

وەک هەموو ئەوانی تر بە ڕووکەش هەڵخەڵەتا، مرۆڤەکان بە زوویی بە ماڵ و دەسەڵات لە خشتە دەچن.

پەروەردگار منداڵەکەی هێنایە گۆ، بۆ ئەوەی نزای دایکی ڕەت بکاتەوە، جوانی و ماڵ لەپاڵ ستەم و یاخیبووندا چ ئەرزشێکی هەیە، ئەو کەنیزە ڕەشە بە ناڕەوا تۆمەتی دزی و داوێنپیسی دراوەتە پاڵی.

دایکەکە نزا دەکات، منداڵەکەی وەک ئەوەی لێ نەیەت، پەروەردگار دەیهێنێتە گۆ و دەڵێت: پەروەردگارا، وەک ئەوم لێ بکەیت.

باشترە بۆ تۆ ستەملێکراو بیت لەوەی ستەمکار بیت.

هیچ زیانی بۆ تۆ نییە گەر لە زەویی نەناسراو لە ئاسمان ناسراو بیت.

ماڵەکان نهێنین و خەڵکیش سندووقی داخراون.

بڵاوکردنەوەی وێنەی یادی لەدایکبوون

لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان واتای

ماڵیکی پڕ بەختەوەری نییە.

بڵاوکردنەوەی وێنەی خواردنە بە تامەکان

واتای ئەوە نییە ئەوەی دەیانەوێت بۆیان فەراهەمە.

زۆر جار لە بەدبەختی و نەبوونی بەختەوەری

مرۆڤەکان دەیانەوێت وا نیشان بدەن بەختەوەرن.

پیاوێک لەگەڵ ژنەکەی سەردانی باخچەی ئاژەڵانی کرد، لە نزیک قەفەزی مەیموونەکانەوە تێپەڕی، بینیی مەیموونێک یاری

منتدى إقرأ الثقافي

لەگەڵ مێیەکەیدا دەکات، ئافرەتەکە گوتی: چیرۆکێکی خۆشەویستیی پر لە جوانییە کاتێک بە لای قەفەسی شێرەکاندا تێپەڕی، بینیی نێرەکە بە بێدەنگی دوور لە مێیەکە دانیشتووە، ئافرەتەکە گوتی: چیرۆکێکی خۆشەویستیی تراژیدییە.

هاوسەرەکەی دارێکی بچووکی بۆ مێیەی شێرەکە هاویشت، نێرە هەڵمەتی برد و مێیەکەی پاراست، دواتر گەڕانەوە بۆ قەفەسی مەیموونەکان، پیاوەکە هەمان شتی دووبارە کردەوە، دارێکی هاویشتە مێیەی مەیموونەکە، بەڵام نێرە هەر سەرقاڵی کەیف و یاریی خۆی بوو، وەک ئەوەی بڵێت هیچ ڕووی نەداوە، هۆشیار بە، زۆر جار ڕووکەشەکان هەڵخەڵەتێنەرن.

هەندێک جار خەڵکی دڵیان ئەوە دەخوازێت کە زیانیان پێ دەگەیەنێت بێئاگان لەوەی ڕێگریی خودایی بەخشینە بۆ ئەوان.

هەژاری بۆ هەندێک لە خەڵکی گونجاوە، دەوڵەمەندیش بۆ هەندێکی تر، هەندێک لە نەخۆشەکان گەر تەندروست بوونایە یاخی دەبوون، هەندێک لە هەژارەکان دەوڵەمەندبان، لووتبەرز دەبوون، دەوڵەمەندێکی سوپاسگوزار، گەر هەژار بوایە، کوفرانەی دەکرد، هەندێک جار خوداپەرستێک نەخۆش بێت، ناسزایی دەکات.

زۆر جار بیر لەو وتەیەی عومەر دەکەمەوە:

«گەر پەردەی غەیب لابدرێ، هیچ کەس لە ئێمەوە جگە لەوەی پەروەردگار بۆی دیاری کردووە شێکی تری دیاری نەدەکرد.»

دەسەڵاتدارێک هەمیشە گلەیی ئەوەی لێ دەکرا کە ئاگای لە حاڵی خەڵکی نییە، جارێک هەژارێک هاتە لای بۆ ئەوەی وانەیەکی کرداریی پێ ببەخشێت.

داوای لە پیاوانی گوند کرد، هەر یەکیان کێشەی خۆی بنووسێت، هەمووان بێ تۆمارکردنی ناویان کێشەکانیان چارەسەر کرد.

منتدى إقرأ الثقافي

کابرای ژیر هەموو کاغەزەکانی خستە نێو سندووقێکەوە و گوتی: ئەمە ژیانی خەڵکییە لە بەردەستی ئێوە، فەرموو دەستی پێدا بکە و دانەیەک بۆ خۆت هەڵبژێرە، پادشا دەستی کرد بە سندووقەکەدا و کاغەزێکی دەرهێنا، دیار بوو بە دڵی نەبوو، فڕێی دا.

دووەم و سێیەم و چوارەم تاوەکوو ئەوەی دانە دانە کاغەزەکانی لە سندووقەکە دەرکرد، دواتر ڕووی کردەوە کابرای حەکیم و گوتی: جگە لەم ژیانەی خۆم هیچی ترم ناوێت.

ڕازیبوون بە بەشی خۆت، لووتکەی دەوڵەمەندییە.

تەواوی دارایی دونیات هەبێت، بەبێ ڕازیبوون هەژارییە.

هەژاریی دونیا لەگەل ڕازیبوون دەوڵەمەندییە.

منتدى إقرأ الثقافي

خەون

بوخاری لە فەرموودەی سومرەی کوڕی جوندبەوە (ڕەزای خودای لێ بێت)، دەگێڕێتەوە، خۆشەویست زۆر جار بە هاوەڵانی دەفەرموو، هیچ کەس لە ئێوە خەونێکی بینیوە تا بیگێڕێتەوە بۆمان؟ هەر کەس خەونێکی دیتبا بۆی دەگێڕایەوە.

هەتا بەیانییەک خۆی بە ئێمەی فەرموو، ئەم شەو دوو فریشتە هاتن بۆ لام، پێیان گوتم وەرە، منیش لەگەڵیان ڕۆیشتم، هەتا گەییشتینە جێگەیەک، چاوم بە پیاوێک کەوت، لەسەر گازەرەی پشت ڕاکشابوو، پیاوێکی تریش خڕکەبەردێکی پێ بوو، لەسەر سەری وەستابوو، تلەبەردەکەی دەماڵی بە تەپڵەسەریدا، ئیتر کەللەی شەقوپەق دەبوو، گشت جارێ کە تلەبەردەکەی دەکێشا بە سەری کابرادا، بەردەکە گل دەبووەوە بۆ خوارەوە، ئەویش دوای دەوکەوت و دەچوو دەیهێنایەوە تا دەگەڕایەوە سەری کابرا، وەک خۆی ساڕێژ دەبووەوە، وەک جاران چاک دەبووەوە، دیسان دەیکێشایەوە بە سەریدا.

گوتم پێیان: پاکوبێگەردی بۆ خودا، ئەمانە چین؟

گوتیان: بڕۆ با بڕۆین.

ڕۆیشتین تا گەیشتینە پیاوێک لەسەر گازەرەی پشت پاڵکەوتبوو،

منتدى إقرأ الثقافي

کەسێکی تر بە قولاپێکی ئاسنەوە بەسەر سەریەوە ڕاوەستا بوو، پەلاماری لایەک لە ڕووی کابرای ژێردەستی دەدا، بە قولاپەکەی دەستی لالغاوی تا پشتەملی و کونەلوتی هەتا پشتەملی و کونی چاوی هەتا پشتملی هەڵدەتلێشاند، پاشان دەیگواستەوە بۆ لاکەی تری، بە هەمان شێوەی لای یەکەمی لێ دەکرد، خەریکی ئەم لایەی بوو، لایەکی تری چاک دەبووەوە، جارێکی تر دەستی پێ دەکردەوە، دیسان وەک جاری یەکەم دەستی دەکردەوە بە سزادانی.

گوتم پاکوبێگەردی بۆ خودا ئەم دوانە چین؟

گوتیان پێم: بڕۆ با بڕۆین.

ڕۆیشتین تا گەییشتینە شوێنێک وەک تەنوور، دەنگەدەنگی لێوە دەهات، پڕ لە قاوقیژ بوو کە سەیری ناوەکەیمان کرد، پڕ بوو لە پیاو و ژنی ڕووتوقوت، لە ژێریانەوە بڵیسەی ئاگر پڕتاوی دەهێنا بۆیان، هاواریان لێ هەڵدەسا و دەیانکرد بە هەرا.

پێمگوتن ئەمانە چییانە؟

گوتیان بڕۆ با بڕۆین.

ڕۆیشتین تاوەکوو گەیشتینە سەر ڕووبارێک و چۆمێکی سووری ڕەنگ خوێناوی بوو کابرایەکی مەلەوان لە ناویدا مەلەی دەکرد، پیاوێکیش لەسەر لێواری چۆمەکە پەڵەبەردێکی زۆری لە بەردەستدا، بوو، گشت جارێ کە کابرای مەلەوان بە مەلە دەهات و دەچوو بۆ لای ئەوەی کە کۆمەڵە بەردەکەی لابوو، دەمی بۆ دادەچەقاند و ئەویش بەردێکی دەخنیە ناو دەمی، هەناسەی لێ دەبڕی، کابرا دەگەڕایەوە بۆ شوێنی پێشووی خۆی، ئیتر هەموو جارێ بەم شێوەیە تلێکی دەکێشا بە دەموقەپۆزیدا، کابرا دەگەڕایەوە بۆ شوێنی خۆی.

گوتم: ئەم دوانە چین؟

منتدى إقرأ الثقافي

گوتیان: بڕۆ با بڕۆین.

ڕۆیشتین تا گەییشتینە زەلامێکی ئێسکقورسی ڕەزاقورس، ئاگرێکی لە بەردەمدا بوو، وردەوردە ئاگرەکەی خۆش دەکرد و بە دەوریدا دەهات.

گوتم: ئەم دوانە چین؟

گوتیان: بڕۆ با بڕۆین.

دیسانەوە کەوتینە ڕێ تا گەیشتینە باخ و مێرگێکی چڕ، پڕ بوو لە هەموو جۆرە گوڵێکی جوانی بەهارە، لە ناوەڕاستی باخەکەدا پیرەمێردێکی باڵابەرز لە بن شێخەڵێکی گەورە دانیشتبوو، ئەم پیرەپیاوە هێند قۆچ و درێژ بوو، سەری لە بەرزیی ئاسمان گیر بووبوو، منداڵێکی بێشوماری لە دەور بوو، هیچ کات کۆمەڵە منداڵی وام نەدیتبوو.

گوتم: ئەم پیاوە چییە؟ ئەم منداڵانە چین؟

گوتیان: بڕۆ با بڕۆین.

دواتر ڕۆیشتین تا چووینە لای شادرەختێک، لە ژێانمدا شادرەختی وا گەورە و جوانم نەدیتبوو، پێیان گوتم پێیدا سەر بکەوە، بەسەر دەرختەکەدا سەر کەوتین، گەیشتینە لای شارێک، ئەو شارە لە خشتێکی زێڕ و لە خشتێکی زیو دروست کرابوو، دواتر چووینە بەر دەروازەی دەرەوەی شارەکە و لە دەرگای شارەکەمان دا، داوای کردنەوەمان کرد و بۆیان کردینەوە، چووینە ناو شارەکەوە پیاوگەلێکی سەیرمان بینیی، نیوەی لەشیان تا بڵێی جوان بوو. نیوەکەی تریشیان تا بڵێی ناشرین بوو، دوو فریشتەکە پێیان گوتن ئادەی بڕۆن خۆتان بخەنە ناو ئەو چەمەوە، چەمەکە ڕووبارێکی پانوپۆڕ بوو، ئاوەکەی پڕ بە پانایی چەمەکە دەکشا و دەڕۆی، ئاوەکەی ئەوەندە سپی بوو، دەتگوت چڕیی خوڕی شیرە،

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوانیش چوون خۆیان هەڵکێشا لەو ئاوە، پاشان هاتنەوە بۆ لای ئێمە، ناشیرینییان هیچ پێوە نەما و تەواو جوان بووبوون، شێوەیەکی جوانیان وەرگرتبوو، پاشان گوتیان ئەم شارە بەهەشتی مانەوەی یەکجارییە، ئەو جێگەیەیش لەو سەرەوە هەوارگەی تۆیە، کە چاوم بەرەو سەر هەڵبڕی، چاوم کەوت بە کۆشکێکی باڵا بە ئاسمانەوە بوو، وەک پەڵەهەوری سپی وابوو، گوتیان ئەو کۆشکە شوێن و مەنزڵی تۆیە، گوتم: خودا سەرفرازتان بکا وازم لێ بهێنن با بچمە ناویەوە، گوتیان هەر بۆ تۆیە و دەچیتە ناوی، بەڵام ئێستا نا. پێمگوت من ئەمشەو شتگەلی سەیروسەمەرەم دیت، دەکرێت هەواڵم پێ بدەن لە بارەیانەوە؟ گوتیان بەڵێ، پیاوی یەکەم، کە دیت بە بەرد سەریان دەشکاند، ئەو پیاوەیە کە قورئان لەبەر دەکا و پاشان لە بیری خۆی دەباتەوە و دەوری ناکاتەوە تا لە بیری دەچێتەوە و لە کاتی نوێژە فەرزەکاندا دەخەوێت و خەم لە نوێژەکەی ناخوات.

ئەو کەسەی کە چووین بە سەریدا: لالفاو لووت و چاویان هەتا پشتملی دەدڕی، ئەو پیاوەیە لە ماڵ دەردەچێ هەر خەریکی درۆکردنە و درۆی ئەو بە هەموو لایەکدا بڵاو دەبێتەوە.

ئەو پیاوگەل و ژنگەلە ڕووتانە کە لەناو ئەو شوێنە داخکراوە بوون، ئەوانە پیاوی شەڕواڵپیس و ژنی داوێنپیس بوون، ئەو کەسەی بینیت لەناو چۆمەکەدا مەلە دەکات، بەردی دەرخوارد دەدەن ئەوە سووخۆر بوو، ئەو کەسە ڕەزاتاڵەیش کە سەرقاڵی گەرمکردنی ئاگرەکە بوو، ئەویش مالیکی وەردیانی دۆزەخ بوو، پیاوە کەڵەگەتەکەیش کە لەناو باخەکەدا بوو، ئەویش ئیبراهیم بوو (درووودی خودای لێ بێت)، ئەو منداڵانەیش کە لە دەوری بوون، ئەوە ئەو منداڵانە بوون کە لەسەر ئایینی فیترەت لەدایک بوون و بە منداڵی مردوون.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

خـەوی بینـەروبەرە: ئـەو بابەتانەیـە مـرۆڤ ڕۆژانـە بیـری لـێ دەکاتـەوە لەگـەڵ ڕووداوەکانـی ڕۆژ لـە خـەودا دەیبینێتـەوە.

جـۆری یەکەمـی، تەنهـا جـۆری خـەوە کـە بـە پێـی توانـاکان و شـارەزایی لێکدانـەوەی بـۆ دەکرێـت.

لێکدانـەوەی خـەون حوکمی فەتـوای هەیـە، فەتـوادان بەبـێ زانسـت ڕێگەپێدراو نییـە.

وانەی دووەم

قسـەکردن لـە بـارەی لێکدانـەوە «تەئویـل»-ەوە ڕامانـدەکێشـێت بـۆ پرسـیارێکی تـر: ئایـا لێکدانـەوەی خـەون زانسـتێکە پـەروەردگار دەیخاتـە نێـو دڵـی یەکێـک لـە بەندەکانـی، یاخـود لـە ڕێـی کۆشـش و فێربوونـەوە وەدەسـتی دەهێنێـت، وەک هـەر زانسـتێکی تـری وەک: فیزیـا و بیرکاری؟ دوای خوێندنەوەیەکـی قـوڵ لـەم بارەیـەوە، پێمـوایە لێکدانـەوەی خـەو لـە نێوانـی هەردووکیانـە، واتـە ئیلهامـی خودایـی و هەوڵـدان بـۆ فێربوونـی، بـەڵام زۆربەیـان لـە لایـەن پەروەردگارەوەیـە.

جـۆری یەکـەم لـەو جۆرەیـە کـە پـەروەردگار یوسـفی فێـر کردووە وەک قورئـان وێنای دەکات ﴿ وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ ﴿٢١﴾ ﴾ (یوسـف) «تـا ئێمـە فێریشـی بکەیـن چـۆن خەونـان لێـک بداتـەوە» ئەوانـی تـر پێویسـتی بـە کۆمەڵێـک یاسـا و بنەمـا هەیـە، پێویسـتە خەڵکـی ئـاگاداری بـن خـەون بـە پێـی بینەرەکـەی لێـک دەدرێتـەوە دوو پیـاو هاتـن بـۆ لای ئیبـن سـیرین:

یەکیان گوتی: لە خەومدا بینیم بانگ دەدەم.

ئیبن سیرین گوتی: گەشتی ماڵی خودا دەکەیت.

کەسـێکی ترهـات و بـە هەمـان شـێوە گوتـی: لـە خەومـدا بینیـم بانگـم داوە.

منتدى إقرأ الثقافي

گوتی: تۆ دزی دەکەیت و دەستگیر دەکرێیت.

قوتابییەکانی سەریان سووڕما لە وەڵامەکەی.

ئیبن سیرین گوتی: یەکەمیان نیشانەی خێر و چاکەم لە ڕوویدا بەدی کرد، بە سوودوەرگرتن لە گوتەی پەروەردگار، ﴿ وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا ﴿٢٧﴾ ﴾ (الحج) «بانگەوازی خەڵک بکە بێنە زیارەت، بە پیادەیی و بەسواری».

دووەمیان نیشانەکانی خراپە و تاوانم تێدا بەدی کرد، گوتەی پەروەردگارم بەسەردا جێبەجێ کرد ﴿ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا ٱلْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَٰرِقُونَ ﴿٧٠﴾ ﴾ (یوسف)، «جارچییەک جاری ڕاهێشت: کاروانینە ئێوە دزێتان کردووە».

هەندێک بابەت هەن هەموان نایبینن، خەونی عەزیز بە بێبارانی و قاتوقڕییەوە، ئەمە خەونی پادشا و بەرپرسانە، لەوانە خەڵکانی ئاسایی ئەمجۆرە لە خەو نەبینن. جارێک عەبدوڵڵای کوڕی زوبەیر خەونێکی بینی، پیاوێکی نارد بۆ لای سەعیدی کوڕی موسەیب پێی گوت، خەوەکە بۆ سەعید بگێڕەوە، بەڵام بڵی خەونی خۆمە، نەک عەبدوڵڵا... کابرا دوای ئەوەی خەونەکەی گێڕایەوە، سەعیدی کوڕی موسەیب وەڵامی دایەوە:

کەسێکی وەک تۆ ئەم خەونە نابینێت...

پێم دەڵێیت ئەمە خەونی کێیە یان پێت بڵێم؟

کابرا گوتی: تۆ پێم بڵێ.

سەعید: ئەم خەونە خەونی ئیبن زوبەیرە.

عەبدوڵڵا لە خەویدا بینیی شەڕ لەگەڵ عەبدولمەلیکی کوڕی مەروان دەکات و شکستی خواردووە...

چوار مێخی پێدا داکوتیوە...

سەعید خەونەکەی لێکدایەوە بەوەی عەبدولمەلیک، ئیبن زوبەیر

منتدى إقرأ الثقافي

دەکوژێت.

دوای ئەو چوار لە کوڕەکانی جێگەی دەگرنەوە.

دواتر ڕووداوکە بەمشێوەیە ڕووی دا، عەبدوڵڵای کوڕی زوبەیر لەسەر دەستی حەجاجی کوڕی یوسف کوژرا.

دواتر هەریەک لە کوڕەکانی عەبدولمەلیک، سولەیمان و هیشام و وەلید و یەزید بوونە جێنشین.

وانەی سێیەم

بەرزەخ وەک ئەوەی زانایان ڕاڤەیان کردووە قۆناغێکە لەنێوان مردن و زیندووکردنەوەدا بۆ حیساب، گەرچی نکۆڵیکردنی سزای ناو گۆڕ و مرۆڤ لە میللەت ناباتە دەر، وەک ئەوەی جمهوری زانایان گوتوویانە لەو بارەیەوە، دەیان و بگرە سەدان دەق ئاماژە بە حەقیقەتی سزای گۆڕ دەکەن، کە بە هیچ شێوەیەک دەرفەتی ڕەتکردنەوەی نییە، گۆڕ یەکەمین مەنزڵگەی قیامەتە، یان باخچەیەکە لە باخچەکانی بەهەشت، یاخود چاڵێکە لە چاڵەکانی دۆزەخ، ئەوانەی بە ناوی عەقڵەوە سزای گۆڕ ڕەت دەکەنەوە، جگە لە بێئاگایی سەرمایەکی تریان نییە. بەوەی گوایە کاتێک ئێسکە کۆن و پروتکاوەکان دەبینین، دەڵێن: کوا سزا و پاداشتی نێو گۆڕ؟ بێئاگا لەوەی پێوەندییەکی توند هەیە لەنێوان ڕۆح و جەستەدا.

بەپێی ئەو قۆناغەی مرۆڤی تێدایە کەم و زیاد دەکات.

مرۆڤەکان بە چەند قۆناغێکی جیاوازدا تێدەپەڕن، ئەم قۆناغە جیاوازە بە جیاوازی پێوەندیی نێوان ڕۆح و جەستە.

مرۆڤ بە چەند قۆناغێکدا تێدەپەڕێت و چەند قۆناغێکی تر دەبینێت، دەکرێت قۆناغەکانی گەشەی مرۆڤ بکەین بە چەند بەشێکەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

یەکەم: قۆناغی عەدەم، بریتییە لە قۆناغی پێش دروستبوونی ئادەم.

واتە ئەو قۆناغەی مرۆڤەکان بوونێکیان نەبوو لەنێو زانستی پەروەردگاردا نەبێت.

قۆناغی گەردیلە: واتە ئەو قۆناغەی تێیدا پەروەردگار ڕۆحی تەواوی مرۆڤەکانی بە یەکجار دروست کرد، هەمووان گەواهییان دا بە خودایەتیی پەروەردگار، هەمووان گەواهیی حەقیان دا وەک ئەوەی قورئان ئاماژەی پێ دەکات:

﴿ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنۢ بَنِىٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا۟ بَلَىٰ شَهِدْنَآ ﴿١٧٢﴾ ﴾(الاعراف).

«ئەوسایش کە پەروەردەی تۆ لە پشتی عەولادی ئادەم زاروزیچی بەرهەم هێنا، لەسەر خۆیان شایەتی هەر بە خۆیان دا، گوتی: من پەروەردێنتان نیم؟ گوتیان بەڵێ، ئێمە لەوە ئاگادارین و گەواهی دەدەین» کاتێک پەروەردگار ویستی هەبوو مرۆڤێک دروست بکات، ڕۆحەکەی بە فریشتەیەکدا دەنێرێت بۆ لای مرۆڤ بۆ ئەوەی فو بکا بە ڕۆحیدا.

سێیەم: قۆناغی بوون و دەرکەوتن لەسەر زەوی.

ئەم قۆناغە لە ڕۆحکردن بە بەریدا درێژ دەبێتەوە تاوەکو مردنی کۆتایی دێت.

چوارەم: قۆناغی بەرزەخ.

ئەم قۆناغە لە مردنی مرۆڤەوە دەست پێ دەکات تاوەکو قۆناغی زیندووبوونەوە.

پێنجەم: قۆناغی جاویدانی هەمیشەیی.

دوای کۆتاییهاتنی لێپێچینەوە، مرۆڤ بەرەو بەهەشت یاخود بەرەو دۆزەخ، بێگومان پێوەندیی نێوان ڕۆح و جەستە بەپێی هەر

منتدى إقرأ الثقافي

یەک لەم قۆناغانە دەگۆڕێن... لە قۆناغی عەدەمدا هیچ پێوەندییەک لەنێوان ڕۆح و جەستەدا نەبووە.

لە قۆناغی بوونی ڕاستەقینەدا خۆشی و سزا بۆ جەستەیە، ڕۆحیش شوێن جەستە کەوتووە. گەر بە توندی ئازاری مرۆڤێک بدەین، ئەوا لە ڕاستیدا جەستەی ئازار دەچێژێت.

بەهۆی پێوەندیی نێوان ڕۆح و جەستە ئەم ڕۆحە ئازار دەکێشێت، بەڵام لە گۆڕدا چێژ و سزا لەسەر ڕۆحە و جەستەیش شوێنی دەکەوێت. لە قۆناغی جاویدانیدا چێژ و سزا لەسەر جەستە و ڕۆحن پێکەوە... وەک یەکە.

وانەی چوارەم

دادپەروەری خودا لەوەدایە، هەر سزایەک لە ڕەگەزی کارەکەیە، هەر کەس لە بەرزەخدا بەپێی ڕێژەی ئەو کارەی کردوویەتی سزا دەدرێت، هەر کەس پشتی لە قورئان کردبێت و لە ساتی نوێژە فەرزکاندا نوستێت، بە لێدانی سەر سزا دەدرێت.

لەبەر ئەوەی سەر جێگەی کڕنووشبردنە، ئەو سەرەی فەرمانی پێ کراوە بە کڕنووشبردن، بەو شێوەیە سزا دەدرێت.

پێموایە سزاکە بە کۆبوونەوەی نێوان دوو بابەت دەبێت، ڕەتکردنەوەی قورئان و خەوتن لە کاتی نوێژە واجبەکان،

ڕەتکردنەوەی قورئان، ڕەتکردنەوەی کارکردنە بە قورئان، نەوەک ڕەتکردنەوەی خوێندنەوەی ئەو کەسەی باوەڕی بە خودا و پەیامبەر و زیندووکردنەوە و لێپێچینەوە و ئەرکانەکانی ئیسلام جێبەجێ بکات بەبێ ئەوەی قورئان بخوێنێت.

خوێندنەوەی قورئان بەپێی پێگەی و دەوری مرۆڤە لە ژیاندا. خوێندنەوە قورئان بۆ دەسەڵاتدار حوکمکردنە بە قورئان.

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەتکردنەوەی قورئان بۆ خەڵکی ڕەتکردنەوەی حوکمی پەروەردگارە لە ژیانی ڕۆژانەیاندا، وەک ڕەتکردنەوەی پیاو بۆ ئایەتەکانی میرات و ستەمکردن لە هاوبەشەکان، ڕەتکردنەوەی بالاپۆشی لە لایەن ئافرەتانەوە.

خەوتن لە ساتی نوێژە فەرزەکاندا گەرچی کارێکی ئاسان نییە، ئەوەی لە فەرموودەدا بینیومە، سزاکەی جگە لەوە شتێکی تر نییە، وەک فەرموودەی خۆشەویست: (إذا نام أحدكم عن صلاه أونسيها فليصلها إذا ذكرها، لاكفاره لها إلا ذالك) «هەرکەس خەوی لێکەوتبوو یان بیری چوو هەر کات خەبەری بووەوە یان بیری کەوتەوە نوێژەکەی بکات، هیچ کەفارەتێکی نییە جگە لەمە».

فەرموودەی ئەو هاوەڵەی کە هاوسەرەکەی لای پەیامبەر گلەیی لێ کرد بەوەی لە نوێژی بەیانیدا دەخەوێت، هاوەڵەکەی پەیامبەر گوتی: ئەی خۆشەویستی خودا ئێمە هەر بە بنەماڵە خەومان قورسە.

خۆشەویست پێی فەرموو: هەر کات وەئاگا هاتی نوێژەکەت بکە.

گێڕانەوەی ئەم فەرموودەیە بۆ ئەوە نییە خەڵکی بە سانایی لە نوێژی بەیانی بڕوانن، تەنها وەک ئەمانەتێکی زانستی خستمە ڕوو، ئەو پیاوەی درۆ دەکات، تاوەکو ئەوەی دەگاتە لووتکە ئازاری خنکان، سزایەکی گونجاوە. شوێنی ئەنجامدانی درۆکە سزا دەدرێت.

زیناکاران لە جێگەیەکی گەرمدا بە ڕووتی کۆ دەکرێنەوە، سزا دەدرێن، دامێنیان کە زینایان کردووە بە ئاگر سزا دەدرێ.

سووخۆر دەخرێتە نێو ڕووبارێک خوێنەوە، چونکە دەم شوێن و ئامرازی خواردنی سووە.

وانەی پێنجەم

منتدى إقرأ الثقافي

دەخیلت بم! هیچ کات گومانت لە میهری پەروەردگار نەبێت.
پێش میهرەبانییەکەی لە بیری نەکەیت.
خودایەکی دادپەروەرە و ستەم ناکات.

لەم فەرموودەیەدا میهر و دادی پەروەردگار بە ڕوونی دەردەکەوێت. دادپەروەری لەوەدایە، پەروەردگار مافی بەندەکان وەردەگرێتەوە، کاتێک بەزەییت بە درۆزندا دێتەوە، لە بیری نەکەیت درۆکردن چی کردووە لە ژیانی خەڵکیدا.

ئابڕووی چەندین مرۆڤ بەهۆی درۆوە شکا، چەندین ماف بەهۆی درۆوە خوران، بەهۆی درۆوە چەندین ئاشووب هەڵگیرسان، چەندین ماڵ ڕووخان، چەندین خوێن ڕژان، پێتخۆشە بەبێ لێپێچینەوە و سزا دەربازیان بێت؟ کاتێک سۆز و بەزەییت بەرانبەر سووخۆر دەبێت، لە یادی نەکەیت سوو چەندە کارەساتێکی گەورەی لە کۆمەڵگاکاندا خوڵقاندووە. خەڵکانێکی هەژار چەندین جار پتر لە قەرزەکەیان پارەی سوویان داوەتەوە.

چەندین زەوی بەهۆی بێتوانایی لە گێڕانەوەی قەرز داگیر کران، چەندین پرۆژەی گەورە بەهۆی سووەوە لە کار کەوتن. چەندین دەرفەتی کار بەهۆی سوو و سەرمایەی ترسنۆکە بە ڕووی گەنجاندا داخران، قازانجی زامنکراوی حەرام فەرز بکێت بەسەر قازانجی حەلاڵی بچووکدا خۆشحاڵیت کەسانێک کە دەبنە مایەی دروستبوونی ئەم هەموو کارەساتە، بەبێ سزا دەربازیان بێت؟ لە بابەتی سزا و دادپەروەریدا میهرەبانیی پەروەردگار دەردەکەوێت، ئیبراهیم دەبێتە چاودێری کاری منداڵانی بێباوەڕان، واتای ئەوەی منداڵان بەهۆی بێباوەڕیی باوکیانەوە سزا نادرێن، بە هەمان شێوە پەروەردگار بە میهری خۆی سزای ئەو کەسانە نادات، کە پەیامیان پێ نەگەییشتووە. ﴿ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ ﴾(الإسراء) «تا

منتدى إقرأ الثقافي

پێغەمبەریش نەنێرین، جەربەزە لەمەڕدا نییە.

بڕوانە ئەوانەی کاروباری چاک و خراپیان تێکەڵ کردووە.

پەروەردگار بە میهری خۆی چاوپۆشییان لێ دەکات

بە بۆچوونێکی پێچەوانە، ئەوانەی سزا وەردەگرن، کرداری چاکەیان نەبووە،

بەڵکوو تەواوی ژیانیان لە خراپەوە بۆ خراپە، لە تاوانەوە بۆ تاوان

لە یاخیبوونەوە بۆ یاخیبوونێکی تر بەسەر بردووە.

وانەی شەشەم

دەبێت بزانین پەروەردگار بۆچی قورئانی دابەزاندووە؟ قورئان بۆ ئەوە دانەبەزیوە بەسەر مردووەکاندا بخوێنرێت.

قورئان هاتووە بۆ خەڵکانی (لینذر من کان حیا). ئەم قورئانە دەستووری گشتگیرە بۆ مرۆڤایەتی.

ئیسلام دانامەزرێت بەبێ کارکردن بە ناواخنی ئیسلام، نالۆژیکییە و هیچ پێوەندیی بە ئیسلامەوە نییە، نوێژ بکەین و ڕۆژوو بگرین و حەج بکەین و زەکات بدەین، پاشان پەیڕەو و بەرنامەی ژیانمان لە خۆرهەڵات و خۆرئاواوە هاوردە بکەین، یاخود پڕۆگرامێکی ژیان دوور لە حوکمی پەروەردگار بنووسینەوە. پەروەردگار کاتێک حوکمی ناردووە، بۆ ئەوەیە کاری پێ بکرێت، بە دڵمان بێت، یاخود نا.

یاساکانی میراتی بۆ جێبەجێکردن هاتوون، پێمان خۆش بێت یاخود نا، حەرامکردنی سوو و حەلاڵکردنی کڕین و فرۆشتن فەرمانێکی پابەندییە لە پەروەردگارەوە.

پابەندبوون بە تەواوی یاساکانی پەروەردگارەوە،

منتدى إقرأ الثقافي

ڕێکخستنی پێوەندییەکانی هاوسەرگیری.
مافەکانی دراوسێ،
مافی نزیکەکان و سیلەی ڕەحمی نێوان نزیکەکان،
قەبووڵکردنی قورئان بە تەنها واتای قەبووڵکردنی خوێندنەوەی نییە،
بەڵکوو زیاد لەوە قەبووڵکردنی حوکم و پابەندبوون بە فەرمان و نەهییەکانی قورئانەوە،
ئەوەی دەڵێت نوێژ دەکەین ڕۆژوو دەگرین و حەج دەکەین، زەکات دەدەین،
بەڵام سەرمایەداری دەکەین بە سیستەمی ژیان،
بە دڵنیایی ئەمەیش تێنەگەیشتنە لە ئیسلام.
هەرکەس یاسای سزادانی ئیسلامی قەبووڵ نەکات
بە دڵنیاییەوە تۆمەتی خراپدانانی تەشریعی داوەتە پاڵ پەروەردگار.
ئەوەی سیستەمێکی ئابووریی جیا لەوەی ئیسلام پشتگیریی دەکات (ئابووریی ئیسلامی گەر دروست بێت ئەم زاراوەیە بەکار بهێنین) ئەوانە بە بێئاگایی خۆی پێی وایە کە مرۆڤەکان زاناترن لە پەروەردگار بە دانانی یاسا و تەشریع.

وانەی حەوتەم

درۆکردن پێش ئەوەی حەرام بێت، کەسایەتیی مرۆڤ لەکەدار دەکات.

عەرەبەکان تەنانەت لە سەردەمی جاهیلیدا خاوەنی خووی ڕەسەن بوون، ئەبوجەهل ئەو کەسایەتییە نەخوازراوە، کاتێک پێشنیاری ئەوەیان کرد، هێرش بکەنە سەر ماڵی موحەممەد، لە

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

لە بیری نەکەیت یوسفی ڕاستگۆ
بەهۆی داوێنپاکییەوە پلەی بەرز بووەوە.
لە چیرۆکی ئەوانی تردا پەند و وانەیەکی گەورەی تێدایە.

وانەی نۆیەم

لە بارەی ڕووی زبری مالیکی خازنی دۆزەخەوە دەدوێین. پەروەردگار ئەو دەموچاوە مەترسیدارەی دروست نەکردووە لەبەر ئەوەی ناتوانێت وێنەیەکی قەشەنگ دروست بکات، هەموو کارێکی پەروەردگار حیکمەتێکی لە پشتەوەیە. دروستکردنی مالیک بەم شێوەیە لە لایەن پەروەردگارەوە زیادکردنی سزای ئەهلی دۆزەخە. مرۆڤ بە ڕوانین لە ڕووی قەشەنگ و خووی جوان خۆشحاڵ دەبێت، بە پێچەوانەوە بە ڕووی ناجوانان نیگەران دەبێت، هەر لەبەر ئەمە مالیکی بەم شێوەیە دروست کردووە، بۆ ئەوەی ئەو ڕۆڵە ببینێ کە لەپێناویدا دروست کراوە. دروستکردنی مالیک خازنی دۆزەخ بە شێوەیەکی جوان پێچەوانەی ئەرک و کاری ئەوە. بە پێچەوانەوە ڕەزوانی زێوانەی بەهەشت لە لووتکەی جوانیی قەشەنگییە بۆ ئەوەی دانیشتوانی بەهەشت بە بینینی خۆشحاڵ بن.

سەبارەت بە دونیا، جوانی و ناشیرینی لە دونیادا بەشی خودای پەروەردگارن.

لەنێوان بەندەکانیدا بەهۆی دادپەروەرییەکەوە کە هەیە
ئەدەب لە مەقامی پەروەردگاردا کاری بەندە ڕاسانەکانە.
ڕەخنەگرتن لە دروستکراو، ڕەخنەیە لە دروستکەر.
پاک و بێگەردی بۆ پەروەردگار کە ناتوانایی بدرێتە پاڵ
بابەتی ڕزق و ڕۆزی ئەو بابەتەیە کە خەڵکی تێدایە جیاوازن
هەندێکیان هەژار و هەندێکی تریان دەوڵەمەند.

منتدى إقرأ الثقافي

هەندێکیان خاوەن منداڵ و هەندێکی تریان بێوەجاخ.
هەندێکیان تەمەندرێژ و هەندێکی تریان تەمەنیان کورت.
هەندێک دڵخۆش و هەندێکی تر خەمبار
هەندێک جوان و هەندێکی تر ناجوان
هەر کەس جوانییەکی هەبوو با سوپاسی پەروەردگار بکات.
هەر کەس ناجوان بوو، با ئارام بگرێت.
دونیا سەرلەبەر تاقیکردنەوەیە.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو پیاوەی وشترەکەی ون کرد

موسلیم ڕیوایەتی دەکات، خۆشەویست فەرموویەتی: پەروەردگار زۆر دڵخۆشترە بە بۆنەی تۆبەی بەندەیەکی باوەڕداری خۆیەوە، لە پیاوێک کە کەلوپەلی خۆی لەسەر وشترەکەی بار کردبێ و پاشان دەست بە سەفەر بکات و بگاتە بیابانێکی کاکیبەکاکی و قاقڕ.

کاتی پشوودان بێت و لە بن سێبەریدارێکدا دابەزێت، کەمێک ڕابکشێ و خەو زۆری بۆ بهێنێ و چاوێکی بۆ گەرم بکا، وشترەکەی بۆی دەرپەڕێ و کاتێک وەئاگا بێتەوە، ئەم لا وشتر و ئەو لا وشتر هیچ دیار نییە. دەچێتە سەر بەرزاییەک و هیچ نابینێت، دەڕواتە سەر بەرزاییەکی تر، بەڵام ئەویش هیچ. لەسەر بەرزایی سێیەم دیسان هەر هیچ! هێند دەگەڕێ تا تینوێتی زۆری بۆ دەهێنێت، لەبەر خۆیەوە دەڵێ: دەڕۆمەوە بۆ جێگای خۆم، لێی ڕادەکشێم هەتا دەمرم. سەر دەخاتە سەر باسکی خۆی، بۆ مردن خۆی ساز دەکات، کاتێ وەئاگا دێتەوە (چی دەبینێ!) وشترەکەی بە بارەوە لە بەردەمیدا ڕاوەستاوە.

ئەویش هێندە خۆشحاڵ دەبێ (لە تاو شادی و دڵخۆشی خۆی قسەی لێ تێک دەچێ.) دەڵێ:

خودایە! تۆ بەندەی منی و من خوداوەندی تۆ.

منتدى إقرأ الثقافي

(بەڵێ) هێندە دڵی خۆش و بەدەماخە لێی تێک دەچێت.
خودای مەزن زۆر لەو پیاوە خۆشحاڵترە،
کاتێ کە بەندەکانی تۆبە دەکەن.

وانەی یەکەم

گەر هەموو دروستکراوەکانی پەروەردگار گوناە- بکەن و بێفەرمانیی خودا بکەن، هیچ لە موڵکی خودا کەم ناکات، گەر هەموو بەندەکانی پەروەردگار چاکە بکەن، هیچ لە موڵکی خودای مەزن زێدە نابێ، کە وابوو تاوانکردن هیچ زیانێک بە گەورەیی پەروەردگار ناگەیەنێت.

چاکەکردن هیچ سوودێکی بۆ پەروەردگار نییە، بەڵام ئەو خودایە هێندە بەسۆزە، سەرت لێی سووڕ دەمێنێ، هێندە بەخشندە و دڵاوایە کەس نازانێ ئەوپەڕی بەخششی خودا لە کوێدایە.

شەوان چاوی بەزەیی خودا لەسەر تاوانباری ڕۆژە، چاوەچاوە تۆبە بکەن، ڕۆژیش لەسەر تاوانباری دەمی شەوە، بۆ ئەوەی تۆبەی ڕاستی بکەن، گەر هێندەی چیاکانیش باری گوناهت لە لابێت، هیچ نەترسی، بڕۆ خودا بەخشندەیە. هەر کەس لە دەرگای خودا بدا، دەستبەتاڵ ناگەڕێتەوە، هەر کەس بە نەرمی بۆ لای بڕوات، ئەو بە تیژی بۆ لای ئەم دێت.

بەخشندەییە، بەخشینی زۆر زۆر خۆش دەوێ دڵاوایە و حەزی لە چاوپۆشی زۆر دێت، گوناهی تۆ چەند گەورە بێت، بەخشینی ئەو زۆر زیاترە. چاوپۆشی ئەو زۆر لە هەڵە و کەموکورتیی بەندەکانی زێدەترە، هەتا تۆ لە تەوبەکردن ماندوو نەبیت، ئەو بەردەوام لێت خۆش دەبێت. گەر گوناهت گەورەن، گەر شەیتانی خاپینۆک بە فێڵی خۆی کاری دزێو و نارەوای بۆ جوان کردی، لە بیرت بێت.

منتدى إقرأ الثقافي

دیسان دەڵێم لە بیرت بێت
خودای مەزن چەند پێی خۆشە
لە دەرگەی بدەی.
چەند پێی خۆشە بانگی بکەی
پەروەردگارا! من گوناهبارم
لە تۆ ڕابکەم بۆ کوێ بڕۆم؟
پەنام نییە جگە لە تۆ
بەندە زۆرن بەڵام خودا یەک
ڕابوورد تەمەنم هەموو بە نافەرمانی
نەینوکی دڵم لە چەوتی ژەنگی هانی
هێشتا بە ئومێدی بەزەییم
چوون هەرگیز پێموانەبوو دوانی
هەر بە تاکم زانی
هێندە بەسە بۆ شۆرینی
گوناهانی ساڵانی دوور و ڕابردوو.
نەکەی شەیتان لە خشتەت ببا
ئومێدت بە بەزەیی خودا کاڵ بکات
نەکەی بڵێی: گوناهبارم، شەرمەزارم
بە چ ڕوویەک لە دەرگای ڕەحمەتی پەروەردگارم
خودا وەک خونکار و وەزیر و پاشایان نییە.
چەند ساڵ خزمەت، شەو نخونی، گیانفیدایی بە هەڵەیەک بشواتەوە
نەکەی هەرگیز بە پێوانەی پاشا و وەزیری سەر زەوی
سۆزی پاشای ئاسمانەکان پێوانە بکەی
چەند جوانی فەرموو مەولەوی

منتدى إقرأ الثقافي

یەک زەڕە شعوور هەیە پێتەوە
کە گوتیان خودا دەبڕێتەوە.

دەڵێن جارێ لەسەر زەوی پاشایەک هەبوو، سەگی هەبوو، ئەممـا زۆر دڕ، هەر کەسێک لە دارودەستەی بێفەرمانی کردبایە، دەکرا بە خۆراکی سەگان.

ئەم پاشایە وەزیرێکی باشی هەبوو، چەند ساڵ لە خزمەتی پاشا دەستەونەزەر بەردەوامِ بەرکاری پاشا بوو،

بەڵام جارێک، تاقە یەک جار بێفەرمانیی پاشا دەکات. بڕیار دەدرێ بیکەن بە خۆراکی گەماڵ.

دەڵێت: قوربان دوو سێ حەفتە با ئازاد بم، دوایی بمکە بە خۆراکی سەگەکانت.

دەڵێت: باشە.

وەزیر دەڕوا بە سەگوانی پاشا دەڵێ:

با دوو هەفتە من لەجیاتی تۆ خزمەتی سەگەکان بکەم.

لەم ماوەدا خواردنی باش دەرخواردی سەگەکان دەدا... مۆڵەت تەواو، هەرچی پۆشاکی وەزیرە دایدەماڵن، وەزیر دەخەنە بەردەم سەگ، تاقە سەگێ دەم لە وەزیرەوە نادا.

پاشا دەڵێ: ئەها زانیم جادووت لە سەگەکان کردووە.

دەڵێت: نەخێر، بە چواردە ڕۆژ خزمەتکردن وەفای خۆیان نیشان داوم.

بەڵام چەند ساڵ بە شەو و ڕۆژ لە خزمەتی جەنابتدا بووم، هێندە وەفات بۆ من نەبوو، لە یەک تاوانم ببووری. بەڵێ! ئەمە ئاکاری پاشای سەر زەوی.

پاشای ئاسمانەکان جۆرێکی تر ڕەفتار دەکات.

چەند ساڵ گوناه، گزیکاری، بێوەفایی

منتدى إقرأ الثقافي

تاوانباری، هەزار هەزار تاوانی تر بە یەک تۆبە دەشواتەوە.
گەر ئێمە خۆمان لەو بە دوور نەگرین، ئەو دوور نییە.

وانەی دووەم:

ئەم دونیایە جێگەی هۆکار و ئەسبابە، دەستگرتن بە هۆکارەوە مانای پشتنەبەستن نییە بە زاتی پەروەردگار، ئێمە بەرفەرمانی ئەوین دەست بگرین بە هۆکارەوە.

قەدەری خودا وا دەخوازێ گەر تاکە کەسێ لەبەر بەهێزیی ئیمانی دەستی بەربدایە لە هۆکار، ئەوا ئەو کەسە پەیامبەر دەبوو، چوون ئەو لە گشت کەسێک ئیمانی بەهێزتر بوو.

بەڵام سەیر بکە، ئەو ڕۆژەی خۆشەویست لە مەککەوە بەرەو مەدینە کۆچی کرد، ڕێزانێکی زۆر شارەزای بە کرێ گرت، نەیگوت: خۆ من پەیامبەرم، هەر چۆن بێت پەروەردگار ڕێگەکەم نیشان دەدا و پێویستم بە هیچ کەس نییە، لە کاتی جەنگ زرێپۆش بوو، تا شمشێر کاری تێ نەکات نەیدەفەرموو: هەرچۆنێک بێت پەروەردگار لە شمشێری نەیاران دەمپارێزێت.

هەر کاتێکیش بەرەو غەزا ڕۆیشتبا، ڕێی دەگۆڕی.

دەزانی بۆ؟

تاکو دوژمن غافڵگیر بکات.

نەیدەفەرموو: هەرچۆن بێت سەردەکەوم، ئیتر بۆچی نەخشە بۆ جەنگ بەکار بهێنم.

ڕۆژێک عومەر عەرەبێکی دەشتەکی بینی، وشترێکی گەڕی پێیە، هەردوو دەستی بە نزاوە

دەیگوت: پەروەردگارا، شیفای وشترەکەم بدە.

عومەر فەرمووی: تۆزێ قەترانی لێ بسوو، پاشان بە

منتدى إقرأ الثقافي

ئومێدی پەروەردگارت بە، یانی هۆکار بەکار بهێنە و ئومێدت بە پەروەردگارت بێت.

جارێک عومەر ویستی بۆ شام بڕوا، بیستی پەتای تاعوون لە شام بڵاو بووەتەوە... لە ڕۆیشتن پاشگەز بووەوە، باوکی عوبەید ڕووی تێکرد و پێی گوت: گەورەم! تۆ لە چارەنووس ڕادەکەی؟

عومەر فەرمووی: لە چارەنووسێکەوە بۆ چارەنووسێکی تر.

گەر شوانێک ڕێی بکەوێتە تەنیشت کێوێک
لە بناری کێوەکەدا دوو دۆڵی گەورە ببینێت
یەکیان سەوز و پڕ لە ئاو بێت.
ئەوی تر هەر وشکانی بێت
وەک ناو لەپ بێ گژوگیا
ڕانەکەی خۆی لە کام دۆڵە دەلەوەڕێنی؟
خۆ هەردووکیان چارەنووسە!

پاش ماوەیەک لە هاوەڵێکی خۆشەویست ئەم فەرموودەیە دەبیستێت: هەر کات بیستتان، پەتای تاعوون لە شوێنێک بڵاو بووەتەوە ڕووی تێمەکەن، گەر پەتاکەیشی لە کن ئێوە بەربڵاو بوو، لێی ڕامەکەن.

عومەر کە ئەم فەرموودەیەی بیست، سوژدەی شوکری بۆ خودا برد و فەرمووی: سوپاس بۆ ئەو خودایە، کە قسەی هەق دەخاتە سەر زاری عومەر.

ئەو هاوڕێیە ئەگەر زۆر باش وشترەکەی ببەستایە و کەمتەرخەمیی نەکردایە و پشتی بە خودا ببەستایە، وشتر بۆ بەرەڵا دەبوو؟ کە وابوو تۆ بە ئەندازەی توانای خۆت، ئەسباب و هۆکارەکانت بەکار بهێنە و پاشان پشت بە خودا ببەستە.

وریا بە، وانەزانی هۆکار ئیتر هەموو شتە، لە کاتی جەنگ

منتدى إقرأ الثقافي

شمشێر سەرکەوتن ناهێنێ، فڕێدانی شمشێرەکەیش ئەوپەڕی بێئاوەزییە، ڕزق و ڕۆزی نەبەسراوە بە کارکردنەوە، بەڵام بێئیش لێی بکەوی، چۆپیی هەڵپەڕکێی نەزانیت هەڵگرتووە. کەمێ شرووب، دەنکە حەپێ، دەرزی، مایەی شیفای نەخۆش نییە، بەڵام هۆکارن بۆ شیفا.

یارمەتیدەر، بژێویدەر، نەخۆشچاکەر تەنها پەروەردگارە، بەڵام دونیا خانەی هۆکار و ئەسبابە، تۆیش هۆکار و ئەسبابی خۆت بەکار بهێنە و پشت بە پەروەردگارت ببەستە.

وانەی سێیەم

خودای مەزن چاوپۆشی لە هەڵە دەکات

مرۆڤ کاتێک زۆر دڵخۆشە

یان ئەو کاتەی زۆر خەمبارە و بەپەرۆشە

بیر و ئاوەزی وەک پیوێست لە کار نییە

خۆ گوێت لێبوو خاوەن وشتر

لە خۆشیدا دەیگوت: پەروەردگارا، تۆ بەندەی من، من خودای تۆم

ئەگەر لە کاتی ئاسایی وای گوتبایە کافر دەبوو.

تەماشای سۆزی خودا

پاکانە بۆ ئەو پیاوە دەکا

دەڵێ: قەینا لە خۆشیدا ئاگای لە دەمی خۆی نەما.

مەبەستمە شتێک بڵێم: هەر کات شتێکی نەشیاوت لە کەسێک بیست

فەتوای کافربوونی مەدە. لەوانەیە لێی تێکچووبێت، زۆر دڵشاد بێت، یان غەمگین بێت، من پاکانە بۆ ئەو کەسانە ناهێنمەوە کەوا

منتدى إقرأ الثقافي

قسەی خراپ دەکەن،

بەلام دەڵێم: ئێمەی مرۆڤ- هەوساری زمان و دڵمان جارجار لە دەست دەردەچێت و بە باشی بۆمان ناگیرێ، وەک دەزانین پەیامبەرمان شا مامۆستای بیر و باوەڕی مرۆڤە، ڕەچاوی ئەو پیاوەی کرد و نەیفەرموو لە دین دەرچووە.

ئەی ئێمە چی؟

دەبێ ئێمەیش وەک ئەو وا بین

ئەم سەربوردەیە وانەیەکی تری تێدایە

کاتێ زۆر دڵخۆشی پەیمان بە هیچ کەس مەدە

چوون لە کاتی دڵخۆشیدا پیاو بەڵێنی گەورە دەدا و دوایی لە دەستی نایەت و سەرکز دەبێت.

لە کاتی خەم و خەفەتیش خۆت لە هەڕەشەوگوڕەشە بپارێزە و پەنجەت لە کەس مەوەشێنە

دەمی خۆشی هەرە خۆش و خەفەتی زۆر بەسەر دەچن.

بیر لە کاتی دوای خەفەت و شادمانی بکەرەوە، لە کاردانەوەیش بە دوور بە.

وانەی چوارەم

نەقڵی کوفر، کوفر نییە

کاتێ کەسێک نەقڵی کوفرێک بۆ تۆ دەکا، تەماشا بکە بزانە هەر نەقڵە یاخود پەسەندی ئەو نەقڵە دەکا بیروبڕوا و نەقڵی قسە تێکەڵ مەکە، بیستت کە پەیامبەرمان نەقڵی کوفری ئەو پیاوەی کرد، خۆ دەزانین بەو قسەیەیش ڕازی نییە، قورئانی پیرۆز زۆر جار نەقڵی کوفری کافرانی پێشوو دەکا لەوانە: ﴿ لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ ﴿١٨١﴾ ﴾ (آل عمران).

منتدى إقرأ الثقافي

خودا وتەی ئەوانەی بیست کە دەیانگوت: خودا هەژارە و ئێمە دارایین.

دیسان دەڵێ: ﴿ وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ... ﴿٦٤﴾ ﴾ (المائدة) «جوو گوتیان: خودا دەستی بەستراوە».

ئێمە دەبێ بەگومانباش بین بەرانبەر بە مسوڵمانان، تا بتوانین وتەکانیان بە چاکە لێک بدەینەوە، قسەی خەڵکی مانای زۆرە، تۆ باشەکەی لێ وەرگرە.

یەکێک لە پیاوچاکان فەرمووی:

گەر هەڤاڵێکی خۆم لەسەر کێوێکی هەرە بەرز، پڕ بە دەمی بقیڕێنێ بڵێ: من خودای هەرە بەرزی ئێوەم،

ئەوا دەڵێم: ئەو ئایەتە دەڵێتەوە کە دەفەرموێ: ﴿ فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ ﴾ (النازعات).

ئەگەر بینیم بیرە بە ڕیشیدا دەچۆڕێ

ئەوا دەڵێم: داخۆ کێ پێکی ڕشتبێ بە سەر ڕیشیدا.

منتدى إقرأ الثقافي

هاوەڵانی خەندەکڵێدەر

پێشەوا موسلیم ڕیوایەت دەکات، خۆشەویست فەرموویەتی: لە سەردەمی کۆندا پاشایەک هەبوو، جادووگەرێکیشی هەبوو، کاتێ کە جادووگەر پیر بوو بە پاشای گوت: من خەریکە بێهێز دەبم، لاوێکم بۆ بنێرە با فێری جادوو و سیحری بکەم. لاویان بۆ نارد، لە ڕێگەدا ڕاهیبێکی فەلەی بینی، لە لای دانیشت و کەمێک قسەی لەگەڵ کرد.

قسەی ڕاهیب لەسەر لاوە کاریگەر بوو، هەموو ڕۆژێک کە بۆ لای جادووگەر دەهات، لای دەدایە لای ڕاهیب و گوێی لێ دەگرت، کە دەڕۆیشتە لای جادووگەر، جادووگەر زۆری لێ دەدا، بە ڕاهیبی گوت: من چی بکەم؟ پێی گوت: ئەگەر لە ماڵ لێت تووڕە بوون بڵێ: جادووگەرێک گیری داوم، گەر جادووگەر لێت تووڕە بوو، بڵێ لە ماڵ گیریان داوم.

ماوەیەک بەم جۆرەی ڕابوورد، ڕۆژێک لەسەر ڕێگە بینیی گیاندارێکی زۆر زەبەلاح ڕێگەی لە خەڵکی گرتووە، لاوە گوتی: ئەمڕۆ بۆ من دەردەکەوێ، ڕاهیب باشە یان جادووگەر؟

بەردێکی هەڵگرت و گوتی: خودایە ئەگەر ڕاهیبەکە لە جادووگەرە باشترە، بەم بەردە ئەم گیاندارە بتۆپێنە، با ڕێی خەڵکی والا

منتدى إقرأ الثقافي

ببێت، بەردی تێگرت، گیاندار تۆپی، خەڵکی ڕێگەیان والا بوو. لاوە بەسەرهاتەکەی بۆ ڕاهیبەکە گێڕایەوە، ڕاهیب گوتی: ئێ کوڕی خۆم ئێستا لە لای پەروەردگار تۆ زۆر لە من بەڕێزتری.

خۆت دەبینی چەندە پلەت بەرز بووەتەوە؟ خۆت ئامادە بکە کە تووشی بەڵا و موسیبەت دەبیت، بەڵام هەر کات تووشی بەڵا و موسیبەت بوویت، ناوم مەبە.

لاوە هێندە پلەی بەرز بوو، زگماککوێر و پێستبەڵەکی چا دەکرد و چارەسەری کەلەلا و بیمارانی دەکرد.

دۆستێکی نزیکی پاشا هەردوو چاوی لە دەست دابوو، بیستی لاوێکی زۆر زیرەک چارەی دەردەداران دەکا، بە بارێک دیاریی گرانبەهاوە ڕۆیشت بۆ لای لاوە.

گوتی: گەر چارەم بکەی، ئەم بارە دیارییە بۆ تۆ.

لاوە گوتی: من هیچ کەس چارەسەر ناکەم، چارە تەنها لای پەروەردگارە.

گەر ئیمان بە خودا بهێنی، منیش لێی دەپاڕێمەوە چارەت بکا.

پیاوەکە ئیمانی هێنا، چاک بووەوە و ڕۆیشتەوە بۆ لای پادشا، وەک جاران بووە هاومەجلیسی پاشا.

پاشا پێی گوت: کێ چاوی چاک کردیتەوە؟

گوتی: خودام.

گوتی: جگە لە من خودای تر هەیە؟

گوتی: خودای من و خودای تۆ هەر (الله)یە.

گرتیان، هێندەیان لێ دا، تا لاوەکەی پێ نیشان دان.

لاویان هێنا، پاشا گوتی:

ئێ کوڕی خۆم، هێند زانا بووی زگماککوێر و پێستبەڵەک چارە دەکەی؟ هەرچیشت پێ خۆش بێت دەیکەی؟ گوتی: نەخێر، من

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

دوایی گوتی: تۆ ناتوانی من بکوژی، هەتاوەکو خۆم دەڵێم نەیکەی.

گوتی: چی بکەم؟

گوتی: لە گۆڕەپانێکدا هەموو خەڵک کۆ بکەرەوە، بمبەستە بە دارێکەوە، لە تیردانەکەی پشتی خۆم تیرێک بهێنە بیهاوێژە و بڵێ: بە ناوی خودای لاوە، پاشان تیرم تێبتەقێنە، گەر وا بکەی من دەکوژرێم.

پاشا وای کرد، خەڵکی کۆ کردەوە، ناوی (اللە)ـی هاتە زمان، لاجانگی لاوی نیشان کرد، تیری تەقان، لاو قامکی لەسەر زامی لاجانگ دانا و گیانی دەرچوو، خەڵکی هەموو بە یەک سەدا هاواریان کرد: باوەڕمان بە اللە هێنا، باوەڕمان کرد بە خودای لاوە... داروەدستەی پاشا هاتن، گوتیان: قوربان ئەوە چیت کرد؟ ئەوەی کە وا لێی دەترسای بۆ خۆت کردت.

خەڵکەکە باوەڕیان هێنا.

پاشان لە گشت کۆڵانەکان خەندەکی مەزنی لێ درا، خەندەک پڕ دەکران لە ئاگر، هەر کەس پەشیمان ببایە، لێی دەگەڕان. هەر کەس لەسەر ئیمانی خۆی سوور ببایە، دەخرایە ناو ئاگرەوە، ژنێکی منداڵەبەری باوەڕداریان هێنایە، لێواری خەندەک لەبەر منداڵەکەی کۆشی خەریک بوو، خۆی کافر بکا، مەتۆلکە لێی هاتە زمان: دایە تۆ لەسەر هەقی، خۆڕاگر بە.

وانەی یەکەم

تەماشای ئەم دونیا بکەن چەندە سەیرە!

لە شوێنی وا کەسی گومڕا سەرهەڵدەدا زۆر پێت سەیرە

کوڕی یەک لە گەورە پەیامبەران، لەبەر گومڕایی دەبێتە خۆراکی ئاو.

منتدى إقرأ الثقافي

ژنی پەیامبەرێکی تر لەبەر کوفر، تووشی سزای گەلەکەی دێت.

باوکی پەیامبەرێکی تر چۆپیکێشی بتتاشانە، لە دوورەوە ورد دەڕوانێ و چاوی لە کوڕی خۆیەتی دەیخەنە نێو ئاگرەوە.

لە شوێنی وایش باوەڕ و دین سەر هەڵ دەدا بە لاتەوە سەیرە.

لەو ئازەرەی کە بتتاشە ئیبراهیم لەدایک دەبێت.

لەنێو کۆشکی فیرعەونەکان موسا دەردێ.

لەناو پێخەفی فیرعەوندا ئافرەتێکی هەرە مەزن سەر هەڵ دەدات.

ئەو فیرعەونەی کە هەموو جار (من خودای هەرە بەرزی ئێوەم)، هوتافی بوو.

ژنەکەی خۆی لە دار دەدا، چونکە دەیگوت: (سبحان ربي الأعلى) پاک و بێگەردی بۆ پەروەردگار

ئەو منداڵەی پاشا ویستی بیکا بە جادووگەری خۆی، بوو بە بانگخواز.

ئەو منداڵەی پاشا ویستی ئەو خەڵکەی پێ گومڕا بکا، بوو بە هۆکاری دینداری.

ئەو منداڵەی پاشا ویستی قاچی کورسییەکەی قایم بکا، تێکی شکاند.

ئەو منداڵەی پاشا ویستی لە سۆنگەی ئەوەوە هێزی خۆی بە خەڵک نیشان دا، بوو بە هۆکاری لاوازی.

ماڵەکان هەر بۆ ئەوە نییە کە بیژمێری.

ماڵەکان دڵیان تێدایە، دڵەکان بە دەست پەروەردگارە.

پاک و بێگەردی بۆ پەروەردگار! کەسی وا هیدایەت دەدا کەس چاوەڕوانی ناکات.

زۆر کەسی تر گومڕا دەکا، تۆ پێتوایە چاکترین پیاوی سەردەمە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی دووەم

مـن دەمـەوێ، تۆیـش دەتـەوێ، پەروەردگاریـش چـی بوێـت ئـەوە دەکات

کێ پێی وایە مێردمنداڵێک تەختی پاشایەک نابووت بکات؟

کـێ پێـی وا بـوو ئـەو حەمزەیـەی ئەویـنداری مەشـرووب ببـوو، ڕۆژێـک ببـێ بـە بـاوەڕدار، دواییـش شـێری پـەروەردگار؟

کێ پێی وا بوو کە ئەو کەسەی کاتی ئوحود هێزی مسوڵمانی شکاند، ئیمـان بهێنـێ و ببـێ بـە شمشـێری خـودا؟

کێ پێی وا بوو کە عیکریمـە (ڕۆژی ئازادکردنی مەککە، کوشـتنی ببوە مەراقی مسوڵمانان)، دوایی باوەڕ بهێنێت و لە جەنگی یەرموکدا شـەهید ببێ؟

کێ پێی وا بوو کە ئەو کەسەی گیانی لـە سـەد مرۆڤ- دەسـەند، ڕێگای زەوی بۆ هەڵقرچێ و نزیک ببێ تا بـەرەو بەهەشت هەڵبفڕێ؟

کـێ پێـی وابـوو ئـەو عومـەرەی خـۆی لـە خورمـا خـودای بـۆ خۆی دروسـت دەکرد، پاشـان دەیخـوارد، ئیمـان دەهێنـێ و دەبـێ بـە دادگەرترین کـەس؟

کێ پێی وا بوو ئەو کەسەی حەمزەی شـەهید کرد، بـاوەڕ دەهێنێ و هەناسـە لە موسـەیلەمەی درۆزن دەبڕێ؟

وانەی سێیەم

تەماشای جەنگی پەروەردگار بکە، بزانە چی بە کار دەهێنێت؟

منداڵ پاشا لەناو دەبا!

پێشکە نەمرود فەنا دەکا!

ئاو کۆمەڵێک دەخنکێنێ!

منتدى إقرأ الثقافي

دەریا سوپا لە بن دەهێنێ!
زەوی قاڕوون هەڵدەلووشێ!
باران زاڵم دەفەوتێنێ!
بە با شارێک دەڕووخێنێت!
بە باڵندە سوپای ئەبرەهەی خەتابار دادەڕزێنێت!
تەماشای چەکی پەروەردگار بکە، بزانە چین: منداڵ و با، باران، پێشکە و دەریا...
تەنیا دوو پیت بەکار دەهێنێت
هێندە بەسە بڵێ: (ببە)، هەرچی کارە سەرلەبەری تەواو دەکا
خودایە، بێگەردی هەر بۆ تۆ، سەرم لە کارت سووڕماوە...
کە وا بوو ئەی برای بەڕێز! خوشکی بەپێز! خودا بەهێزە
تۆیش خۆت بدە پەنای خودا با بەهێز بی
چۆنی دەوێی تۆ ئا وا بە، ئەویش بۆ تۆ بە سۆز دەبێ، نزاکانت گیرا دەکا، چیت لێی بوێ پێتدەبەخشێ
کەسێک پاشا لەناو ببا زۆر ئاسانە خەمی تۆیش لە ڕیشە بهێنێ.
کەسێک سوپا بڕووخێنێ بە ئاسانی لە دەستی دێ بێئومێدیت لەناو بەرێ و لە جێی ئەو متمانە بچێنێ.
ئەو کەسەی کەوا بتوانێ پاشا و فیل و سوپا بەرەو دواوە ببا لای ئاسانە دەرد و ئازاری تۆیش لاببا
خۆت بۆ پەروەردگارت ساغ بکەوە و هەر بۆ ئەو ببە تا خودایش لە هەموو کاتێکدا بە دەم تۆوە بێت.

وانەی چوارەم

ئیمان و باوەڕ چەند سەیرن!
سەد ساڵ گوناه~ سەد ساڵ کوفر، بێبڕوایی

منتدى إقرأ الثقافي

لە یەکەم چرکەی ئیماندا تەواو دەبن

چ سەیرە! ئەو کافرەی ئیمان دەهێنێ، وا دەزانێ لە ژینی خۆی بۆ چرکەیەک کافر نەبووە

سەردەمێکی زۆر و درێژ پاشا لەنێو ئاپۆرای خەڵک وەک خودا وا بوو، دەیانپەرست

بە شەهیدبوونی منداڵێ وا ژیر ببوون، باوەڕیان هێندە پتەو بوو، لە خەندەکی پڕ لە ئاگر نەدەترسان، دەتگوت هەر لە منداڵیڕا باوەڕدار و مسوڵمان بوون، بۆ تاوێکیش بێدین نەبوون.

وەزیرەکە! بەشی زۆرینەی ژیانی خۆی بۆ پادشا ڕابردبوو، پاشای بە خودای خۆی دەزانی، تەنانەت بە خەڵکی دەگوت: خاوەن شکۆ خودای گشتمانە.

بەڵام هەر لە یەکەم دەمی بڕواهێنان بە مشارێک کەرتی دەکەن لە دین پاشگەز نابێتەوە

الله الله چەند شیرینە تامی ئیمان!

ساحیرەکانی لای فیرعەون

فیرعەون یەک یەک هەموویانی باش دەناسی

هەر یەک لە لایەکی میسر خزمەتکار و هەمەکاری شا فیرعەون بوو.

هەر بە هێمای پەنجەی فیرعەون وەک میزراح لە سووڕا بوون.

ملکەچ و گوێلەمستی بوون.

بەڵام کە ئیمان دەچێژن هەر هەموویان سوژدە بۆ خودای موسا دەبەن.

گەفی فیرعەون (دەست و پێتان هەموو دەبڕم، بە داردا هەڵتان دەواسم)، کاری نەکرد.

لە فیرعەون دەپاڕانەوە؟ لالاو پاپایان بۆ دەکرد؟ خونکی و کلکەسووتەیان کرد؟

منتدى إقرأ الثقافي

نەخێر برا! گوتیان: بڕۆ چیت لە دەست دێ، چاو مەپۆشە! ئێمە تازە خودامان ناسی، خودای خۆمان نادەین بە هەزاری وەک تۆ.

سپێدە هەموو جادووگەر، ئێوارە هەموو شەهیدی بە دار کراو.

تەماشا حەزرەتی عومەر!

چەندە دژی ئیمانداران بوو

هەر کە خۆی ئیمانی هێنا، عەرزی خۆشەویستی خودای کرد: قوربان ئێمە لەسەر هەقین، ئەوان بەتاڵ؟

فەرمووی: بەڵێ.

گوتی: دەی مادەم ئاوایە با لەپێناو دینی خودا ڕیسوام بکەن، چ دەربەستم؟

بە یەک چرکە لە ناوەڕاست بیابانی بێبڕوایی بۆ قوڵایی دەریای ئیمان!

ئەم باوەڕە چەند سەیرە، چی لە هەستی مرۆڤ دەکا؟

وانەی پێنجەم

زۆربەی زانایان یەکدەنگن کە کەرامات ڕاستە و هەیە، هەر کەسیش دانی پێدا نەنێ خۆی لە ڕاستی پێوار دەکات... ئێمەیش بەبێ هیچ دڕدۆنگی تەواو بڕوامان پێی هەیە، بەڵام خۆیشمان ناخەینە ناو هێڵی گێلی، هەرچەند ئایین پێمان دەڵێ: ئەم دونیایە سەرلەبەری بە دەست خودایە، بەڵام لە بەرانبەریشدا هانمان دەدا بە گوێرەی توانینی خۆمان دەست بدەینە هۆکارەکان، لەبەر ئەمە هەرکات باسی کەراماتمان لە لا کرا، ئەگەر هات و بە ڕشتە و سەنەدی ڕاستی پێمان گەیشت، ئێمەیش بڕوای پێ دەهێنین.

هەر وا بە سووک و ئاسانییش هەموو باسێک وەرناگرین، تا نەچینە یانەی گێلی جا بە سەنەدی دروست و تەواو، زۆر کەراماتی

منتدى إقرأ الثقافي

مەزنمان پێگەیشتووە با بزانین کەرامات چییە؟ بریتییە لە کارێکی نائاسایی خودای مەزن لەسەر دەستی مسوڵمانە چاکەکاندا دەریدەخات، بەم پێناسە لەگەڵ پەرجوو (موعجیزە) جیاواز نییە، بەڵام کەرامات تایبەتە بە پیاوچاکان، پەرجوویش تایبەتە بە چینی پەیامبەران، ئەوەی لەو فەرموودەیەدا باسی کرا، کەراماتی ئەو لاوە بوو (کوێری زگماک، پێستی بەڵەک، دۆعای شفا)، کە زۆر لە پەرجووەکانی عیسای کوڕی مەریەم دەچوو با بچینە خزمەتی پێشەوا عومەر، کەرامەتێکتان بۆ باس بکەم: کاتێ سوپای مسوڵمانان وڵاتی میسریان ئازاد کرد، کۆمەڵێک هاتن بۆ لای عەمر، گوتیان بە عەمر: ئەم ڕووباری نیلەی ئێمە خوویەکی سەیری هەیە.

گوتی: چییە؟

گوتیان: سێزدەی ئەم مانگەیە، ئەگەر کچێکی زۆر لەبار نەڕازێنین، وەک بووک تیفتیفەی نەدەین و باوکی کچە ڕازی نەکەین بیخەینە ناو ڕووباری نیل، نیل ناجووڵێ.

عەمر گوتی: نەخێر، چۆن شتی وا دەبێت؟ هەرچی عادەتی خراپە لە ئیسلامدا نابێ هەبێت،

سێ مانگ وەستان نیل نەجووڵا.

عەمر نامەیەکی نووسی و بۆ عومەر، باسی نیل و خەڵکی میسری تێدا نووسی.

عومەر لە وەڵامدا فەرمووی: تۆ ڕاستەکەی لە ئیسلامدا جێگەیەک بۆ عادەتی خراپ بوونی نییە، وا نامەیەک دەنووسم بۆت، بیخە ناو نیل، خودا گەورەیە.

لە نامەکەدا ئاوای نووسی: لە بەندەی خودا عومەرەوە بۆ نیلی میسر! گەر تۆ بە هێز و بازووی خۆت دەجووڵێی ئەوا تۆمان ناوێت، گەر بە فەرمانی خودا جووڵە دەکەی، لە خودا داوا دەکەم

منتدى إقرأ الثقافي

بە جووڵەت بهێنێت، عەمر نامەی فڕێ دایە ناو نیلەوە، لەو کاتەوە نیل هەر دەڕوا.

یەکێکی تر لە کەرامەتەکانی عومەر ئەوە بووە، کە کاتی خۆی لە مەدینە زەوی لەرزی، عومەر بە قامچییەکەی خۆی لە زەویی دا، فەرمووی: بەسە زەوی! ئارام بگرە، ئەگەر عومەر دادگەر نەبێ، کێ دادگەرە؟ یەکسەر زەوی لە لەرزە کەوت.

یەکێکی تر، لە کەرامەتەکانی عومەر ئەوە بووە، کە جارێکیان پیاوێک هات بۆ لای عەبدوڵڵای کوڕی عەبباس گوتی: قوربان دەستم هەر هەمووی برینە، کاتی خۆیشی هەر ئاوا بووم، چوومە خزمەتی عومەر و سکاڵای خۆمم لە لا کرد، دەستی هێنا و خستیە سەر دەستی من و فاتیحەی خوێند ئیتر چاک بووم. عەبدوڵڵایش وەک عومەری کرد، برین هەر ما، بە کابرای گوت: فاتیحە هەر فاتیحەیە، بەڵام دەستی عومەر کوانێ؟

با باسی کەرامەتێکی عەبباسی مامی پەیامبەر بکەین:

سەردەمی پێشەوا عومەر، ساڵی ڕەمادە، وشکەساڵی دونیای ماڵی... عومەر بۆ نوێژەبارانە ڕۆیشتە دەرەوەی مەدینە، عەبباسیشی لەگەڵدا بوو، عومەر باڵی عەبباسی گرت، گوتی: پەروەردگارا، لەبەر عەبباس، لەبەر مامی پەیامبەرەکەت، ئێمە لە تۆ داوا دەکەین.

تۆ خۆت فەرمووت: ﴿ وَأَمَّا ٱلْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِى ٱلْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُۥ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَآ أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُۥ عَنْ أَمْرِى ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾ ﴾ (الكهف)، (دیوارەکەیش هیی دوو کوڕیژگەکەی سێوی بوو لەم باژێرە، لە ژێریدا گەنجێ هەبوو، سەر بەوان بوو، باوکیشیان لە مێرخاسان بوو). ئەو دوو کوڕەت لەبەر باپیرەیان پاراست، چونکە باپیریان زۆر باش بوو، لەبەر مامی پەیامبەرەکەت ئوممەتەکەی بپارێزە، ئێمە بەهۆی عەبباسەوە خۆمان لە تۆ نزیک دەکەینەوە، داوا

منتدى إقرأ الثقافي

دەکەین پاشان ڕووی کردە خەڵکەکە و ئەم ئایەتەی بە گوێدا دان ﴿ فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾ يُرْسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا ﴿١١﴾ ﴾ (نووح)

«من پێمگوتن: داوای لێبووردن لە خودا بکەن، ئەو بێگومان زۆر لێبووردەیە، تا لە حەواوە بارانێکی پەڵەدەرتان بۆ بنێرێ.»

عەبباس وەستا، هەردوو دەستی بەرز کردەوە، بە دەم نزا و پاڕانەوەوە هۆن هۆن فرمێسک بە چاویدا دەهاتنە خوارێ.

ئاسمان بە هەور داپۆشرا، باران باری تا گەیشتە قولەقاپ و زەوی تەواو تێراو بوو.

خەڵکی هەموو بۆ لای عەبباس هرووژمیان کرد، پێیان دەگوت: پیرۆزە ئەی خاوەن پایە.

باسی کەرامەت زۆر زۆرە، بەڵام هێندەمان بەسە.

وانەی شەشەم

ئاگر بە چێژ، بەو شتانەی لە لای نەفس زۆر شیرینە تەنراوە، بەهەشت بە کول، بە دەرد و خەم پەرژین کرا

ڕێگای بەهەشت پڕ لە ترسە، ناڕەحەتە، مەگەر بۆ ئەو کەسانەی وا خودای مەزن بۆیان هەموار و چاک دەکا

سوننەتی خودا وای ویستووە، کە بڕوادار تووشی چۆرتم و بەڵا بن.

پەنا بە خودام وا نەزانی، کە وا خودا ئیمانداران پشتگوێ دەخات و سەریان ناخات

خودای مەزن باوەڕداران پووختە دەکا، لە ژەنگوژاڵی گوناهان پاکیان دەکاتەوە.

پلەوپایەی بەرز و باڵا بۆ باوەڕدار تەرخان دەکات.

ئەو سەردەمەی دایە خەدیجەی خێزانی خۆشەویست، لەگەڵ

منتدى إقرأ الثقافي

حەزرەت چوونە لای وەرەقەی نەوفەل، وەرەقە بە خۆشەویستی گوت:

ئای خۆزگە ئا لەو دەمەی خزمەکانت دەرتدەکەن، من زیندوو بام، تا یارمەتیی تۆم بدایە، پەیامبەر بە سەرسوڕمانەوە لێی پرسی: بۆ قەومەکەم دەرمدەکەن؟

وەرەقە فەرمووی: هەر کەسێک وەکو تۆ بوو، خزمەکانی لێی ڕاساون.

لێی تۆراون.

ئیبراهیم خرایە نێو ئاگر

یەحیا بە مشار کوت کرا.

ئەمەیش پەیامبەری خۆمان، هێندە لێی دەدەن خوێن ڕوومەتی دادەپۆشێت، بە دەست دەموچاوی دەسڕێ، دەڵێ: پەروەردگارا، ڕێگەی ڕاستیان پێ نیشان بدە، نەشارەزان.

ئەمانەی باسمان کردن، وەک ئەڵقەیەکن لە زەنجیرێکی زۆر درێژ. ئەم ئاینە بە خوێنبەخشین، فیداکاری، شەونخوونی، بە ماندووبوون، پێمان گەیشت، تەماشا بکە، بزانن ئومەیە چی دەکات بە بیلالێکی داماو و بێدەسەڵات. بوخاری ڕیوایەت دەکا: خەباب فەرمووی: جارێ پەیامبەری ئازیز لە بن سێبەری کەعبەدا کە عەبایەکی لە خۆی پێچابوو دانیشتبوو، چووینە خزمەتی پێمان گوت: بۆ داوای سەرکەوتن ناکەی؟ بۆچی داوا لە خودا ناکەی سەرمان بخا؟

فەرمووی: لە سەردەمی زوودا لەسەر ئاین پیاویان دەگرت، لەناو زەوی توندیان دەکرد، لەسەر تا خوار بە مشارێک شەقیان دەکرد، یاخود بە شانەی ئاسنین گۆشت و ڕەگیان لە ئێسکەکان جیا دەکرد و دەیانکوشتن.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو ئازار و کوشتنانە وای نەدەکرد لە دینی خۆیان پاشگەز ببن.

سوێند بە پەروەردگار! ئەم ئایینە سەر دەکەوێ، تا وای لێ دێ لە سەنعاوە تا حەزرەمەوت ڕێبوار لە هیچ کەس نەترسێ، تەنیا لە خودا نەبێت، مەڕداریش لە گورگ دەترسێ، بەڵام ئێوە پەلەتانە.

وانەی حەوتەم

زۆر جار قوتابی باش لە مامۆستا ناودارترە، زۆربەی زۆری ئەو زانایانەی دەیانناسین، قوتابی زانایانێک بوون نایانناسین، گەر قوتابییەکت بوو، ناوبانگی لە تۆ زیاتر بوو، سەغڵەت مەبە، هەرچەندە ناوبانگی زۆر بێت هێشتا نەمامی دەستنوێژ و بەرهەمی چاکەی جەنابتە لەو چیرۆکەی باسمان کرد، قوتابییەکە پایەی لە پایەی مامۆستا زیاتر هەڵچوو.

ڕاهیبەکە لە کەژ و کێو خۆی حەشار دا، قوتابی لاو خۆی بە پێی خۆی دەهاتە بەردەمی پاشا، ڕاهیبەکە بە لاوی گوت: هەرگیز جێی من دیاری نەکەی، با نەمکوژن. قوتابی لاو خۆی شێوەی کوژرانی خۆی بە پاشاکە نیشان دەدا، هەرچەندە ڕاهیبەکەمان لەبەر لاوەکە ناسیوە، بەڵام دیسان با بزانین ڕاهیب مامۆستای لاو بووە و ڕێگەی ڕاستی نیشان داوە.

کەسمان تەواو کامڵ نابین، تا لە نەفسی خۆمان گەورەتر نەبین، هەتا خوازیاری هەق نەبین، با لای کەسێکی تریش بێ، هەتا بە دڵ بۆ دادگەریی تێنەکۆشین، ئیتر هەرکەس دەیچەسپێنێ بیچەسپێنێ، هەرگیز خەمی خۆتت نەبێ، ئایین دەڵێ: ئەو کەسەی چاکە پیشانی خەڵک دەدا، وەک خۆی بیکا ئاوەهایە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی هەشتەم

یارمەتیی هەژاران بدە
هەرچەند کەم بێ
گەر بە لەتە نانێکیش بێ
برسی تێر بکە
ئازاری کەسێک سووک بکە
با بە دەنکە حەبێکیش بێ
بە یەک وشەی شیرینیش بێ
کێشە و هەرا کپ بکەرەوە.

بە دەم خەڵک و هەژارەوە بچی ئەوە خۆی بۆ خۆی نزایە، نەڵێی کاتی نزام دەگرێ، هەتا دڵ بە دەست نەهێنی، چۆن دەتەوێ لاشە و جەستە بە دەست بهێنی، ئەو لاوەی باسمان کرد خودا دەورێکی زۆر گەورەی پێ بەخشیبوو، هەموو خەڵکی لە پەرستنی پادشا بۆ خوداپەرستی بە ڕاستی گەڕاندەوە، تەماشا بکە ئەم کارە زۆر زۆر مەزنە، وای لێ نەکرد لەو خەڵکە خۆی تەریک بکا، هەمیشە لە خزمەت خەڵکدا کاری دەکرد، لەگەڵ بێنەوا و هەژاران، پیروپەککەوتە و ئاتاجان.

ئەو کەسانەی کە نوێنەری ئایین دەکەن، گەر خراپ بن ئیتر، خەڵکی چۆن پێی خۆشە خۆی لەوانە نزیک بکاتەوە، تا ڕێگەی ڕاست بەدی بکا؟

کەوا بوو با ئاکارباش بن، زمانشیرین، خۆش خولق و خوو

گرینگ نییە تۆ قورئانت، یان کتێبی فەرموودە سەحیحەکانت لە گیرفان بێت

دەزانی چی زۆر گرینگە؟ با قورئان و فەرموودەکان لە ئاکار و ڕەفتارتدا خۆ بنوێنن.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو ئافرەتەی ئامۆژگاریی زانایەکی کرد

پێشەوای مەزنمان مالیک لە کتێبی (الموطأ) ڕیوایەت دەکا و دەفەرموێ: قاسمی کوڕی موحەمەد فەرموویەتی: ژنەکەم مرد، موحەمەدی کوڕی کەعب هات بۆ تازیە. فەرمووی:

لە نەتەوەی ئیسرائیلدا پیاوێک هەبوو زۆر زانا بوو، بلیمەت و ئاکار چاک بوو، ژنێکی بوو، زۆری بە لاوە پەسەند بوو، ژنەکەیشی ئەوی زۆر خۆش دەویست، ژنەکەی مرد، زاناکە زۆر خەفەتی خوارد، وازی لە گشت شتێ هێنا لە سوچێکی ماڵەکەی گۆشەگیر بوو، سەردانی کەسی نەدەکرد، نە خۆی دەچوو بۆ میوانی، نە میوانیش ڕووی تێدەکرد، ژنێک ئەم باسەی بیستەوە، چووە لای ماڵی.

گوتی: پرسی شەرعیم هەیە.

کەس نییە وەڵامم پێ بداتەوە، دەبێ هەرچۆنێک بێت بیبینم.

پاسەوان چوو بۆ لای زانا.

گوتی قوربان: چەند ڕۆژێکە ئافرەتێک لێرە دانیشتووە، ناڕواتەوە.

دەڵێ: هەر دەبێ بیبینم.

گوتی: باشە.

ڕێگەیان دا چووە ژوور.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

زۆر پیاوچاکی گەورە هەیە تاوان دەکا
پیاوی زۆر دڵاوا هەیە
جار جارە ڕژدی دەیگرێت
دەست قوچاوە.
زۆر پیاوی لەسەرخۆ هەیە
جارجار تووڕەن
بە یەک هەڵە سەدان چاکە لەناو مەبە.

شەرع دەفەرموێ: هەرکاتێ ئاو زۆر زیادی کرد، ئیتر هەرگیز پیس نابێت و بە بەردەوامی هەر پاکە، زۆر کەس هەیە لە بەخشیندا وەک دەریایە، لە چاکەدا شەپۆل دەدا، وەک بارانی مانگی نیسان دەبارێنێ، کەی ڕەوایە ئەگەر جارێ تووشی هەڵە هاتبن، چەپڵەیان لێ بتەقێنی و ناو و ناوبانگیان بزڕێنی؟ هاوەڵێک بوو ناوی حاتەبی کوڕی بەلتەعە بوو، لە جەنگی بەدر بەشدار بوو.

پەیامبەر دەیویست بڕوا مەککە ئازاد بکا، بە هاوەڵانی ڕاگەیاند: با جارێ ئەم باس و خواسە نهێنیی بێ. ئەم حاتەبە نامەیەکی بۆ کافران نارد، نهێنیی تێدا درکاند، جوبریل هات و باسی حاتەبی بەلتەعەی بۆ پەیامبەر گێڕایەوە. حاتەب نامەکەی بە ژنێک دابوو ببا، فەرمووی چەند کەسێکی نارد نامەکە وەربگرنەوە. نامەکەیان هێنایەوە، سەرکۆنەی حاتەبیان دەکرد، حاتەب، گوتی: من پیاوێکم کەسوکارم لە مەککەیە. گوتم ئەگەر لەم کارەدا هاوکارییان بکەم، ئەوانیش لەگەڵ خزمانم نەرم دەبن. لە یاسای جەنگدا ئەمە خیانەتێکە هەر مەپرسە! عومەر بە پەیامبەر دەڵێت: قوربان با بیکوژین.

بەڵام پەیامبەر بەسۆز وەفادارە، ئەو کاتانەی لە بیر ناچێ حاتەب تێیدا تێکۆشاوە و هەوڵ و خەباتی حاتەبیش لەگەڵ سفردا یەکسان ناکات.

منتدى إقرأ الثقافي

بۆیە بە عومەر دەفەرموێ: حاتەب لە هاوەڵانی بەدرە، تۆ چووزانی لەوانەیە خودای مەزن بە ئەهلی بەدری فەرموویێ: بڕۆن چی دەکەن ئازادن، هەر عومەر خۆی، هەموو قورئانی لەبەر بوو، کاتێ دەیخوێند لەسەر ئەو ئایەتانەی وا مرۆڤ ڕادەچڵەکێنن زۆر دەوەستا.

کەچی ڕۆژی وەفاتی خۆشەویست لە مزگەوتدا هاتوچۆی بوو، دەیگوت: هەر کەس بڵێ پەیامبەر لە دونیا دەرچوو، خۆم دەیکوژم! پەیامبەر هەرگیز نامرێ، ئەو بۆ گفتوگۆ لەگەڵ خودا ڕۆیشتووە، وەکوو موسا دوای ئەوەی ئەبوبەکر ئایەتی:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ ۚ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ ۚ ﴿١٤٤﴾ ﴾ (عمران) «موحەمەد پەیامبەرێکە و هیچیتر نییە، لە پێش ئەویش زۆر پەیامبەر هاتوون و چوون، ئەگەر بمرێ، یان بکوژرێ لە ئیسلام پاشگەز دەبنەوە؟» ئیتر عومەر بۆی دڵنیا بوو کەس ناتوانێ بەر لە چارەنووس بگرێ.

پاشان فەرمووی: دەتگوت هێشتا ئەو ئایەتەم نەبیستووە.

کەی ڕەوایە ئەو زانیاری و تێگەیشتنەی عومەر هەیبوو لەمەڕ ئایینی ئیسلام و دەقی قورئان هەمووی لە بیر خۆمان ببەینەوە لەبەر کارێک تەنیا هۆکاری کارەکە خۆشەویستیی پەیامبەر بوو؟

وانەی دووەم

نەکەی هەرگیز ئافرەتان بە کەم بزانی!

هەندێک لە نێرینەکان ژنان بە کەم دەزانن

بەڵام هیچ پیاوێک ئافرەت بە کەم نازانێ

هێندێ جاران تاقە ژنێ سەد پیاو دەهێنێ

لە هەندێ کێشە و ئاریشە ڕای ئافرەتێک

منتدى إقرأ الثقافي

بارتەقای ڕای سەد پیاو دەهێنێ
ژن مرۆڤە، سۆزی ژنان زۆر بزۆزە
دڵی ئافرەت زۆر مەزنە
هەرگیز نەڵێی: ئافرەت لەبەر سۆزداریی خۆی بێ ئاوەزە.
گەر بێژین: ئافرەت سۆزی زۆر مەزنە، ئەمە پەسنە خۆ زەم نییە!
کەی ڕەوایە هەستیار و خۆشتەوی و بەسۆز
بۆ داشۆرین بەکار ببرێن؟
کێ گوتویە مرۆی بەسۆز کێشە لە ئاوەزی هەیە؟
گەر ئێمە ئاوا بڵێین
دەبێ لە پەسنی پیاواندا هەموو بێژین:
پیاو بێدڵە، سۆزی نییە
تووڕە و تۆسن و سەرکێشە
ئەمەیش نەک هەر پەسن نییە، بەڵکوو خوسپە، داشۆرینە.
کاری خودا بێهۆ نییە.
سۆز و ئاوەز، هەردوو لە پیاو و لە ئافرەت بەرجەستەیە
بەڵام لە پیاو ئاوەز زاڵە
لە ئافرەتان سۆز زاڵترە.

بۆیە بەشی زۆری سۆزی بە ئافرەت دا، چوون دەیەوی لە کایەی ژیان ڕۆڵێکی مەزن ببینن، مەزنتر لە حوکمکردن، لە قەزاوەت، دەیەوێ ئافرەت دایک بێت، ئەو منداڵە بەخێو بکا کە سبەینێ جڵەوی حوکم و قەزاوەت دەگرێتە دەست، پیاویش ئاوەزی زاڵترە، تا بتوانێ لەگەڵ نەهامەتیی ڕۆژدا خۆسازێن بێت، بەسەر کۆسپی ژیندا سەربکەوێ، قەڵا و پەنای ئافرەتان بن.

لە هەر ماڵێ سۆزی ئافرەت

منتدى إقرأ الثقافي

دڵی پیاوی نەرم کرد و
ئاوەزی پیاو دڵی ژنەکەی بەهێز کرد
ئەو خێزانە بەختەوەرن
تای تەرازووی هەردوو لایان یەکسان دەبێ
لە هەوراز و نشێوی ژیان تێناکەون
بە بەختیاری ڕادەبوێرن.
کتێبی ژیان هێندێ جار
وەک بیرکاری وشک و ڕەقە
هێندێ جاریش وەک
ڕۆمانی مەم و زینە، پڕ ئەوینە.
پیاوان تەواوکەری ژنانن، ژنانیش تەواوکەری پیاوانن.
هەر کاتێ پیاو هەستی کرد
لایەنی سۆز بەسەر ژنەکەیدا زاڵە
نابێ بە چاوی سوک و کەم لێی بڕوانێ
بەڵکوو دەبێ دڵی ڕابگرێ
ژنیش هەر کاتێ هەستی کرد
ئاوەزی پیاو تەواو زاڵە
نابێ وا بزانێ پیاوەکەی دڵی ڕەقە
وەک دڕندەی بێتە بەر چاو
بەڵکوو دەبێ وا بزانێ کە هەندێ جار
لە بەرانبەر هەندێ کاردا ئەگەر سۆز کەمتر بێ باشە.

وانەی سێیەم

هەر چی مرۆڤی سەر زەوییە --جگە لە پەیامبەران-- کەم تا کورتێ تاوانبارن، هەر مرۆڤێ بە گوێرەی عەقڵ و ئاوەزی لە

منتدى إقرأ الثقافي

گوناهـان تێـوە دەگلـێ، ئێمـەی مـرۆڤ تـاوان دەکەیـن، فریشـتە نیـن، لـە چینـی پەیامبەرانیـش نیـن، دەبـێ هـەردەم ئەمەمـان لـە بیـر بێـت، بـە تایبەتـی لـەو کاتانـەی لەگـەڵ خەڵکدا هەڵسـوکەوت دەکەیـن، دەبـێ هەمـوو بـاش بزانیـن:

کە ڕای خەڵکی لێک جیاوازە
ئاوەزیان لە یەکتر ناکات
تۆ شتێک بە باش دەزانی
لای من خراپ
لای من باشە، لای تۆ خراپ
دەبێ من بەهانە لە تۆ نەگرم
تۆیش بەهانە لە من نەگری
نابێ بە یەکترشکاندن لە بۆسەدا بین

سوفیانی کوڕی حسێن دەڵێ:

لای ئەیـازی کوڕی موعاویـە باسـی کەسـێکم بـە خراپـە کـرد، ئەیـاز تەماشـای کـردم و پێـی گوتـم: لـە غـەزای ڕۆم بەشـداریت کـرد؟

گوتم: نەخێر.

گوتی: لە هیند و سند و تورک چی؟

گوتم: نەخێر.

گوتـی: باشـە بـۆ وڵاتـی ڕۆم و هیند و سند و تـورکان لـە دەسـت و زمانـی تـۆ هەمـوو ئەمینـن، بـەڵام بـرای هاوثاپینـت ئەمیـن نییـە؟ پاشـان ئەمـە لـە کوێ بـووە سـەرجەم خەڵـک یـەک ڕایـان بێـت؟ گـەر هەمـوو کـەس لـە هەمـوو شـتەکان هـاوڕا بن، ئیتـر ئیجتیهـاد یانـی چـی؟ ئیجتیهـاد و جیاوازیـی ڕا و بۆچوونـی زاناکانمـان مایـەی ڕەحمـەت و بەزەیـی خـودان، ئەگـەر زانـای مـەزن ئەحمـەد لـە هەمـوو شـت لەگـەڵ شـافیعی هاوڕابایـە چـۆن دەبـوو بـە خـاوەن مەزهـەب؟ بـەڵام لەگـەڵ

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوەیشدا مامۆستا لە لای قوتابی هەر مەزنە و هەر سەروەرە، خۆ بەردەوام پێویست نییە مامۆستا و قوتابی یەکڕا بن و پێکەوە بن، بەڵام زاناکان هەمیشە خاوەن ڕێز بوون و بە چاکە باسی یەکتریان لە لای خەڵکی کردووە، ئیمام ئەحمەد دەفەرموێ: هەرگیز خۆراسان هیچ کەسی وەک ئیبن ڕاهەویهی بە خۆیەوە نەدیوە: هەرچەند لە زۆر شتیشدا لەگەڵمان ڕای جیاوازە، بەڵێ سروشتی خەڵک وایە ڕایان لە یەکتر جیاواز بێت.

لە کتێبی (سیر أعلام النبلاء)دا دەڵێ: یونس ئەلسەدەفی فەرموویەتی:

کەسم نەدیوە هێندەی شافیعی عاقڵ بێ، ڕۆژێک لە بارەی شتێکەوە گفتوگۆمان کرد، قسەکانمان لە یەک دوور بوو، ماڵئاواییمان لە یەکتر کرد، دوایی کە پێمگەیشتەوە دەستی گرتم و فەرمووی: باوکی موسا! ئێمە هەرچەند ڕامان جیا بێت، هێشتا براین.

وانەی چوارەم

چیرۆکێکی ئامۆژگاری لە سەد وانە بەسوودترە، هەر لەبەر ئەمەیە کە سێیەکی قورئانی پیرۆز چیرۆکە، ئەو چیرۆکانەیش هەر بۆ خۆشی و کاتبەسەربردن نییە، بەڵکوو بۆ تەمێ و ئامۆژگارین.

ئەو کاتەی خودا ویستی باسی داوێنپاکیمان فێر بکات
سورەتی یوسفی نارد.
ئەو کاتەیش کە فێری خۆڕاگری کردین
باسی جادووگەرەکانی فیرعەونی نارده خوار.
ئەو کاتەی ویستی پێمان بڵێ:
کە چۆن خودا نزا و دوعای بەندەی پاکی گیرا دەکا
باسی نووح و زەکەریای هێنا گۆڕێ.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو کاتەی ویستی باسی ئەو گوناهبارانە بکا
کە لە خزمەت پەیامبەردا قسەیان بەر قسە دەدا
باسی چێل و مانگای بەنی ئیسرائیلی گێڕایەوە.
ئەو کاتەیش ویستی باسی لەخۆدەرچوونی خاوەن نیعمەتەکان بکا
باسی ئەو پیاوەی بۆ کردین کە دوو باخی زۆر گەورەی بوو.
ئەو کاتەیش ویستی باسی چاکە و چاکەخوازی بکا
سەربوردەی ئیسماعیلی گێڕایەوە.
ئەو کاتەیش ویستی باسی سەرخستنی بەندەی چاک و پاکی خۆی بکا
باسی ئاگری ئیبراهیم و دەریای موسای گێڕایەوە.
هەر کە ویستی باسی ئەنجامی ڕژدی و دەستقوچاوی بکا
باسی خاوەن باخەکانی گێڕایەوە.
هەر کە ویستی باسی تۆڵەی خوداییمان بۆ بکا
باسی عاد و سەموود و قەومی لووت هاتە گۆڕێ.
بۆ ئەوەی فێری حیکمەت و دانایی بین
باسی لوقمانمان بۆ دەکات.
بۆ ئەوەی بزانین سەرەنجامی مرۆی چروک و خۆبەزلزان چییە؟
باسی قاروون دێنە ناو باس
بۆ ئەوەی بزانین برای بە ڕاست چۆن یارمەتیی برای خۆی دەدا؟
خۆشەویستیی نێوان دوو برا باس دەکا.
باسی موسا و هاروون دەکا
بۆ ئەوەی بزانین جارجار برا ڕقی لە برا دەبێ
لە کەسی نزیکەوە پاشقول دەدرێ

منتدى إقرأ الثقافي

باسی براکانی یوسف دێتە سەرباس
بۆ ئەوەی بزانین ئارەزووبازی چی بەسەر مرۆڤ دەهێنێ
باسی زلێخامان بۆ دەکا.
گەر بیەوێ دەسەلاتی خۆی نیشان دا
کە چۆن مردوو زیندوو دەکاتەوە
باسی گوێدرێژی عوزێر و
باڵندەکانی ئیبراهیم دەبنە سەرباس.
گەر بیەوێ پێمان بڵێ:
ئەها من چەندە بە وردی سەربازی خۆم هەڵدەبژێرم
باسی تەیرەن ئەبابیل و تۆفانی نووح دەبنە سەرباس
گەر بیەوێ باسی ئەنجامی سەرپێچی ڕۆڵە لە باوکی خۆی بکا
باسی کەنعان کوڕی نووح دەکا.
گەر بیەوێ باسی ئیرەیی بکا
باسی قابیل لە پێشەوەی باسەکانە.
گەر بیەوێ باسی دەسەلاتداری نەفام بکا
فیرعەون و نەمرود سەرباسن.
بەڵێ چیرۆک زۆر سەیر کار لە دڵان دەکا
وەک دەبینی چیرۆک هۆیە بۆ ئامۆژگاری، بۆ ڕۆشنبیری و زانیاری.
لە پێش منداڵ بۆ گەورەکان، بۆیە هەرگیز پێت سەیر نەبێ ئەگەر بێژین: چیرۆکێک و هەزار وانە.

وانەی پێنجەم

چیرۆکەکان سەرەخۆشی لە هەندێ مرۆڤ دەکەن ئەو باوکەی کە گیرۆدەیە بە دەست کوڕی خراپەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆکی نووح لەگەڵ کەنعان
سەرەخۆشیی لێ دەکات و داخی دڵی دەسرەوێنێ
ئەو کوڕانەیش گیرۆدەی باوکی خراپن
چیرۆکی باوکی ئیبراهیم سەرەخۆشییان لێ دەکا.
بۆ ئەو پیاوانەی ژنەکانیان مۆتەکە و خۆرەی سەریانن
چیرۆکی پەیامبەر (لوط) خەمڕەوێنە.
بۆ ئەو ژنانەی مێردەکانیان بوونە بەڵا و سواری کەلی شەیتان دەبن و نایەنە خوار
چیرۆکی خاتوو ئاسیا خەمڕەوێنە.
ئەو کەسانەی لەش بیمارن، بێدەرمانن
چیرۆکی ئارامیی ئەیووب باری لەشیان بۆ سووک دەکا.
ئەو کەسانەی جگەرگۆشەیان ون بووە
باسی یەعقوب کەفوکوڵی دڵیان دادەمرکێنێ.
ئەو کەسانەی براکانیان لێ بوونەتە بەڵا
چیرۆکی یوسفی جوانخاس خەمڕەوێنی گشت کاتیانە.
ئەو کەسانەی بە دەست مامی خراپەوە گیرۆدە بوون
چیرۆکی موحەمەدی پەیامبەرمان دڵی ئارام دەکاتەوە.
گەر بە سەرەخۆشی ئەو چیرۆکانە ڕازی نیت
ئیتر چ کەسێ دەتوانێ باری خەمت لەسەر لابەرێت؟
بە پرتە و بۆڵەبۆڵکردن، ناڕەزایی لە ویستی خودا، باری خەمت سووک ناکەیت و گوناه- بۆ خۆت دەخوڵقێنێت، ڕازیبوونیش بە ویستی خودا، مردووت بۆ زیندوو ناکاتەوە، ب-ەڵکوو پاداشتی ئەو دونیا و ئارامبوونی دڵت لێرە مسۆگەر دەکات.

منتدى إقرأ الثقافي

وشترەکەی ساڵحی پەیامبەر (سەلامی خودای لێ بێت)

پێشەوا ئەحمەد لە موسنەدەکەیدا ڕیوایەت دەکات و دەفەرموێ: جابر فەرموویەتی: پەیامبەر دای بە لای حیجرا و فەرمووی: داوای موعجیزە مەکەن، هۆزی ساڵح داوایان کرد، پەروەردگار وشترێکی لە بەرد دەرهێنا، لێرەوە دەهات و لەوێوە دەچوو، هۆزی ساڵح بێفەرمانیی خودایان کرد و وشترەکەیان سەربڕی، ڕۆژێک وشترەکە هەموو ئاوی کانییەکەیانی دەخوارد و ئەوانیش لەبری ئەوە، هەموویان شیری وشترەکەیان دەخوارد و (بەشی دەکردن). وشترەکەیان سەر بڕی، خودای گەورە وەک تۆڵە بە دەنگێکی گەورەی سامناک لەناوی بردن، کەسیان نەمان، تەنیا پیاوێک نەبێ، ئەویش لە پەنای کەعبەدا بوو.

گوتیان: ئەو پیاوە کێ بوو ئەی خۆشەویست؟

فەرمووی: ئەبورغال بوو، هەر کە لە مەککە هاتە دەرەوە، ئەویش بە دەردی هۆزەی چوو.

وانەی یەکەم

لە کاتی ڕۆیشتن بۆ غەزای تەربوک پەیامبەر بە لای حیجرا تێدەپەڕێ، حیجر ئەو لادێیە بوو، کە هۆزی سەمود تێدا نیشتەجێ

منتدى إقرأ الثقافي

بوو، هاوەڵانی پەیامبەر لە نزیک گۆڕستانێکی هۆزی سەمود بارگە و بنەیان لێخستبوو، لەو بیرانەی کە هۆزەکە ئاویان لێ دەخواردەوە، ئاویان بۆ خواردنەوە هێنابوو، ئاویان لە مەنجەڵ کردبوو، لەسەر ئاگریان دانابوو بۆ چێشتکردن هەویریشیان پێ شێلابوو بۆ نانکردن.

پەیامبەر ئەمەی بینی، ئاوەکانی پێ ڕژاندن، فەرمووی: هەویرەکانیش بدەن بە وشترەکانیان... پێی ناخۆش بوو مسوڵمان لە کانیاوی کافران ئاو بهێنن، پێی ناخۆش بوو ئا لەو ئاوەی کە کۆمەڵێک لێیان خواردبێ و دوایی بەر غەزەب و تووڕەیی خودا کەوتبوون ئەوانیش لێی بخۆنەوە، خۆشەویست پێمان دەفەرموێ: ئەم ئایینە یەک ئایینە، باوەڕ بە خودا، هەر باوەڕە لای هیچ یەک لە پەیامبەران جیاوازیی نییە، هەرچەندە لە بابەتی مامەڵە و چۆنێتیی خوداپەرستیدا، جیاوازییەک هەبێ، پێمان دەڵێ: مرۆڤ دەبێ خۆی لە ستەمکاران بە دوور بگرێ، لە پێشدا لە مردووەکان، پاشان زیندوو، پێمان دەڵێ: ئەم ئایینە بەتەمەنە، گشت سەردەمێکی بینیوە، هەق و ڕاستی هەرچەند جارجار لە بەرزی و نزمیی ڕۆژگار دیار نەمێنێ، بەڵام نامرێ و سەر دەکەوێ، پێمان دەڵێ: کاری بەتاڵ، زۆر و ستەم هەرچەند ماوەیەکی زۆریش بەردەوام بێت، بەڵام دەمرێ. باسەکەمان تەنیا باسی هەویر و مەنجەڵ نییە. باسی خۆدوورخستنەوەیە لە زووڵم و زۆر، لە بێدادیی و ستەمکاری.

وانەی دووەم

دوایی پەیامبەر بردنی بۆ سەر ئەو چاڵاوەی وشترەکەی ئاوی لێ دەخواردەوە، ئەو ڕێگەیەی کە وشترەکە لێوە دەهات پێ نیشاندان، پاشان ئەو ڕێگەی لێی دەردەچوو، فەرمووی پێیان،

منتدى إقرأ الثقافي

ئاوەکە کرابووە دوو بەشەوە: بەشێک بۆ هۆز و بەشێک بۆ وشتر. ڕۆژێک وشترەکە هەموو ئاوەکەی دەخوارد و ڕۆژێک ئەوان ئەو ڕۆژەی وا ئاوەکە بەشی وشترەکە بوو، ئەوان شیری وشترەکەیان دەخوارد و شیری ئەوەندە زۆر بوو، بەشی هەموویانی دەکرد، بەڵام دەڵێی چی! هێندێ مرۆڤ هەر بە میزاج شەڕاویە، هیوایەتی ئاژاوەیە.

لەجیاتیی ئەوەی شوکری خودا بکەن، لەجیاتیی ئەوەی هەرهەموویان باوەڕ بەو پەیامبەرە بکەن کە خودا بە پەرجووی ئەو لە تاتەبەردێکی مردوو وشترێکی زیندوو دروست دەکا، هەموو یەکدەنگ ڕاست دەبنەوە وشترەکەیان سەر دەبڕن، کارەکەیشیان گەورەکەیان پێی هەڵدەسێ، کە پیاوێکی دەموچاو سوور بوو لە فەرموودەیەکدا کە پێشەوا ئەحمەد لە موسنەدا ڕیوایەتی دەکات... پەیامبەر بە عەلی دەفەرموێ:

دوو پیاوی زۆر بەدبەخت و چارەڕەشت پێ نیشان دەم؟

گوتی: بەڵێ.

فەرمووی: ئەو پیاوە سوورکەڵەی وشترەکەی سەر بڕی و

ئەو پیاوەی بە شمشێرەکەی لێرە دەدا (ئاماژەی دا بە سەری عەلی)، هەتا خوێن ئێرە تەڕ دەکا (ئاماژەی دا بە ڕیشی عەلی).

وانەی سێیەم

دوای ئەوەی هۆزی سەمود وشترەکەیان سەر بڕی، پەیامبەر سالح پێی گوتن:

سێ ڕۆژی تر عەزەبی خودا هەر هەمووتان لەناو دەبا، ڕۆژی سێیەم تۆڵەی پەروەردگار هات و هەر هەموویانی سەکەت کرد، تەنانەت ئەوانەیشیان لە ماڵ نەبوون، یان لە لادێیەکی تر بوون

منتدى إقرأ الثقافي

تیاچوون، تەنیا ئەبوڕغال نەبێ، لە مەککە بوو ئەو مایەوە تا لە مەککە هاتە دەرێ، هەر هاتە دەر عەزابی خودای گەیشتە سەر.

وانەی چوارەم

کات پیرۆزە لە دەستی مەدە
شەو و ڕۆژ بە بەردەوامی لە هاتوچوونن
خەڵکیش باشتر گوێ لەو ئامۆژگارییە دەگرن
کە ڕووداوێک، بەسەرهاتێکی تێدا ڕووی دابێ
پەیامبەران هەرگیز کاتیان بە فیڕۆ نەداوە
هەمیشە لە جێی خۆی و
لە کاتی خۆی ئامۆژگاریی خەڵکیان کردووە
سەیر بکە! پەیامبەری خودا هەر کە زانی
سوپاکەی ئەو بە ناو حیجرا تێپەڕیون
زۆر بە وردی باسی حیجری بۆ سوپاکە گێڕایەوە
وا نەزانی هەر بە دەم بوو، نەخێر!
تەنانەت ڕێگەی هاتوچوونی وشتر
بیر و کانی، هەر هەموویانی نیشان دان
تا بە باشی لە مێشکیاندا بچەسپێت و لە بیریان نەچێتەوە
کاتێ کە وا باران دەبارێ، ئەوە هەلە بۆ ئەوەی باسی سۆز و ڕەحمەتی خودا بۆ خەڵک بکەین
کاتێ یەکێ ئەمری خودا بەجێ دەهێنێ و ماڵئاوایی یەکجاری دەکا، هەلە بۆ ئەوەی بە خەڵک بڵێین کەس نامێنێ، جگە لە خودا. کاتێ کە ژن مارە دەبڕین، هەلە بەو خەڵکە بڵێین: سەیری سۆزی خودا بکەن، هەر لە خۆمان ئافرەتانی خوڵقاندووە بۆ حەسانەوەی هەموومان، کاتێ منداڵ لە دایک دەبێت، باسی بەخشش و سۆزی

منتدى إقرأ الثقافي

خودا بۆ خەڵک بکە، کاتێ شتێکی خراپ دەقەومێ، خەڵک فێری خۆڕاگری و گەڕانەوە و تۆبە بکە.

کاتێ مانگ دەگیرێ، خۆر دەگیرێ باسی دەسەڵاتی خودا بۆ خەڵک بکە، هەموو شتێ بە دەست خودایە، کاتی جێژنان بە خەڵک بڵێ: ڕۆژی جەژن بۆ ئەوەیە خوداپەرست بێن، دوای جەژنەکان خوداپەرستی هەر دەمێنێ، دوای ڕەمەزان شەشەڵانە، دوای قوربانیش حەجکردنە.

کاتی قسە و ناوەڕۆکی باسکردنت با بەجێ بێ
لەسەر قەبران باسی شایی ناماقوڵە
لە کاتێکدا شەکراو دەخۆی، باسی مردن نابەجێیە
زۆر زیرەک و هۆشیار بە، هەر کاتێک و قسەی خۆی هەیە.

وانەی پێنجەم

کەعبەی پیرۆز پێش ئیبراهیمیش هەر هەبووە، فریشتەکان دروستیان کرد، بەڵام لە کاتی تۆفانی نووحدا هەمووی ڕووخا تەنیا کەمێک لە بناغەی سووچەکانی دیار مابوو، بە گوێرەی ئەو بناغەیە ئیبراهیم بە هاوکاریی ئیسماعیل نۆژەنی کردەوە، ئەمە تەفسیری ئەو ئایەتەیە کە خودا دەفەرموێ: ﴿ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِـۧمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَٰعِيلُ ﴿١٢٧﴾ ﴾ (البقرە) (لەو دەمەیشدا کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکەی ماڵی خودایان بڵند دەکرد.)

مسوڵمانان لەسەر ئەم ڕایە یەک دەنگن، ئەم چیرۆکەیش ڕاستی ئەم باسە دەسەلمێنێ:

ئەبورغال لە پەنای ئەو بناغانە دانیشتبوو، خودای گەورە لەبەر ڕێزی کابەی پیرۆز سزای خۆی پێ نەگەیاند تا هاتە دەر بەسەرهاتی هۆزی سەمود پێش سەردەمی ئیبراهیم بوو.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی شەشەم

ئەگەر خودا لەو دەمەدا ئەبورغال لە بن بناغەی کەعبە بوو، تووشی سزای خۆی نەکرد، ئەوە لەبەر ڕێزی کەعبە بوو، خودا ئاوا فێرمان دەکا، دەبێ ئێمەیش ڕێزی کەعبە و ئەو کەسانەی لەناو کەعبەن لە لامان بێت، مادەم خودا سزای کەسێکی بێباوەڕ لەناو کەعبەی پیرۆزە نادا، دەبێ ئێمەیش لەناو کەعبە نە بە جەستە و نە بە زمان سزای هیچ کەس نەدەین، بە تایبەتی مسوڵمانان کەعبە جێگەی سەیرکردنی ئافرەت نییە.

یەک لەوانەی کە تۆبەکارن دەڵێت: هۆی تۆبەکردنی من، ئافرەتێک بوو لە ماڵی خودا.

نزیک کەعبە سەیری ئەو ئافرەتەم دەکرد، هات پێی گوتم: براله ئێمە لەوپەڕی زەوییەوە هاتووین لێرە گوناهی خۆمان داشۆرین، ئەی تۆ لەکوێ خۆت خاوێن دەکەیتەوە؟

کەعبە شوێنی ئەوە نییە، تۆ ناوبانگی تێدا پەیدا بکەی، گەر ناوبانگێکی هەقیش بێ چجای ناهەق، وەک ئەو کەڕە عەرەبەی هەر بۆ ناوبانگ پەیداکردن میزی دەکردە ناو زەمزەم.

هەرچەند ئافرەتی زۆر شیرین و چاوجوان ڕوو بکاتە ماڵی خودا، بەڵام ئەوێ جێی دڵداری و پێداهەڵدان و غەزەل نییە.

قسەیەکی خۆشم لەم بارەوە لایە، با بۆتانی بگێڕمەوە:

دەڵێن جارێک ئافرەتێکی زۆر دەلال و بەرچاو و جوان بۆ حەجکردن ڕووی لە مەککە و ماڵی خودا کرد، بۆ یەکەم جار لە شەیتان ڕەجم عەمری کوڕی ئەبورەبیعە -کە شاعیرێکی مەزنی ئومەوی بوو-- چاوی پێی کەوت، هەر بە یەکەم دیتن دڵی لێی چوو.

منتدى إقرأ الثقافي

لێی نزیک بووەوە، بە ئیشارەت، بە چاو، بە دەم داوای دڵداریی لێ دەکرد.

ئافرەت وەڵامی نەداوە، جاری دووەمی شەیتان ڕەجمکردن دووبارە خۆی لێ نزیک کردەوە و دەستی بە مۆزەمۆز کرد و دەیویست دڵی گڕاوییەکەی بەدەست بهێنێ.

بەڵام کچە بە سەریدا قیژاندی و گوتی: بڕۆ نەفام! ئێمە لە پەنا ماڵی خوداین، جاری سێیەمی شەیتان ڕەجمکردن، کچە ترسا دووبارە عەمر بێتە سەر ڕێ، بۆیە لەگەڵ براکەیدا هاتە دەرێ، عەمر ناچار لە دوورەوە سەیری دەکرد، کادووی دڵی بە با دەدا.

کچە گوتی:

بۆ پیاوی بێسەگ گورگ شاڵاو دەهێنێ.

شێرە پیاوی دی هەڵدەتۆزێنێ.

دوای ئەوەی ئەبوجەعفەری مەنسوور گوێی لەم چیرۆکە بوو گوتی: پێمخۆشە هەرچی کچی قوڕەیشە ئەم چیرۆکە ببیستێت.

با بێینە سەر باسی خۆمان:

کەعبە شوێنی سیاسەت و خوێنڕشتن و دەمەقاڵێی خەڵکی نییە، هەرچەندە حەججاج وای دەکرد.

زۆر بە کورتی با بەسەرهاتی حەججاج و عەبدوڵڵای کوڕی زوبەیرتان بۆ باس بکەم: کاتێ یەزید باوکی مرد و خۆی بە میراتگر دەزانی و دەسەڵاتی وەک میرات هەژمار دەکرد.

عەبدوڵڵای کوڕی زوبەیر بەرانبەری وەستایەوە، پاش ماوەیەک یەزیدیش مرد.

کوڕێکی بوو منداڵ بوو، بەکەڵکی سەرکردایەتی نەدەهات، مەڕوانی کوڕی حەکەم بوو بە جێگەداری یەزید، عەبدوڵڵا ڕێی بۆ خۆش بوو، خۆی کرد بە حاکمی حیجاز، یەمەن، خۆراسان و نیوەی

منتدى إقرأ الثقافي

عێراق مەڕوانیش مرد، عەبدولمەلیک میراتگر بوو، عەبدولمەلیک بە خەڵکی شامی گوت: چ کەس لە ئێوە دەتوانێ چاری عەبدوڵڵام بۆ بکا!

حەججاج گوتی: ئەزبەنیی من.

حەججاج حەوت مانگ عەبدوڵڵای لەناو مەککەدا گەمارۆ دا، هێندە خودانەناس بوو، بە مەنجەنیق بەربووە کەعبەی پیرۆز و هەمووی سووتاند. وردەوردە خەڵکی لە عەبدوڵڵا تۆران، سوپاکەی ڕووی لە کزی کرد، عەبدوڵڵا چوو بۆ لای دایکی، کچی حەزرەتی ئەبوبەکر بوو، گوتی: دایە! ئەو خەڵکانە لێمدەتۆڕێن، تەنانەت منداڵی خۆیشم بەجێم دەهێڵن! سوپاکەم تەواو لاوازە، خۆت دەزانی دارودەستەی یەزیدیش کاتی خۆی چەند سەروەت و سامانیان دا لە بەرابەر وازهێنانم لە دژایەتیکردنی ناهەقدا، بەڵام نەمکرد، ئێستا چی بکەم؟

دایکی گوتی: ڕۆڵە تۆ خۆت دەزانی، گەر دەزانی لەسەر هەقی، بڕۆ تا دوا دڵۆپەی خوێن بجەنگە، ئەوانەیشی لەگەڵ تۆ بوون و کوژراون لەسەر هەقن.

گەر دەیشزانی تۆ ناهەقی و بۆ مەبەستی دونیاداری تێکۆشاوی، ئەوە کەسێکی خراپی، کوژراوی تۆ سەکەت بوون و هەموو لەسەر ناهەق بوون، ئەگەر دەیشڵێی: لەسەر هەقم، بەڵام خەڵکی وازم لێ دەهێنن و تەنیا ماوم، ئەوە قسەی پیاوی ئازا و زیرەک نییە، تۆ بەتەمای تا کەی بژیت؟ مردن بۆ تۆ هێژاترە هەتاکو ژین.

گوتی: دایە دەترسم بمکوژن و لاشەکەیشم بشێوێنن.

گوتی: ڕۆڵە ئەو بەرانەی سەر بڕراوە، ئەگەر سەد جار کەوڵی بکەن، ئینجا بە خۆی نازانێ.

گوتی: دایە بە خودا ڕای من ڕێک وەکو ڕای تۆ وەهایە.

من مەبەستم دونیا نییە، بۆ دونیا تێنەکۆشاوم، تەنیا لەبەر ڕەزای

منتدى إقرأ الثقافي

خودا دەستم دایە شۆڕشکردن، من پێمخۆش بوو ڕات ببیستم، قسەکانت هێندەی تر بۆم ڕووناکی بوون، هەر لە ئێستاوە وابزانە من کوژراوم، خۆت ڕابگرە و نزای خێر بکە، عەبدوڵڵا تا کوشتن جەنگا، حەججاج گرتی و سەری بڕی، سەریان نارد بۆ دەرباری عەبدولمەلیک، ناردی بە شوێن ئەسمای دایکی عەبدوڵڵایشدا، ئەسما نەڕۆیشت.

حەججاج گوتی: ئەگەر خۆی دێت، ئەمە باشە، ئەگەر نا بە پرچ بەسەر ئەرزدا ڕایبکێشن، هەتا ئێرە.

ئەسما گوتی: وەڵڵا نایەم، با بزانم کێ دەنێرێ بە پرچ و قژ ڕامبکێشێ؟

حەججاج خۆی هات، بە ئەسمای گوت: کوڕەکەی تۆ ڕێزی کەعبەی لە لا نەبوو، بێڕێزی بە ماڵی خودا کرد.

ئەسما گوتی: درۆ دەکەی.

یەکەم منداڵی مسوڵمان لە مەدینە لە دایک بێت، عەبدوڵڵا بوو، پەیامبەر بەو منداڵە زۆر خۆشحاڵ بوو، بە دەستی خۆی شیرینی لە مەڵاشووی سویی مسوڵمانان هەموو یەکدەنگ (اللە اکبر)یکیان کرد، شاری مەدینە دەلەرزی، ئێستاکە تۆ و سەربازانت بە کوشتنی دڵخۆش دەبن، ئەو کەسانەی بە بۆنەی لەدایکبوونی عەبدوڵڵای کوڕمەوە خۆشحاڵ بوون، زۆر باشترن لەو کەسانەی بە کوژرانی دڵخۆش دەبن، دواییش بە حەججاجی گوت: سوێند بەو کەسەی موحەمەدی کردە پەیامبەری خۆی، گوێم لە پەیامبەر بوو فەرمووی:

لە هۆزی سەقیف خوێنڕێژێک و درۆزنێک پەیدا دەبن.

درۆزنەکە موختار دەرچوو.

هەرچی سەر دەهێنم و سەر دەبەم خوێنڕێژەکەیش تۆی.

حەججاج دوو لێوەی نەدڕیوە و ئەسمای جێهێشت، دوایی

منتدى إقرأ الثقافي

عەبدوڵـڵای کـوڕی عومەریـان تێگەیانـد، کـە ئەسـما لـە مزگەوتـە، عەبدوڵـڵا بـە هەڵـەداوان خـۆی پـێ گەیانـد، پێـی گـوت: دایـە ئەسـما! لاشـەی مـرۆڤ گرینـگ نییـە، ڕۆح گرینگـە، ڕۆحـی عەبدوڵـڵای کـوڕی تۆ لای خودایـە، ئارامـت بـێ! گوتـی: ڕۆڵـە چـی وام لـێ بکا ئـارام نەگرم، سـەری حەزرەتـی یەحیایـان نەبـڕی! بـە دیـاری بـۆ سـتەمکارێکیان نەنـارد؟ دوایـی ئەسـما قسـەیەکی کـرد، بـوو بـە پەندی پێشـینان گوتـی: کاتـی ئـەوە نەهاتـووە ئـەم سـوارە لـە ئەسـپ بێتـە خـوار؟ قسـەکە گەیشـتە حەججـاج و لـە حاڵـی خـۆی خەجاڵـەت بـوو، فەرمانـی کـرد لاشـەی بەدارکـراوی عەبدوڵڵایـان هێنایـە خـوار.

ئەسـما بـە دەسـتی خـۆی عەبدوڵـڵای شـۆرد، کفنـی کـرد و لـە گـۆڕی نـا.

منتدى إقرأ الثقافي

هاجەرە و ئیسماعیل (سەلامی خودایان لێ بێت)

ئـەم چیرۆکـە زۆر درێـژە و لقوپـۆپ و وێسـتگەی زۆرە، پـڕی لـە پەنـد و وانەیـە...

لـە وانەکانـی پێشـوودا سـەرەتا فەرمـوودەم دەهێنـا و دوایـی وانەکـەم بـاس دەکـرد، بـەڵام لێـرە پارچـە پارچـە فەرموودەکـە دەهێنمـەوە و دوایـی وانەکـەی بـاس دەکـەم...

بوخاری ڕیوایەت دەکا:

پەیامبـەر فەرمـووی: یەکـەم ژنـێ پشـتێنی بـەکار هێنابێت، هاجـەرە بـوو، پشـتێنی بەسـت --بـۆ ئـەوەی بـوو جلەکانـی هەڵبکێشـێ و دوایـی شـۆڕیان بکاتـەوە -تـا شـوێنی خـۆی بسـڕێتەوە و خاتـوو سـارا پێـی نەزانێت.

وانەی یەکەم

پشتێنبەسـتن لای ئافرەتـان بـۆ گورجوگۆڵـی بـەکار دەبـرا، پشـتێنی دەبەسـت و جلەکانـی لـە پشـتێنەکەوە دەهێنایـە سـەرەوە بـۆ ئـەوەی لـە کاتـی کاردا، جلکەکانـی نەخشـێن بەسـەر زەویـدا، بـەڵام لـە ڕاسـتیدا خاتـوو هاجـەرە بـۆ ئـەوەی نەبـوو، ئیبراهیـم دەیویسـت هاجـەرە و ئیسـماعیلی کوڕی لـە سـارە دوور بخاتـەوە. کاتـێ ئیبراهیـم و هاجـەرە

منتدى إقرأ الثقافي

کەوتنە ڕێ، هاجەرە پشتێنێکی بۆ بەست، جلکەکانی شۆڕ کردەوە بۆ ئەوەی دوولۆ بێتەوە و بەسەر زەویدا بخشێت و شوێن پێی خۆی و ئیبراهیم لەسەر زەوی بسڕێتەوە، تاکوو سارا شوێنپێیان لێ هەڵنەگرێت و نەزانێ بەرەو کوێ ڕۆیشتوون.

ئەم چیرۆکە بۆ لای غیرەی نێوان هەوەکانمان ڕاکێش دەکات، جا پێش ئەوەی باسی غیرەی نێوان هەوە و ژنان بکەین، پێش باسی سارا و هاجەرە، دەبێ باسی گەورەیی سارە بکەین و پشتگوێی نەخەین، خاتوو سارە ئەو ژنە بوو، تاکە کەس بوو باوەڕی بە ئیبراهیم هێنابوو، ئەو ژنە بوو کاتێ حەزرەتی ئیبراهیم لە عێراق شاربەدەر کرا و بەرەو میسر ملی ڕێگای لێ گرتە بەر، بە سارەی گوت: جگە لە من و تۆ نەبێ، تاکە ئیمانداری ئەمڕۆ لەسەر زەوی نییە، خاتوو سارە ئەو ژنە بوو کاتێ کە فیرعەونی میسر گرتی، داوای لێ کرد شووی پێ بکا، بەڵام ئەو پەنای بە خودا گرت، خودا پاراستی، فیرعەونیش زۆر بەڕێزەوە هاجەرەی وەک دیاری بە سارە دا و ئازادی کرد، بەڵام مرۆڤ خاوەن سروشتی خۆیەتی، سروشت هەقی بە باوەڕدار و بێباوەڕەوە نییە، ئافرەت هەرچەند باوەڕدار بێ،

بەڵام هێشتا پیاوی زۆر لا خۆشەویستە، پیاویش هەرچەند خاوەن دین بێ، هێشتا ئەویندارى ژنە، ئەمە سروشتی مرۆڤە و خودا خۆی خوڵقاندویەتی و خۆیشی کارزان و لێزانە، ئایینیش بۆ ئەوە نەهاتووە، سروشتی مرۆڤ لەناو ببات، بەڵکوو دەیەوێ سروشتەکان پاک بکاتەوە و خەوش و خاڵی لێ بکاتەوە و لەسەر ڕێگەی ڕاستی دابنێ، غیرەی نێوان هەوەکانیش سروشتی هەموو ژنانە.

ئیبن حەجەر لە کتێبی (فتح الباري)دا دەفەرموێ: غیرەی ژنان

منتدى إقرأ الثقافي

شتێک نییە بیانەوێ پەیدای بکەن، غیرە سروشتی ئافرەتە و لەگەڵ گیانی ئافرەتایە و کەس ناتوانێ غیرەی نەبێ.

پەروەردگار لەسەر سروشت هیچ مرۆڤێک دادگایی ناکا، بەڵام لەسەر کاردانەوەی ئەو سروشتە لێپرسینەوەی لێ دەکرێ.

دەبێ لامان ئاسایی بێت، خاتوو سارەیش غیرەی هەبێ و دڵی لای مێردەکەی خۆی بێت.

چوون ماوەیەکی زۆر تاکە ژنی ئیبراهیمِ هەر سارە بووە.

ئێستا سەرەڕای ئەوەی ئیبراهیم ژنی دووەمی هێناوە، کەچی منداڵیشی لەم ژنە هەیە و سارەیش وەک جاران بێمنداڵە، بۆیە غیرە لەنێو دڵیدا ئاگرێکی داگیرساندبوو.

جا لەنێوان دوو هەوەدا چی ڕوو دەدات، لای سارە و هاجەرەیش ڕووی دا، ئەمەیش زۆر زۆر سروشتییە و هەر وا بە سەرپێییەوە باس دەکرێت و پێویست ناکا لێی ورد بینەوە.

با لایەک بە لای دایە عایشەدا بکەینەوە:

شەوێک پەیامبەری لا بوو، لەو شەوەدا سەودەی خێزانی پەیامبەر قاپێک چێشتی بۆ پەیامبەر بە کارگوزارێکدا نارد تا مێردەکەی لێی بخوات و برسی نەبێت...

خاتوو عایشە کردی بە قاپدا و کێشای بە زەویدا و شکاندی.

هەندێ لە هاوەڵانی پەیامبەریش، چاویان لێ بوو ئەم هەڵسوکەوتە لەو کاتە چەندە ناخۆشە؟ بەڵام سەرکردەی کارزان و پەیامبەری کانگای سۆز و دەروونناس و زانا و مەزن،

تەنیا بزە دەیگرێت و بە هاوەڵانی دەفەرموێ: بڕوانن دایکتان غیرە گرتی!

پاشان بە عایشە دەڵێ: قاپێکی ساغ بۆ سەودە بنێرەوە.

کارەکە کۆتایی پێ دێ.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی دووەم

پاداشت بە گوێرەی کردارە:

کەمێک باسی غیرەی خاتوو سارامان کرد، با هەندێکیش باسی ئاکاری جوان و خۆشخوویی ئەو ژنە بکەین، دوای ئەوەی فیرعەونی میسر خاتوو سارەی گرت و داوای لێ کرد شووی پێ بکا، خاتوو سارە بە گوێی نەکرد، بە ئیرادەی خودای مەزن فیرعەون داوای لێبووردنی لە سارا کرد و خاتوو هاجەرەی وەک دیاری پێ بەخشی.

بە گوێرەی دابونەریتی ڕۆژگار هاجەرە بوو بە بەندەی سارا، خاتوو سارای بەڕێز منداڵی نەدەبوو، دەیشیزانی ئیبراهیم زۆر حەزی لە منداڵە و پێی خۆشە ببێ بە باوک، لەسەر حیسابی خۆشبەختیی خۆی حەزی بە خۆشبەختیی مێردەکەی کرد...

پێی ناخۆش بوو مێردەکەی لەبەر ئەو وەجاخکوێر بێت و تامی باوکایەتی نەکا...

بۆیە داوا لە ئیبراهیم دەکا هاجەرە بهێنێ، ئیبراهیم هاجەرەی هێنا و بەرهەمەکەی ئیسماعیل بوو، خودای میهرەبان جەزای چاکەی سارەی دایەوە، ئەو سارەیەی کە نەزۆک بوو، ژیانی بەرەو پیری دەچوو، کەوتە سگوزاکردن و ئیسحاقی بوو، ئەو ئیسحاقە بوو بە باپیرە گەورەی تەواوی پەیامبەرانی بەنی ئیسرائیل لە نەتەوەی ئیسماعیلیش یەک پەیامبەر پەیدا دەبێت، ئەویش پێغەمبەری ئیسلامە، بەڵام چۆن پەیامبەرێ! پەیامبەرێکی زۆر مەزن، گەورەترین پەیامبەر بوو، جا ئەم پەیامبەرە مەزنە چیرۆکەکە تەواو دەکا و دەفەرموێ:

ئیبراهیم هاجەرەی هێنا بۆ لای مەککە و ماڵی خودا ئیسماعیلی لە کۆشدا بوو شیری پێ دەدا.

منتدى إقرأ الثقافي

لە لای دارێکی گەورەدا، لەسەر زەمزەم
لە سەرووی مزگەوتی پیرۆز
هاجەرە و ئیسماعیلی دانا
ئەو ڕۆژگارە شاری مەککە چۆڵوهۆڵ بوو
نە کەس نە ئاو نە سەوزایی
ئا لەو شوێنە ئیبراهیم هەندێ خورما و کوندەیەک ئاو لای هاجەرە دادەنێت و بەجێیان دەهێڵێ.
هاجەرە بەدوای ئیبراهیمدا ڕادەکات و پێی دەڵێ:
ئەی ئیبراهیم! بۆ کوێ دەڕۆی؟
بۆ لەم دۆڵە چۆڵوهۆڵە بەجێم دەهێڵی؟
بۆ لەم شیوە قاقڕەدا تەنیام دەکەی؟
چەند جار ئەمەی دەگوتەوە...
ئیبراهیم ئاوڕی لێ نەدەدایەوە
هاجەرە گوتی: فەرمانی خودایە؟
گوتی: بەڵێ.
گوتی: دەی مادەم ئاوایە،
خودا بە میهرە لەناومان نابا.
پاشان بەرەو لای ڕۆڵەکەی گەڕایەوە.
ئیبراهیم ڕۆیشت تا گەیشتە لای سەنییە[1] هاجەرە و ئیسماعیل ئەویان نەدەدیت.
ئیبراهیم ڕووی لە ماڵی خودا کرد و هەردوو دەستی بەرز کردەوە و پاڕایەوە و فەرمووی:
﴿ رَّبَّنَآ إِنِّيٓ أَسۡكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيۡرِ ذِي زَرۡعٍ عِندَ بَيۡتِكَ ٱلۡمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجۡعَلۡ أَفۡـِٔدَةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهۡوِيٓ إِلَيۡهِمۡ وَٱرۡزُقۡهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمۡ

---

١ شوێنێکە لە مەککە.

منتدى إقرأ الثقافي

يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾ (إبراهيم).

(پەروەردەی هەموو لامان! من لەناو شیوێکی قاقڕ لە پەنا ماڵی پیرۆزت، یەکێ لە زارۆڵەکانم جێ کردەوە، پەروەردێنمان! بۆ ئەوە کە نوێژان بکەن، دەسا تۆیش کارێکی وا بکە خەڵک بە دڵ خۆشی بوێن، لە بژیویش بەشیان بدە، شایەتا شوکری تۆ بکەن.)

وانەی سێیەم

ئێستا من نازانم سەرم لە کێ سوورڕ بمێنێ؟

لە ئیبراهیم؟ ئەو پیاوەی وا هەموو ژیانی کردە قوربانی لەبەر خودا؟

هەر لە سەرەتای منداڵیی هەتا پیری تێکۆشان و خەباتکردن

بتشکاندن، فڕێدرانە ناو ئاگر؟

بەرانبەری نەمرود وەستان، لە زێدی خۆی ئاوارە بوو

کۆچکردن بۆ فەلەستین و

لەوێش وەستانەوە بەرانبەر

ئەو کافرانەی پەرستنیان بۆ ئەستێرە بوو

دیسان لەوێش کۆچکردن و

هەڵاتن بەرەو میسر و تووشی فیرعەون بوون و ئازاردیتن

ئێستا وا بە سەری پیری تازە باوکە

فەرمانێکی پێ کراوە ڕۆڵەکەی خۆی لە قاقڕا بەجێ بهێڵێ

لای کێ؟ لە کوێ؟

لە شیوێکی بێ ئاو و وشک؟

نە ڕێبوارێ، نە دانیشتووی نێو دەوارێ، هیچ کەس لەوێ تێناپەڕێ

منتدى إقرأ الثقافي

بەڵام ئیبراهیم لەمانە ناپرسێت و فەرمانی خودا بەجێ دەهێنێ
یاخود سەرم لە هاجەرە سووڕ بمێنێ؟
ئەو هاجەرەی منداڵەبەر و شیردەر
بەدەم گریان‌وزارەوە شوێنی ئیبراهیم دەکەوێ
لێرە بەجێمان دەهێڵی؟
هیچ وەڵامێک نابیسێت و خۆی پێی دەڵێ:
ئەمە فەرمانی خودایە؟
دەڵێ: بەڵێ.
ئەویش زۆر بە دڵنیاییەوە دەڵێ: خودا لەناومان نابا.
ئەمانە چ خێزانێکن؟ ئەمانە چۆن مرۆڤێکن؟ دەبێ اللەیان بۆ بڵێی:
الله الله لەم خێزانە! الله الله لەم کەسانە.

وانەی چوارەم

ئیبراهیم لە ڕووی هەستی مێردایەتی و باوکایەتی ناتەواو نەبوو، هاجەرەیش زۆر پێویستی بە پیاوەکەی بوو، بەڵام لەناو دڵی مێژوودا کەسی وا هەن، بۆیە دەبن ئامۆژگاریی لێ وەرگرین، باوکی بەسۆز کوڕیژگەی خۆی بەجێ دەهێڵێ لەبەر خودا ئافرەتێکی منداڵەبەر، بێکەسی و تەنیایی خۆی لە لا خۆشە لەبەر خودا.

ئەمە یانی ڕێگای بەرەو لای خوداچوون لە زۆر کاتدا پێچەوانەی ویست و خواستی مرۆڤ دەبێ لەوانەیشە بە بەردەوامی ئاوا بێت ئەو کەسانەی دەگەن بە خودا، کە لە دژی نەفسی خۆیان بە جەنگ دێن و بە گوێی ناکەن، ئەو کەسانەی پارە و ماڵیان بە خەڵکی دەبەخشن و پارە و ماڵیشیان خۆش دەوێ، ئەو کەسانەی پێیان خۆشە لە توێی نوێندا پڕخەیان بێ، بەڵام هەڵدەسن بۆ شەونوێژ،

منتدى إقرأ الثقافي

ئـەو کوڕانـەی بـە دڵ حەزیـان لـە تێکەڵاویـی کچانـە، کەچـی خۆیـان دەپارێـزن.

ئـەو کەسـانەی لەنێـو ماڵـدا زۆر ئاتاجـی دینارێکـن، کەچـی خۆیـان لـە بەرتیل و پارەی حـەرام دەپارێـزن، ئـەو کچانـەی بـە دڵ حەزیـان لـە تێکەڵاویـی کوڕانـە، کەچـی خۆیـان دەپارێـزن.

ئـەو کچانـەی پێیـان خۆشـە سـیمای خۆیـان بـەدەر بخـەن، خـۆ بنوێنـن کەچـی خۆیـان دەپارێـزن.

ئـا ئەمانـە دەگەنـە خـودا، دەگەنـە ڕەزامەنـدی و لێخۆشـبوونی پـەروەردگار.

ڕاسـتە! دۆزەخ بـە شـتی خـۆش داپۆشـراوە، ڕێگای بەهەشـت لـە ناخۆشـی ئاخنـراوە.

وانەی پێنجەم

هاجەرە دەپرسێ: ئا لێرە بەجێمان دەهێڵی؟

ئیبراهیم بێ وەڵام دەبێ

قەت پرسیوتە بۆچی ئیبراهیم ئاوڕی نەدایەوە؟

تەنانەت بێ وەڵامیش بوو؟

ئەمە خۆبەزلزانی بوو؟

پەنا بە خودا! ئیبراهیم زۆر لەوە مەزنترە لووتبەرز بێت.

بەڵام دەیویست بە بینینی کوڕەکەی و خێزانەکەی

لەوە زیاتر ئاگر نەگرێ.

نەکا سیمای زەردی هاجەرە

بابە بابەی منداڵەکەی

لەو فەرمانەی پێی کراوە، پەشیمانی بکەنەوە.

بەڵێ، ئەو گەورە پیاوانە کەمێ لە خۆشەویستی خودا

منتدى إقرأ الثقافي

ناگۆڕنەوە بە ژن، بە ماڵ، بە منداڵ و تەنانەت بە گیانی خۆیان.
وەک دەزانی بۆ باوەڕدار نزاکردن چەکێکی قورس و گرانە،
شمشێرێکە و لە کالانە.
ئیبراهیمیش شمشێری لە کالان کێشا
هەردوو دەستی بەرز کردەوە، لە پەروەردێن پاڕایەوە:
﴿ فَٱجۡعَلۡ أَفۡـِٔدَةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهۡوِيٓ إِلَيۡهِمۡ ﴿٣٧﴾ ﴾ (إبراهيم)، (دەسا تۆیش کارێ وا بکە خەڵک بە دڵ خۆشی بوێن).
زۆر لە مێژە نزای ئیبراهیم گیرایە
تەنیا هۆزی جورهوم نەبوون
بە دڵ ئەوانی خۆش دەویست
بەڵکوو دڵی هەموو باوەڕدارەکانیان
لەو کاتەوە هەتا پەسڵان لەگەڵدایە.

ئەوەتا ئەو ماڵی خودایە، کە ئیبراهیم نوێی کردەوە، دڵی هەموو باوەڕدارانی سەر زەویی بۆ لای خۆی وا ڕاکێشاوە هەر مەپرسە لە هەر چوارقوڕنەی دونیاوە، لە بەرزایی و لە نزمایی خەڵک پۆل پۆل دێن و دەچن، زیارەتی کەعبە دەکەن، هۆزێک دێت و لە مەککەدا دادەبەزن، ژنێکی بێکەس و تەنیا و منداڵێکی شیرەخۆرە، لە پەنا بناغەی کابە دانیشتوون و چاویان لە سۆزی خودایە، ئەو منداڵەی دوێنی باوکی بەجێی دەهێڵی، ئەمڕۆ دە پیاو چاودێریەتی، ئەو ئافرەتەی کە بێکەس بوو، ئەمڕۆ هەر وەک سەرۆکهۆزێک لێی دەڕوانن.
بەڵێ، مەلەفی ئەم دوانە لە ئاسمانە
ئەم زەوییەی کە دەسووڕێ لە بەرزەوە
فەرمانی بۆ دێتە خوارێ
ئەی ئەو کەسەی کە نەخۆشی!

منتدى إقرأ الثقافي

شیفای تۆ تەنیا لای خودایە.
ئەی ئەو کەسەی کە هەژاری!
دەوڵەمەندی مەزن خودایە.
ئەی ئەو کەسەی کە خەمباری!
دڵخۆشی لە لای خودایە.
ئەی ئەو کەسەی کە مەزڵوومی!
فریادڕەسی بەهێز خودایە.
ئەی ئەو کەسەی کە بێکەسی!
کەسی بێکەسان خودایە.
ئەی ئەو کەسەی داخ لە دڵی!
ئارامیی دڵ لای خودایە.

ئەو خەڵکە تەنیا هۆکارن، لەوە زیاتر هیچ بە دەست نین، هەموو شتێک بە دەست خودایە.

ئەگەر خودات لەگەڵ بێت بەسە، نەکەی بەرەو هۆکار بچی و پەروەردگار لە بیر بکەی.

کارکردن تەنیا هۆکارە، ڕۆزیدەریش هەر خودایە.

هاوسەرگیری هەر هۆکارە، ڕۆڵە بەخشیش تەنیا خودایە، تیر تەقاندن هەر هۆکارە، ئامانجپێکەر تەنیا خودایە: ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ ﴿١٧﴾﴾ (الانفال)، (کە هاویشتت هاوێژەرەکە تۆ نەبووی، خودا هاویشتی، هۆکار بگرە و بەریمەدە، بەڵام هەرگیز هۆکارەکان پەروەردێنت لە بیر نەبات).

وانەی شەشەم

ئایا فەرمانی خودایە؟
چەندە پرسیارێکی جوانە...

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو وەلامەیش چەند شیرینە بڵێی فەرمانی خودایە.
ئەو باوەڕە چەند بەهێزە و چەندە جوانە کارەکانمان تەنیا لەبەر فەرمانی پەروەردێنمان بێت!
بۆ جوانیی خۆت بەدەر ناخەی؟
چونکە خودا فەرمانی کرد بیشارمەوە
بۆ گوێ بۆ مێردەکەت دەگری؟
چونکە خودا وای پێ خۆشە.
بۆ ڕێزی خێزانت دەگریت؟
چونکە خودا وای فێر کردم.
بۆچی بەرتیل وەرناگری؟
چونکە فەرمانی خودایە.
بۆ نوێژ دەکەی؟ زەکات دەدەی؟
ئەوەیش هەر فەرمانی خودایە.
بۆچی؟ بۆچی؟
تەنیا لەبەر فەرمانی خودا.
کام وەلام هێندەی ئەم وەلامە جوانە؟
دڵنیا بە! خاترجەم بە!
ئارخەیان بە!
هەرکەس فەرمانی پەروەردێن بەجێ بهێنێ
خودا کاری بۆ ئاسان دەکا.
هەر کەس دەست بۆ حەرام نەبا
خودا ڕۆزیی پاک و حەڵاڵی پێ دەدا.
هاوکێشەیەکی سەنگینە
زۆر کەس لەم هاوکێشەیە ناگا.
ئەو حەرامەی کە تۆ دەیخۆی ڕزقی خودایە،

منتدى إقرأ الثقافي

بەڵام گەر خۆراگر بیت، خودای مەزن بە حەڵاڵی پێتدەبەخشێ.
ئەو پارەیەی لە بەرتیلا وەرتگرتووە ڕزقی خودایە، بە ناڕەوا پەیدای دەکەی،
ئارام بگری بۆت پاک دەکا و نۆشی گیانت.
بە ناڕەوا سەیری کچی خەڵکی دەکەی
لەو بینینە چێژ وەردەگری
ئەگەر کەمێ خۆراگر بیت
چێژی بینینی ئافرەتت دەست دەکەوێ بە حەڵاڵی
دواتر پەیامبەری مەزن
باسی چیرۆکەکە دەکات و دەفەرموێ:
دایکی ئیسماعیل شیری بە ئیسماعیل دەدا
لە ئاوی نێو کوندەیشی دەخواردەوە، ئاو تەواو بوو، تینووێتی تینی بۆ هێنا
ئیسماعیلیش لە تینواندا دەپلکاوە، هاجەرە لە تاوی ئەوەی کەوا چاوی بە ئیسماعیل نەکەوێ ملی ڕێگای لێ گرتە بەر کێوی سەفا نزیکترین کێو بوو دەیدی.
ڕۆیشتە سەری، بە چواردەوردا سەیری دەکرد تا بزانێ داخۆ کەسێ بە دی ناکا؟
کەس دیار نەبوو، پاشان لە سەفا دابەزی تا گەیشتەوە نێو شیوەکە، چاکی هەڵ کرد -نەکا پەنجەی پای لێی گیر بێ و بەسەر زەویدا بکەوێ-
پاشان وەک مرۆی تێکۆشەر دەستی بە پەلەقاژە کرد
تا شیوەکەی تێپەڕاند و گەیشتە مەروە،
لەسەر بەرزایی مەروەوە
دەستی کرد بە ملەقوتە، داخۆ هیچ کەسێ دەبینێ

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو چەند ڕۆژەی خورما و ئاوی لە لا مابوو، شیری هەبوو، ڕۆڵەکەی مایەی ئارامی و دڵخۆشی بوو، بەڵام ئێستا جگە لەوەی کە تینووە، برسییەتی، گەرمای خۆر پێستی دەسووتان، وا خەریکە بە چاوی خۆی منداڵەی دەبینێ چۆن لە تینواندا لە خاک و خۆڵدا دەگەوزێ، هەم بە جەستە و هەم بە دەروون ئازار تینی بۆ هێنابوو، بەڵام هێشتا تەسلیم نابێ و سەنگەری لە نائومێدی هەڵچنیوە، ڕادەکا بۆ کێوی سەفا، تا بزانێ کەس دەبینێ؟

کاتێ لە سەفا دێتە خوار بە غار

بەلەز بەرەو مەروە ملی ڕێگا دەگرێتە بەر.

لەنێو ڕێدا بە لای ڕۆڵەی تێدەپەڕێ تا بزانێ هێشتا ماوە؟

بەڵێ ماوە، بەڵام هێشتا لە تینواندا هەر پێچ دەخوات.

ئەم وانەیە بۆ تێکۆشان زۆر گرنگە.

هەرچەند تەنگانە ڕووت تێبکا، ناگا بە تەنگانەی هاجەرە بە لاق هەڵدێ، بە چاو لەو دەشتە دەڕوانێ، بۆ فریادڕەسێ دەگەڕێ تێکۆشان بۆ بەدەستهێنانی نان و ئاو، پێچەوانەی پشتبەستن بە خودا نییە، هاجەرە هاوسەری پەیامبەرێک، دایکی پەیامبەرێکی تر بوو، کەچی خۆیی تەسلیم ناکا، چاوەڕوانی ئەوە نەبوو، هەر وا لەپڕ کەسێک بێت و فریای بکەوێ، یا موعجیزە ڕووبدات و نان و ئاوی بۆ ببارێ، چاک دەیزانی ئەگەر کار گەیشتە ئەوپەڕی تەنگانە، خودا خۆی فریای دەکەوێ، لەگەڵ ئەوەیش تێدەکۆشێت، ئەو مرۆڤەی تێکۆشەرە، چۆن لەگەڵ ئەو مرۆڤەی دۆش داماوە دەبن بە یەک؟ ئەم دونیایە جێگەی هەوڵ و تێکۆشانە، دەی تێبکۆشە! هیچ شتێ هەر وا لە خۆوە بە دەست نایە، جسنی مرۆڤ لەگەڵ خەمدا بەدی هێنرا، هەموو شتێ پێویستی بە ماندووبوونە، نەفسی مرۆڤ گەر لەگەڵیدا نەجەنگی و ماندوو نەبی، ئەو نەفسە نایەتە سەر ڕێ،

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

بێنە ناو، ئەگەر پیاوێک کێشەی بێمنداڵیی هەبوو، باسی زەکەریای بۆ بکە، کە بە پیری خودای مەزن کوڕێکی باشی پێ بەخشی، گەر ژنێک بێ منداڵ بوو، باسی سارەی لە لا بکە، کە بە پیری ئیسحاقی بوو، کەسێکی بێ کارت بینی، هیوای بەرێ، ئەگەر کەسێک کێشەی هەبوو، دڵی خۆشکە و بڵێ هەرچی کێشە هەیە تەواو دەبن، ئەو کەسانەی نائومێدن پێیان بڵێ: ئاسۆ ڕوونە، ئومێد هەر دێت.

خەڵک پێویستی بە کەسێکە جێی ئومێد بێت، ژیان گرانە، خەڵکی لەنێو ئازاری ژین دەتلێنەوە، تۆیش مەبە بار، باریان لەسەر شان دابگرە.

وانەی نۆیەم

ئەم جیهانە هەمووی بە دەستی خودایە.

بۆ خودا بژی، خودایش ژیان و گوزەرانت ئاسان دەکا.

تاکە تاکی فریشتەکان دەیانتوانی بە فەرمانی خودای مەزن ئاو بۆ هاجەرە هەڵبقوڵێنن، بەڵام خودا لە نێوانی هەر هەموویاندا جوبرەئیلی نارد، تا پێمان بڵێ: سەرەخۆشی بە ئەندازەی ناخۆشی دێت، سەرەخۆشی پەروەردگار چەندە جوانە! با بزانی جوبرەئیلیش لە شێوازی پیاوێکدا هات، بۆ ئەوەی هاجەرە نەترسێ، خودا دەیویست پێش هەموو شت سەرەخۆشی لە هاجەرە بکا، نەک دەسەڵات و گەورەیی خۆی نیشان دا فریشتە و جین بە پێچەوانەی بەشەر، دەتوانن خۆیان بگۆڕن، لە چەند شێوەی جیاواز جیاواز خۆ نیشان بدەن.

بەڵام یەک جیاوازی هەیە: هەر کات پەری بە هەر شێوەیەک خۆی گۆڕی، بە ئەندازەی ئەو شێوەیە هێزی هەیە، یانی ئەگەر پەری خۆی بە مرۆڤ گۆڕی، هێندەی پیاوێک هێزی هەیە، بە

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

دونیا و بازاڕ، ڕزق و ڕۆزی، خەو و خۆراک
هەرگیز دژی بەهەشت نین و هەرگیز نابن
تەنانەت ڕێگەن بۆ بەهەشت (ئەگەر هات و لێی بزانی و بۆ چاکەیان بەکار بهێنێت).
هاجەرە هێندە تینو ببوو، خەریک بوو لە تینواندا بمرێ
ئاساییە گەر بیەوێ ئاوی زەمزەم گل بداتەوە و ڕایبوەستێنێ
گەر بەو جۆرەی نەکردایە، ئەو کاتە نائاسایی بوو
جارە جارە خەم و خەفەت
کارێ بەسەر مرۆی باوەڕدار دەهێنن
وەختە تەواو بێئومێد بێت.
جارەجارەیش هێند خۆشحاڵە
وەختە هەموو شتی دونیای لە بیر بچێت.
دەزانی بۆ؟ چوون مرۆڤە.
کە پەیامبەر لەمەڕ هاجەرەوە دەفەرموێ: گەر زەمزەمی گیر نەدایە، ڕەوان دەبوو.
ئەمە مانای زەمکردنی هاجەرە نییە، بەڵکوو ئەمە هەواڵێکە لە بارەی پەیامبەر موسایشەوە، پەیامبەر هەواڵی داوە ئەو کاتەی موسا گەیشت بە خدر، داوای لێ کرد شتی فێر بکا.
ئەویش مەرجێکی بۆ دانا، پرسیاری هیچی لێ نەکات، بەڵام کاتێ کەوا خدر تەختەی کەشتییەکەی شکاند و ئاو هاتە ژوور موسا یەکسەر سەرکۆنەی کرد ئەو کاتەیش وا کوڕێکی کوشت دیسان موسا سەرکۆنەی کرد، ئەو بەڵێنەی کە پێیدابوو لە بیری چوو.
سەرلەنوێ بەڵێنی دا: جارێکی تر لەمەڕ هیچ شت پرسیار نەکات.
لە دوای ئەوەی خدر دەستی دایە دیوارڕاستکردنەوە، موسا

منتدى إقرأ الثقافي

دیسان بەڵینەکەی لەبیر نەما و سەرکۆنەی کرد، ئەمە سروشتی مرۆڤە، بە بینینی شتی نامۆ پرسیار دەکا.

موسایش مرۆڤە و دەپرسێ ئاساییە گەر موسا پرسیار بکا، لە کارێکدا سەرسووڕماو بێت، شتێک بە نامۆ بزانێ، دوای سێیەم جار خدر گوتی: ئێستا کاتی لە یەکترجیابوونەوەیە.

پەیامبەری ئیسلام فەرمووی: ڕەحمەتی خودا لەسەر موسا، ئەگەر کەمێک لەسەرخۆبا شتی سەیرترمان دەبینی.

وانەی یازدە

ئەو کەسەی لە دەستی بێت
لە بیابان ئاو دەربهێنێت
لە دەستی دێت چارەسەریش
بۆ ئاریشەی هەموو خەڵکی پەیدا بکا،
تا دەتوانی لە بەرانبەر کاری خودا گەشبین بە و گومانت باش بێ
هیچ لە خودا یاخی نابێ.

ئەو کارانەی دژوار بوون و خودای گەورە ڕایی کردن، هەر هەموویان لە ئاریشە و کاری دژواری جەنابت گەورەتر بوون، ئیتر بۆچی ئاریشەی خۆت لا گەورەیە و لە لات وایە چارەسەری هەرگیز نایە؟

ئەو خودایەی لە بەردێک وشتر دەربهێنێ، لای ئاسانە سۆزی دڵی کاربەدەستان هەڵقوڵێنێ، ئەو کەسەی بە هێمای گۆچان دەریا لەت بکا، لای ئاسانە کێشەکانت لەناو ببا.

ئەو خودایەی لە بەدکاران تۆڵە بۆ نووح بسەنێت و لەناویان ببا، دەتوانێ تۆڵەت بستێنێت.

منتدى إقرأ الثقافي

ئـەو خودایـەی زەکەریـای پیـر بـکا بـە خاوەنـی منـداڵ، دەتوانـێ ڕۆزیـی تۆیـش بـدا.

ئـەو خودایـەی خـۆر بـۆ یوشـەع بوەسـتێنێ، دەتوانـێ نەیارانـی تۆیـش بوەسـتێنێ.

خودا هێزی خۆی دەردەخا، هەتا ئێمە پەنا بەو هێزە بگرین.

باسـی سـزا و تۆڵـە دەکا، تـا خۆمـان لـە تووڕەیـی خـودا بپارێزیـن. باسـی سـۆزی خۆیشـی دەکا، تـا مـن و تـۆ هـەوڵ بـۆ سـۆزی خـودا بدەیـن، دوو ڕێگەیشـت نیشـان دەدا، یـەک ڕێگـەی ڕاسـت، دوو ڕێگـەی چـەوت دوایـی خۆیشـت سـەرپشـک دەکا، ڕێگـەی ڕاسـتت دەوێ یـا چـەوت؟

بـا بێینـەوە فەرموودەکـە تـەواو بکەیـن: بناغـەی کەعبـەی پیـرۆز کەمێـک لـە زەوی بەرزتـر بـوو، لافـاو دەهـات لـە ڕاسـت و چـەپ هـەر جـارە و کەمێکـی دەبـرد بـەو شـێوە مـا، هـۆزی جورهـوم لـە خـوار مەککـەوە تێدەپەڕیـن چییـان بینـی؟ وا باڵنـدە لـە ئاسـمانی مەککـە دیـارە.

ببـێ و نەبـێ لـەو جێگەیـە ئاوێـک هەیـە زۆر جـار لێـرە تێپەڕیویـن. بـەڵام هەرگیـز کانـی و ڕووبارمـان نەدیـوە! یـەک دوو کەسـیان کەوتـە سـۆراخ، دەبینـن ئەمـە ئاوێکـە، گەڕانـەوە، هەواڵیـان بـە خەڵکەکـە دا، هەمـوو بـەرەو زەمـزەم هاتـن، دەبینـن وا ژنێـک بـە منداڵێکـەوە لای ئـەم ئـاوە دانیشـتووە گوتیـان: (دادە) تـۆ دەهێڵـی ئێمـە لێـرە بارگـە و بنـەی خۆمـان بخەیـن؟

گوتی: بەڵێ، بەڵام کانی کانیی خۆمە.

گوتیان: باشە.

هاجـەرە خاتـوون ئـەو هەلـەی لـە کیـس خـۆی نـەدا، چـوون پێـی خـۆش بـوو، ئەویـش لەنێـو خەڵکـدا بـژی، هـۆزی جورهـوم بارگەیـان خسـت، مەککـە ئـاوەدان بـووەوە، ئیسـماعیل وردەوردە گـەورە بـوو،

منتدى إقرأ الثقافي

بوو بە لاوچاک، فێری عەرەبیی ڕەسەن بوو، ژنێکی لە جورهوم هێنا.

وانەی دوانزە

جورهوم زۆر و هاجەرە تەنیا.

داوای مۆڵەتیان لێ کرد و مەرجی دانا: کانی هەر کانیی خۆم بێت و مافتان نەبێ داگیری بکەن. ئەوانیش بە مەرج ڕازی بوون، ئەم وانەیە وانەیەکی ئەخلاقییە و زۆر گەورەیە، جورهوم لەسەر ئایینی ئیبراهیم نەبوون، بەڵام ئاکاریان هێند بەرز بوو، وەک ئاکاری ئایینداران.

هۆزێکی زل داوای مافی پەنابەری لە ژنێکی بێکەس دەکەن.

نایانەوێ شتێک کە هیی ئەوان نەبێ داگیری بکەن.

ئەگەر کەسێکی بێ ئایین، ئاکار و ئەخلاقی باش بێت عەجیب نییە.

سەیر ئەوەیە مرۆڤێکی باوەڕدار و خاوەن ئایین ئەخلاق و ئاکاری بەد بێ!

لە ڕاستیدا ئەم ئایینە هەموو ئاکاری شیرینە.

جا هەر کەسێ زیاتر ئاکاری شیرین بێت، ئەوە زیاتر باوەڕدارە

جێگای داخە کە مسوڵمان بە ناسنامە مسوڵمان بێ و

لە ئاکار و ئەخلاقیشدا تەپ لە دینەکەی نەپێکێ.

عەرەبی کۆن، بەبێ ئایین، هێشتا ئامادەی ئەوە نین مافی ژنێک پێشێل بکەن، بەڵام ئێستا ئێمە خۆمان بە ئایندار دەناسێنین، مافی یەکتری دەخۆین و بە ناڕەوایشی نازانین، ئەم بابەتە چزە لە دڵ هەڵدەسێنێ.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی سێزدە

گەر تەماشای وشەی (ئینسان) بکەین لەگەڵ وشەی (ئونس)-ی بە مانا هۆگری، سەروکارێکی هەیە، یانی مرۆڤ هەم هۆگری شتی ترە و شتی تریش هۆگریەتی.

مرۆڤ کاتێ تەواو دەبێ بە مرۆڤ و دادەمەزرێ، هەم هۆگر بێت و هەم خەڵکانیش هۆگری بن.

دەبێ برسی لامان تێر بێ و ئۆخەی بکا.
دەبێ خەمبار بە بینینمان خەم بە با بدا.
دەبێ هاوکاری مەزڵووم بین.
ئێمە کاتێ شت دەبەخشین لە ڕاستیدا
بەخشینەکە پێش ئەوەی بۆ خەڵکی تر بێت، بۆ خۆمانە
جوامێریمان وەکو کاڵا بە باڵای خۆمان بڕیوە.
گشت گیاندارێک دەتوانێ گیانداری ببێ
بەڵام مرۆڤ پێویستە بە ئاکاری بەرز
ڕەفتاری جوان خۆی نیشان بکا.
گەر دەتەوێ بزانی تۆ مرۆڤێکی خۆش ڕەفتاری
وەرە لە خۆت ڕابمێنە،
هێندە باشیی دایک و باوکت شانازی بە بوونت بکەن؟
هێندە چاکی منداڵی خۆت بە باوکە، یاخود بە دایکە گازت بکەن؟
دەتوانی پشتی برا بی؟
دەتوانی بۆ هاوسەرەکەت دۆست و
هاوڕێ و خۆشەویست بی؟
خۆشکت ئومێدی پێتە؟
دراوسێکەت لێت ڕازییە؟
ئەم خاڵانە پێوەری گەورەیی تۆن و هەرگیز فەرامۆشیان نەکەی.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی چوارده

لەنێو هەموو پەیامبەراندا تەنیا چوار لەوان عەرەب بوون: شوعەیب، سالح، هود، موحەممەد، ئیسماعیل باوکی عەرەبە، بەڵام هەموومان لە ئادەم، ئادەم لە خۆڵ، ئەم ئایینەیش هەرچەند لەسەر دەستی عەرەب بڵاو بووەوە، بەڵام هەر هیی عەرەب نییە، ئەم ئایینە ئایینی گشت مرۆڤێکە، ڕەشپێست، سپی، سوورپێس، ئەسمەر... هەرگیز نەکەی دەمارگیر بیت، شانازی بە نەسەبەوە بکەیت.[٢]

تەماشا بکە بیلال خەڵکی حەبەشە بوو، دەچتە بەهەشت، ئەبولەهەب مامی پەیامبەر دەچێتە ناوەڕاستی دۆزەخ، سوهەیبی ڕۆمی، ماڵی لەنێو بەهەشت دەبێت، وەلیدی بە ڕەسەن عەرەب ڕێگەی بەرەو دۆزەخ دەچێت، پەیامبەر بە خزمەکانی خۆی دەفەرموو: مامە عەباس! خوداپەرست بە، فاتمە! کچم خۆت هەوڵ بدە، نەکەن لە ڕۆژی پەسڵاندا خەڵک بە کار و کردەوە بۆ لای من بێت و ئێوەیش بڵێن: خزمی خۆتین، گەر خودای مەزن ڕێزی لە تیرەی عەرەب نا و پەیامبەری لەناو عەرەبدا بژاردە کرد:

وا نەزانی ئیتر عەرەب

لە هەرچی تیرەی دونیایە هێژاترە.

ئەمە باوەڕی جاهیل و نەفامانە.

ئێمە دەبێ لەبری ئەو سۆزەی خودا کە لە ئێمە پەیامبەری بژاردە کرد، زیاتر دەست بە ئایینەوە بگرین، دەبێ دڵمان فراوان بێت، هەر کەسێک لە غەیری عەرەب هات بۆ ناو ئایینی ئیسلام،

---

٢ مەحویی شاعیرمان دەفەرموێت:

(فەزیلەی ئەصڵ و فەصڵ ئینسانی پێ نابێ بە صاحێب فەزڵ

کە تۆ کۆسەی بە تۆ چی مامە ڕیشی باب و باپیرت؟)

منتدى إقرأ الثقافي

بە گیان و دڵ بەخێرهاتنی لێ بکەین و ڕێزی بگرین، باش بزانن خزمایەتی و پێوەندییەک باوەڕ دروستی کردبێ، زۆر لە پێوەندییەک بەهۆی لق و تیرە و عەشایەری عەرەبی بێت، هێژاترە.

گەر وا نەبا پەیامبەر چۆن لەگەڵ قورەیش جەنگی دەکرد؟

گەر پەیامبەری خودا شارگەرایی و لادێچێتیی بکردایە، چۆن مەککەی بەجێ دەهێشت و لە مەدینە جێگیر دەبوو؟ گەر خزمایەتی و تیرەچێتی بکردایە، چۆن حاشای لە مامی دەکرد؟

بەڵێ، باوەڕ بە خودای گەورە و دەستووری ئایینی پیرۆز، لە خزم و کەس، لە تیرە و هۆز، لە ڕەگ و خوێن، لە خاک و خۆڵ مەزنترە. با بێینەوە فەرموودەکە تەواو بکەین:

خاتوو هاجەرە وەفاتی کرد، ئیسماعیلیش ژنی هێنا، ئیبراهیم لە پاش چەند ساڵێک سەری لە کوڕەکەی خۆی دا، کە گەیشتە ماڵی ئیسماعیل، ئیسماعیل لە ماڵ نەبوو، پرسیاری ئیسماعیلی کرد، ژنەکەی ئیسماعیل گوتی: چووەتە دەر شتێک بۆ خواردن پەیدا بکا.

ئیبراهیم لە حاڵ و گوزەرانی ماڵی ئیسماعیلی پرسی، بووک دەستی کرد بە بۆڵەبۆڵ: ژیانمان نییە، گوزەرانمان زۆر خراپە، ئیبراهیم بە بووکەکەی گوت: گەر مێردەکەت هاتەوە، سڵاوی منی پێ بگەیەنە و بڵێ پێشدەرگەی بگۆڕێ، کاتێ ئیسماعیل هاتەوە، هەستی دەکرد باوکی هاتووە بۆ سەردانی گوتی: کەس هاتووە بۆ ئێرە؟

گوتی: بەڵێ پیاوێکی پیر ئاوا و ئاوا، هات پرسیاری لە تۆ دەکرد، دوایی لە ژیانمانی پرسی، منیش گوتم: هیچ باش نییە.

گوتی: هیچ ڕاسپاردەی هەبوو؟

گوتی: بەڵێ، سەلامی لە تۆ دەکرد و گوتی: پێش دەرگەت بگۆڕێ.

گوتی: ئەوە باوکم بووە، مەبەست لە پێش دەرگە تۆ بووی، بڕۆ تەڵاقت کەوتبێ.

منتدى إقرأ الثقافي

ئیسماعیل ژنەی تەلاق دا و ژنێکی تری لێ هێنان.

دوای ماوەیەک ئیبراهیم دیسان هاتەوە، ڕێک وەکو جاری ڕابردوو، ئیسماعیل لە ماڵ نەبوو، لە ژنی ئیسماعیلی پرسی:

گوتی: چووەتە دەرێ نان پەیدا بکا.

گوتی: ژیان و حاڵ و گوزەرانتان لە چیدایە؟

گوتی: لە سایەی خوداوە باشین.

گوتی: خواردنتان چییە؟

گوتی: گۆشت.

گوتی: ئەی خواردنەوە چی؟

گوتی: ئاو.

گوتی: خودایە پیت و بەرەکەت بخەیتە ئاو و گۆشتیان.

لەو سەردەمە و لەو جێگایە دانەوێلە نەبوو، ئەگەر نا داوای لە خودا دەکرد پیتی تێبخات.

لە هەر شوێنێ جگە لە مەککە، خواردن تەنیا ئاو و گۆشت بێت گوزەرانی پێ ناکرێ.

دواتر ئیبراهیم پێی فەرموو: ئەگەر مێردەکەت هاتەوە سڵاوی منی لێ بکە و بڵێ پێش دەرگەی توند بکات.

کە ئیسماعیل گەڕایەوە، گوتی: کێ بۆ ئێرە هاتووە؟

ژنە گوتی: پیاوێکی پیری سیما جوان.

هەندێکی تر تاریفی کرد.

دوایی گوتی: پرسیاری تۆی لە من دەکرد، دوایی پرسیی باری گوزەرانتان چۆنە؟

ئیسماعیل بە ژنەکەی گوت: ئەی ڕاسپاردەی هیچ نەبوو؟

گوتی: بەڵێ، گوتی بە پیاوەکەت بڵێ: پێش دەرگەکەی قایم بکا.

گوتی: ئەوە باوکم بووە، پێش دەرگە تۆی، مەبەستی بوو تۆ

منتدى إقرأ الثقافي

ژنم بی و تەڵاق نەدرێیت.

وانەی پانزە

تۆ تەماشا دوورنیازی (کنایە) چەندە جوانە!

بڵێ: پێش دەرگەی بگۆڕێ.

بڵێ: پێش دەرگەی قایم بکات.

زۆر جار وتەی بێ توێکڵ و سوور و سافی مرۆڤەکان دڵی گوێگر دەڕەنجێنێ، ئەگەر سوور و ساف بیگوتایە: بڵێ ژنەکەت تەڵاق بدە، زۆر گران بوو، ئیبراهیمیش قەت نەیدەویست دڵشکێن بێت.

ئەو قسانەی کە دەیویست بە کوڕی خۆی بگەیەنێ بە توێکڵەوە پێی دەگەیاند، زۆر کەسیش هەن شەرم دەکەن هەندێ قسە بەبێ توێکڵ بگەیەنن، وەک ئەو ژنە دەشتەکییە کە هات بۆ لای سەرکردەکە و سکاڵای کرد پێی گوت: قوربان ماڵمان یەک مشکی لێ نییە!

سەرۆک گوتی: تەماشا بکەن چەند بە جوانی مەبەستی خۆی پێگەیاندم، بڕۆن لە نان و لە ڕۆن و لە گۆشت، چەندی دەوێ پێی ببەخشن. تۆیش هەر کات ویستت مەبەستێک بگەیەنی بە توێکڵەوە بیگەیەنە، زۆر جار هەیە دوورنیازی ئابڕووی مرۆڤ دەپارێزێ.

وانەی شانزە

ئەگەر خودا شتێکی بە تۆ بەخشیوە، ئەوە شتێکی پێ داوی هیی خۆت نییە

ئەگەر خودا لە شتێک بێبەشی کردی، دیسان ئەوە هیی خۆت نییە

منتدى إقرأ الثقافي

که وا بوو هەر کات پێی بەخشیت سوپاس بکە
هەر کاتێکیش پێی نەبەخشیت خۆڕاگر بە
بەخشین و نەبەخشینی خودا هەمووی پڕە لە کارزانی
پێزانین و خۆڕاگرییش، دوو جۆرن لە خوداپەرستی
هەردوو کردەوەی نێو دڵن، هیچیان بە جەستە ناکرێن
شوکری تەواویش ئەوەیە بیکەی بە ئاکاری خۆت و وەک ڕێگەیەک بیگریتە بەر
گەر خودا ماڵی پێ دایت، سوپاسی خودا بە بەخشین و دەستگرۆیی هەژار دەبێ
ئەگەر لەشساغیی پێ بەخشیت یارمەتیی لێقەوماو بدە
ئەگەر زانستی پێ داویت خەڵک فێر بکە
ئەو خەڵکانەی کە وا ژیرن، هەرگیز لە هەمبەر بەشی خودا مل بانادەن، ناڕازی نین،
سوور دەزانن ناڕازیبوون هیچ کێشەیەک چارە ناکات.
بەڵکوو دەبێتە بەڵا و لەسەر بەڵا توێ دەبەستێ، یەکەم بەڵا بەشنەدانی خودای گەورە، دووەم بەڵا ناڕازیبوون لە کاری خودا، دەوڵەمەندی ڕاستەقینەیش ئەو کەسەیە، کە وا دڵی دەوڵەمەند بێت، هەرچەند ئەسپێ لە باخەڵیدا چۆپی بگرێ، تێڕوانینی مرۆڤەکان بۆ دەوروبەر باری ژیانی مرۆڤەکان دیاری دەکا.
لەو دوو جارەی کە ئیبراهیم سەر لە ئیسماعیل دەدا، ژیانی ئیسماعیل وەک خۆی بوو، بەڵام بە لای ژنی یەکەم، تەواو ناخۆش، لە لای دووەم ژیانێکی خۆش، ژنی یەکەم هەرچی هەبوو لە لای کەم بوو، شوکری خودای نەدەکرد و چاویشی لە زیاتر دەبڕی، ژنی دووەم ئەوەی هەیبوو پێی ڕازی بوو، شوکری خودای لەسەر دەکرد، چاوی لە زیاتریش نەبوو... نهێنیی خۆشبەختی وایە، کەم

منتدى إقرأ الثقافي

کەسێکیش پێی دەزانن. هیچ شت ئەوەندەی هەڵسوکەوت لەگەڵ مرۆڤی ناشوکور گران نییە، هیچیش ئەوەندەی هەڵسوکەوت لەگەڵ مرۆی سوپاسگوزار تامدار نییە، خۆ ئیبراهیم مەبەستی تێکدانی ماڵی ئیسماعیلی کوڕی نەبوو، بەڵکوو دەیویست هەتا مردن بەختەوەر بێت.

وانەی حەڤدە

ئێمە بەرفەرمانی چاکەین.

بەڵام گەر باوکت گوتی: خێزانی خۆت تەڵاق بدە، تەڵاقدانی چاکەیەکە و بۆت دەنووسرێ؟ یان قسەی باوکت بشکێنێ، گوناهباری؟ بە بێگومان قسەشکاندنی باوکت تاوان نییە، چونکە هەرچی باوک هەیە ئیبراهیم نییە، هەموو کوڕێک ئیسماعیل نییە، کوڕ دەزانێ ژینی لەگەڵ ژنەکەیدا باشە یان نا! زۆر جار هەیە پێکەوە ژیان لەگەڵ خێزان -هەرچەند ئاریشەیشتان هەبێ- لە تەڵاقدان زۆر باشترە.

جارەجارە کێشەی نێوان ژن و مێردان بە تەڵاقدان نەک هەر کۆتایی پێ نایە، بەڵکوو گەورەتریش دەبێ، جارجارێکیش دایک و باوک بڕیاری باشیان پێ نادرێ، ئەگەر وابێت پێویست نییە بە فەرمانی دایک و باوکت، ژن تەڵاق بدەی، هیچ تاوانیشت ناگاتێ.

بەڵکوو تاوانبار ئەوەیە. لەبەر خاتری ژنەکەی لە دایک و باوکی بتۆرێ و تەرکی هاتوچۆیان بکا

دەستی ژنەکەت بەر مەدە و ڕێزی دایک و باوکت بگرە.

بێینەوە سەر چیرۆکەکە:

جارێکی تر ئیبراهیم هات، بینی ئیسماعیل لەژێر دارێکی گەورەدا نزیک زەمزەم تیر دەتاشێت، ئیسماعیلیش چاوی پێی کەوت و لەبەر

منتدى إقرأ الثقافي

باوکی هەستا، وەک باوک و کوڕی تامەزرۆ یەکتریان لە ئامێز گرت و لە حاڵی یەکتریان پرسی، دوایی فەرمووی: ئیسماعیل ڕۆڵەی شیرینم! خودا فەرمانێکی پێ داوم ئەویش فەرمووی: چیی پێ گوتی جێبەجێی بکە.

گوتی: جا یارمەتیم دەدەی؟

گوتی: ئەی چۆن!

گوتی: خودا فەرمانی پێ داوم ئا لێرەدا پەرستگایەک دروست بکەم.

دوایی سووچە بەرزەکانی ماڵی کەعبەی بە ئیسماعیل نیشان دەدا و لەسەر بناغەی کۆنی خۆی کەعبەیان دروست کردەوە.

ئیسماعیل وەک کرێکار و ئیبراهیمیش وەکو وەستا کاریان دەکرد تا دیواریان هێندە بەرز کردەوە دەبوو بچنە سەر شتێک و دیوارەکە بەرزتر بکەنەوە، چوونە سەر ئەم بەردەیە و دیواریان تا سەر هەڵچنی بە دەم کارەوە دەیانگوت: ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾ ﴾ (البقرە) «پەروەردێنمان! ئەم کارەمان لێ وەرگرە، تۆ بەڕاستی زۆر بیسەر و فرە زانای».

وانەی هەژدە

ئیسماعیل پیاوێکی ڕاوچی و نیشانەشکێنێکی چاک بوو.

ئەم چیرۆکەیش بەڵگەی ڕاستی ئەم قسەیەی تێدا هەیە.

لە سەحیحی بوخاریدا فەرموودەیەکی تێدایە خۆشەویست دەفەرموێ:

بهاوێژن و تیرئەنداز بن، باپیرە گەورەکەی ئێوە نیشانەشکێنێکی چاک بوو. خۆت دەزانی ئەم ئایینە بە خەبات و بەرخودان و تێکۆشان هاتە کایەوە.

بۆیە زۆر زۆر ئاساییە پەیامبەر خەڵکی هان بدا و فێری

منتدى إقرأ الثقافي

سەربازییان بکا.

بۆیە فەرمووی: هێز نیشانەشکێنییە... هێز نیشانەشکێنییە، پێشەوا عومەریش فەرمووی: منداڵ فێری سواری و مەلە و نیشانەشکاندن بکەن.

وانەی نۆزدە

خودا دەفەرموێ: ﴿ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ ﴿٩٦﴾ ﴾ (آل عمران) (یەکەمین ماڵ کە بۆ مەردم ساز کراوە، هەر ئەوەیە وا لە مەککە)، وشەی (بەککە) دوو بۆچوونی لەسەر هەیە:

یەکەم دەڵێ: بەککە و مەککە لە مانادا وەک یەکن، لە عەرەبیدا زۆر جار پیتی میم و با بە یەک دەگۆڕێن، وشەی (لازم) جارجار دەکرێ بە (لازب) لە مانادا هیچ ناگۆڕێ.

دووەم دەڵێ: بەککە ڕێک جێی ماڵی خودایە، بەڵام مەککە هەم ماڵی خودا هەم تەواوی شارەکەیە کە وابوو مەککە لە بەککە گەورەترە و بەککە بەشێکی مەککەیە، من ئەم بۆچوونەم لا پەسەندە.

ئەبوزەڕ (خودای لێ ڕازی بێت)، لە خۆشەویستی پرسی: کام مزگەوتە پێش هەموو ماڵەکانی خودا دروست کرا؟

فەرمووی: کەعبە.

گوتی: دوای ئەو؟

فەرمووی: مزگەوتی ئەلئەقسا.

گوتی: چەند ساڵیان نێوان بوو؟

فەرمووی: چل ساڵ.

پێشتر ئەوەیشمان پێ گوتن: فریشتەکان ماڵی خودایان لە مەککەدا دروست کرد و تۆفانەکەی نووح تێکی دا، پاشان ئیبراهیم سەرلەنوێ ماڵی خودای ئاوا کردەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی بیست

کەعبەی پیرۆز ئێستا وەکو ئەو کاتەیە کە ئیبراهیم دروستی کرد؟

بێگومان وەلام نەخێرە، خۆشەویست فەرمووی: ئای عائیشە! کەعبە جاران دوو دەرگای بوو، گەر هۆزەکەت تازە مسوڵمان نەبووبان دەمڕوخاند و وەک ئیبراهیم دیسان چاکم دەکردەوە. باشە بۆچی هۆزی قورەیش وەک ئیبراهیم کاعبەیان چاک نەکردەوە؟

دەزانن بۆ؟ ئەو سەردەمەی کە خۆشەویست هێشتا لاو بوو، لافاو کەعبەی ڕووخاند و قورەیش کۆبوونەوە، هەرچی پارەی حەڵاڵیان بوو خڕیان کرد و کەعبەیان پێ چاک کردەوە، پارە کەم بوو، نەیانتوانی وەک خۆی چاکی بکەنەوە، چەند گەزێکیان لێ بەجێ هێشت، تاکو ئێستایش هەر جێماوە و بە دیوارێکی کورتیلە بونیادیان نا.

لە سەردەمی عەبدوڵڵای کوڕی زوبەیردا کەعبەیان نوژەن کردەوە، بەڵام دیسان ئەو کەمەیان بەجێ هێڵا، سەردەمانێک ئەبومەنسوور ویستی چاکی بکاتەوە، پرسی بە ئیمام مالیک کرد، ئیمام فەرمووی: چاکی مەکە، با نەبێتە یاری دەستی پاشا و کاربەدەستان، بۆیە ئێستایش وەک سەردەمی قورەیش ماوە.

وانەی بیستویەك

ئەم بەشەمان بە کورتە باسێکی کەعبە و بەشەکانی تەواو دەکەین.

یەکەم: بەردە ڕەشەکەیە.

فریشتەکان ئەو بەردەیان لەنێو بەهەشت هێنایە خوار،

منتدى إقرأ الثقافي

فەرموودەیەک هەیە دەڵێ: کاتێ ئەو بەردەیان هێنا، ڕەنگی لە شیر سپیتر بوو.

گوناهی بەندەکانی خودا ئاوای لێ کرد.

با لێرەدا ڕابوەستین

گەر گوناه- بەردی بەهەشت وەک قیر لێ بکا

دەبێ چی بەسەر دڵ بهێنێ

خۆ دڵ لە خاکی سەر زەوی چێ کراوە.

ئەو بەردە ئێستا هەشت پارچەیە.

سەردەمانێک قەڕامیتە هاتن کەعبەیان داگیر کرد، بەردیان دزی، لە دوای بیست ساڵ هێنرایەوە. قەڕامیتە هۆزێکی زۆر تاوانبار بوون، هاتن مەککەیان داگیر کرد. ڕۆژێک پێش ڕۆژی عارەفە دەستیان کرد بە حاجیکوشتن، لاشەی بیست هەزار مسوڵمان خرایە ناو بیری زەمزەم، ئەبوتاهیری قەرمەتی (نەفرینی خودای لەسەر بێت)، لە لای دەرگای شاری مەککە لەسەر ئەسپەکەی وەستابوو.

دەیگوت: من خودام، خودایش منم، خۆم ئەم خەڵکەم بەدی هێنا، خۆم هەموویان لەناو دەبەم.

یەکێکی تر لە بێشەرمیی قەرمەتییەکان: ڕۆژێک یەک لەو قەرمەتییانە بە پیاوێکی زانای دەگوت: خودا دەڵێ: ﴿ فِيهِ ءَايَٰتٌۢ بَيِّنَٰتٌ مَّقَامُ إِبْرَٰهِيمَ ۖ وَمَن دَخَلَهُۥ كَانَ ءَامِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٩٧﴾ ﴾ (آل عمران).

دەی کوا خودای ئیوە لەکوێیە؟

زانا فەرمووی: ئەیهو نەزان! خودا فەرموویەتی هەر کەس چووە نێو کەعبەوە ڕێزی بگرن، بیپارێزن.

ئەم ئایەتە بۆ فەرمانە.

دووەم شوێنی ماڵی کەعبە ئەو شوێنەیە کە پێی دەڵێن حیجری

منتدى إقرأ الثقافي

ئیسماعیل.

ئەمەیش نیوە بازنەیەکە، لە تەنیشتی ماڵی خودا لە شەرعدا ئەم نیو بازنەیە بەشێکە لە کەعبەی پیرۆز هەر کەس لەنێوان ماڵی خودا و دیواری ئەو نیو بازنەیە تەواف بکات، دروست نییە، چونکە تەواف بریتییە لە هەڵسوڕان بە دەوری کەعبەی پیرۆزدا، ئەودیو ئەو دیوارە نزمە بەشێکە لە خودی کابە.

سێیەم: مەقامی ئیبراهیم.

ئەو مەقامی ئیبراهیمە بریتییە لەو گاشە بەردە گەورەیە کە کاتی خۆی ئیبراهیم لەسەری وەستا و دیواری کابەی هەڵچنی، بە ویستی خودای گەورە و مەزن لەو دەمەدا کە ئیبراهیم لەسەر ئەو بەردە وەستا بوو، جێی هەردوو پێی لەسەر بەردەکە وەدەر کەوت.

دیسان لێرەیش دەبێ بوەستین، ئیبراهیم بە هێزی باوەڕ دڵی خۆی بۆ پەروەردگار نەرم کردبوو، خودایش تەختەبەردی ڕەقی لەژێر پێیدا نەرم گەڕاند، هۆزی قورەیش دەیانزانی ئەم شۆپانە شوێنەواری پێی حەزرەتی ئیبراهیمە. ئەو بەردەیش لە تەنیشت دیواری کەعبە بوو.

بەڵام بە فەرمانی عومەر، چەند گەزێک دوور خرایەوە، هەتا حاجی بە ئاسانی نوێژی مەقامی ئیبراهیم بەجێ بهێنن.

منتدى إقرأ الثقافي

موسا و خدر

پێشەوایان بوخاری و موسلیم فەرموودەیەک دەگێڕنەوە، خۆشەویست فەرموویەتی:

ڕۆژێ موسا گوتاری بۆ خەڵکی دەدا.

لێیان پرسی: زاناترین مرۆڤ کێیە؟

فەرمووی: من.

خودا گلەیی لە موسا کرد، بۆچی نەتگوت: خودا دەزانێ؟

پاشان خودا سروشی بۆ موسا نارد، لەو جێگەیەی دوو دەریاکە یەکتر دەگرن پیاوێک هەیە، زانیاریی لە تۆ زیاترە،

موسا فەرمووی: پەروەردگار چۆن پێی بگەم؟

فەرمووی: ماسییەک بهێنە بیخەرە ناو زەنبیلەیەک، لە هەر شوێنێ ماسیت ون کرد، ئەو لەوێیە ماسی خستە ناو زەنبیلە و لەگەڵ یوشەع ملی ڕێگایان گرتە بەر، گەیشتنە لای تاشە بەردێک، ڕاکشان و کەمێک نوستن، ماسی گیانی وەبەر هات و لە زەنبیلەکە دەرپەڕی کەوتە نێو ئاو، ڕێگەی ناو دەریای گرتە بەر: ﴿ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: ئەویش بە هەڵتەک و داتەک خۆی گەیاندەوەتە دەریاکە لە پاش ئەوەی لە خەو هەستان، یوشەع بیری چوو پێی بڵێ ملی

منتدى إقرأ الثقافي

ڕێگایان گرتە بەر، ڕۆژی دوایی موسا گوتی:
﴿ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: لەو سەفەرە زۆر شەکەت بووین، ئادەی خواردنەکە بهێنە، یوشەع بە بیری هاتەوە و باسی ماسی گێڕایەوە ﴿ قَالَ أَرَءَيْتَ إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ ۚ وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾ ﴾ (الكهف).

گوتی: ئەوسا کە لە پەنا بەردەکەدا دەساینەوە دیتت چلۆن من ماسییەکەم لە بیر چوو؟ دیارە شەیتان نەیهێشت وە بیرم بێتەوە، ئەمیش وەک شتی سەمەرە ڕێگەی دەریای گرتە بەر.

موسا گوتی:
﴿ قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ ۚ فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: ئێمەیش هەر شتێکی وامان دەویست ئیتر بە شوێنپێی خۆیاندا بە چاوگێڕان گەڕانەوە.

ئەم جار بۆ دوا گەڕانەوە تا گەیشتنەوە جێگای خۆیان، پیاوێکیان بینی خۆی لە جلوبەرگ پێچابوو، موسا سلاوێکی لێ کرد، پیاوەکە بە موسای فەرموو: کوا لەم ئاخە سلاوکردن بوونی هەیە؟

موسا فەرمووی: ئەمن موسام.

گوتی: موسای پەیامبەری ئیسرائیلی؟

گوتی: بەڵێ، هاتووم تا لەو زانیاریانەی خودا پێی بەخشیت فێرم بکەی.

گوتی: موسا! خودای گەورە هەندێ شتی فێری من کرد تۆ نایزانی، هەندێ شتی فێری تۆ کرد، من نایزانم.

موسا گوتی: شوێنت کەوم؟

گوتی:

منتدى إقرأ الثقافي

﴿ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: تۆ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ مندا دەر بەری، نەخوازە گەر ئاگاداری کاریش نەبی، چۆن دەردەبەی؟

موسا گوتی:

﴿ قَالَ سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: ئەگەر خودا حەز بکا خۆڕاگریم دەبینی و هیچ نافەرمانیەکت ناکەم.

خدر گوتی:

﴿ قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْـَٔلْنِي عَن شَيْءٍ حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ ﴾ (الكهف).

یانی: گەر شوێنم کەوتی هیچ شتێکم لێ مەپرسە هەتا بۆ خۆم دەربارەی باست بۆ دەکەم.

جا دەستیان کرد بە ڕۆیشتن و بە قەراخی دەریاکەدا ملی ڕێگایان گرتە بەر. لەو دەمەدا کەشتییەک لەوێ تێپەڕی، بە کەشتیوانەکەیان گوت: سوارمان دەکەی؟

کەشتیوان خدریان ناسی، بێ بەرانبەر سەریان خستن... لەدوای سوار بوون، خدر بە نوێڵ بەر بووە تەختەی ژێر کەشتی و یەک دوو پارچە تەختەی شکاند، موسا گوتی: ئەوە چیت کرد، ئەوان خاتریان گرتین و بە خۆڕایی سواریان کردین، تۆیش دەتەوێ کەشتییەکەیان ژێر ئاو بخەی؟ ئەو خەڵکانە دەخنکێنی؟کارێکی ناشیرینت کرد.

گوتی: نەمگوت تۆ ناتوانی لەگەڵ مندا بەردەوام بیت؟

موسا گوتی: لە بیرم چوو، لێم ببورە و بە ئاسایی لێم وەرگرە.

لەو دەمەدا باڵندەیەک لەسەر لێواری کەشتییەکە لەنگەری گرت، یەک دوو دەنوکی لە ئاو دا.

منتدى إقرأ الثقافي

خدر گوتی: ئەو باڵندە چەند لەو ئاوەی کەم کردووە، زانستی هەردووکمان هێندەی لە زانیاریی خودای مەزن کەم نەکردووە. لە پاش ئەوەی دەریاکەیان بەجێ هێشت و دوور کەوتنەوە دایان بە لای منداڵێکدا، لەگەڵ منداڵانی تردا کایەی دەکرد خدر مستێکی وای لێ دا، هەر لەوێدا گیانی دەرچوو.

موسا گوتی: چۆن گیانێ پاکت زایە کرد، بەبێ ئەوەی هیچ تاوانێکی کردبێ و کەسی بە ناهەق کوشتبێ؟ کارێکی زۆر نابەجێت کرد.

خدر گوتی: ئەی من نەمگوت تۆ ناتوانی لەگەڵ مندا خۆڕاگر بی؟

موسا گوتی: پاش ئەم جارە ئەگەر هیچم لە تۆ پرسی هاوڕێم مەبە و هیچ گلەییشت لێ ناکەم، دیسان ڕۆیشن، هەتا گەیشتنە خەڵکی شارێ، داوای خواردنیان لێ کردن، ڕازی نەبوون ڕایانبگرن، دیوارێکیان لەوێ بینی، خەریک بوو بە لادا دەهات، خدر نۆژەنی کردەوە.

موسا گوتی: گەر بتویستایە کرێی ئەم کارەت وەردەگرت.

خدر گوتی: لە یەکتر جیا دەبینەوە، وا ئێستاکە نهێنیی ئەو ڕووداوانەت بۆ باس دەکەم، کە نەتتوانی خۆت بگری.

پەیامبەر فەرمووی: خودا سۆزی خۆی بەسەر موسادا ببارێنێ، ئەگەر خۆڕاگر بوایە، خودا زۆر شتی لەوە زیاتری بۆ باس دەکرد.

وانەی یەکەم

تۆ خاکی بە.

زۆربەی جار مرۆڤ حەزی لە خۆبینی و پۆزلێدانە، بە واتایەکی تر بیلێم: زۆربەی زۆرمان لە کاری خۆ، وا دەزانین کەس ئەوەندەی

منتدى إقرأ الثقافي

ئێمە شارەزایی نییە، کەم جار پزیشکێک دەبینی، خۆی لە ئەبوعەلی سینا بە پزیشکتر نەزانێ، کەم جار شاعیرێک دەبینی، خۆی بە گەورەترین و شاعیرتر نەیەتە بەر چاو، زۆربەی مامۆستا و وانەبێژ وا دەزانن کەس وەک ئەوان لە وانەبێژی نازانێ، ئەندازیار و کارەباچی و وەستای دیوار... ئەوانیش وان، تەنانەت ئافرەت لە ماڵدا وا دەزانێ کەس وەکو ئەو چێشت لێنانێ ڕێزلەخۆگرتن شتێکە و خۆت لە هەموو کەس زاناتر بێتە بەر چاو شتێکی ترە.

هەرچەند موسا کەلیموڵلا و بژاردە و پەیامبەریش بوو، هەرچەند یەک بوو لەو پێنجانەی لە ئاست پەیامبەرانی تر لە لای خودا پلەوپایەیان بەرزترە، هەرچەند موسا سروشی لای خوداوە بۆ دێ، بەلام هێشتا خودای گەورە گلەیی لە موسا دەکا.

بۆچی گوتت: هیچ کەس وەک من زانا نییە، بۆچی نەتگوت، خودا دەزانێ؟ بەڵێ! وا نەزانی تۆیش لە گشت کەس زاناتری، هەرچەند تۆ لە زۆربەی کەسان زاناتر بی، بەلام باش بزانە لەو بوارەی کە پسپۆڕی لە خەڵکی تر زاناتری، نەک لە هەموو بوارێکدا.

تۆ لە یەک شت، خەڵکی تریش لە سەدان شت وەک تۆ زانا، بگرە لە تۆ زاناترن.

هەموو کەسێ هەم زانایە، هەم نەزانە.

خودای گەورە فەرموویەتی: ﴿ فَسْـَٔلُوٓاْ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ ﴾ (النحل). «ئەگەر ئێوە نەتانزانیوە، سا لەو کەسانە بپرسن کە کتێبیان خوێندۆتەوە»، نەبووە و نابێ تاقە کەسێ هەموو شتێک بزانێت و لە هەموو کەس زاناتر بێت، ئەگەر تۆ کوردیزانێکی زۆر مەزنی و لقوپۆپی زمانی کوردی گشت دەزانی، ئەمە واتای ئەوە نییە تۆ پزیشکی ئەندازیارێکی بێوێنەی، ئەمە مانای ئەوە نییە کە پسپۆڕی لە دادگادا، پزیشکێکی فرەزانی، ئەمە مانای ئەوە نییە تۆ

منتدى إقرأ الثقافي

موفتی و شەرعزانی، ڕێزی کاری خەڵکی بگرە، هەرچەند ئەو کارە لە لای تۆ بێبایەخ بێت، لەوانەیە سەدان پزیشک نەتوانن بەلوعەی ماڵێک چاک بکەنەوە.

هەزار ئەندازیاری مەزن لە ئاست نەشتەرگەریی نەخۆشێک دەبنە مام حاجی و ناتوانن هەڕە لە بڕە جیا بکەنەوە.

خودای گەورە، بۆیە خودا زانایە بە هەموو شتێک، پێویستی بە هیچ کەس نییە، کارێکی وایشی کردووە مرۆڤەکان ئاتاجی یەکتر ببن و بەبێ یەکتر نەیانکرێ.

وانەی دووەم

ئەم چیرۆکە پرسێک لای خوێنەران دروست دەکات، پایەی خدر یان هیی موسا کامیان لای خودا بڵندترە؟ بێگومان بە پایەی موسا... باس هاتە سەر پایەبەرزی پەیامبەران، پایەی پەیامبەری ئیسلام لە هیی هەموو پەیامبەران بڵندترە، دوای ئەو پایەی ئیبراهیمە، دوای ئەو نووح و موسا لەگەڵ عیسا، خودا خۆی دەزانێ کامەیان پایەی لەوی تر بەرزترە.

چۆن دەبێ زانستی خدر لە هیی موسا زیاتر بێت؟ وەڵامەکەی زۆر ئاسانە، بەڕێزی و پایەبڵندی لە لای خودا تەنیا بە زانست نابێت، نابێ تەنیا یەک سووچ بەر چاو بگری و ئەوانی تر فەرامۆش بکەی، تۆ تەماشای هاوەڵانی پەیامبەر بکە، (ئوبەی) لە قورئان خوێندندا یەکەمین بوو، کەچی عومەر پایەی بەرزترە، لە کاتی جەنگدا کەس وەک خالید نەیدەتوانی نەخشەکێش بێت، بەڵام ئەبوبەکری سدیق پایەی لە هیی پایەی خالید مەزنتر بوو.

لە هەندێ ڕووەوە موعاز لە عوسمان زاناترە، بەڵام پایەی عوسمان لە هیی موعاز گەلێ بڵندترە، هەندێ هاوەڵ لە هەندێ کار

منتدى إقرأ الثقافي

لە عەلی زاناتر دەبوون، بەڵام پایەی عەلی لە هیی ئەوان بەرز و بڵندترە.

خدریش وا، لە هەندێ شت لە موسا زاناتر بووە، بەڵام پلەی موسا زیاتر خودا گلەیی لە موسا کرد: بۆچی نەتگوت خودا دەزانێ کێ لە گشت کەس زاناترە؟ بەڵام فرمانی پێ نەکرد بە شوێن خدردا عەودال بێ.

کەچی موسا خۆی حەز دەکا کەسێکی زانا ببینێ و زانست فێر بێت، بەڵێ زانا زۆر گەورەکان ئا بەم جۆرە خاکی دەبن، موسایش کەسێکی مەزن بوو، هەرگیز نەکەی لە لات نەنگ بێت لە لای کەسێک زانست فێر بی، تەمەنی لە تۆ کەمتر بێت، چاو لە گەورەیی موسا بکە، وەکو ئەو بە، لە چەند ئایەتدا خودای گەورە بە شێوەیەک باسی دەکا، هەموو کەسێ خۆزگە بە موسا دەخوازێ.

﴿ وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي ﴿٤١﴾ ﴾ (طه) «من تۆم کردە تایبەتیی خۆم».

﴿ وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ ﴿٣٩﴾ ﴾ (طه) «تا لەژێر چاودێری خۆم بپەروەرێی».

﴿ وَأَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي ﴿٣٩﴾ ﴾ (طه) «ڤیانی خۆم خستە سەر تۆ».

﴿ وَأَنَا ٱخۡتَرۡتُكَ ﴿١٣﴾ ﴾ (طه) «هەر خۆم تۆم دەستنیشان کرد».

ئەم موسایە کە ئەم هەموو ڕێزەی پێ درا، وای لێ نەهات بڵێ: من چۆن بچمە لای کەسێکی تر زانست فێر بم.

پیاوی گەورە بەم جۆرەیە، تۆیش گەورە بە.

وانەی سێیەم

زانست فێربوون ئاسان نییە.

تۆ تەماشا مستە ئاردێ چەند بە گران دەبێ بە نان، ئەی زانست چۆن خوتوخۆڕا چنگ دەکەوێ؟ تۆ تەماشای بوخاری بکە،

منتدى إقرأ الثقافي

بۆ یەک حەدیس لە شارێک بۆ شارێکی تر سەفەر دەکا، شافیعی بە دەستنوێژی نوێژی عیشا، نوێژی بەیانیشی دەکرد.

دەزانی بۆ؟ چونکە شەوان هەتا بەیان، نوستن نەبوو، هەر خەریکی زانست دەبوو.

وەک لەم چیرۆکەدا دیارە موسا بیری لە ناخۆشیی ڕێگا و سەفەر نەکردەوە و بۆ فێربوونی زانست کۆشا.

نە ئۆتۆمبێل و نە فڕۆکە، هیچیان نەبوون، ڕێیەکی زۆر لە ماوەیەکی زۆر کەمدا تێپەڕێنێت.

نووسینگە هەر نەبوو، تا بڕوات و مامۆستاکەی تێدا ببینێ. ئامێری لەبەرگرتن و ئیستینساخیش نەبوو، کاغەز و قەڵەمیش نەبوو، دەشتێکی کاکیبەکاکی، چۆڵەوانی، بەرز و نزم، ڕێگای سەختی هەمووی بە پێی خۆی دەبڕی، تاڵیچەشتن لەبەر زانست هەر تاوێکە، بەڵام تاڵاوی نەزانین تا کۆتایی ژیان لەگەڵتە، هەرکەس چەند ڕۆژ تاڵاو چێژبێت، تاڵاوی ژینێکی درێژ دەتفێنێتەوە.

وانەی چوارەم

خدر شتێکی وای فەرموو، پێویستە لێی ڕابمێنین، خدر فەرمووی: من زانستێکی وام لایە -خودا بە منی نیشان داوە- تۆ نایزانی، تۆیش جۆرێ زانستت لایە -کە خودا بە تۆی نیشان داوە- من نایزانم.

زانست بە گشتی دوو جۆرە:

یەکەم: جۆرە زانستێکە خودایە، خودای مەزن بە هەندێ کەسی دەبەخشێ.

جۆری دووەم: زانستێکە -پاش ویستی خودا- مرۆڤ بە گەڕان بە شوێنیدا و هەوڵدان و خۆڕاگری چنگی دەخا.

منتدى إقرأ الثقافي

جۆری یەکەم ڕێگەیەکی دیاری نییە تا مرۆڤ بۆی بگرێتە بەر، بەڵام ڕێگای جۆری دووەم زۆرە و هەیە، پەیامبەریش فەرموویەتی: زانست تەنیا بە فێربوونە، باری ژیانیش ڕێک ئاوایە، جارجار خودا بەبێ هۆکار زۆر شت بە مرۆڤ دەبەخشێ.

زۆر جار پێویستی بە هەوڵ و تێکۆشانە، مرۆی ژیریش دەست بە هۆکارەوە دەگرێ و وەک تاکە ڕێ بۆ گەیشتن بە ئاوات و ئامانجەکان لێی دەڕوانێ، لە هەمان کات لە بیری ناکات، کە هەموو شت بە دەست خودایە، گەر نەیەوێ پێت ببەخشێ، سەدان هۆکار بەکار بهێنی، پێت نابەخشێ. گەر خودای مەزن شیفا بۆ ئەیوب دەنێرێت -بەبێ ئەوەی ئەیوب دەرمان بەکار بهێنێ - ئەمە مانای وەها نییە کە تۆیش چیتر نەچیتە لای پزیشکێک و دەرمان نەخۆیت.

گەر منداڵ بە مەریەمی پاک دەبەخشێ بەبێ ئەوەی هاوسەرگیری بکات، ئەمە مانای ئەوە نییە بەبێ هاوسەرگیری، کیژان منداڵیان ببێ.

ئەگەر خودا یونس لەنێو زگی نەهەنگ دەپارێزێ، ئەمە مانای ئەوە نییە زگی نەهەنگ بۆ ژیان دەبێ، ئەگەر خودا بەهۆی گۆچانەکەی موساوە، دەریای مەزن دوو لەت دەکا، ئەمە مانای ئەوە نییە هەرچی گۆچانە ئاوایە، ئەم کارانە مانای وایە کاروباری ئەم جیهانە هەمووی بە دەستی خودایە، یاسا و ڕێسای بۆ داناوە و لە خۆی زیاتر کەس ناتوانێ لێی لا بدا.

دەبێ ئێمەیش بەپێی ڕێسای ئەم گەردوونە کار بکەین و لێی دەرنەچین، ئەگەر مرۆڤ هیچ پێویستی بە هۆکار نەبا، ئەوا پەیامبەری خودا لە هەموو کەس شیاوتر دەبوو، کە پێویستی بە هیچ نەبێ، کەچی پەیامبەر دەستی لە هۆکار بەند دەکرد. تەماشا بکە، لە کاتێکدا لە مەککەوە بەرەو مەدینە کۆچی کرد، بزانە چی

منتدى إقرأ الثقافي

کرد... پێش هەموو شت هاوەڵێکی دیاری کرد و کردی بە هاوڕێ و هاوسەفەر لە پاش ئەوەیش شارەزایەکی پەیدا کرد ڕێگەکەیان پێ نیشان دا.

دواییش کەسێکی دیاری کرد کە خواردنیان بۆ بهێنێت،

ئینجا یەکێکی دیاری کرد بە ڕانێ بزن و مەڕەوە بەدوایاندا بچێ و جێپێی خۆی و ئەبوبەکر بسڕێتەوە، لە دوای ئەوەیش لە ڕێیەکی چەپەکەوە سەفەرەکەیان دەست پێ کرد.

بەم کارانە پەیامبەر فێری ئەوەمان دەکا واقیعبین بین.

وانەی پێنجەم

خودای گەورە جارجار مرۆڤ تووشی کێشەیەکی بچووک دەکا و لە ئاریشەیەکی مەزن دەیپارێزێ، هەرچی کێشە و ئاریشەیشە، پڕیەتی لە سۆزی خودا، بەڵام بیر و چاوی مرۆڤ بۆی ناچێت و نایشیبینێت، جا ئەو سۆزە یان بۆ دونیا بەکەڵک دێت و سوودی هەیە، یان لە ڕۆژی قیامەتدا دەگات بە فریای ئەو کەسە، کە لە دونیا تووشی ئاریشەکە بووە.

گەر خدر کەشتییەکەی کون نەکردایە، پاشا لێی داگیر دەکردن، دەی خۆت بڵێ کامە باش بوو؟

کەشتییەکەی بۆ خاوەنە هەژارەکانی بمێنێ -هەرچەند سەرنشینەکانی کەمێک تووشی ئەزیەت و ترس و بیم هاتن- یاخود ئەوەی بە یەکجاری کەشتییەکەیان لەدەست دابا؟

بێگومان هەندێ ئاریشە لە هەندێکی تر کەم ئێشترە، بەڵام مرۆڤ خۆی نازانێ.

گەر قورئان ئەو چیرۆکەی باس نەکردبا، ئێمەیش نەماندەزانی کە حیکمەتی کونکردنی کەشتی لە کوێدایە، گەر ژیانی مرۆڤەکان

منتدى إقرأ الثقافي

مرۆڤیان لەسەر دوو ڕێیان -یەکێ ڕێگەی دەربازبوون و یەکێ ڕێگای نەهامەتی- دانابایە، زۆر ئاسان بوو کام ڕێگەیان هەڵبژێری.

بەڵام زۆر جار لەنێوان دوو ڕێگا دەبین هەردوو خراپ!

پێشەوا عومەر دەفەرموێ: مرۆڤی ژیر ئەوە نییە چاک و خراپ لێک بکاتەوە، ژیر ئەوەیە لە دوو خراپ خراپترین دەستنیشان بکا.

جارجار زیانێکی بچووک لە خەسارەتێکی مەزن دەتپارێزێ، بۆیە دەبێ لای ئەو بچووکە بگری.

جار جار پزیشک کۆرپەی نێو زگ لەناو دەبا، تا دایکەکە سەلامەت بێ، زۆر کەس دەستی دەبڕنەوە، یاخود لاقی، لەبەر ئەوەی لە نەخۆشی دەربازی بێت و هەموو لاشەی داگیر نەکا، زۆر بژاردە هەیە، تاڵە، بەڵام چی بکەی؟ ڕزگاری بەو بژاردەیەوە بەستراوە.

ماندوویی و خۆڕاگریی زۆر لە بێکاری باشترە، من پێت ناڵێم هەتا مردن هەر ماندوو بە، بەڵکوو دەبێ تا کارێکی ئاسانتر و لەبارترت دەست دەکەوێ، خۆڕاگر بیت، زۆر جار هەیە ژنێ لە لای مێردی بەدفەر دابنیشێت و خۆڕاگر بێت، هەم بۆ خۆی و هەم بۆ منداڵی وا باشترە.

چونکە لەنێوان دوو ڕێگادا قەتیس ماوە، ئەو ڕێگەیان کە شیرینە وەک گوژاڵکی دێمی تاڵە.

بەڵام چ بکا شیرینەکە وەک گوژاڵک بێت، دەبێ تاڵەکەیان چۆن بێت؟ مرۆڤی ژیر ڕادەمێنێت، کامیان کەمێ کەمتر تاڵە ئەویان دەستنیشان دەکا... جارجارێکیش ژینێکی تاڵ لەگەڵ ژنێکی بەدفەڕدا لە تەڵاقدان شیرینترە، چونکە جارجار ئەو ڕێگەیەی تۆ پێت باشە، کۆتاییەکەی لە بەردەرگای کێشەی گەورە و خراپترە.

کەمێ پێش ئێستاکە گوتمان: جا ئەو سۆزە یا بۆ دونیا بەکەڵک

منتدى إقرأ الثقافي

دێت و سوودی هەیە یان لە ڕۆژی قیامەتدا دەگات بە فریای ئەو کەسە کە لە دونیا تووشی ئاریشەکە بووە.

باسی ئەوەی دونیامان کرد، با بێینە سەر باسی ئەوەی بۆ قیامەت دەگات بە فریای ئەو کەسە.

ئەم نموونە لە کوژرانی ئەو منداڵە خۆ دەنوێنێ، خدر کوشتی زۆر شت هەن مرۆڤ سەری لێ دەرناکا، چونکە کەوشەنی زانستی مرۆڤەکان زۆر بەرتەسکە، ئەو دایک و باوکە چوزانن ڕۆڵەکەیان گەورە ببێت، دەبێت بە کافرێکی وا، کە ئەوانیش کافر دەکا؟ خودای مەزن لە نێوانی دوو خراپدا، خراپی سووکی پێ دان و ئیمانیانی سەلامەت کرد.

بێگومان بە! منداڵ مردن هێندەی باوەڕنەمان بە خودا گران نییە، دیسان لەوەیش بێگومان بە، کە خودای گەورە مادەم باوەڕی ئەو دوانەی مەبەست بووە، دڵیشیان ئارام دەکاتەوە و سەبوورییان پێ دەبەخشێ، کاتێ خودا شتێک لە تۆ دەسەنێت، تۆ نازانی حیکمەتەکەی لە چیدایە، بەڵام تەواو دڵنیا بە، ئەو شتانەی تۆ بە خراپیان دەزانی، مەرج نییە هەموویان خراپ بن، ئەو شتانەیش تۆ بە باشیان دەزانیت و هەناسەی بۆ هەڵدەکێشی، مەرج نییە هەموویان وا چاک بن، چاک لەو بەش و پاژەدایە خودا بۆ تۆی ڕەوا دیوە.

وانەی شەشەم

گەر لە ئایندەی منداڵت ترست هەیە، نەکەی حیساب بانکی گەورە و ماڵ و میراتیی زەبەندە بەجێ بهێڵی، هەرکەس تەنیا میرات بۆ منداڵەکانی بەجێ بهێڵێ، ئەو کەسەیە منداڵی بۆ هۆکارەکان جێهێشتووە، بەڵام هەرکەس خوداپەرستی بەجێ بهێڵێ، ئەو کەسەیە

منتدى إقرأ الثقافي

منداڵی خۆی بۆ خودای هۆکار بەجێ دەهێڵێ، هۆکارەکان دێن و دەچن، تەواو دەبن، بەڵام خودا هەرگیزاوهەرگیز تەواو نابێت و هەر دەمێنێت.

تەماشای بەری ئیمان بکە لە لای خودا پیاوێکی باش لەسەر زەویی خودا لە قورئان پەسنی دەدات، نە ئیمە دەزانین کێیە، نە موسا دەزانێ کێیە، نە خدریش، بەڵام خودا بەندەکانی خۆی دەناسێت، ئەو پیاوە چەند مەزنە، لەسەر زەوی کەس نایناسێ، بەڵام لە ئاسمانەکاندا ناوی هەیە و تەنانەت لە قورئانیشدا باسی دەکرێ، خودای مەزن پەیامبەرێکی زۆر گەورە و پیاوباشێکی خۆی دەنێرێت، تا دیواری نیو ڕووخاوی ئەو کەسە سەرلەنوێ چاک بکەنەوە، تا گەنجینەکەی ژێر دیوار کەس نەیبات و بۆ منداڵی ئەو کەسە بمێنێت و زایە نەبێت.

دڵنیایی لەمە زیاتر؟ چیت گەرەکە؟ کێ دەتوانێ وەکو خودا مافی خەڵکی بپارێزێ؟

ئەو ڕۆژەی کە مەنسوور بووە کاربەدەست و سۆزیان پێ دا، موقاتیل سەردانی کرد و مەنسوور گوتی: ئەی موقاتیل ئامۆژگارییەکم بکە! گوتی: بە چی، بەو شتانە کە من دیومە؟ یان بەوانەی کە بیستوومە؟

مەنسوور گوتی: بەو شتانەی کە بینیوتە.

ئەویش گوتی: قوربان عومەری کوڕی عەبدولعەزیز ئەو ڕۆژەی مرد یانزە کوڕ و هەژدە دیناری میرات بوو.

پێنج دیناریان دا بە کفن، چواریش بە قەبر، نۆ دیناریش بوو بە بەشی کوڕەکانی هیشامی کوڕی عەبدولمەلیکیشم بینی، ئەو ڕۆژەی مرد یانزە کوڕی لێ بەجێ ما، هەر کوڕێکی یەک میلیۆن دیناری بەر کەوت، بە خودا قوربان، لە ڕۆژێکدا کوڕێکی عومەرم بینی،

منتدى إقرأ الثقافي

سەد ئەسپی بۆ غەزا دەنارد -هەر هەمووی کردبوو بە خێر- لە هەمان ڕۆژ کوڕێکی هیشامم بینی لە بازاڕدا سوالی دەکرد.

وانەی حەوتەم

ئەم چیرۆکە فێرمان دەکا لە بەرانبەر خودای گەورە زۆر بە شەرم و بەئەدەب بین.

چەند گرنگە لەم ڕۆژانە مرۆڤ ئەدەب بەکار بهێنێ، لەم ڕۆژانە شەرم و ئەدەب خەریکە کەم دەبێتەوە وەک دەزانی ئەو کارانەی خدر کردنی، هەمووی بە فەرمانی خودا بوون، بەلام کاتێ لەو کارانەی کە وا کردنی، ئەوانەی وا بە ڕواڵەت خراپ دەبوون دەیگوت خۆم بووم، ئەوانەیشی کە چاکە بوون، دەیگوت خودای گەورە ویستی.

بۆ نموونە: موسا پرسیی: ئەم کارانە هۆکەی چی بوو؟

خدر گوتی: ﴿ أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَٰكِينَ يَعْمَلُونَ فِى ٱلْبَحْرِ فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾ ﴾ (الكهف)

(کەشتییەک بۆ هەژارانێک بوو، لە دەریا کاریان دەکرد، ویستم کە عەیبداری بکەم، کە لەم لایان پاشایەک بوو هەموو گەمییەکی زەوت دەکرد.)

ئەها سەیر بکە: دەڵێ: ویستم عەیبداری بکەم.

چەند بەئەدەب باسی شکانی کەشتییەکە دەخاتە سەر گەردنی خۆی، خۆ خودا فرمانی پێ دابوو وای لێ بکا.

بۆ باسی منداڵەکەیش خدر دەڵێ: ﴿ وَأَمَّا ٱلْغُلَٰمُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَآ أَن يُرْهِقَهُمَا طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَآ أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَوٰةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾ ﴾ (الكهف). کوڕیژگەکەیش دایی و بابی مسوڵمان بوون، ترسم بوو ناچاریان بکا لە فەرمانی خودا دەر بچن و کافر

منتدى إقرأ الثقافي

ببن، ئێمە ویستمان پەروەرندەی دایی و بابی بە ڕۆڵەیەکی دڵپاک و بەزەدارتر بۆیان تێهەڵنێتەوە) لێرە خدر بە -اردنا- قسە دەکا، یانی: ویستمان، لەم بەشەدا بە ناوی خۆی و خودای گەورەوە قسە دەکا، کوشتن دەخاتە ئەستۆی خۆی، ڕەحمەتەکەیش هەواڵەی خودای گەورە دەکات، دیسان لە باسی دیواردا تەماشاکە:

﴿ وَأَمَّا ٱلْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِى ٱلْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُۥ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَآ أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ﴿٨٢﴾ ﴾ (الكهف).

«دیوارەکەیش بۆ دوو کوڕیژگەی سێوی بوو لەم باژێرە، لەژێریدا گەنجێ هەبوو هی ئەوان بوو، باوکیشیان لە مێرخاسان بوو، پەروەرندەت ویستی ئەم دوانە پێبگەن و گەنجینەی خۆیان دەربێنن، ئەمەیش بەزەیی خودا بوو». لەم باسەدا کارەکان هەر هەمووی چاکە، بۆیە خدر هیچ کارێکیان بە خۆی نادا، بەڵکوو دەڵێ: خودا ویستی.

پاراستنی گەنجینەکە، جەزای چاکەی ئەو مێرخاسە، خدر هیچی بە خۆی نەدا، هەمووی هەواڵەی خودا کرد.

لەم جۆرە ئەدەب و شەرمە لە قورئاندا گەلێک زۆرە، با چەند دانەی تر باس بکەین:

ڕۆژی پەسڵان خودای گەورە بە عیسای مەریەم دەفەرموێ:

﴿ وَإِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِى وَأُمِّىَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ ٱللَّهِ ﴿١١٦﴾ ﴾ (المائدة) «ئەرێ عیسای کوڕی مەریەم! تۆ گوتووتە بەم مەردومە -غەیرەز خودا- دەبێ ئێوە من و دایکم وەک دوو خودا بپەرستن؟»

هێندە بەس بوو عیسا بڵێ: نە، سوێند بە خودا.

وەڵامەکەیش پڕ بە پێستە و هیچ کێشەیشی تێدا نییە.

منتدى إقرأ الثقافي

بەڵام شەرمی پەیامبەران بەرانبەر خودا زۆر زۆر لەوە مەزنترە عیسا گوتی: ﴿ قَالَ سُبْحَٰنَكَ مَا يَكُونُ لِيٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِن كُنتُ قُلْتُهُۥ فَقَدْ عَلِمْتَهُۥ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾ ﴾ (المائده).

«ئەگەر ئەو قسەم کردبا خۆت دەیزانی، هەرچییەکیشم بە ناخی دڵدا ببوری تۆ دەیزانی، تەنیا منم کە دەربارەت هیچ نازانم، هەر تۆ لە هەموو نەدیاران ئاگاداری» ئیبراهیمیش بە هەمان جۆر لەگەڵ خودای خۆیدا بەئەدەب و شەرمێون بوو، تەماشەکە چی دەفەرموی: ﴿ ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾ وَٱلَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ ﴾ (الشعراء) «ئەوی منی دروست کرد و هەر ئەویش شارەزام دەکا، هەر ئەویشە خواردەمەنیم پێ دەدات و ئاویشم دەفریا دەخا، ئەگەر تووشی نەساغیش بم هەر خۆی چاکم دەکاتەوە».

نەخۆشین بە دەستی خودایە، ئیبراهیم نەخۆش دەکەوێ، نەک ئەوەی خۆی نەخۆش بخات.

بەڵام لەبەر ئەدەب فەرمووی: ئەگەر تووشی نەخۆشی بووم. نەیفەرموو: خودا نەخۆشم بخا.

بەڵام کاتێ باسی شیفا دێتە گۆڕێ، دەفەرموێ، خودا شیفام دەدا، نافەرموێ خۆم شیفام بۆ دێت.

ئەو شتانەی کە چاکە بوون، وەک شیفادان، خواردنپێدان، دروستکردن، هیدایەتدان، هەمووی هەواڵەی خودا کرد، بەڵام چونکە نەخۆشکەوتن بە ڕواڵەت شتێکی باش و چاک نییە، فەرمووی خۆم نەخۆش دەکەوم.

تەماشا حەزرەتی ئەیوب، ئەویش بەرانبەر خودای گەورە چەند بەشەرمە: ﴿ ۞ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّي مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ

منتدى إقرأ الثقافي

ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٨٣﴾ ﴾ (الأنبياء) «ئەی خودایە -مەینەتی تووشم هاتووە و تۆیش لە هەموو دڵسۆزەکان دڵسۆزتری».

نەیفەرموو: پەروەردگارا! تۆ نەخۆشیت بەسەر مندا زاڵ کردووە. دەیشیزانی هەر بەڵایەک کە دێتە خوار، خودا دەینێرێ، بێفرمانیی خودای مەزن هیچ ناکرێ.

فەرمووی: خودایە! مەینەتی تووشم هاتووە.

هەر وەک بڵێی مەینەتیی خۆی بە تەنیا هاتووەتە خوار، باسی شیفایشی هەر نەکرد، هێندە ئەدەب بە خەرج دەدا لە ڕووی نایە، بڵێ شیفام بۆ بنێرە، بەڵکوو فەرمووی: تۆ لە هەموو دڵسۆزەکان دڵسۆزتری!

دابی پەیامبەران وابوو، لەو کاتەدا داوای شتیان لە خودا دەکرد، پێش هەموو شت پەسنێکی زۆر باشیان دەدا، لە پاشا ئەوە داواکاریی ئادەم و حەوایش هەر وابوون.

﴿ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾ ﴾ (الاعراف) «گوتیان: ئەی پەروەردەمان! ناهەقیمان لە خۆمان کرد، ئەگەر تۆ لێمان نەبووری و بەزەییت پێماندا نەیەتەوە بێ شک لە زیانبارانین»، لەمەوپێش باسی گفتوگۆی نێوان موسا و ئادەممان کرد، ئادەم بە موسای فەرموویوو: خودا لە چارەی منی نووسی لە بەری ئەو دارە بخۆم.

تەماشای ئادەم! لە کاتێکدا لەگەڵ بەندەیەکی خوادا قسە دەکات، چۆنی دەکا، بەڵام لە خزمەت خودادا جۆری قسەکەی دەگۆڕێ و ئەوپەڕی شەرم بەکار دەهێنێت.

کاتێ لەگەڵ موسا گفتوگۆ دەکات بەرگری لە خۆی دەکات و دەڵێ: چارەنووسم وا بوو.

بەڵام کاتێ داوا لە خودای گەورە دەکات، شەرم و ئەدەب بەکار

منتدى إقرأ الثقافي

دەهێنێت و دەفەرموێ: زوڵمم لە خۆم کرد، بە هیچ جۆرێ باسی لە چارەنووس ناکات و ناوی نابات، تەنانەت جنۆکەکانیش زۆر شەرمنن بەرانبەر بە خودای گەورە، بزانن جنۆکە چی دەڵێن:

﴿ وَأَنَّا لَا نَدۡرِيٓ أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ أَمۡ أَرَادَ بِهِمۡ رَبُّهُمۡ رَشَدٗا ١٠ ﴾ (الجن)

«تێیشنەگەیوین ئاخۆ دەربارەی ئەوانەی لە زەمیندان بڕیاری خراپ دراوە یان پەروەردێنیان ویستویە ڕاستەڕێیان نیشان بدات»، خودا ئاگاداری گشت شتە، شەڕ یان چاکە، هیچ لە خودا پەنهان نابێت و ناتوانێ خۆی تاقەت بکا.

بەڵام کاتێ باسی خراپە دەکەن و ناوی دەبەن، دەڵێن: بڕیاری خراپ دراوە، یانی کاری بکەر نادیار بەکار دەهێنن، بەڵام کاتێ باسی خێر و چاکە دەکەن، ناوی دەبەن، کاری بکەر دیار دەهێنن: «یان پەروەردێنیان ویستویە ڕاستەڕێیان نیشان بدا».

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو پیاوەی غەدری لە خۆی کرد

پێشەوایان بوخاری و موسلیم هەردوو ڕیوایەت دەکەن، پەیامبەر فەرموویەتی: زەمانی زوو پیاوێ هەبوو غەدری لە خۆی دەکرد و گوناهی زۆری دەکرد، کاتێ گەیشتە گیانەلا و خەریک بوو ڕۆحی دەتکا... بە کوڕەکانی گوت: ڕۆڵە گەر مردم بمسوتێنن، دوایی جوان جوان بمکوتن و بمکەن بە خۆڵەمێش دوایی ڕۆژێکی ڕەشەبا بمدەن بە دەم باوە، بە خودا ئەگەر خودا بیەوێ سزایەکی وەهام دەدا، سزای کەسی وا نەدابێ، لەدوای مردن وایان لێ کرد خودای مەزن فەرمانی دا بە زەوی و پێی فەرموو: وردە وردەی لاشەی ئەو پیاوە کۆ بکەوە.

زەوی خۆڵەمێشی کۆ کردەوە، یەکسەر پیاوەکە زیندوو بووەوە

خودا بە پیاوەکەی فەرموو: بۆچی واتکرد؟

گوتی: خودایە لە ترسی تۆ.

لەبەر ئەوە خودا لێی خۆش بوو.

وانەی یەکەم

لەم فەرموودەیەوە بینیمان کە ئەو پیاوە زۆر تاوانبار و گوناهکار بوو، بینیمان لەو دەمەی کە لە دونیا دەردەچوو -جگە لە تاوان- هیچ کردەوەی چاکی نەبوو کوڕوکاڵ لای کۆ دەبنەوە، ئەویش دواقسەی

منتدى إقرأ الثقافي

دڵی بە کوڕەکانی دەڵێ...

بمسووتێنن با لە پێست و گۆشت دەرباز بم.

جوان بمکوتن با لە ئێسقان ڕزگارم بێ

هاڕاوەکەم بدەن بە با

با هیچ شتێکم نەمێنێ شایەتی بەدفەڕیی من بێ

ئەمانە هەموو بۆچی بوو؟

چوون دەیزانی کە سزای خودا زۆر بەژانە

لەو دەمەیشدا لە بەردەم خودا دەیوەستێنن کەس ناتوانێ ڕزگاری بکا

ئەم پیاوە خۆی دانی بە تاوانیدا نابوو، دەیزانی هەرچی پێ بکەن شایەنیەتی

دەیشیزانی جگە لە خودا هیچ کەس هیچی بە دەست نییە

دەیزانی ژیان کۆتایی هات

دەیویست بە هەر جۆرێ هەبێ خۆی ڕزگار بکا

دەیزانی ماوەی تاوانی کۆتایی هات

دەیویست خۆی لە باری تاوان ڕزگار بکا

دەیویست بە دەم باوە بڕوا.

باش دەیزانی تاوانبارە و دەبێ سزای کارەکانی وەربگرێت و هیچ بیانوویشی لە لا نییە تا داکۆکی لە خۆی بکا، لەوانەیشە هێندە زانیاریی لا نەبێ، کە بەرەو لای خودایەک دەڕوا... ئێسکی پواو، گۆشتی نەماو، وەک خۆی دروست دەکاتەوە.

وانەی دووەم

ئەو خوداناسییەی بە دڵ دەکرێ، بناغەی خوداناسییەکانە، ئەو خوداناسییەی کە تەنیا بە لاشە دەکرێ و دڵ بەشداریی تێدا ناکا کەڵکی

منتدى إقرأ الثقافي

نییە، ئەو نوێژەی بە جەستە دەکرێ و دڵ ئاگای لەو نوێژە نییە، تەنیا جموجووڵە و تەواو، دەبێ مرۆڤ ئاگادار بێ، ئەو قسانەی لەناو نوێژن هەمووی گفتوگۆی مرۆڤە لەگەڵ خودای خۆیدا دەیکا، ڕۆژووگرتن ئەگەر مانای خوداپەرستی تێدا نەبێ، هەر ئازاردانی جەستەیە، لەوە زیاتر چیتر نییە، ئەگەر مرۆڤ لەو کاتانەی بەڕۆژووە، خەڵکی هەژاری لەبیر بێ، واز لە ئارەزووی خۆی بهێنێ، ڕوو لە خودا بکا، ئەو کاتە ڕۆژووی گرتووە.

بێینە سەر حەج، سەفەرکردن بۆ حەجکردن سەیران نییە، دەبێ مرۆڤ لەو کاتانەی کە حەج دەکات، دڵ و گیانی تێر بە نووری خوداپەرستی تێراو بکا، ڕۆحی خۆی خاوێن بکاتەوە.

ترسان لە خودا، خوداپەرستی و عیبادەتە بە دڵ دەکرێ، گەر مرۆڤ بە دڵ باوەڕی بە بوونی خودا نەبێ، چۆن ترسی خودای لە دڵ دەبێ؟

ئەو پیاوەی نێو چیرۆکەکە باوەڕی بە خودا هەبوو، بەڵام پیاوێکی گوناهبار، لەناو گوناهدا ڕۆچووبوو، هیچ دەریچەی نەدەبینی، تا خودای گەورە لێی ببورێ، خۆی دەیزانی کە شایانی سزای خودایە، دەیزانی خودا تۆڵەسێنە، بەڵام ئەو کەسەی سۆزی ئەو هەموو دونیای داپۆشیوە، تەنیا لە شیرک خۆش نابێت و هەموو تاوانێک دەخاتە بەر لێخۆشبوون.

دەزانێ چیت لە دڵدایە، پێی خۆشە ناز و نیعمەتت پێ ببەخشێ، چاوەڕێتە دەرگای تۆبە بکەیتەوە، لێت ببورێ، ئەگەر پڕاوپڕی دونیا گوناه بکەی، ئەویش پڕاوپڕی دونیا لێخۆشبوونی بۆ تۆ هەیە.

گەر چاوت لە بەخشینی خودا بڕی -هەرچەند گوناهت هێند زۆر بێت وەک تووکی سەر-

خودا دەفەرموێ: لێت خۆش دەبم، باکیشم لە هیچ کەس نییە.

خودا دەیزانی کە ئەو پیاوە لە تەمەنیدا بەرەو چاکە نەڕۆیشتووە،

منتدى إقرأ الثقافي

بەڵام بە دڵ لە خودا ترسا.

خودای گەورە گوناهەکانی گشت بەخشی.

دەزانی بۆ؟ چونکە خودا بەخشندەیە، هەرکەس لە کاتی پرسیاردا دان بە تاوانیدا بنێت و داوای لێخۆشبوونیش بکا، لێی خۆش دەبێ، لە سزای خۆی دەیپارێزێ.

ئەو پیاوە هەرچەند درەنگیش لە خودا ترسا، بەڵام دیسان فریای خۆی کەوت.

وانەی سێیەم

ترسان لە خودا چەند جۆرێکە

مرۆڤ هەیە لە ترسی خودا تاوان ناکا

مرۆڤ هەیە لە ترسی خودا لە تاوانی ڕابردووی خۆی پاشگەز دەبێتەوە، مرۆی خۆشبەخت ئەو کەسەیە پێش مردنی تۆبە دەکا و لە گوناهی پاشگەز دەبێتەوە، مەرجیش نییە مرۆڤ ئیللا گوناهبار بێ، پاشان لە خودای خۆی بترسێ -هەرچەند چینی گوناهباران دەبێ زیاتر ترسی خودایان لە دڵدا بێت- ئەو کەسانەی خودا دەناسن هەمیشە لە خودا دەترسن.

تۆ تەماشای عومەر بکە، چەند خاوێن و خۆپارێز بوو، بەڵام هێشتا ترسی هەبوو بەزەیی خودا نەیگرێت و سزای بدا، بۆیە دەیگوت: گەر سەربازێکی خودا لە ئاسمان بانگی هەموو خەڵکی بکا: هۆ خەڵکینە، خودای مەزن لە گوناهی هەر هەمووتان چاوپۆشی کرد، تەنیا تاقە پیاوێک نەبێ، دەترسم ئەو پیاوە من بم.

دیسان ئەگەر سەربازێکی خودا لە ئاسمان بانگی هەموو خەڵک بکا: هۆ خەڵکینە، خودای مەزن هەر هەمووتان دەخاتە نێو دۆزەخەوە، تەنیا تاقە پیاوێ نەبێ، هیوام هەیە ئەو کەسە بم.

منتدى إقرأ الثقافي

ترسان لە خودا بەشێکە لە باوەڕ بە خودا.

ئەگەر مرۆڤ ترسی خودای لە دڵدا هەبێ، ئیتر لە هیچ کەس ناترسێ.

دەزانێ ڕزق و ڕۆزییەکەی بە دەست خودایە کەس ناتوانێ لێی دابڕ بکا

دەزانێ کە مەرگ و ژینی بە دەست خودایە، کەس ناتوانێ بەبێ خودا، گیان و ڕۆحی لێ بسەنێت دەزانێ خەڵکی هۆکارن، هەمەکارە هەر خودایە، چارەی گشتی بە دەست ئەوە، گەر بیەوێ شتێ چاک بکا هێندە بەسە بڵێ: ببە، ئیتر دەبێ. بەڕێوەبەر لە کارگەدا یان فەرمانگە بەندەی خودایە، ڕۆزیی ئەویش بە دەست خودایە، ئیتر بۆچی لێی بترسی، نانت ببڕێ؟

وەزیر، گزیر، شوان و سەپان، سەرۆک، هەژار، ڕەئیسعەشرەت، کاربەدەست و بەڕێوەبەر هەر هەموویان بەندەی خودان، بێ خودا هیچیان پێ ناکرێ، تەنیا خوداناسی ڕاستییە مرۆڤەکان لێک جیا دەکاتەوە، ئەو هەژارەی کە خوداناسە، لە لای خودا پلەی زۆر زۆر لەو سەرۆکە بڵندترە، کە هەرگیز خودای نەناسیوە.

دەی کە وا بوو ڕێز بۆ هەموو مرۆڤەکان لە جێی خۆیدا بەکار بهێنە، ترسان لە خودایش مەکە دوو بەش، بەشێک بۆ خودا بەشێک بۆ خەڵک، ئەگەر ڕێزی خەڵک بگری، ئەمە مانای ئەوە نادات، تۆ وا بزانی چارەنووست بە دەست ئەوە، یان لە پێش خودا ئەو کەسە لە خۆت ڕازی بکەی، یان بۆی هەیە تۆ وەک بەندەی خۆی سەیر بکا.

دەبێ هەموومان بزانین، خودای مەزن لە هەموو کەس مەزنترە.

ترسان لە خودا لەگەڵ ترس لە غەیری خودا زۆر جیاوازە، ترسان لە خودا ڕزگارییە، عیبادەتە، ئەم عیبادەتە گەورەیە تەنیا لایەق بە خودایە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی چوارەم

دان بە هەقدانان گەورەییە دان بە هەقدانان بوێرییە.

هەرچەند مرۆڤ لە ترسدا ئەو کارە بکا، گەورەترین پۆزش لای خودا پۆزشی ئەو بەندانەیە دانیان بە هەقدا دەنێن و داوای لێبوردنیش دەکەن.

خراپترین خراپەکان خراپەی ئەو کەسانەیە دان بە تاوانیاندا نانێن و لێی لا دەدەن، یان بەهانەی بۆ دەهێننەوە، کاتێ تووشی هەڵە دەبی دانی پێدا بنێ، گشت مرۆڤی شایانی هەڵەکردنە، هەر کەس هات و بەرانبەرت تاوانبار بوو، داوای لێبوردنی لێت کرد، تۆیش لێی خۆش بە، نەکەی هەر لەبەر ئەوەی وا بە سەرکزی هاتووەتە لات، لووتبەرز بیت، بە چاوی خوار لێی بڕوانی، بەخشندە ئەو کەسەیە، کە هێزی تۆڵەی هەیە، بەڵام لێبوردن پێش تۆڵە دەخات، مرۆی بەڕێز هەڵە ناکا، گەر کردی لێی ڕاناکات، دان بە هەڵەی خۆیدا دەنێ، هەڵەیەکی وەهایش ناکا، وەک پەڵەی ڕەش بە ناوچاوانیەوە دیار بێ.

سروشتی مرۆڤ وەهایە هەڵە بکا.

تەنانەت وای لێ هاتووە هەڵەکردن وەک گەورەیی لە بۆ مرۆڤ بێتە هەژمار

مرۆڤی ژیر کە هەڵەی کرد ئامۆژگاریی لێ وەردەگرێ، فێری ڕێگەی ڕاستی دەبێ، دڵی خۆی پاڵفتە دەکات.

ئەو دەمەی وا هەڵە دەکەین، یەکسەر بە بیرمان دێتەوە کە مرۆڤین، بە خۆماندا دەچینەوە.

لە خۆمان دەپێچینەوە، ئەو شتانەیش فێر دەبین کە لە ئەنجامی هەڵەکردندا بە سەرمان دێت

لە فەرموودەیەکدا هەیە، «ئەگەر ئێوە هەڵە نەکەن، دەترسم لە

منتدى إقرأ الثقافي

هەڵەکردن خراپترتان بەسەردا بێت، خۆتان لە خۆتان ڕازی بن.» ئەو زەلیلی و گریە و زارییەی دوای تاوان دێ لە لای خودا لەو خۆلەخۆڕازیبوونە باشترە لە دوای چاکە دێت.

دیسان فەرموودە دەفەرموێ: «گەر ئێوە گوناه نەکەن، خودا هەمووتان لەناو دەبات و کەسانی وا دروست دەکا هەڵە بکەن، لە پاش هەڵە داوای عەفووی خودا بکەن.»

وانەی پێنجەم

ئەگەر کار لە کار ترازا باوەڕهێنان سوودی نابێ خودا دەفەرموێ:

﴿ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِيٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ ﴾(الانعام) «ئەوێ ڕۆژێ کە ئەم جۆرە نیشانانە بێتە لایان هەرکەسێ پێشتر بڕوای نەهێنابێ و ئاکاری چاکی نەبووبێ بڕواهێنان تازە بەهرەیان بۆ نادا» ئەو کاتەی وا فیرعەون و دارودەستەکەی لەنێو دەریای سووردا خنکان، شەپۆلی دەریا هەموویانی هەڵدەشەپاند، گیانی فیرعەون هەم لە ترسا و هەم لەبەر شەپۆلی دەریا نزیکی دەرچوون بووەوە، ئا لەو کاتە فیرعەون ئیمان دەهێنێت و پەروەردگار ئیمانەکەی قەبووڵ ناکات، خودا دەفەرموێ: فیرعەون گوتی: ﴿ ءَامَنتُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱلَّذِىٓ ءَامَنَتْ بِهِۦ بَنُوٓا۟ إِسْرَٰٓءِيلَ وَأَنَا۠ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ ﴾ (یوونس) یانی «من باوەڕیم هێنا، هیچ کەس بۆ پەرستن ناشێ، مەگین ئەوەی کە تۆرەمەی ئیسرائیلی دەیپەرستن، منیش لە تەسلیمبووەکانم».

بەڵام تازە لە پاشی چی؟

بۆیە خودا لە وەڵامی فیرعەوندا فەرمووی:﴿ ءَآلْـَٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنتَ مِنَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ ﴾ (یونس).

«جا تازە؟ تۆیەک لە پێشدا یاخی بووی و لە ڕێزەی خراپکاران بووی.»

منتدى إقرأ الثقافي

فیرعەون هەتا بۆی چووە سەر باوەڕی بە خودا نەبوو، بەو خەڵکانەی هەموو دەگوت: من خودای هەرە بەرزتانم، ئەو کەسانەی باوەڕیان بە خودا هێنابوو، هەر چی جۆری سزا هەیە بە دەست فیرعەونەوە چێشتیان، هەتا دەمی خنکانەکەی شوێنی ئەو خەڵکە کەوتبوو بیانگرێ و سزایان دا، بەڵام ئەو پیاوەی کە گوتی بمسووتێنن، باوەڕدار بوو، گوناهەکانی زۆر بوون، بەڵام نێوان خۆی و خودای خۆی، مافی خەڵکی نەخواردبوو، خودای گەورە و میهرەبانیش عەفووی کرد و ڕەوانەی نێو بەهەشتی کرد.

بەڵام گەر تاوانبارێ مافی خەڵکی پێشێل بکا، یان دەبێ ماف بە خاوەن ماف بداتەوە، یاخود ئەو خاوەن مافانە لە مافی خۆ چاوپۆشی بکەن، دوایی خودا لێی خۆش دەبێ.

ئەمەیش دادگەریی خودایە، هەرچەندە خودا خۆی خاوەنی هەموو کەسە، بەڵام دیسان مافی خەڵکی پێشێل نابێ و دادگەرانە هەرکەس بە مافی خۆی دەگا، ئەو کەسانەی دزی دەکەن، خودای گەورە لەو دزییە قەت خۆش نابێ، ئیللا دەبێ دوو مەرج هەبێ، دەبێ ئەو کەسەی کە دزە، دزراوەکە بە خاوەنی بداتەوە، یان خاوەن ماڵ لە مافی خۆی چاوپۆشی بکا و گەردنی دز ئازا بکا.

هەرکەس باسی ناڕەوای خەڵکی دەکا، بەو مەرجە خودا لێی خۆش دەبێ کە ئەو کەسەی بە خراپە باس کراوە، گەردنی باسکەر ئازا بکا، یاخود باسکەر بە ئەندازەی غەیبەتەکەی لە چاکەی خۆی بەشی خاوەن ماف بدات، هەرکەسێ کە ستەمکارە، دەبێ مافی ئەو کەسانە بداتەوە، کە کاتی خۆی ستەمی دەرهەق کردوون، یاخود مەزڵووم گەردنی زاڵم ئازا بکا، ئەو کەسەی وا زوڵمی بۆ خۆی ڕەوا نەدی، زوڵم لە هیچ کەسێ ناکا، لە پەسڵاندا مافی ئاژەڵانیش دەدا چ جای مرۆڤ!

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی شەشەم

دەبێ زیندوو وەسیەتی خزمی مردووی خۆی بەجێ بهێنێ

بەجێهێنانی وەسیەتی دایک و باوک چاکەیەکە لە تای تەرازوو دادەنرێت

گوێرایەڵیی دایک و باوکیش دەبێ بۆ کاری چاکە بێ

دەبێ مرۆڤ لەو کارانەی کە خراپەن گوێڕایەڵی هیچ کەس نەبێ، تەنانەت دایک و باوکیشی، بەڵام لێرە وا بینیمان ئەو کوڕانە ئەو وەسیەتە سەیرەی باوکیان بەجێ هێنا.

سەرەتا سووتان، دوایی کوتان دواتر بە دەم ڕەشەبادان.

گوێگرێکی چەندە سەیرە و چاکەیەکی چەند جیاوازە، وەسیەتەکە چەندە سەیرە گوێگری لەوە سەیرتر ئەو وەسیەتە سەیرە بوو بە هۆکاری لێخۆشبوون، بەجێهێنانی وەسیەتیش بوو بە چاکە بۆ کوڕەکان، هەموو جارێ پێویست ناکا مرۆ وەسیەتی باوکی خۆی بەجێ بهێنێ.

پاش مردنی باوک و دایک دیسان هۆکاری وا هەیە کە پێوەندیی نێوان باوک و ڕۆڵەکانی بەردەوام دەکات، خێربۆکردن، داواکردنی لێخۆشبوون، نزای خێر و سەدەقەدان، چاکە لەگەڵ دۆستەکانی دایک و باوکت، جگە لەوەیش تۆ بەرانبەر خەڵکی چاک بە، خەڵکی ڕەحمەت بۆ دایک و باوکت دەنێرێن، چاکەی مەزن لە دوای مردنی باوک و دایک دەست پێ دەکات.

هەر مردوویەک جگە منداڵ هیچ چاکەی لە دونیا نەبوو، ئەوە زیاتر پێویستی بە چاکەی ڕۆڵەکانی هەیە، هیچ کات دایک و باوکی مردووت لە یاد مەکە و دەم بە نزا و پاڕانەوە زۆر دوعای خێریان بۆ بکە.

منتدى إقرأ الثقافي

یونس (سەلامی خودای لێ بێت)

ئیبن ئەبی شەیبە ڕیوایەت دەکا دەفەرموێ، خۆشەویست فەرموویەتی:

یونس (سڵاوی خودای لێ بێت) هۆزەکەی خۆی ئاگادار کردەوە: لەدوای سێ ڕۆژ سزای خودا بە سەرتاندا دادەبارێ، پاشان یونس خۆی شاردەوە، هۆزی یونس لە مرۆڤدا هەرچی دایک و ڕۆڵە هەیە، لە ئاژەڵدا هەر چی دایک و بەچکە هەیە -وەک دەربڕینی ملکەچی و پەشیمانی- هەر هەموویانی لێک جیا کردەوە.

پەنایان بردە بەر خودا و داوای لێخۆشبوونیان لێ کرد، خودا سزای خۆی نەبارانـد.

یونس چاوەڕێی سزا بوو، سزا نەهات، لەو دەمەیشدا هەر کەس درۆی بکردایە و شایەتێکی نەهێنایە بۆ قسەکەی، لە دار دەدرا... ئیتر یونس بە دەم داڵغە و خەفەتەوە ملی ڕێگای گرتە بەر، گەیشتە دەریا، لە کەناری دەریاکەدا چەند کەس سواری کەشتییەک دەبوون.

ئەویان ناسی، لەگەڵ خۆیان سواریان کرد، هەر یونس سوار بوو، کەشتی کەوتە لەقەلەق و بە لای ڕاست و چەپدا دەکەوت، خەریک بوو لە ئاو نوقوم بێ.

یونس گوتی: ئەوە چییە؟

منتدى إقرأ الثقافي

گوتیان: ئێمە هیچ نازانین.

فەرمووی: من دەزانم کەسێک لەنێو ئەم کەشتییەدا ڕایکردووە، لە خاوەنی خۆی تۆراوە.

تا ئەو کەسە فڕێ نەدرێ ئەو کەشتییە هەر وا دەبێ (مەبەستی یونس هەر خۆی بوو).

گوتیان: قوربان! ئێمە چۆن تۆ فڕێ بدەین؟

یونس فەرمووی: دەوێکی[٣] بۆ بکەن هەر کێ دەرچوو فڕێی بدەن.

سێ جار تیروپشکیان کرد و لە هەر سێ جار یونس دەرچوو، فڕێیان دایە نێو دەریا، نەهەنگێک هات، هەڵیلووشی نەهەنگ چووە نێو قوڵایی دەریاوە.

یوونس لەوێ گوێی لە زیکری بەردە وردەی نێو دەریا بوو: ﴿ فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٨٧﴾ ﴾ (الأنبياء) (تا لەناو تاریکاییدا هاواری کرد، لە غەیرە تۆ هیچ خودایەکی شک نابەم پاکی و بێعەیبی بۆ تۆیە من لە ڕێزەی ناهەقان بووم.) سێ تاریکی، ناوزگی حووت، لەناو دەریا، لە کاتی شەو پاش ماوەیەک نەهەنگەکە لە ڕۆخ دەریا یونسی هەڵهێنایەوە یونسی چی؟ لەبەر گەرمایی ناو زگی نەهەنگەکە، وەک جوجەڵەی تازە لە هێلکە دەرهاتوو کە هیچ پەڕی پێوە نەبێ و بەرگەی خۆر و هەوا نەگرێ.

خودای مەزن بنجێکی زل تەرزی کولەکەی بۆ ڕواند، لە سێبەری تەرزی کودی دادەنیشت و کودی دەخوارد، پاش ماوەیەک کودی وشک بوو.

یونس گریا!

---

٣ دەو: تیروپشک

منتدى إقرأ الثقافي

خودا فەرمووی: بۆچی دەگریت؟ بۆ کولەکە؟ ئەی بۆ ویستت پتر لە سەد هەزار کەسان تێدا بچێ و فرمێسک لە چاوت ناباری؟ یونس لە بن تەرزی کودی هاتە دەری، چاوی بە شوانێکی گەنج کەوت.

فەرمووی: شوانە! تۆ خەڵکی کوێی؟

گوتی: لە هۆزی یونسم.

فەرمووی: گەر چوویتەوە ماڵ بە خەڵک بڵێ: یونسم بینی سڵاویشی لێ دەکردن.

شوانە گوتی: ئەگەر بە ڕاست تۆ یونس بی، چاک دەزانی سزای درۆ سێدارەیە.

کێ بکەمە شایەتی خۆم، تا لە کوشتن دەرباز ببم؟

فەرمووی: ئەها ئەو دارە و ئەو جێگایە.

شوانە گوتی: پێیان بڵێ هەر ئێستا شایەتییەکم بۆ بدەن با ببینم.

یونس فەرمووی: هۆ دارەکە! ئەی جێگاکە! هەر کات ئەم شوانە بەڕێزە ویستی شایەتی بۆ بدەن، یەکسەر بیدەن.

گوتیان: باشە.

شوان گەڕایەوە بۆ ماڵی خۆی، لە ماڵ باسی یونسی کرد، براکانی بوونە لەمپەر باسی یونس لای کەس بکا، شوانە چوو بۆ لای پادشا، گوتی: قوربان یونسم بینی، سڵاوی لە ئێوە دەکرد.

پاشا گوتی: زوو بیکوژن، درۆزنە!

شوانە گوتی: شایەتم هەیە.

پاشا دوو سێ کەسی نارد تا گەیشتنە لای دارەکە و لای جێگاکە.

شوانە گوتی: تووخودا یونس ئێوەی نەکرد بە شایەتم؟

گوتیان: بەڵێ.

منتدى إقرأ الثقافي

ئەو کەسانە بە ترسولەرز گەڕانەوە، چۆن دارێک و پارچە ئەرزێ دەبنە شایەت؟

چوونە خزمەتی پادشا و سەربوردەیان بۆ گێڕاوە، پاشا دەستی شوانەی گرت و لەسەر کورسیی پادشایی داینیشاند و گوتی: ڕۆڵە! تۆ شیاوی پادشایەتیت.

شوانە چل ساڵ پادشا بوو.

وانەی یەکەم

خودای مەزن فەزڵی هەندێ مرۆڤ دەدا بەسەر هەندێکی تردا، تەنانەت پەیامبەرانیش هەندێ لە هەندێ گەورەتر، بەڵام هیچ کەس لە لای خودا بەقەد پەیامبەرەکانی بەڕێز نییە.

ئاشکرایە لەنێوان پەیامبەرانیش جیاوازی هەیە.

وەک گوتمان: هەندێک لە هەندێکی تر مەزنترە، خۆشویستنی پەیامبەران عیبادەتە، ڕێزگرتنیان فەرزە و پێویستە گەر جارجار پەیامبەران کارێک بکەن، خودای مەزن گلەیی خۆی لەوان بکا.

هۆکاری ئەو کارانەیان هیی ئەوەیە کە مرۆڤن، ئەمەیش بە ئەمری خودایە، هەتا ئێمە ئامۆژگاریی لێ وەربگرین خودای گەورە پەیامبەران دەپارێزێ و تووشی هەڵە و تاوان نابن.

هەرگیز تووشی شتێک نابن زەرەر لە ئاکاریان بدا، نابێ و نەبووە پەیامبەرێک تاقە جارێک درۆ بکا، بەڵام لە کاری دونیایی ئەوانیش وەک مرۆڤی تر لەوانەیە هەڵە بکەن، پەیامبەر کە کۆچی کرد بۆ مەدینە تەماشای کرد مەدەنییەکان داری خورما پێوەند دەکەن.

فەرمووی: بۆچی پێوەندی دەکەن؟

گوتیان: با تۆوەکان لێک نادا.

منتدى إقرأ الثقافي

وازیان لە موتوربە هێنا، داری خورما بەری نەگرت

هاتن بۆ لای پەیامبەر و گوتیان: قوربان دارەکانمان بەری نەگرت!

فەرمووی: ئێوە لە کاروباری دونیادا شارەزاییتان زیاترە.

ئەو ڕۆژەی موسا هۆزەکەی بینی پەیکەری گوێرەکەیەکیان داتاشیوە دەیپەرستن،

هێند تووڕە بوو، قژ و ڕیشی هاروونی برای ڕاکێشا

خودا دەفەرموێ: ﴿ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِيٓ ﴿٩٤﴾ ﴾ (طه)

«هاروون گوتی: کوڕی دایکم! ڕیشم مەگرە و قژم بەردە».

ئەو کارەی کە یونس کردی، هۆکارەکەی هەر ئەوە بوو کە یونسیش مرۆڤ بووە، خودا پێی فەرموو: سێ ڕۆژی تر سزا بەسەر هۆزەکەتدا دادەبارێ، ئەویش لە جێگایەکی دوور لە شارەکەی خۆی دەڕوانی.

سزا نەهات.

چوون هۆزەکەی پێش بارینی سزای خودا، بە گیان و دڵ گەڕانەوە بۆ لای خودا و تۆبەیان کرد، کۆرپەیان لە دایک بڕی، بێچووەکانیان جیا کردەوە، بەم کارەیان لەجیاتیی سزا، سۆزی خودایان بۆ خۆ کێشا، بەڵام یونس بەم کارانەی نەزانیبوو.

چونکە یونسیش مرۆڤ بوو، ئەگەر خودا لە ڕێی سروش شتێکی پێ نەگوتبایە نەیدەزانی.

بۆیە یوونس بە تووڕەیی لە هۆزەکەی خۆی هەڵات و خۆی شاردەوە، ئەوەیش لەبەر دوو هۆکار بوو.

یەکەم: سزا بۆ ئەو هۆزەی کە یونسیان وەک درۆزن چاو لێ دەکرد، دانەباری.

دووەم: سزای درۆکردن هەر کوشتن بوو.

منتدى إقرأ الثقافي

لەو کاتەی وا هاتە کەنار دەریاکەوە، داوای لە کەشتیوانەکان کرد سەری بخەن کە سواریان کرد، هەرچی کەشتیی ئەو ناوە بوو هەمووی ڕۆیی تەنیا کەشتییەکەی ئەمان بوو نەدەڕۆیی.

یونس گوتی: ئەم کەشتییە بەندەیەکی وای تێدایە ڕای کردووە -مەبەستی یونسیش خۆی بوو، فەرمووی: بیخەنە ناو دەریاوە با ئێوە ڕزگارتان بێت.

بەڵام ئەوان وایان نەکرد تاکوو سێ جار دەو هەر وەبەر یونس دەکەوت.

هێشتا خەڵکی حازر نەبوون یونس فڕێ بدەنە دەریا.

خۆی خۆی خستە ناو ئاوەوە

نەهەنگ هات و هەڵیلوشی

ئەو کەسانەی کە سواری کەشتییەکە بوون، بە چاوی خۆیان ئەم بەسەرهاتەیان بینی

بۆیە هەموو لە مەرگی یونس دڵنیا و بێگومان بوون، شوانەیش داوای شایەتیی لێ دەکرد.

دوایی کە یونس لە زگی نەهەنگەکە هاتە دەرێ و چاک بووەوە، گەڕایەوە شارەکەی خۆی

خۆشەویستیی خودا دەفەرموێ: هیچ کەس نەڵێ من لە یونس هێژاترم

ئەمەیش پاراستنی پلەوپایەی یونسی پەیامبەرە.

وانەی دووەم

تۆبەکردن سزا لەسەر مرۆڤەکان هەڵدەگرێت و

پاڕانەوە قەزاوقەدەر لادەبات و گۆڕانکاریی بەسەر چارەنووسدا دەهێنێ

منتدى إقرأ الثقافي

ڕوونکردنەوەی ئەم باسەیە بەم ئاوایە:

قەدەر خۆی دەکرێ بە دوو بەشەوە:

جۆری یەکەم: ئەو قەدەرەی گۆڕانی بەسەردا نایەت و دەبێ ببێ

جۆری دووەم: ئەو قەدەرەی بەهۆی نزا و پاڕانەوەوە دەگۆڕێت و کۆتایی دێت.

ئەو سزایەی کە بڕیار بوو هۆزی یونس بگرێتەوە، قەدەرەکەی لەو جۆرە بوو کە گۆڕانی بەسەردا دێت، یونس فەرمووی خودا سزاتان دەدات و هەر هەمووتان لەناو دەچن، ئەمەی زانی کە بڕیارە سزاکە بێت، بەڵام ئاگای لەوە نەبوو کە ئەو بڕیارە لە جۆری دووەمینە و شایانی گۆڕانکارییە.

بەم تێگەیشتنە ئەم باسەمان بە ئاسانی بۆ حەل دەبێ، نەکەی هەرگیز دڵت بۆ تۆبە لێ نەدا، یان لە نزا و پاڕانەوە بێئومێد بیت، تەنیا هەر خودا خۆی دەزانێ چەندین بڕیاری ترسناک لەبەر تۆبە و پاڕانەوەت بە قازانجی تۆ گۆڕاوە؟

وانەی سێیەم

سروشتی خەڵکی جیاوازە و پەیامبەرانیش خەڵکین لە غەزای بەدر مسوڵمانان چەندین دیلیان لەژێر دەست بوو، لەبەر ئەوەی تا ئەو کاتە هیچ دەقێکی قورئان باسی دیلی جەنگی نەکردبوو، پەیامبەر پرس و ڕاوێژی بە هاوەڵەکانی خۆی کرد.

ئەبوبەکر فەرمووی: قوربان هەر بە چاکە ئازادیان بکە.

عومەر فەرمووی: نەخێر قوربان با خەڵکی پێ بترسێنین.

خۆشەویست فەرموودەیەکی زۆر جوانی لەمەڕ سروشت و میزاجی خەڵکەوە فەرموو.

منتدى إقرأ الثقافي

فەرمووی: تۆ ئەی ئەبوبەکر وەک عیسا وای، خودا دەفەرموێ: عیسا گوتی: ﴿ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ ﴾ (المائدة) «گەر بتەوێ ئازاریان بدەی، عەبدی خۆتن، گەر بیشتەوێ لێیان خۆش بیت خۆت دەزانی و هەر بۆ خۆتی کە دەستەڵاتت بە دەستە و لە کارزانی». ئەی عومەر! تۆیش وەکو نووح وای:

﴿ وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ ﴾ (نووح) «نووحیش گوتی: پەروەردەم! لەم سەر هەردە ئەو کەسانەی تۆ ناناسن جوقەواریان لێ مەهێڵە»، لە پێش ئیسلام ئەو کەسانەی کە هێدین و بەکاوەخۆن، دوای ئیسلامیش هەر هێدین و بەکاوەخۆن.

ئەو کەسانەیش کە تووڕەن و توندوتیژن، هەر تووڕەن و توندوتیژن، ئەو کەسانەی کە بەڕێزن هەر بەڕێزن، ئەو کەسانەیش کە ڕاستگۆن و خۆپارێزن، هەر وەک خۆیان دەمێننەوە.

بە کورتی ئایینی ئیسلام یان هەر ئایینێکی تر بێت، لە هەموو ڕوویەکەوە سروشتی مرۆڤ ناگۆڕێ، بەڵکوو ڕەشمەی خەڵک دەگرێت و لە خراپە دەیپارێزێ

موحەمەدی خۆشەویست فەرموویەتی: «خەڵکی کانگەن، ئەوی کاتی خۆی چاک بووبێ، کاتی ئیسلامیش هەر چاکە، ئەگەر شارەزای ئایین بێت.» ئەبوبەکر لە پێش ئیسلام زۆر بەسۆز بوو، کاتی ئیسلامیش هەر وا بوو، عومەر لە کاتی پێش ئیسلام توندوتۆڵ بوو، لە سەردەمی ئیسلامیشدا هەر توندوتۆڵ بوو، خالید لە کاتی پێش ئیسلام سوارچاکێکی بەناوبانگ بوو، لە سەردەمی ئیسلامیشدا هەر سوارچاک بوو، ئەم قسانە هەرگیز نابن بە بەهانە هەتا بڵێین: مادەم وایە ئەو کەسانەی کە ئاکاریان ناشیرینە، نابێ سەرکۆنە بکرێن و داوای ئەوەیان لێ بکەین خۆیان چاک بکەن.

دەبێ مرۆڤ لەگەڵ خۆیدا بجەنگێت و سروشتی خۆی بەرەو

منتدى إقرأ الثقافي

چاکە بگۆڕێت و ئاکارەکانی شیرین بکا و هەرچی ئاکاری خراپ و نالەبارییە لە ڕیشەوە دەریبهێنێ، جا هەرکەسێ چەندە لەگەڵ خودی خۆی بە خراپی بجەنگێ و بەرانبەری بچتە مەیدان هێندە باشە.

هەموو پیاوێ حەزی لێیە ژنی هەبێ
هەموو ژنێ حەزی لێیە پیاوی هەبێ
خۆ ناکرێ هەرچی مرۆڤە دەس بۆ ئارەزووی خۆی شل بکا
ئەگەر وابوو دەبێ بزوێنێ بهێنین
بیخەینە دوای وشەی کۆمەڵ لە کۆمەڵگە
هیچ مرۆڤێ دژی ماڵ و سامان نییە
بەڵام مرۆڤی وا هەیە بە ڕێگەی هەق
سەروەت و سامان پێک دەنێت
هەیشە هەر کۆی بکاتەوە
ئیتر بە لایەوە گرینگ نییە ڕەوایە یا ناڕەوایە

وانەی چوارەم

تیروپشک هەر وا بێت هۆکار نەکراوە، زۆر جار تیروپشک کێشەی کۆتایی پێ هێناوە، بۆیە کارێکی ڕەوایە تەنانەت پێت ئاسایی بێت ئەگەر بڵێم سوننەتی پەیامبەرانە.

هەر کات خۆشەویست بۆ غەزا بڕۆیشتایە، لەنێوان خێزانەکانیدا تیروپشکی دەکرد، هەر کەس لەو دەورە دەرچووبا لەو سەفەرە هاوڕێی پەیامبەری خودا دەبوو، ئەمە دڵی هەموو لایەکی ڕادەگرت. گەر پەیامبەر بەبێ تیروپشک یەکێکیانی ببردایە، ئەوانی تر غەمگین دەبوون.

دادپەروەرییش لەنێوان خێزانەکانیدا ڕەنگی نەبوو، کەواتە

منتدى إقرأ الثقافي

تیروپشککردن کارێکی زۆر مەردانەیە و دڵی گشت کەسێک ڕادەگرێ، با ئێمەیش لە یادی نەکەین.

وانەی پێنجەم

هێزی ڕاستی هەر هیی خودایە، فرمانی خودا لە نێوانی کاف و نوونە، هەر بفەرموێ: ببە، دەبێ (کن فیکون).

ئەو نەهەنگەی کە گۆشتخۆرە بە فەرمانی پەروەردگار پێش ئەوەی یونس بخنکێ قوتی دەدا و دەیپارێزی و هەرسی ناکا، یونس کاتێ نەهەنگەکە تفاندیەوە بەهۆی گەرمایی نێو گەدەی، لاشەی وەک سووتاو بێت وا بوو، ئەگەر خودا بیویستایە لاشەی یونس تەواو ساغ بێت، بەبێ گومان زۆر بە ساغی دەهاتە دەر،

وەک چۆن لاشەی ئیبراهیمی لە بڵێسەی ئاگر پاراست
بەڵام خودا چۆنی بوێ ئاوا خەڵکی دەپارێزێ
نازانم دروستە بڵێم:
دەزانی فەرقی نێوانی ئیبراهیم و یونس چی بوو؟

ئیبراهیم مووبەموو ئەمری خودای خۆی جێبەجێ کرد، بۆیەیش خودا زۆر بە جوانی دەیپارێزێ.

بەڵام یونس خۆی لە هۆزەکەی شاردەوە، بە تووڕەیی لە ماڵ دەرچوو، خودا لەبەر پلەوپایەی پەیامبەری گیانی پاراست، بەڵام لاشەی بە تەواوی نەپاراست و کەمێ سووتا، ئەو سووتانەیش بووە مایەی پاکبوونەوەی.

وانەی شەشەم

ڕێزی خەڵک بگرە بە گوێرەی پایەی.

هەرچەند ئێمە وەک باوەڕدار دەبێ لەگەڵ هەموو کەسێک

منتدى إقرأ الثقافي

باش ڕەفتار بین، ڕێزی هەموو کەسێک بگرین، بەڵام ئەوەیش فێر کراوین، کە هەندێ کەس پلەوپایە و کەسایەتیی لە هەندێ کەس فرەترە و ماقوڵترە، چونکە یونس لە نێو خەڵکدا پایەیەکی تایبەتیی بوو، لە کەشتییەکە بە یەکەم تیروپشک نەیانخەستە نێو دەریاوە، لە سەردەمی پەیامبەریش کچێکی حاتەمی تائی، ئەو حاتەمەی بە بەخشندە ناوبانگی بوو، هاتە خزمەتی پەیامبەر، ئەویش زۆر ڕێزی لێ گرت.

چونکە حاتەم پیاوێکی زۆر دەهەندە و دڵاوا بوو. خالید پێش باوەڕهێنان سەرکردە بوو، لە دوای ئەوەی مسوڵمان بوو، پەیامبەری مەزن دیسان کردیەوە بە سەرکردە، ئەو عیکریمەی لە سەردەمی نەفامیدا شێرێکی زۆر دلاوەر بوو، لە یەرموکدا باڵی ڕاستی سوپای ئیسلامی بە دەست بوو، هەر گا کەسێکی زۆر بەڕێز هەڵەیەکی لە دەست قەوما، بە بەرچاویدا مەهێنەوە، مرۆڤەکان تەنگانەیان دێتە ڕێگە، چ بەڕێز بن، چ نابەڕێز بەتەنگەوەچوونی مرۆڤێکی خاوەن ڕێز و مرۆڤێکی سوکوسەلیم وەک یەک نییە، هەندێ کەس هەن لەکاتێکدا تەنگانەیان دێتە ڕێگە، پەنا دەبەن بۆ هەموو کەس، بەڵام مرۆڤی وایش هەیە ئەگەر لە برسدا بمرێت و چاوی بۆ پاروویەک زەرد بێت، داوا لە هیچ کەسێ ناکات.

چونکە هێندە ئابڕوودارن ئەو ئابڕووە ناخەنە ژێر پرسیارەوە.

وانەی حەوتەم

نەکەی هەرگیز درۆزن بیت
لە پەیامبەریان پرسیار کرد
دەکرێ مسوڵمان نەوێر بێ؟
فەرمووی: بەڵێ.

منتدى إقرأ الثقافي

دەکرێ ڕژد و چاوچنۆک بێ؟
فەرمووی: بەڵێ.
دەکرێ درۆ بکا؟
فەرمووی: نەخێر.
درۆ هێندە قێزەونە هەموو کەسێک ڕقی لێیە
هەر لە کۆنەوە وا بووە.
مرۆڤەکان درۆیان خۆش نەویستووە.
هۆزی یونس هێند درۆیان لا دزێو بوو،
سزای درۆزن کوشتن بوو.
یونسیش بۆیە ڕایکرد و خۆی شاردەوە
ترسا هۆزەکەی وا بزانن درۆی کردووە.
کاتێ بە شوانەکەیشی گوت
بڵێ یونس سڵاوی لێ دەکردن
شوانە داوای شایەتی کرد
نەکا وابزانن ئەو شوانە درۆزنە
تۆ تەماشا کافر ڕقی لە درۆیە
ئەی بۆ مسوڵمان باوەڕی خۆی بخاتە ژێر پرسیار و
بەهۆی درۆوە وا بکا خەڵکی نەک هەر خۆی
بەڵکوو دینەکەیش بە چاوێکی سووک سەیر بکەن؟
لەکاتێکدا پەیامبەری مەزن ڕاستگۆترین مرۆڤ بووە.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

فەرمووی: دزیی لێ کراوە، با سەرۆکی دەستەکان بێن، دیسان پەیمان نوێ بکەنەوە.

سەرۆکی دەستەکان هاتن، دانەدانە دەستیان دەخستە نێو دەستی و بەڵێنیان نوێ دەکردەوە.

دەستی سەرۆک دەستەیەکیان لکا بە دەستی پەیامبەرەوە.

فەرمووی: ئەوەی دزیی کردووە لەنێو دەستەکەی تۆدایە با هەموویان دانەدانە بەڵێن بدەن.

ئەو دەستە هەموویان هاتن دانەدانە بەڵێنیان دا، دەستی دوو کەس، یاخود سێ کەس لکا بە دەستی پەیامبەرەوە،

فەرمووی: ئێوە دزیتان کرد.

ڕۆیشتن تۆپێکی زێڕیان هێنا، بەقەد سەرە گایەک دەبوو، خستیانەوە ناو دەسکەوتەکان، ئاگر هات و هەمووی سووتان (لە ئایینەکانی پێشوودا دەستکەوتی جەنگ حەڵاڵ نەبوو.)

وانەی یەکەم

ئەو پەیامبەرەی باس کرا، یوشەعی کوڕی نوون بووە، یوشەع هەمان ئەو گەنجە بوو لەگەڵ موسادا سەفەریان کرد بۆ لای خدر، بەڵام یوشەع لە دوای موسا خودا کردی بە پەیامبەر.

لەو چل ساڵەی کە هۆزەکەی موسا لە چۆڵەوانیدا سەرگەردان و بێدەرەتان مابوونەوە

لە دوای ئەوەی هۆزی موسا لە فیرعەون و دارودەستەی ڕزگاریان بوو

خودا موسای بۆ گفتوگۆ بۆ سەر کێوی توور داوەت کرد

ئا لەو ماوە (کە چل ڕۆژ بوو) موسا لە کێودا مایەوە، سامری هەرچی زێر هەبوو کۆی کردەوە تواندیەوە، کردی بە گوێرەکەیەک

منتدى إقرأ الثقافي

و گوتی: ئەمە خودای ئێوە و خودای موسایە
سوژدەی بۆ ببەن، خەڵکی بە گوێی سامریان کرد
هەرچەند هاروون هاواری کرد بێ فایدە بوو
هەتا موسا خۆی هاتەوە، زۆربەی زۆریان ئەو بتەیان دەپەرست.
موسا کە هۆزەکەی خۆی بینی، تووڕەیی تینی بۆ هێنا، بتی شکاند و سووتاندی، پاشان سامریشی دەرکرد. موسا دەستووری دا فەرمووی: خودا فەرموویەتی بچین بۆ سەر زەویی پیرۆز.
گوتیان نایەین، خەڵکی ئەوێ زۆر بەهێزن، چاریان ناکەین
تەنانەت زۆر بێشەرمانە ڕوویان کردە موسا و گوتیان:
﴿ فَٱذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ ﴿٢٤﴾ ﴾ (المائدة) «ئەوا خۆت و پەروەردەت بچن دەگژیان ڕابچن و چاریان بکەن، ئێمە لێرە دائەنیشین چاوەنۆڕین».
ئا لەو کاتە خودا هەموویانی خستە سەرگەردانی و چل ساڵ سەرگەردان مانەوە. هەموو ڕۆژێ تا ئێوارە بەرەو سەرزەمینی پیرۆز ملیان دەنا تا کاتی خەو، کاتێ لە خەو هەڵدەستان و سەیری ئەملا و لایان دەکرد، دەیانزانی وەک بازنە خوولاونەتەوە و لە شوێن خۆیان نەجووڵاون.
لە سەرەتای ئەو چل ساڵەدا، هاروون کۆچی دوایی فەرموو، دوو ساڵ پاشتر موسایش لەوێ وەفاتی کرد، دواتر خودا سروشی بۆ یوشەع نارد و کردی بە پەیامبەری خۆی.

وانەی دووەم

هەرگیز مەپرسە کە (چەندە)
هەمیشە هەر بڵێ (چۆنە)
هەزاران دۆستی خواروخێچ

منتدى إقرأ الثقافي

فیدای دۆستێکی ڕاستگۆ بێت
ئەگەر سەد کەس لە دەورت بوون
فریو نەخۆی
لەو کاتەدا لە خۆشیدای دۆستت زۆرە
نازانی کامەیان ڕاستن
هەر کات کەوتیتە تەنگانەوە دۆستێ هات و
لە تۆی پرسی، ئەوە دۆستی ڕاستی تۆیە
تۆ تەماشای یوشەع بکە
باش دەیزانی سەرکەوتن بە
سەربازی زۆر بە دەست نایە
ئەو کەسانێکی هەڵبژارد خۆڕاگر بن،
هەڵبژاردە و دلاوەر بن
ئیتر هەقی بەوە نەبوو گوناهبارە
یان خاوێنە و بێگوناهە
هەر کەس دڵی لە لای کاری خۆی نەبوایە و
بە لاشە لە لای شوعەیب و
بە ڕۆح لە شوێنێکی تر بوایە
لەگەڵ خۆیدا نەیدەبرد و
نەیدەکردە سەربازی جەنگ
ئەو کەسانەی ژنیان لێ مارە کراوە و
هێشتا نەیان گواستووەتەوە
دڵیان لە لای جەنگ نابێت و
خواخوایانە هەرچۆنێ بێت کۆتایی
بە جەنگ بهێنن و بەرەو ماڵ بگەڕێنەوە
یان ئەوانەی خانووی نیوەناچڵیان هەیە

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی سێیەم

ئەو غەزایەی کە باس کرا، لە کۆتایی ڕۆژی هەینی دەستی پێ کرد هۆز و تیرەی ئیسرائیلیش گەر هەینی تەواو بوایە و ڕۆژی شەممە بهاتایە بە هیچ شێوەیەک نەدەجەنگان لەبەر ئەوە یوشەع ڕوو لە خۆر دەکات و پێی دەفەرموێ:

من فەرمانبەر، تۆیش فەرمانبەر. ئەمە باوەڕێکی وایە بەهێزترە لەو هێزەی کێو لەق دەکات، هەموو شت بە دەستی خودایە، جنۆکە و پەری، مرۆڤ و مەل، ئاژەڵ، ماڵات، خشۆک، مێروو، گیاندار، بێگیان، وردودرشت بە دەست خودایە، هەر لە جیبریل تا دەگاتە وردە مێروو، هەرهەمووی دەستکردی خودایە، هیچ ناتوانێ لەژێر ڕکێفی خودای مەزن دەربچێت و یاخی ببێ، هەرچەند ئێمە دەست بە هۆکارەکان دەگرین لە بیرمان بێت کە ئێمەیش و هۆکارەکەیش بە دەست خوداین ئەگەر خودا لە چارەتدا نەینووسیبێ، هۆکار هیچ دادێکت نادا.

ئەگەر خودایش خۆی بیەوێ بەبێ هۆکار پێت دەبەخشێ، بەردەوام ئەوەیش بزانە مرۆڤ -بە تایبەت ئیماندار- لای خودا بەنرخ و بەڕێزە بە جۆرێک گەر ئیماندار بێت و ڕاستگۆیەکی ناوازە بێت، خودای مەزن یاسای دونیای بۆ دەگۆڕێ.

وانەی چوارەم

هێند بەس نییە کە سەرکردەی و سوپا تەنیا لە جەنگ شارەزا بێ
هێند بەس نییە بەڕێوەبەر تەنیا لە بەڕێوەبردن شارەزا بێ
ئەندازیار و پزیشکیش وا
سەرکەوتوو کەسێکی وایە

منتدى إقرأ الثقافي

لە سروشتی خەڵک ئاگا بێ
لەگەڵ خەڵکی هەڵبکات و لێزانیش بێ
خەڵک حەز دەکەن پێش ئەوەی
بەرپرسی خۆیان بناسن
مرۆڤێکی باش بناسن
پێیان خۆشە پێش فەرماندە
هاوکارێکی باش بناسن
فەرماندەری ڕاستەقینە کارێک دەکا
خەڵک بە دڵ فەرمانی ئەو جێبەجێ بکەن، نەک بە یاسا

هەموومان دەزانین لە هەر فەرمانگەیەک کە وا بەڕێوەبەر مرۆڤێکی باش و چاک بێ، فەرمانبەری ئەو فرمانگەیە کارەکانی زۆر خۆش دەوێ، هەرکەس کاری خۆی خۆش بوێ، گوێ ناداتە کات و یاسا، لەوانەیە لە دوای دەوام هەر خەریکی کارکردن بێت.

بەڵام بەرپرسی نابەرپرس هێندە تاڵە فەرمانبەری فەرمانگەکە دەڵێی بێکاریی شەیتانیان پێ دەکەن و خودا خودایەتی تەواو بێت و ئیتر بڕوا، بەرپرس دەبێ هێند شیرین بێ، فەرمانبەر خۆی پێی خۆش بێ کاری لە خزمەتدا بکا.

وانەی پێنجەم

ئەو کەسانەیش لە بەرچاومان مرۆڤی زۆر هەڵبژاردەن هێشتا لە یەکتر جیاوازن

سوپای یوشەع ئەو کەسانەی بە سەربازی وەرنەدەگرت کە دڵیان لای سوپا نەبێ

هێشتا لەناو ئەو کەسانەیش دزی تێدا بوو

هەرگیز بڕوای چاوکوێرانەت بە کەس نەبێ

منتدى إقرأ الثقافي

هێندەیش خانەگومان نەبی باوەڕ بە هیچ کەس نەهێنی
لەم نێوانە ئاگادار بە، نە چۆپی بە نە گاوانی
دونیا زۆر زۆر لەناوبەرە.
خۆشی دونیا سەری هەزار کەسی باشی لە قوڕ ناوە
مرۆڤی پاک ئەو کەسەیە خودا خۆی بە پاکی ڕایبگرێ.

وانەی شەشەم

بەرنامەی گشت پەیامبەران لەمەڕ خوداناسی هەر یەکە، بەڵام لە شەرع و یاسادا لێک جیاوازن، تەواوی پەیامبەرانی خودا یەکخوداناس بوون، بڕوایان بە مردن و ژیان، بە پەسڵان و لێپرسین و بەهەشت و جەهەنەم هەبوو، بەڵام جۆری خوداپەرستی لێک جیاوازە.

خودا خۆی چۆنی بوێ، ئاوا فەرمان دەکات، بۆ نموونە دەسکەوتی جەنگ بۆ هەموو پەیامبەران حەرام بووە.

بەڵام لە ئیسلامدا حەڵاڵ کرا، سوپای ئایینەکانی تر هەر هەموو دەستەکەوتەکانیان لە جێگەیەک کۆ دەکردەوە و ئاگرێک لە ئاسمانەوە دەهات دەیسووتاندن، ئەو دەستکەوتەی سوپای یوشەع بە یەکەم جار ئاگر کاری تێنەکرد و بۆی نەسووتا، چونکە دزیی لێ کرابوو.

لە دوای ئەوەی دزراوەکان هێنرانەوە ئاگر هات و دەستکەوتەکانی گشت سووتاند.

ئا بەم جۆرە دەیانزانی غەزاکەیان لە لای خودا بۆ نووسراوە و وەرگیراوە.

منتدى إقرأ الثقافي

زەینەبی کچی موحەممەد و ئەبی عاسی کوڕی ڕەبیع

ئەحمەدی کوڕی حەنبەل لە فەرموودەی عائیشەوە دەگێڕێتەوە:

خەڵکی مەککە فیدیەی دیلەکانیان دەهێنا کە لە جەنگی بەدر بەدیل گیرا بوون.

زەینەبی کچی خۆشەویست لە فیدیە ئەبی عاسی کوڕی ڕەبیعی هاوسەری کۆمەڵێک پارە و خشڵی نارد، لەناو خشڵەکاندا ملوانەکەیەکی زەینەبی تێدا بوو، کاتی زەماوەندی لەگەڵ ئەبی عاس، خەدیجەی دایکی پێی بەخشی بوو. کاتێک باوکی (پەیامبەر) چاوی پێی کەوت، دڵی پڕ بوو، سۆزی بە جۆش هات و فەرمووی:

گەر دەتوانن دیلی زەینەبم بۆ ئازاد بکەن

فیدیەی هاوردووی بۆ بگێڕنەوە.

هاوەڵان گوتیات: فەرمانت بەجێیە ئەی پەیامبەری خودا. ئەبی عاس ئازاد کرا و ئەو خشڵەی بۆ فیدیەی هاتبوو، پێی درایەوە.

وانەی یەکەم

ئەبی عاس جگە لە هاوسەر، کوڕی پوری زەینەبە، دایکی هالەی کچی خوەیلید خوشکی خەدیجەی خێزانی پەیامبەرە، پەیامبەر وەسفی ئەبی عاسی کوڕی ڕەبیعی کرد و فەرمووی:

منتدى إقرأ الثقافي

(کچەم دایە ئەبی عاس، کوڕی ڕەبیع پەیمانی دا و ڕاستی لەگەڵ گوتم) ئەبی عاس پێش پەیامبەریی موحەمەد زەینەبی خواست،

خۆشەویست بانگەوازی ئیسلامی دا
زەینەب بە دەم بانگی باوکیەوە هات و ئیمانی هێنا
ئومێدی زەینەب بوو، هاوسەری وەک ئەو ئیمان بهێنێ و سەرفراز بێت
کاتێ ئەبی عاس زانیی هاوژینی شوێنکەوتەی ئایینی نوێیە
لێی نەڕەنجا، هەوڵی نەدا تا پشت لە ئایینی باوکی هەڵبکا
زیاد لەمە بە زمانێکی پڕ سۆزەوە بە زەینەبی گوت:
سوێند بێت هیچ تۆمەتێک نییە لەسەر باوکت
بە زمانی لێوانلێو لە میهرەبانییەوە گوتی:
خۆشەویستم، پێم خۆشە لەگەڵ تۆدا بە یەک ڕێدا بڕۆم
بەڵام پێم ناخۆشە پێمبڵێن
لەبەر ڕەزامەندیی هاوسەری
پشتی لە هۆز و خوێشی کردووە
باووباپیرانی وەلا ناوە
داوای لێبووردنم هەیە ئەی زەینەب.

زەینەبیش گوێرایەڵی مێردەکەی بوو، بە ئومێدی ئەوەی ڕۆژێک هاوسەرەکەی لە ڕیزی مسوڵماندا چاو پێ بکەوێت. قورەیش تەنگیان بە کچەکانی پەیامبەر هەڵچنی، هەر لەسەر داوای ئەوان هەردوو کوڕەکەی ئەبولەهەب ڕوقیە و ئومولکەلسومیان تەڵاق دا، بە هەمان شێوە تەنگیان بە ئەبیعاس هەڵچنی، زەینەب تەڵاق بدات، ئەبیعاس لە وەڵامی داواکەیاندا گوتی: سوێند بە خودا لە خۆشەویستەکەم جیا نابمەوە، هیچ ئافرەتێکی قورەیشم هێندەی هاوسەرەکەی خۆم بە لاوە خۆشەویست نییە.

منتدى إقرأ الثقافي

پێکەوە درێژەیان بە ژیان دا، هەر یەکیان لەسەر ئایینی خۆی ئەو کات شەریعەتی ئیسلام بڕیاری جیاکردنەوەی نێوان ئافرەتی مسوڵمان و هاوسەری بێباوەڕی نەدابوو.

دوای کۆچی خۆشەویست بۆ مەدینە، تەواوی خانەوادەکەی کۆچیان کرد، زەینەب بە تەنها لە مەککە مایەوە، گەرچی دڵسووتاوی بنەماڵەکەی بوو، بەڵام بڕیاری مانەوەی لەگەڵ ئەبی عاسی هاوسەری دا.

دۆخێکی پڕ حەسرەت.

پەیامبەر و باوکی لە لایەک، هاوسەر و خۆشەویستەکەی لە لایەکی تر.

هەموو ئەمانە تاڕادەیەک ئاسایی بوون، تا ئەو کاتەی هاوسەرەکەی چەکی لە دژی پەیامبەری باوکی بەرز کردەوە.

قوڕەیش تەپڵی جەنگی کوتا

پیاوانیان بۆ جەنگ کەوتنە ڕێ

ئەبی عاسیش وەک ئەوانی تر

بۆ جەنگی سوپای ئیسلام خۆی خستە ڕێ

لووتی قوڕەیشیان شکا، جەنگ بە سەرکەوتنی سوپای ئیسلام کۆتایی هات، زۆر لە قوڕەیشیان کوژران، ژمارەیەکی تریان بە دیل گیران. ئەبی عاس لە ڕیزی دیلەکاندا بوو.

دوای بانگەوازی پەیامبەر بۆ ئازادکردنی دیلەکان لە بەرانبەر بڕێک پارەدا، کەسوکاری دیلەکانی مەککە کەوتنە خۆ، هەریەکەیان بڕێک پارە و خشڵ و زێڕیان هێنا.

بە مەبەستی وەرگرتنەوەی دیلەکانیان، زەینەبیش وەک هەموو ئەوان ملوانکەیەکی وەک فیدیە نارد کە پێشتر خەدیجەی دایکی بۆ بوکێنی پێی بەخشیبوو.

منتدى إقرأ الثقافي

کاتێک پەیامبەر چاوی بە ناو پارە و سامانی فیدیەی قورەیشدا گێڕا، چاوی کەوت بە ملوانکەکەی خەدیجە، خورپەی خۆشەویستی خەدیجە دای لە دڵی، چاوی پڕ فرمێسک بوو، زانیی زەینەب ناردوویەتی لەپێناو ئازادکردنی ئەبی ئەلعاسدا.

داوای کرد لە هاوەڵانی زاواوکەی ئازاد بکەن و یادگارییەکی دایکی بگێڕنەوە بۆ زەینەب، هاوەڵان بە دەم داواکەیەوە چوون.

ئەبی عاسی ئازاد کرا و پەیامبەر داوای لێ کرد زەینەب ڕەوانەی مەدینە بکات، چوون ئەو کات فەرمانی خودایی دابەزی بە جوداکردنەوەی ئافرەتی مسوڵمان لە پیاوی موشریک.

ئەبی عاس پەیمانی دا داواکەی پەیامبەر جێبەجێ بکات. لە کاتی گەیشتنەوەی بە مەککە، بینیی زەینەب بە دڵێکی کەیل و چاوێکی پڕ فرمێسکەوە چاوەڕێی گەڕانەوەی دەکات، ئەویش بە دڵێکی بریندار و پەیمانی دابڕانی دەگەڕێتەوە، ڕووی کردە زەینەب و گوتی: باوکت داوای لێ کردووم بتگەڕێنمەوە بۆ لای ئەو، چونکە ئیسلام من و تۆ لێک جودا دەکاتەوە، ئیتر تۆ حەڵاڵی من نیت.

پەیمانم داوە بە باوکت بڕۆیت بۆ لای ئەو دڵنیا بە، هیچ کات لە پەیمانەکەم پەشیمان نابمەوە، زەینەب دانی بە خۆیدا گرت و بەوپەڕی ئارامی، متمانەوە گوێڕایەڵی فەرمانی پەروەردگاری بوو.

ئەبی عاس بە یاوەریی لەگەڵ کەنانەی برای بۆ ئەوەی بیگەیەنێتە دەستی زەیدی کوڕی حارس و لەوێوە بۆ مەدینە، تاقمێک لە قورەیش ڕێیان لێ گرتن. ئەو تاقوتەرا مسوڵمانەی دوای جەنگی بەدر لە مەککە مابوونەوە، دووچاری توندوتیژییەکی زۆر هاتبوون،

چونکە دوای بەدر قورەیشییەکان تەواو دڵیان گەرم بوو، دەیانویست بە هەر ڕێگەیەک بێت تۆڵەی ئەو شکستەیان بکەنەوە، یەکێک لەو تاقمەی قورەیش بە ناوی (هەباری کوڕی ئەسوەد)ـەوە

منتدى إقرأ الثقافي

ڕمەکەی لێ ڕاکێشا و ترساندنی، کینانەی هاوەڵی زەینەب ڕاپەڕی و دەستی دایە تیرەکەی و بە قوڕەیشیەکانی گوت: سوێند بێت، ئێوە باش دەزانن هەر تیرێک بوەشینم هەڵە ناکەم، ئامانج دەپێکم، هەر پیاوێک لێم نزیک بێتەوە، تیرێک لەسەر سنگی توند دەکەم.

ئەبوسوفیان پێی گوت: تیرەکانت لابە، وەرە پێکەوە قسە بکەین.

تۆ کارێکی باشت نەکردووە لە پێش چاوی خەڵکی، دەتەوێت لە مەککە بیبەیتە دەرەوە، لە حاڵێکدا ئێمە دووچاری چ کۆست و ناڕەحەتییەک بووین، گەر وا بکەیت خەڵکی وادەزانن ئێمە بەهۆی ئەو بەڵایەی بەسەرماندا هاتووە دووچاری ترس و شکست بووین. سوێند بێ، بە زیندانی و هێشتنەوەی ئەم ئافرەتە لێرە هیچمان لە باوکی دەست ناکەوێت.

ئێستا بیگێڕەوە تاوەکو هەموو لایەک هێور دەبنەوە، خەڵکی وادەزانن بەهۆی هەڕەشەی ئێمەوە گەڕاوەتەوە لە کات و دەرفەتێکی تردا بە نهێنیی بیگەیەنەرە لای باوکی.

کنانە ڕازی بوو... دوای ماوەیەکی تر زەینەبی بەنهێنی گەیاندە مەدینە.

بۆ ماوەی شەش ساڵ لە دووریی ئەبی عاس لەگەڵ دوو منداڵەکەی لە ماڵی پەیامبەر مایەوە.

ئەبی عاس لە مەککە سەرقاڵی کاری بازرگانی خۆی بوو، لەدوای بەدر بەشداریی هیچ جەنگێکی نەکرد دژی مسوڵمانان. ماوەیەکی کەم پێش فەتحی مەککە، قافڵەیەکی بازرگانیی قوڕەیشی خستە ڕێ، لە ڕێگە قافڵەکەی کەوتە کەمینی سریەیەکی سوپای ئیسلامەوە، دەستیان گرت بەسەر ماڵ و داراییەکەیدا... ئەو هەر چۆن بوو خۆی دەرباز کرد و دەستگیر نەکرا... شەوێک بەدزییەوە خۆی کرد بە لای زەینەبدا و داوای لێ کرد پەنای بدات... ئەویش پەنای دا.

منتدى إقرأ الثقافي

بەرەبەیان وەختی نوێژی بەیانی، کاتێک پەیامبەر خەریک بوو پێشنوێژیی بۆ مسوڵمانان دەکرد زەینەب بە دەنگی بەرز هاواری کرد: ئەی خەڵکینە، من دالدەی ئەبی عاسی کوڕی ربیعم داوە، پەیامبەر فەرمووی: سوێند بەو خودایەی گیانی منی بە دەستە، هیچم نەزانیوە ئێستا وەک ئێوە گوێم لێی دەبێت...

پەیامبەر چووە لای و پێی گوت: کچی خۆم ڕێز لە میوانەکەت بگرە، ئاگادار بە ئەو بە تۆ حەلاڵ نییە.

دواتر پەیامبەر ناردی بە شوێن ئەو سریەیەی ماڵەکەیان داگیر کردبوو، گوتی: وەک دەزانن ئەو پیاوە لە ئێمەیە و ماڵ و داراییەکەیتان داگیر کردووە، گەر چاکە بکەن و بۆی بگێڕنەوە، ئەوا ئێمە خۆشحال دەبین... ئەگەر نەیشیگێڕنەوە، ئەوا ئەو ماڵە مافی ئێوەیە گوتیان: فەرمانتە ئەی خۆشەویست، دەیگێڕینەوە.

تەواوی ماڵەکەیان بۆ گێڕایەوە پاشان ئەبی عاس گەڕایەوە بۆ مەککە و تەواوی کەلوپەل و ئەمانەتی گێڕایەوە بۆ خاوەنەکانیان، پاشان ڕووی کردە ئامادەبوانی قورەیش و گوتی:

ئەی قورەیش هیچ کەس لە ئێوە شتێکی لای من ماوە؟

گوتیان نەخێر ئەوەی لات بوو گێڕاتەوە.

ئەبی عاس: دەی من شایەتی دەدەم (اشهد الا الـه الاالله وان محمدا عبده ورسوله)، سوێند بێت تەنها لەبەر ئەوە مسوڵمانبوونی خۆمم لە مەدینە ڕانەگەیاند، نەبادا وا گومان بەرن بە تەماعی خواردنی ماڵ و دارایی ئێوە مسوڵمان بووم.

ملی ڕێی گرت بەرەو مەدینە و لەوێ جارێکی تر مسوڵمانبوونی خۆی ڕاگەیاند، داوای کرد لە پەیامبەر زەینەبی پێ بداتەوە.

خۆشەویست داواکەی قەبووڵ کرد و زەینەبی بۆ گێڕایەوە...

پێکەوە ژیان تا کۆتایی تەمەنیان.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ئیتر بەرژەوەندیی تایبەت نامێنێ
چەمکی (من) دەسڕێتەوە، (ئێمە) جێگەی دەگرێتەوە
گەیشتن بەم مەقامە
ناڕەحەتییەکان وەک خۆشی دەهێنێتە پێش چاو
لە حاڵی دەرچوون لە قۆناغی من
و گەیشتن بە مەقامی ئێمە
ئیتر ئازارە تایبەتەکانمان بایەخێکیان نییە
تەنها ئازارە هاوبەشەکان دەبنە جێی بایەخی ئێمە
وێنەی ئەبی عاسی بێباوەڕ
کە دژی بانگەوازی پەیامبەر وەستایەوە
لای زەینەب بوونی نییە
وێنای هاوسەر و خۆشەویستی هەمیشەیی
لە دڵی زەینەبدا جێگیر ببوو.

وانەی سێیەم

ئیسلام گوزارشتە لە هەڵسوکەوت، پەروەردگاری سەیری ڕووکەش ناکات، سەیری نێو دڵان دەکات، مرۆڤی دڵپاک و سروشت خاوێن... گوزارشت لە حەقیقەتی فیترەی ڕەسەنی خۆی دەکات، خۆشەویستی لە فیترەتی مرۆڤەوەیەوە، زۆر جاریتر پەرستشە، هەستی خۆشەویستیی دیاری پەروەردگارە، نادروستە ئایین ڕێگری ئەم هەستانە بکات.

ڕێگریکردن کەوتنە نێوان دوو دڵ وەک تاوانێکی مەترسیدارە
پەیامبەری باوک ڕێگری لە چیرۆکی ئەوینی
نێوان زەینەب و ئەبی عاس نەگرت
عاس لەسەر ئایینی خۆی بوو

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوین کارێک دەکا لە تەواوی مرۆڤەکانی سەر زەوی
بە یەکچاوی و یەکسانی بڕوانین
تەنها ئەو مەحبووبەی
لەنێو دڵمان نیشتەجێیە
ئەوین کارێک دەکات چاوی دڵ
جگە لە مەحبووب کەسی تر نەبینێت
چاوانمان جگە لەو کەسێکی تر نابینێت
کارێک دەکات
گشت ڕێگاکانی ژیانمان
بچنەوە سەر ڕێی خۆشەویست
ئەویندارى هەستێکت پێ دەبەخشێت
گشت کات بەهانە بۆ هەڵەی مەحبووب دەهێنیتەوە
حافز گوتەنی:
عاشقی ڕاست بە تیری دۆست نامرێت
زەهری تاڵم بدەرێ
وەک ئاوی سەرچاوەی
سازگارە بۆم
لە هەموو کردارێکی خۆشەویست تێدەگەین
لەگەڵ هەموو دابڕانێک چاوەڕوانی گەڕانەوەی دەکەین
ئومێد ئەوەیە لەوپەڕی لووتکەی
ئاماژەکانی بێئومێدیدا
چاوەڕێی خۆشەویستەکەت بکەیت.
ئەبی عاس تەنانەت دوای جیابوونەوەی
لە زەینەب هەر هاودەمی بوو
هاودەمی ڕۆحی

منتدى إقرأ الثقافي

هاودەمی ڕێگەی چاوەڕوانی
تا ئەو کاتەی گەڕایەوە لای.

وانەی چوارەم

هەڵوێستی کچێکی پڕ لە ئەوینی قوربانیدەر و هۆگر بە ئەویندارى، لەولایشەوە هەڵوێستی باوکێکی ژیر و خاوەن هۆش، ڕووداوێکی سەرنجڕاکێشە... ئەو ملوانکەیەی هاوسەرەکەی بەخشیویەتە کچەکەی، وەک فیدیەی سەربازێکی سوپای دوژمن دێتە بەردەستی جەنگاوەرێک لە مەیداندا، شیروتیری لە دژیان سوی، بە سەختی لە دژی جەنگدا دڵی دەجۆشێت بە دڵ و چاوی باوکایەتی دەڕوانێت، باوکایەتی زاڵ نەبوو بەسەر بەرپرسیارێتی و دادپەروەریدا، ڕووی کردە هاوەڵانی، ئەوانەی کە بەوپەڕی توانـاوە بەرگرییان لە ئایینەکەیان کردبوو، گوتی: چی دەڵێن ئەگەر دیلەکەی بۆ ئازاد بکەین و فیدیەکەی پێ بدەینەوە.

جگەرگۆشەکەی سەرپشک کرد، ناچاری نەکرد لە هاوسەرەکەی جیا ببێتەوە، مادام تا ئەو کات ئایین نەبووە ڕێگر. کیژی نەسەندەوە لەو پیاوەی هەتا ئەو کات بانگەوازی خودای قبوڵ نەبوو.

دەسەڵاتی باوکایەتیی خۆی نەخستە گەڕ
بۆ جیاکردنەوەی نێوانی دوو ئەویندار
باوکایەتی مانای ئەوە نییە
لەبریی منداڵەکانت بڕیار بدەیت
واتای ئەوە نییە تەنها فەرمان دەربکەیت
بۆچوونەکانت بسەپێنی
پێتوابێت تەنها بۆچوونەکانی تۆ دروستە
باوکایەتی هونەرە

منتدى إقرأ الثقافي

جیاواز لە تەواوی هونەرەکانی تر
تێگەیشتنە، ئەخلاقی جوانە
هەستکردنە بە پێداویستی منداڵەکان
پاراستنیان و ڕاستکردنەوەیان بەبێ شکان
ئەو کاتەی هەست دەکەیت هەڵەن
گشت مرۆڤێک مافی ئەنجامدانی هەڵەی تایبەتی خۆی هەیە
فێری ئەزموونەکان نابین تا ئەو کاتەی دەکەوینە هەڵەوە
زۆر جار پێویستمان بە ئەزموونە بۆ ئەوەی تێبگەین
زۆر جار ئامۆژگارییە تیۆرییەکان گرینگییەکی ئەوتۆیان نییە
ئامۆژگاریی کرداری ئەزموونی سەرکەوتوو دەبەخشێت
کاتێ بە توندی ڕێگری دەکەیت
لەو کارەی منداڵەکانت دەیانەوێت بیکەن
دڵنیا بە لە پشتی تۆوە دەیکەن
هەڵەکانیان ئەو وانانەن فێری ئەزموونی ژیانیان دەکەن
نەک ئەو هەڵانەی کە دەبنە مایەی کارەسات بۆیان
کاری لە پێشینەی باوکە
لە ئامادەسازیکردنی منداڵەکانی بۆ چوونە نێو کێبڕکێی ژیان و دەربازبوونیان لێی بە کەمترین هەڵە
باوکایەتی واتای بێبەشکردنی منداڵەکان نەبێت لە ژیان
با گوزارشت بێت لە ڕاستکردنەوەی هەڵەکانیان لە کاتی گونجاودا
باوکی سەرکەوتوو ڕێگری لە ئەزموونی تایبەتی منداڵەکانی ناکات
کاری باوک یارمەتیدانی منداڵەکانیەتی لە سوودوەرگرتن لە تەواوی ئەزموونەکانی ژیان

منتدى إقرأ الثقافي

دەستگرتنی منداڵەکان بۆ ئەوەی نەکەون
بە تەنها کاری باوک نییە
ئەرکی باوکە بۆ ئەوەی دەستی بکاتە دیوار
بۆ هەستانەوەی جارێکی تری منداڵەکان
هەموو ئەمانە بە هاوار و فەرزکردنی بۆچوون ناکرێت
بە زمانی هێمن و پڕ لە سۆز
باوکان دەتوانن ئامۆژگارییەکانیان
لەسەر دڵی منداڵەکان هەڵبکۆڵن
تێگەیشتنی باوک گرنگە لەوەی
چ کاتێک منداڵەکەی پێویستی بە ئامۆژگارییە
باوکێک بە، منداڵەکانت لێت ڕانەکەن، بۆت ڕابکەن.
ئەو دیوارە بە کاتێک منداڵەکانت
لە ڕاکەڕاکی نێو کۆڵانەکانی ژیان ماندوو دەبن
بۆ حەوانەوەی ساتێکیان پاڵت پێوە بدەن.

خۆشەویست نموونەی میهرەبانترین باوکی مێژووە لەنێو ئەو مزگەوتەی کە تێدا پێشنوێژیی بۆ مسوڵمانان دەکات، کچەکەی بە دەنگی بەرز هاوار دەکات، هاوسەری پێشووی و دوژمنی سەرسەختی مسوڵمانانی داڵدە داوە... نوێژەکەی کۆتایی پێ دەهێنێت، بۆیان ڕوون دەکاتەوە کە بە هیچ شێوەیەک ئاگای لە کارێکی لەو شێوە نییە.

پاشان بەوپەری لەسەرخۆییەوە، ڕێنمایی پێویست بە کچەکەی دەدات، سەرکۆنەی نەکرد لەبەر ئەوەی لەنێو خەڵکدا نیگەرانی کردووە، لەنێو خەڵکیدا ئیزنی لێ نەخواستووە

تۆمەتی نەخستە پاڵی بەهۆی ئەوەی پیاوێکی بێگانەی لە ماڵەکەی خۆیدا داڵدە داوە.

منتدى إقرأ الثقافي

بە بێمتمانەیی خۆی هەستی متمانەی زەینەبی نەشکاند، زەینەب بووە خاوەنی ئازایەتی و حەقبێژیی زیاتر لەگەڵ بوونی دونیایەک سۆز و خۆشەویستی لای زەینەب، بەڵام ئەو سنوورەکانی خۆی بە باشی دەناسی.

وانەی پێنجەم

خۆشەویستی هەڵوێستە
قسە و بانگەشەی بریقەدار نییە
لە خۆشگوزەرانیدا هەمووان دەتوانن ئەویندار بن
گەر بە وشە و ڕستە بێت...
تەواوی شاعیران ئەویندارن
هەر گا ئەوین لە دڵدا جێگیر بوو،
تەواوی ئەم سنوورانە دەبەزێنێت
سنووری وشەکان، بەرەو کردار تێدەپەڕێنیت.
لە ساتەکانی هەڵوێستدا
سیحربازانی دونیای وشە
هەڵوێستێکیان نامێنێت
ئەویندارە پۆڵایینە بێدەنگەکان
هەڵوێستیان مەزنتر و باڵاترە لە دەربڕینیان
بوونی تۆ لای زۆرێک لە خەڵکی
شایستەی تاکە قوربانیدانێک نییە
لە دڵیاندا جێگەی ڕاستەقینە بۆ تۆ نییە
وەک ئەوەی بیرت لێ دەکردەوە
لە دڵی ئەواندا جێگەیەکت نییە
کەوایە شایستە نین

منتدى إقرأ الثقافي

له دڵی تۆدا بۆ بوونیان شوێن و ساتێک هەبێت
کاتێ خۆشبار و گونجاویت لەگەڵیان
بە جوانترین شێوە لێت دەڕوانن
هەر شەقاوێک لە ڕێ لاتدا
هەزار جێگرەوەت بۆ دەبیننەوە
لە سەختەییەکاندا دۆستە ڕاستەقینەکانت بۆ دەردەکەوێت
تێدەگەیت لەوەی کێ بە ڕاستی خۆشی دەوێیت
خۆشەویستیی ئەو هەستەی ڕۆحت
ئاگری تێبەردەبێت
دەبێتە قەقنەس
کاتێ مەحبووب ئازاری پێ دەگات
عاشقی پاکدۆستی دوور لە چاوانی
لەنێو دڵیدا نیشتەجێ دەکات
وێنای دۆستی دوور
لە چاوانی تەواوی ئەوانی تردا بەدی دەکات
چەندە قەشەنگە ئەو ئەوینەی
لە لووتکەی ساتەکانی سەرقاڵیدا
شەوقی دڵت بۆی دەگرێت
خەیاڵێکی دۆستانەی دەکەیت
فرمێسک، یان زەردەخەنەیەکی بۆ دەچڕیت
خۆشەویستیی ڕاستەقینەیە وای لە زەینەب کرد
ملوانکەی یادگاریی
دایکی ئازیزی بکاتە قوربانی
چاوەڕوانی گەڕانەوەی دەکات لە جەنگی باوکی
دواتر بەوپەڕی دڵنیاییەوە

منتدى إقرأ الثقافي

لەنێو ئاپۆڕای خەڵکدا
هاواری پەنادانی دەکات
دوای چەندین ساڵ لە جودایی دڵسووتانی
ئامادە نییە جگە لەو
هیچ کەسی تر ببێتە هاوژینی ژیانی
لەگەڵ مەقامی بەرزی زینەب
هەڵوێستێکی لەم شێوەیە نامۆ نییە
لە بازاڕی ئەویندارى
ئافرەتان لە پیاوان بەهێزترن
خۆڕاگرترن لە شاردنەوەی هەستی پاکیان
ئارام دەگرن تا دواسنوور دڵسۆز دەبن

لەم ڕووداوەدا هەڵوێستی ئەبی عاس جێگەی سەرسووڕمانە، چەندین ساڵ دووری لە زەینەب لەگەڵ ئەوەی قوڕەیشییەکان پێشنیاری جوانترین و خانەدانترین ئافرەتانانی هۆزەکەیان بۆ کرد، بەڵام دڵی نەبەخشییە هیچ ئافرەتێکی تر، بە وەڵامێکی پڕ لە خۆشەویستی و بێ دوودڵی گوتی: سوێند بێت، دەست لە هاوەڵەکەم هەڵناگرم، نایگۆڕمەوە بە هیچ ئافرەتێکی قوڕەیش، شەرمی نەکرد لەنێو گەورە پیاوانی قوڕەیشدا خۆشەویستی بۆ زەینەبی کۆنە هاوسەری دووپات کردەوە.

لووتبەرزی نەیگرت، نەیگوت ئایینی باووباپیرانی گۆڕیوە، منی شەرمەزاری لای هۆزەکەم کرد. نەیگوت لەبەر ئەوەی دڵی زەینەبی لە هەموو سەرانی هۆزەکەی بە لاوە گرینگتر بوو.

چەندە سەیرە ئەبی عاس هیچ کات زەینەبی لە یاد نەکرد!
ئەوینێکی چەند بەپێزە
دوای شەش ساڵ لە دابڕانیان

منتدى إقرأ الثقافي

چاوی دڵی جگە لە زەینەب هیچ ئافرەتێکی تری نەبینی.
سەرقاڵی ئاە و ناڵەی دڵی بوو،
کاتێکش گەڕایەوە، بۆ لای زەینەب... گەڕایەوە.

وانەی شەشەم

دەخیلت بم بێئومێد نەبی
دڵە ئاسنینەکان نەرم دەبن
دوورەکانیش جارێکی تر دێنەوە
مەحاڵ پێویستی بە هەندێک کاتی کەمە بۆ ئەوەی ببێتە مومکین
سەختەکان لەگەڵ ئارامگریدا
ئاسان دەبن و دێنە ڕاستە.
ئەوەی ئەمڕۆ کە پێتوایە
هیچ کات بۆت دەست نایە
ڕۆژگارێک دێت بە ئاسانی دێتە چنگت
جوانترینەکان ئەو شتانەن
درەنگتر پێمان دەگەن
بە دڵنیاییەوە هەر دەگەن
ساتە قەشەنگەکانی دوای چاوەڕوانی
ساڵانی پڕ سوێی چاوەڕوانی
دەکەن بە شادی.
لە بیر نەکەی بزانە چی شایستەی چاوەڕوانیی تۆیە
وەستانت لە پشتی دەرگای ئەو کەسەی
ئامادە نییە بۆت والا بکا
خۆکوشتنە، کاتکوشتنە
هەڵەیەکی کوشندەیە

منتدى إقرأ الثقافي

سەرەتا بزانە چیت دەوێت
ڕێگەی دروستی خۆت بگرە بەر
لا مەکەرەوە... ئاوڕ مەدەرەوە
زۆر ئاستەنگ دێنە ڕێت
ڕێت دەکەوێت لە بنبەستی ڕێگاکان
ڕێت دەکەوێت لە هەڵدێرەکان
زۆر ئاماژەی بێئومێدیت پێ دەگات
زۆر جار هێندە ماندوو دەبیت
پێتوایە ئیتر کاری خۆبەدەستەوەدانە
وریا بە ڕێگاکە هێندەی نەماوە
دەزانیت کەی دەستپێشخەری دەکەیت
کەی چاوەڕوان دەبیت
کەی هەنگاوەکانت هەڵدەگریت
کەی ڕادەوەستیت
چ کات ئارام دەگریت
هەندێک جار ڕێگا لە گەیشتن بەچێژترە.

وانەی حەوتەم

عەرەبەکان پێش ئیسلام خاوەنی چەندین بەهای بەرز و ئەخلاقی باڵا بوون، هەموو شتیان دەکردە قوربانی لەپێناو تەنها پەیمانێکدا کە داویانە لە ڕابردوودا، جگە لە پەیمانی زارەکی، بەڵگەیەک نەبوو بۆ پەیمانەکانی نێوانیان پەیمانشکاندن لای ئەوان یەکێک بوو لە قێزەونترین کارەکان. مرۆڤی پەیمانشکێن بە پیاو حیساب نەدەکرا، هەموو شتیان دەکردە قوربانی لەپێناو بەها باڵاکاندا، چەند چیرۆکی سەرسوڕهێنەری لەم جۆرە تۆمار کراون.

منتدى إقرأ الثقافي

لەوانە چیرۆکی خۆراگری و بەرخودانی هانی کوڕی مەسعوودی شەیبانی لە بەرانبەر هەڕەشە و مەترسییەکانی ئیمپراتۆریەتی فارسیدا.

بەهۆی ئەو پەیمانەی کە دابووی بە پاراستنی کەسوکاری نوعمانی کوڕی مونزیر و ئەمانەتەکەی نموونەی (سەمەوئەل)، لەبارەی وەفا و پەیمانەوە وەک لە پەندی عەرەبیەدا دەگوترێت: (بەوەفاترە لە سەمەوئەل)، ئیمرولقەیسی شاعیر، قەڵغان و شمشێرەکەی لا جێهێشت و چوو بۆ لای قەیسەر، قەدەری خودا بوو لەو سەفەردا ئیمرولقەیس کۆچی دوایی کرد، دواتر حارسی کوڕی شەمەری غەسسانی خزمی سەمەوئەل ئەم دەرفەتەی بە هەل زانی، داوای کرد لە (سەمەوئەل) کە ئەو قەڵغان و چەکانەی بداتێ.

سەمەوئەل داواکەی ڕەت کردەوە لە قەڵاکەی خۆی لە (تیما) خۆی قایم کرد. کوڕەکەی لە دەرەوەی کۆشک لە لایەن شەمەری غەسانیەوە دەستگیر کرا، کەوتە گفتوگۆ، هەڕەشەی کوشتنی کوڕەکەی لێ کرد، ئەگەر بە دەم داواکەیەوە نەچێ، سەمەوئەل بە هیچ شێوەیەک نەهاتە ژێر بار، تەنانەت بە سەربڕینی کوڕەکەیشی لە پێش چاوی. کابرا کوڕەکەی سەر بڕی، بەڵام سەمەوئەل هەر ئامادە نەبوو چەک و قەڵغانەکانی ڕادەست بکات، دوای ماوەیەک سەمەوئەل قەڵغان و چەکە ئەمانەتیەکانی گێڕایەوە بۆ میراتگرانی ئیمرولقەیس.

چیرۆکەکانی عەرەب لەم بارەیەوە زۆرن، دەرفەتی باسکردنیان نییە، کاتێک ئیسلام هات، زۆرێک لە ڕەوشتەکانی عەرەبی پشتڕاست کردەوە و بە پەسەندی زانی، لە نموونەی ئازایەتی و بەدەمەچوونی ئەوانی تر و ڕێزگرتن لە میوان، داڵدەدانی کەسانی لێقەوماو و

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ئەوەی بە خودا سوێندی خوارد

ئەبوداد لە سونەنەکەی خۆیدا دەگێڕێتەوە خۆشەویست فەرموویەتی: دوو پیاو لە بەنی ئیسرائیل هاوڕێ و دۆستی نزیکی یەکتر بوون، یەکیان خوداپەرست و کۆشککار لە خوداپەرستی، ئەوی تریان تاوانبار و یاخی.

هاوڕێی خوداپەرست هەمیشە ئامۆژگاریی هاوڕێ یاخییەکەی دەکرد تا ئەوەی واز لە تاوان و بێفەرمانیی پەروەردگار بهێنێت، بەڵام بێفایدە بوو.

ڕۆژێک خوداپەرست بینی هاوڕێکەی سەرقاڵی بێفەرمانیی خودایە.

گوتی: لە خودا بترسە و واز بهێنە.

هاوڕێکەی گوتی: لێمگەڕێ، لەنێوانی خۆم و خودا، خۆ خودا تۆی نەناردوە تا ببی بە چاودێر بەسەر منەوە؟

هاوڕێی خوداپەرست: سوێند بێت پەروەردگار لێت خۆش نابێت و ناتخاتە بەهەشتەوە.

دوای ئەوەی هەردووکیان مردن و چوونە خزمەتی پەروەردگار.

پەروەردگار بە کابرای خوداپەرستی گوت: تۆ چۆن زانیت نایخەمە بەهەشتەوە؟ تۆ دەسەڵاتت هەیە بەسەر توانای منـدا؟

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

وەک ئەوی بڵێیت لە دەرگایەکی تایبەتی ئاسمانەوە
دانیشتوانی دۆزەخ و بەهەشت ببێت
هەموان لەژێر میهرەبانی پەروەردگارداین
گەر ویستی سزامان دەدات
مەیلی کرد لێمان دەبووریت
هەمووان کەمتەرخەم و تاوانبار و پیاوچاک و زاهید
بە ئومێدی بەخشندەیی و میهرەبانییەوە
پەروەردگار دەپەرستین.

وانەی دووەم

فەرمان بە چاکە و ڕێگری لە خراپە

مانای وا نییە بە شوێن کەموکورتیی ئەوانی تردا وێڵ بین

لە کەمیندا بین بۆ هەڵەکانیان زیاد لەمە واتای ئەوە نییە بەدوای هەڵەی ئەوانی تردا بگەڕێین، هەموو کردەوەکانیان بە هەڵە ڕاڤە بکەین، پێمان وابێت سەرکەوتووین لە دیاریکردنی هەڵەی ئەوانی تر، فەرمان بە چاکە و ڕێگری لە خراپە واتای هۆشیارکردنەوەی خەڵکی لە هەڵە و کەموکورتییە دیارەکانیان بە شێوەیەکی دروست و دوور لە قسەی ڕەق و بریندارکەر.

کاتێک پیاوێک بە خێرایی نوێژ دەکات
لەبری سەرکۆنە گەورەیی و خشوعی بێنەوە یادت
ئافرەتێک دەبینیت شێلگیری دەکات لە باڵاپۆشییەکەی
لەبری وەسفکردنی بە سفور و قولڕووتی
جوانیی حەیا و حورمەت و داپۆشراویی بێنەوە یاد.
لە کۆڕێکدا غەیبەتی تێدا دەکرێت...
لەبریی تێکەوڵاوبوون و هاوبەشییان

منتدى إقرأ الثقافي

ئاگاداریان بکەوە لە سەختیی خواردنی گۆشتی براکەیان
فەرمانکردن بە چاکە
واتای ئەوە نییە خەڵک ناچار بکەیت لەسەر ئەنجامدانی چاکە
بە شێوەیەک دواتر لێیان ببێزرێت
ڕێگری لە خراپە
واتای خۆهەڵقورتاندن نییە
لە پەروەردگاریان
لەکاتێکدا پەروەردگاری خەڵکی
بەبێ نەنگی ئاوازی (لا اکراه فی الدین)
دەداتە گوێی بەندەکانی
ئیتر تۆ کێیت؟
پێمناڵێیت کێیت؟
لەوەی خەڵکی ناچاری عیبادەت و دینداری بکەیت
پەروەردگار بە ترس و خۆشەویستییەوە دەپەرسترێت
بانگەوازکاری ڕاستەقینەی ڕێگەی خودا
میهرەبانی پەروەردگار دەخاتە ڕوو
وریا بە مەبە مایەی دوورخستنەوەی بەندەکان
لە دەرگای گەیشتن بە پەروەردگاریان
هۆشیار بە، بە ناوی بانگەوازی ڕێگەی پەروەردگار
نە بیتە مایەی شکانی دڵی بەندەکانی
ئەو پیاوەی نەوەدونۆ کەسی کوشت
بەهۆی زاهیدێکی تێنەگەیشتووەوە
لە میهری خودایی تۆراندی و کردیە سەد
ڕێی لە بانگەشەکارێکی ڕاستەقینەی خودا کەوت
تۆبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای پەروەردگار

منتدى إقرأ الثقافي

بەهۆی نەزانیتەوە کارە باشەکانت پووچەڵ دەکەیتەوە و
دەبییە مایە داخستنی دەرگاری تۆبە بە ڕووی بەندەکانی پەوروەردگاردا
پەروەردگارت بناسە
پێش ئەوەی بانگەوازی بۆ بکەیت
لە نەزانیتەوە هیچ لە بارەی پەروەردگارەوە مەڵێ
بە نەزانی دەرگا دامەخە
بە ڕووی ئەو کەسەی بەشوێن دۆزینەوەی پەروەردگاریدا وێڵە.

وانەی سێیەم

وریا بە لەو وشانەی بەکاریان دەهێنیت
لەوانەیە وشەیەک بێژەرەکەی
حەفتا ساڵ بباتە نێو ناخی دۆزەخەوە
وەک ئەوەی خۆشەویست دەفەرموێت:
(إنَّ العبد ليتكم بالكلمة -منْ رضوان الله- لا يلقي لها بالاً، يرفعه الله بها في الجنة, وإن العبد ليتكلم بالكلمة -من سخط الله- لا يلقي لها بالاً، يهوي بها في جهنم) «جاری وا هەیە بەندە بە بێئاگایی قسەیەک دەبێژێ، دەبێتە مایەی ڕەزامەندی پەروەردگار و چەندین پلە لە بەهەشتدا بەرزی دەکاتەوە، جاری وایش هەیە بەندە بە بێئاگایی قسەیەک دەکات، دەبێتە مایەی تووڕەیی پەروەردگار و چەندین پلە دەیخاتە ژێر دۆزەخەوە».
وشە وەک شمێری تێژ وایە
وریا بە بێئاگایی بەکاری مەهێنە
وتەی خراپ مایەی پچڕاندنی پردی پێوەندیی نێوان تۆ و ئەوانی ترە

منتدى إقرأ الثقافي

وشە جوانەکان و ڕەسەنەکان
پێوەندییە قەشەنگەکان دروست دەکەن.
کارەساتن ئەو وشانەی
دەبنە مایەی تێکدانی پێوەندیی نێوان خودا و بەندەکانی
وشەیەک لە پەروەردگارت نزیک دەکاتەوە
بە وشەیەک لێی دوور دەبیت
جار هەیە مرۆڤ شتانێک دەڵێت
نازانێ لەنێوان ئەو و پەروەردگاردا چی هەیە.
قسە هەیە جەنگ ڕادەگرێت،
قسەیش هەیە سەر لە ناو دەبات.
قسە هەیە خواردنی بۆگەن
دەکات بە ڕۆنی سەر هەنگوین
بەهۆی تاوانێکە مرۆڤێکی تر بە قێزەونی دەبینیت
دەتەوێت چ کارێک بکەیت
نیازت وایە بەندەکان لە سۆز و میهری پەروەردگار دوور بخەیتەوە
پەروەردگار بە زمانی بەزەیی و پڕ میهر و خۆشەویستی
بە بەندەکانی دەفەرموێت: ﴿ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ ﴿٥٣﴾ ﴾ (الزمر)
"نابی ئێوە لە بەزەیی خودا ناهومێد بن".
تۆ کێیت ئەو مافە بە خۆت دەدەیت
پێچەوانەی پەیامی ئاسمان بدوێیت؟
بە چ مافێک فەتوای بەهەشت و دۆزەخ بۆ ئەوانی تر دەدەیت؟
تۆ کێت بابەتگەلی ناڕەوا دەدەیتە پاڵ پەروەردگار؟
ئەو میهرەبانەی هیچ کات دەرگای میهری
بە ڕووی تاوانبارانداداناخات

منتدى إقرأ الثقافي

گەرچی تاوانەکانیان بگاتە بەرزایی ئاسمان
بەزەیی پەروەردگارە
بەهۆی تێرئاوکردنی سەگێک
لە زیناکارێک خۆش بوو
ئەو خودایەی بە میهری خۆی
وانەی سۆز و میهربانیی
فێری پەیامبەری دەکات

وانەی: ﴿ لَيْسَ لَكَ مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَٰلِمُونَ ﴿١٢٨﴾ ﴾ (آل عمران)، «تۆ کارێکت بە کاری ئەوانەوە نییە، چ لەو کارەی کردویانە پەژیوان بن و خودا بیانبورێ، یان لەسەر ناهەقیەکەیان ئازاریان بۆ بڕیار بدا، ئەوان ستەمکارن».

فێری موحەمەد دەکات
دوای ئەمە ئیتر تۆ چی دەڵێت
بەئاگا هاتی
پەیڤێکت هەیە بۆ گوتن.

وانەی چوارەم

دۆست دەبێتە ئاوێنەی دۆست
هاوڕێی دڵسۆز
ئەوە نییە هەڵەکانت بۆ جوان دەکات
هاوکاریت دەکات لە بەردەوامی لەسەر هەڵەکانت
دۆستانی باش ئەوانەن
لە ساتی بێئاگاییدا وەئاگات دەهێننەوە
گەر هەڵەت کرد وەبیرت دەهێنێتەوە

منتدى إقرأ الثقافي

سەرت لێ شێوا، ڕێت نیشان دەدا
لە کەوتنەچاڵ دەتپارێزێت
چاکەت کرد، دەستت دەگوشێت
هاوڕێ ئەو قەڵغانەیە لە دوژمنەکانت دەتپارێزێت
گەر ئەو دوژمنە تەنانەت خۆشت بێت
ئەو دوو پیاوە لەو چیرۆکەی ڕابردوودا برای یەک بوون
برایەتیی دۆستایەتی نەک برایەتیی خوێن و گۆشت
تەنها دۆستایەتی و نزیکی
هاوڕێ باشەکەیان ویستی
هاوڕێکەی واز لە تاوانەکانی بهێنێت
لە دڵسۆزیدا زیاد لە پێویست پێداگریی کرد
لە شێوازی بانگەوازەکەیدا هەڵەی کرد

زۆر جار شێوازی ناتەندروست نیەتی باش تێک دەدات، نیەتی باش نابێتە بەهانە بۆ ئاکاری خراپ، بە پێچەوانەوە هەندێک جار ئاکارێکی باش دەبێتە هۆکاری بیرێکی خراپ، مرۆڤ دەتوانێت لە ڕێی ئاکاری جوانەوە خراپترین هرز و بەرنامە بخاتە ڕوو، شێواز و ئاکار بنەمای هەر هزرێکن دەتوانێت بە جوانترین شێوە بیخاتە ڕوو.

بەڵام هیچ کات پێچەوانەکەی ڕوو نادات، هیچ بیرێک ناتوانێت بڕی گەر بە خراپی گوزارشتی لێ بکرێت.

خۆشەویستیت بۆ براکەت
دڵسۆزیت بۆ هاوڕێکەت
مافی ئەوەت پێ نادەن سنووری پەروەردگار ببەزێنیت
نیەتی باش شتێکە و
بەهانەهێنانەوە بۆ خراپە بە ناوی نیەتباشتییەوە شتێکی ترە.

منتدى إقرأ الثقافي

وانەی پێنجەم

پەند بە کۆتایی کارەکانە، بە خۆڕاگریی تا کۆتایی هەمیشە لە نزاکانت

داوای خۆڕاگریی کۆتایی باش بکە

کۆتایی خراپ ماندوویی چەندین ساڵەی مرۆڤ دەسووتێنێت.

عاقیبەتی خێر دەبێتە مایەی لێخۆشبوونی تاوانی چەندن ساڵی ڕابردوو

لە بیری نەکەیت کردارەکانت هیچت پێ نەبەخشن

گەر سۆز و میهری پەروەردگار نەبێت

لە بیری نەکەیت هەرچەندە کردەوەی باش بکەیت لە کۆتاییدا تۆ مرۆڤێکی لاوازی

ئەوە خۆشەویستی خودا، موحەمەدە

پەروەردگار لە تاوانی سەرەتا و کۆتایی خۆش بووە

لە ڕۆژێکدا زیاتر لە سەد جار داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگار دەکات

هیچ کارێک بێ نیازت ناکات لە میهر و لێخۆشووبنی پەروەردگار

بەهۆی میهرەبانی پەروەردگارەوە دەگەیتە لووتکە

کارەکانت نەبنە مایەی لەخۆباییبوون

شانازی مەکە بە چاکی خۆتەوە

پارچەیەک لەناو دڵدا هەیە

ئەگەر چاک و بێوەی بوو، تەواوی ئەندامانی جەستە چاک دەبن

گەر بۆگەن بوو، تەواوی جەستە بۆگەن دەبن.

جێگیری و ناجێگریی دڵ

باشی و خراپی

منتدى إقرأ الثقافي

جێگیری و هەڵدێری
لە نێوانی دوو پەنجەی ڕەحمەتی پەروەردگاردایە.
وەک لە فەرموودەی خۆشەویستدا هاتووە
کەسێک لە ئێوە بەردەوام دەبێت لە کارکردن بە کرداری ئەهلی بەهەشت
تا ئەوەی هەنگاوێک نێوانی ئەو و بەهەشتە
کیتابی لێی هەڵدەگەڕێتەوە
دەبێتە کارکەرانی دۆزەخ و دەچێتە نێو دۆزەخەوە.
بە پێچەوانەوە کەسێک بەردەوام بێت لە کارکردن
بە کرداری ئەهلی دۆزەخ تا ئەوەی هەنگاوێک نێوانی ئەو و دۆزەخە
کیتابی لەسەر دەگۆڕێت و دەبێتە کارکەرانی ئەهلی بەهەشت و دەچێتە بەهەشتەوە.

وانەی شەشەم

لە دادگای پەروەردگاردا جگە لە دادپەروەری شتێکی تر نابینیت تێیدا، پەروەردگار مافی خاوەن مافەکان وەردەگرێتەوە، وەک لە چیرۆکەکەدا بینیمان بابەتەکە لەنێوان بەندە و پەروەردگاریدا بوو –خاوەن ماف–. لێرەدا پەروەردگارە خاوەنی لێخۆشبوونە، ئەو مرۆڤانە خاوەنی هیچ نین گومانیان لە لێبووردەیی ئەو هەیە.

لە خزمەتیدا دوو مرۆڤ دەوەستن، یەکیان خاوەن کردارێکی زۆر لەگەڵ گومانێکی خراپ بە پەروەردگار (سوێند بێت پەروەردگار لێت خۆش نابێت)، ئەوی تریان تاوانبارە، خاوەن گومانێکی باش بە پەروەردگارە (لێم بگەڕێ لەنێوان من و خودا) هەر ئەوە دەفەرموێت: (من لەگەڵ گومانی بەندەکەمم).

منتدى إقرأ الثقافي

بە میهری خۆی مرۆی کردار خراپ و نیەتباش
دەخاتە بەهەشت
مرۆڤی کردار باش و گومان خراپ
بەهۆی گومانی خراپەوە دەخاتە دۆزەخ
لە تەرازووی ئاسمان پەرستشە جەستەییەکان
بێ پەرسشتەکانی دڵ و ناخ قورساییەکیان نییە
باوەڕبوون بە خودا
واتای باوەڕبوون بە داد و میهرەبانی و
پاداشت و سزای پەروەردگار
هەندێک جار ئەو تاوانەی پێی دەشکێت
بەرەو بەهەشت ڕاتدەکێشت
کاری چاکە لە پاڵ خۆبەگەورەزانی
نزیکت دەخاتەوە لە دۆزەخ
بێ ئەوەی بە خۆت بزانی
گومانت باش بێت
بەرانبەر پەروەردگارت

منتدى إقرأ الثقافي

یەکەمین (قەسامە)[٤] لە جاهلیەتدا

بوخاری دەگێڕێتەوە، خۆشەویست فەرمووی، یەکەم (قەسامە) لە سەردەمی جاهلیەتدا لە ئێمە، بەنی هاشم بوو.

کابرایەکی قوڕەیشی پیاوێکی لە بەنی هاشم بە کرێ گرت، تاوەکو ئەوەی وشتری لەگەڵدا بلەوەڕێنی.

لەو دەشتە پیاوێکی بینی قوڵفی جەواڵی وشترەکەی دەپچڕێت، هاوار دەبات بۆ کابرای بەنی هاشم، پێوەندێکی بداتێ قوڵفی جەواڵەکەی پێ ببەستێتەوە، ئەویش دەیداتێ، کاتێک وشترەکان لا دەدەن بۆ حەوانەوە، وشترەکان دەبەستنەوە خاوەن وشتر گوتی: پەتی ئەو وشترەیان کوا؟

ئەویش گوتی: پەتی بەستنەوەی نەبوو.

خاوەن وشتر تووڕە بوو، داردەستەکەی تێگرت و خستیە قەراغی مەرگەوە و جێی هێشت، هێشتا گیانی دەرنەچوو، کابرایەکی یەمەنی بە لایدا تێپەڕی.

---

٤ قەسامە: شێوازێکە لە چارەسەری ئاریشەی خوێن لەناو عەرەبدا، بە کورتی واتای ئەوەی گەر کەسێک لە شوێنێکدا بکوژرایە و بکوژەکەی دیار نەبوایە و بەڵگەیەکی دیار نەبووایە لەسەر کوشتنی، ئەوا (٥٠) پیاوی هۆزی تۆمەتبار سوێندیان دەخوارد کە تۆمەتبار لە هۆزی ئەوان نییە، دواتر هەرکەس لەو پەنجا کەسە ویستبای سوێند نەخوات لە بەرانبەردا دوو وشتری دەدرایە.

منتدى إقرأ الثقافي

بریندارەی سەرەمەرگە بە کابرای یەمەنیی گوت: ئەمسال دەچیت بۆ حەج؟

- بەتەما نیم، بەڵام لەوانەیشە بچم.

- هەر کات بۆت ڕێکەوت دەتوانیت پەیامێک لە منەوە بگەیەنیتە مەککە؟

- بەڵێ دەیگەیەنم.

- ئەگەر چوویت هاوار بکە ئەی قورەیش، گەر وەڵامیان دایتەوە، بڵێ ئەی ئالی بەنی هاشم، گەر هاتن بە دەنگتەوە، بپرسە ئەبوتالیب کامەیە، هەواڵی پێ بدە، فلانەکەس لەسەر پەتێکی وشتربەستنەوە منی کوشتووە.

دواتر کابرای بریندارە وشترەوان لە بەنی هاشم دەمرێت.

کاتێک کابرای خاوەن وشترەکان دێتەوە، ئەبوتالیب چووە لای و پێی گوت هاوەڵەکەمان چی بەسەر هاتووە.

گوتی نەخۆش کەوت و مرد و منیش بە جوانترین شێوە سەروکاری ناشتن و سپاردنیم کرد.

ئەبوتالیب: کاری ئاوا جوانت لێ چاوەڕێ دەکەم.

ماوەیەکی بە سەردا دەچێت، کابرای ڕاسپێراوی یەمەنی دەچێت بۆ حەج.

هاوار دەکات ئەی قورەیش.

گوتیان: ئەوانە قورەیشن.

بانگی کرد: ئەی ئالی بەنی هاشم.

گوتیان: ئەمانە بەنی هاشمن.

بانگی کرد: ئەبوتالیب لەکوێیە؟

گوتیان: ئەوە ئەبوتالیبە.

گوتی: فلانە کەس ڕایسپاردم پەیامێکت پێ بگەیەنم «فلانە کەس

منتدى إقرأ الثقافي

لەسەر پەتێکی وشتربەستنەوە کوشتوویەتی»، ئەبوتالیب چووە لای کابرا و پێی گوت: تۆ هاوەڵەکەی ئێمەت کوشتووە، کەوایە لەم سیانە یەکیان هەڵبژێرە.

پێتخۆشە سەد وشتر بدە، گەر پێتخۆشە پەنجا پیاو لە هۆزەکەت سوێندت بۆ بخۆن کە تۆ نەتکوشتووە،

دەنا لەبری کوژراوەکەمان دەتکوژینەوە. کابرای بکوژ هاتە لای هۆزەکەی و بابەتەکەی پێ ڕاگەیاندن.

هۆزەکەی گوتیان ئێمە سوێند دەخۆین، ئافرەتێکی بەنی هاشم کە ژنی پیاوێک بوو، لە هۆزی کابرای بکوژ، هاتە لای ئەبوتالیب و پێی گوت: ئەی ئەبوتالیب پێمخۆشە پیاوێکی تر بخەیتە شوێنی کوڕەکەی من و پەنجا پیاوەکەی پێ تەواو بکە، کوڕەکەی من سوێند مەدە لە جێیەکدا کە سوێندەکان خاوەنەکانیان دەگرن، ئەبوتالیب داواکەی قەبووڵ کرد و کوڕەکەی ئەوی سوێند نەدا.

دواتر پیاوێکی تر لە هۆزی بابای بکوژ هاتە لای ئەبوتالیب و پێی گوت: ئەی ئەبوتالیب پەنجا کەست دەوێت، لەجیاتی سەد وشتر، سوێند بخوات کە هەریەکەیان دوو سەر وشتری بەردەکەوێت؟ ئەوە دوو وشترەکەی خۆم و سوێندم مەدە، ئەویش دوو وشترەکەی لێ وەرگرت، دواتر چلوهەشت پیاو هاتن سوێندیان خوارد. ئیبن عەبباس (خودا لێیان ڕازی بێت) فەرمووی: بەو زاتەی گیانی منی بە دەستە، ساڵ نەگەڕایەوە بە سەریاندا، لەو چلوهەشت کەسە چاوتروکێنەریان تێدا نەما، هەموویان مردن و لەناو چوون.

وانەی یەکەم

قەسامە یەکێکە لە بابەتە جاهلییە باوەکان، ئیسلام دانی پێ دان و کاری پێ کرد،

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

خۆشەویستیت بۆ کوڕەکەت وات لێ نەکات ڕازی بیت زوڵم لە هاوسەرەکەی بکات

خۆشەویستیت بۆ هاوڕێکەت واتای ئەوە نییە چاوپۆشی بکەیت لە بەرتیلوەرگرتنی

خۆشەویستیی ڕاستەقینە دەستگرتنی خۆشەویستەکانمانە لەوەی کە ستەم نەکەن

داپۆشین و بێدەنگی و ڕازیبوون واتای بەشداربیە لە تاوانەکانیان وەک ئەوەی خۆشەویست دەفەرموێت: (انصر أخاک ظالما أو مظلوما). گوتیان ئەی پەیامبەری خودا دیارە ئەگەر ستەملێکراو بوو، بەڵام ئەگەر ستەمکار بوو چۆن سەری بخەین؟ فەرمووی: دەستی دەگریت ناهێڵیت ستەم بکات، ئەمە سەرخستنیەتی.

وانەی چوارەم

دەخیلت بم هیچ کات سوێند بە درۆ نەخۆیت

نەبادا خەڵکی ئەهلی جەهل لە تۆ پارێزراوتر بن

پەروەردگار ڕازی نابێت بێباوەڕێک بە سوێندێکی درۆ ستەم بکات.

ئیتر چۆن ڕازی دەبێت مسوڵمانێک بەهۆیەوە ستەمم بکات.

تەواوی پاڵەوانانی ئەم چیرۆکە بکوژ و کوژراو، شاهیدەکان و کەسوکاری کوژراو، هەموویان لە ڕیزی هاوبەشیپەیداکەران بوون. پەروەردگار ڕازی نەبوو کابرای موشریک بە ناوی ئەوەوە ستەم بکات. ساڵێکی نەخایاند تەواوی ئەوانەی بە ناوی خوداوە سوێندیان خوارد، گیانیان لە دەست دا، گەر پەروەردگار لە دونیادا مافەکە نەسەنێتەوە، هیچ کات دۆسیەی ستەم داناخات، ڕۆژی دوایی و دادگایی خودا هیچ لە یاد ناکات.

منتدى إقرأ الثقافي

تەنانەت گەر هێندەی گەردیلەیەک بێت، هیچ کات ئەمەت لە بیر نەچێت

دەربازبوون لە خزمەت داوەریی زەوی و ئاسمانەکان تەواوی ئەندامەکانی جەستە دێنە گۆ

ئەوەت لە پێش چاو بێت

دەربازبوونت لە دونیا دەربازبوونێکی کاتییە

مرۆڤی ژیر ئەو کەسەیە کە لە دادگای دونیا ڕاست دەڵێت

بۆ ئەوەی لە دادگای قیامەت ڕزگاری بێت.

وانەی پێنجەم

ئیسلام ژیانی عەرەبە پێشینەکانی بە جاهلیەت ناو بردووە، هەڵبەت مەبەست لێی جاهیلیەتی ئایینییە بە تەنها، بەو پێیەی ئەوان بتیان دەپەرست، ڕاستە دیاردەکانی داوێنپیسی و خراپە لە نێوانیان بەربڵاو بوو، بەڵام لە زۆربەی کاروبارەکانیاندا خاوەنی زۆر بەهای جوانی ئەخلاق بوون، وەک ئەوەی خۆشەویست وێنای ئەو حاڵەتە دەکات.

وەک ئەوەی دەفەرموێت: (إنما بعثت لأتمم مكارم الأخلاق)، ئەمە دانپێدانانە بەوەی ئەوان خاوەنی کۆمەڵێک بەهای باڵا بوون، دادپەروەریی ئیسلام ئاوایە: داننان بە ئەخلاقی بەرانبەردا لووتکەی مەردایەتییە، کاتێک ڕقت لە مرۆڤێک بوو ڕەوشتە جوانەکانیت بیر نەچێت، مرۆڤێکت خۆش ویست، هەڵە و کەموکورتییەکانیت لە بیر نەچێت، لووتکەی ئەخلاقە ئەوانی ترمان بە دادپەروەری خۆش بوێت و بە دادپەروەریش ڕقمان لێیان بێت.

قسەکردن لە بارەی ڕەوشت و بەهاکانی عەرەبەوە لە سەردەمی نەفامیدا ڕاماندەکێشێت بۆ ئەوەی چەند چیرۆکێکیان بخەینە ڕوو، کتێبەکەمان بەم چیرۆکە کۆتایی پێ بهێنین.

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆکی یەکەم

پرسیار کرا لە قەیسی کوڕی سەعد: هیچ کەست بینیوە لە تۆ بەخشندەتر بێت؟

- بەڵێ.

جارێک لەگەڵ هاوسەفەرێکم لە گوندێک بووینە میوانی ئافرەتێک، کە پیاوەکە گەڕایەوە، ئافرەتەکە لە دوورەوە هاواری کرد، دوو میوانمان هاتووە

بۆ کاتی ژەم، وشترێکی هێنا و سەری بڕی. بۆ سبەینێ بە هەمان شێوە وشترێکی تری سەر بڕی.

گوتمان بۆ وا دەکەیت؟ وشترەکەی دوێنی سەرت بڕی کەمێکمان لێ خواردووە، بۆچی وشترێکی تر سەر دەبڕیت؟

- من خواردنی ماوە ناخەمە بەردەم میوانەکانم.

- بەهۆی دۆخێکی باراناوییەوە چەند ڕۆژێک ماینەوە، بۆ هەر ڕۆژێک بەو شێوەیە دووبارەی دەکردەوە

کاتێک ویستمان بڕۆین، مێردەکەی لە ماڵ نەبوو، سەد دینارمان جێهێشت.

بە ئافرەتەکەمان گوت: بە ناوی ئێمەوە داوای لێبووردن لە هاوسەرەکەت بکە. پاشان ڕۆیشتین. کاتێک بووە نیوەڕۆ بینیمان پیاوێک بە هەڵەداون دوامان کەوتووە، پڕ بە دەمی هاواری کرد، بوەستن ئەی بێدەربارینە، کرێی میوانداریتان جێهێشتووە! کاتێک لێمان نزیک بووەوە، گوتی دینارەکانتان وەربگرنەوە، دەنا بەم ڕمەم ورگتان دەدڕم. ناچار پارەکەمان وەرگرتەوە و ڕۆیشتین.

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆکی دووەم

لە سەردەمی جاهیلیەتدا کابرایەکی دەشتەکی لەناو دەوارەکەیدا دانیشتبوو، لەپڕ گوێی لە دەنگدەنگێک بوو،

بە پەشۆکاوییەوە لە دەوارەکەی دەرپەڕی،

بینیی کۆمەڵێک لە خەڵکی بە دار و کوتەکەوە وەستاون.

گوتی: ئەوە چی بووە؟ سەرقاڵی چین؟

گوتیان: بەدوای کونی ئەو کوللەیەدا وێڵین، لە دەستمان دەرچوو،

هاتووەتە دەوارەکەتەوە، ئێمەیش دەمانەوێت بیگرین،

کابرای دەشتەکی خێرا خۆی کردەوە بە دەوارەکەیدا،

شمشێرەکەی هەڵکێشا و گوتی:

کوللەیەک هانای بۆ من هێناوە، چۆن ڕادەستی ئێوەی دەکەم؟

کابرای دەشتەکی پاسەوانی لە کونی کوللەکە کرد، تا کوللە لە کون دەرچوو و فڕی،

دواتر کابرا چووە دەرەوە و بە خەڵکەکەی گوت: فەرموون ئەوەی ئێوە بە دوایدا وێڵ بوون، فڕی و لای من نەما، ئیتر مافی بەسەر منەوە نییە.

لەو ڕۆژە بە دواوە لەناو عەرەبدا بووە باو، هەر کەس جوامێر بوایە، دەیانگوت: جوامێرترە لە کابرای پاسەوانی کوللە.

چیرۆکی سێیەم

سەعسەعەی باپیری فەرزدەقی شاعیر نازناوی زیندووکەرەوەی زیندبەچاڵانی پێ دراوە.

جارێکیان بە لای پیاوێکدا تێپەڕی، بینیی سەرقاڵی هەڵکەندنی بیرێکە، هاوسەریشی لەولاوە دەگری، سەعسەعە بە ئافرەتەکەی

منتدى إقرأ الثقافي

گوت: بۆچی دەگریت؟

- دەیەوێت ئەم کچەم زیندەبەچاڵ بکات.

بە پیاوەکەی گوت: بۆ ئەم کارە دەکەیت؟

- لەبەر هەژاری.

- زیندەبەچاڵی مەککە، دوو وشترت دەدەمێ بە منی بفرۆشە.

کابرا ڕازی بوو، دوو وشترەکەی وەرگرت و ڕێککەوتن لەسەر ئەوەی کە بەخێوی بکات و زیندەبەچاڵی نەکات.

سەعسەعە بە خۆی گوت: پێش من هیچ کەس لە عەرەب ئەم کارە چاکەی نەکردووە، سوێند بێت هەر کچێک بزانم زیندەبەچاڵ دەکرێت، نرخەکەی دەدەم و ڕزگاری دەکەم، تا ئەو کاتەی ئیسلام هات، سەعسەعە فیدیەی سێسەد کچی دابوو.

چیرۆکی چوارەم

نیعمانی کوڕی مونزیر مەلیکی بەناوبانگی عەرەب، دوو ڕۆژی هەبوو.

ڕۆژی نەگبەتی: لەو ڕۆژەوە ڕێی لە هەر کەس کەوتبا دەیکوشت یا بەڵایەکی بەسەر دەهێنا.

ڕۆژی نیعمەت: ڕێی لە هەر کەس کەوتبا چاکەی لەگەڵ دەکرد و دەوڵەمەندی دەکرد.

قەدەر وابوو پیاوێک لە هۆزی (تەیی) بەهۆی کارێکی گرنگەوە لە ماڵ هاتە دەر، دوای کەمێک لووتی تەقی بە لووتی نوعمانەوە. کابرا ترسا و زانیی دەیکوژێت. بە زیرەکیی خۆی گوتی:

سڵاو لە مەلیکی گەورەمان، چەند منداڵێکی بچووک و خێزانێکی برسیم هەیە، ئاوی نێو چاوم دەڕژێنم لەپێناو بەدەستهێنانی پاروویەک ناندا.

منتدى إقرأ الثقافي

جەنابتان هیچ کێشەیەکتان بۆ دروست نابێت، سەرەتای ڕۆژ، یان کۆتایی ڕۆژ بمکوژن.

گەر جەنابی مەلیک ڕێگەم بدات، ئەم خواردنەیان پێ بگەیەنم، پاشان بگەڕێمەوە ئەو کات بمکوژە.

مەلیک گوتی: ڕێگەت پێ نادەم تا پیاوێک لە ئێمە نەبێتە کەفیلت، گەر نەگەڕێتەوە دەیکوژین.

شەریکی کوڕی عەدی کوڕی شەرحەبیل لەوێدا بەزەیی بە حاڵی کابرای تائییدا هاتەوە، گوتی:

پەروەردگار کارت ڕاست بکات، خاوەن قەدر جەنابی مەلیک من دەبمە کەفیلی.

کابرای تائی بەپەلە گەڕایەوە بۆ لای خێزانەکەی.

کات نزیک بووەوە لە خۆرئاوا، نوعمان بە شەریکی گوت، خەریکە ڕۆژ بەرەو ئاوابوون دەچێت، کەچی هاوەڵەکەت دیار نەبوو.

شەریک: ڕێککەوتووین لەسەر ئەوەی هەتا خۆرئاوابوون هیچم لێ نەکەیت.

خۆر ئاوابوو، نوعمان بە شەریکی گوت: کاتت هات، هەستە و خۆت ئامادە بکە بۆ کوشتن.

شەریک گوتی: ئەوە پیاوێکە لە دوورە دێت هیوادارم کابرای تائی بێت، ئەگەر ئەو نەبوو، بفەرموون فەرمانەکەتان جێبەجێ بکەین.

کابرای تائی بە هەڵەداوان هات.

بە نوعمانی گوت: جەنابی مەلیک بفەرموون بڕیارەکەتان جێبەجێ بکەن.

نوعمان سەری داخست و بۆ ماوەیەک بێدەنگ بوو، پاشان سەری بەرز کردەوە و گوتی: سوێند بێت خەڵکی وەک ئێوە سەیرم نەبینیوە.

منتدى إقرأ الثقافي

ڕووی کردە کابرای تائی و پێی گوت: بەم کارەت جگە لە خۆت، وەفات بۆ کەسی تر نەهێشتەوە.

ڕووی کردە شەریک و پێی گوت، بەم کارەت مەقامی بەدەمەوەهاتنت بۆ هیچ کەس نەهێشتەوە.

سوێند بێت ئیتر واز لەم کارە بهێنم.

بڕیارم دا لە ئێستاوە ڕۆژی نەگبەتیی خۆم لابەرم و واز لەم خووەم بهێنم.

چیرۆکی پێنجەم

ئیبن کەسیر لە (البداية والنهاية)دا دەڵێت:

پرسیار کرا لە حاتەمی تائی لەناو عەرەبدا کەس لە تۆ بەخشندەتر هەیە؟

گوتی: هەموو عەرەب لە من بەخشندەترن.

شەوێکیان بوومە میوانی گەنجێک

ئەو گەنجە خاوەنی سەد مەڕ بوو، مەڕێکی بۆ سەر بڕیم

کاتێک خستییە بەر دەستم، گوتم ئەم کەللەسەر و مۆخە چەند بەتامە!

گەنجەکە بە بەردەوامی بۆی دەهێنام، دواتر زانیم هەر سەد سەر مەڕەکەی سەر بڕیوە و هیچی بۆ نەماوەتەوە!

گوتیان ئەی تۆ چیت بۆ کرد؟

- منیش سەد وشترم لە باشترین وشترەکانی خۆم پێ بەخشی.

گوتیان کەوایە تۆ لەو بەخشندەتری.

گوتی نەخێر، ئەو لە من بەخشندەتر بوو، من بەشێک لەوەی هەمبوو دام بەو، بەڵام ئەو هەر چی هەبوو، بەخشییە من.

کۆتایی

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

ADHAM SHARKAWI

لەگەڵ پەیامبەر ﷺ

دوای ئەوەی خۆری ئیسلام بەنێو ئاسمانی جیهاندا گەشایەوە، لە بیلالی حەبەشییان پرسی، چۆن ئارامت دەگرت لەسەر ئەو سزا توندانەی ئومەییەی کوڕی خەلەفە؟

بیلال لە وەڵامدا گوتی: «شیرینیی ئیمانم تێکەڵ بە تاڵیی ئازار کرد. ئیتر ئارامم دەگرت!»

ئیمان کەشتییەکی سەرسووڕهێنەرە.

گەر دڵی خەڵکی پێوەی پەیوەست بوو، ئیتر حاڵیان بە تەواوی دەگۆڕێت.

ئارامگریی بیلالی ئیماندار، مایەی سەرسامییەکەی ئەوتۆ نییە.

٧٠٠٠ دینار
ISBN: 978-9922-626-69-7
9 789922 626697

07501269689
07511408868
hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com
سلێمانی - بازاڕی ڤۆیاریاك- نهۆمی یەکەم
پەرامیدر کاسۆمۆڵ - دوکانی (مژدە (١١)

منتدى إقرأ الثقافي